I 11097

ALMANAH TURISTIC

1963

NAH TIS

1996

IUL. 2005

I 11097

-- DEC 2014

ALMANAH TURISTIC 1963

4725

Nivelul de trai se îmbunătăţeşte continuu în societatea socialistă atît prin creşterea veniturilor populaţiei şi, pe această bază, a consumului, cît şi prin cheltuielile din ce în ce mai mari pe care le face statul pentru nevoile social-culturale. Fondurile alocate din buget în acest scop contribuie la ridicarea bunăstării populaţiei, prin satisfacerea pe cheltuiala statului a unor nevoi atît de vitale ca locuinţele, învăţămîntul, ocrotirea sănătăţii, odihna, pensiile, etc.

Pentru dezvoltarea învăţămîntului, aşezămintelor culturale, ocrotirii sănătăţii, cercetărilor ştiinţifice, construcţiilor de locuinţe, precum şi pentru alte acţiuni social-culturale statul va investi aproape de două ori mai mult decît în anii 1954—1959.

Cheltuielile social-culturale, în afară de investiţii, vor creşte continuu, ajungînd în 1965 la o sumă de aproape 20 miliarde lei.

DIN RAPORTUL C.C. AL P.M.R.
LA CONGRESUL AL III-lea AL P.M.R.

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ
Prim secretar al C.C. al P.M.R.
Preşedinte al Consiliului de Stat
al R.P.R.

R. P. R. — ANUL XVI

Cel de al şasesprezecelea an republican din viaţa poporului romîn reprezintă o nouă treaptă urcată pe drumul consolidării fericirii noastre. Nu este o simplă formulare festivă, de început de an. E o realitate pe care o argumentează, sprijinind-o cu hotărîre şi cu pregnanţă, toate cîte le vede ochiul şi le poate cuprinde mintea. De la sortimentele de pîine, tot mai ispititoare, din brutării şi pînă la impetuoasele revărsări de oţel şi fontă de la Hunedoara, de la relonul Săvineştilor şi pînă la feeria de ape şi cer a litoralului tot mai populat, vara, de oamenii muncii, totul vorbeşte despre tinereţe, bunăstare şi optimism. Cu forţe mereu sportie, cu încredere şi entuziasm, urcăm cu toţii versantul de aur al fericirii.

Anul 1962 a fost o etapă de bogate realizări în viaţa poporului romîn. Realizările acestea au fost marcate, încă din primăvară, de măreţul act revoluţionar al socializării totale şi cu mult înainte de termen, a agriculturii. Statornicirea unui echilibru perfect, socialist, între sectorul industrial şi cel agricol, a fundamentat condiţiile unei dezvoltări armonioase, profund organice, mereu mai fecunde, pentru întreaga viaţă economică a Republicii Populare Romîne. Avînd în frunte puterea incandescentă, monolitică, de neînfrînt, a clasei muncitoare, condusă de partid, poporul romîn realizează mari succese în organizarea socialistă a vieţii sale. Se realizează cu avînt sarcinile planului şesenal adoptat de cel de-al III-lea Congres al Partidului. În primii doi ani ai şesenalului, producţia industrială a crescut în medie cu peste 16 la sută, iar sarcinile de plan fuseseră îndeplinite, în primele 8 luni ale lui 1962, în proporţie de 102,6 la sută, producţia industrială crescînd cu 14,7 la sută faţă de perioada corespunzătoare a anului 1961.

După încheierea colectivizării agriculturii, eforturile principale ale ţărănimii colectiviste sînt îndreptate în direcţia ridicării agriculturii pe o treaptă mai înaltă, a dezvoltării ei multilaterale, a sporirii continue a producţiei agroalimentare.

Concomitent cu prosperitatea materială şi culturală dinăuntru, în afara graniţelor a crescut considerabil prestigiul internaţional al Republicii Populare Romîne. La tribuna Organizaţiei Naţiunilor Unite, ca şi în nenumărate congrese culturale şi ştiinţifice, glasul reprezentanţilor poporului romîn se face tot mai puternic auzit. Ţara noastră se bucură azi de dragostea şi preţuirea unor păturí din ce în ce mai largi de muncitori şi cărturari de pretutindeni. Pe zi ce trece sînt tot mai mulţi aceia care vor să ne cunoască, să ne admire frumuseţile peisajului, grandoarea construcţiilor, hărnicia şi ospitalitatea. Numărul turiştilor care ne vizitează ţara, înapoindu-se apoi în patrie cu impresii şi amintiri de neuitat, creşte de la an la an.

Aceasta, din cauză că turismul a luat, în R.P.R., un avînt şi o amploare deosebită. El este azi o problemă de stat, oferind, celor care îl practică, nu numai prilejuri de recreaţie şi desfătare, ci şi posibilităţi de cunoaştere nemijlocită a realităţilor socialiste, din ţara noastră. Aprecierile făcute de turiştii străini, la plecare, în cărţile de impresii, sînt — fiecare din ele — un omagiu adus patriei noastre dragi, în care oamenii muncii au dreptul la satisfacţiile delicate şi pure ale frumosului, aşa cum au dreptul la libertate, la pîine, la lumina soarelui.

Toate acestea au fost şi sînt cu putinţă datorită faptului că poporul romîn e azi stăpîn pe destinele sale, iar la împlinirea acestor destine veghează principial şi părinteşte avangarda revoluţionară a clasei muncitoare din ţara noastră, Partidul Muncitoresc Romîn.

Al şasesprezecelea an de republică găseşte poporul romîn mai puternic, mai pasionat şi mai vigilent ca oricînd, strîns unit în jurul partidului şi guvernului, hotărît să ridice pe o treaptă şi mai înaltă înflorirea, forţa şi prestigiul R.P.R., mobilizat de ţelul măreţ al desăvîrşirii construcţiei socialiste şi al creării de condiţii pentru trecerea treptată spre comunism.

ANIVERSĂRI ÎNSEMNATE

24 ianuarie 1859
Unirea Ţărilor Romîne.

15—16 februarie
Aniversarea a 30 de ani de la eroicele lupte ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti din ianuarie—februarie 1933 conduse de P.C.R.

21 — 23 februarie
15 ani de la primul Congres al P.M.R. prin care se creează partidul unic al clasei muncitoare din R.P.R., partid revoluţionar marxist-leninist.

23 februarie
Ziua Armatei Sovietice.

3—5 martie 1949
A avut loc şedinţa plenară a C.C. al P.M.R., care a adoptat rezoluţia asupra sarcinilor partidului în lupta pentru întărirea alianţei clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare şi pentru transformarea socialistă a agriculturii.

6 martie 1945
Instaurarea puterii democrat-populare.

8 martie
Ziua internaţională a femeii.

12 aprilie 1961
U.R.S.S. înfăptuieşte primul zbor al omului în cosmos.

22 aprilie 1870
S-a născut V.I. Lenin.

27 aprilie 1962
S-a deschis Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naţionale consacrată încheierii colectivizării agriculturii.

1 Mai
Ziua solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc.

2 mai
Ziua tineretului din R.P.R.

5 mai
154 de ani de la naşterea lui Karl Marx.

8 mai 1921
Crearea Partidului Comunist din Romînia.

9 mai 1877
Proclamarea independenţei de stat a Romîniei.

9 mai 1945
Ziua victoriei asupra Germaniei hitleriste.

1 iunie
Ziua internaţională pentru apărarea copilului.

11 iunie
15 ani de cînd Marea Adunare Naţională a votat legea naţionalizării principalelor mijloace de producţie.

20—25 iunie 1960
Au avut loc lucrările celui de al III-lea Congres al P.M.R.

23 August 1944
Ziua eliberării patriei noastre de sub jugul fascist.

24 septembrie
Ziua Constituţiei R.P.R.

4 octombrie 1957
U.R.S.S. lansează primul satelit artificial al Pămîntului.

17 octombrie—3 noiembrie 1961
Au avut loc lucrările Congresului al XXII-lea al P.C.U.S.

25 octombrie
Ziua forţelor Armate ale R.P.R.

7 Noiembrie
Ziua aniversării Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie.

10 noiembrie
Ziua mondială a tineretului.

28 noiembrie 1820
S-a născut F. Engels.

30 Decembrie 1947
Proclamarea Republicii Populare Romîne.

Drum bun!

La vîrsta ce o am, încep să fiu invidios...

În copilărie și în prima tinerețe am străbătut pe jos zecile și sutele de kilometri șes pe socoteala mea, uneori cu prietenul care nu mai este, Gala Galaction. Frigeam împreună pastrama pe un foc de pădure, spintecam pepenii din bostănării cu briceagul și ne adăpam cîteodată și din apa lintiței cu broaște.

Apoi, tinerețea mi-am purtat-o singuratec pe suișul tuturor munților, scoborîndu-i de vale peste piscuri. Pe cîte un vîrf înalt pînă la cer, ca o prăjină de piatră, sta elegantă, o căprioară gălbioară de catifea, uitîndu-se de sus în univers, și ne întrebam, încălțați în bocancii noștri cu măselele de fier, cum se putuse urca domnișoara pînă acolo, și cum se putea ține încremenită, cu copitele pantofilor ei de balet, pe o gămălie de ac.

Deodată, stîrnită de muzica ritmică a izvoarelor izbucnite din lespezile înalte, o vedeam aducîndu-și aminte dansul învățat, dintre codri și rîpi, zvîcnind dintr-un creștet în altul, printre stîncile de cremene pleșuve, peste un gol în care amețesc, poate, și șoimii.

Pe atunci, de mult, pe copiii mai bondoci și mai lungani, nimeni nu ne chema la drum, și la răcoarea proaspătă a Bucegilor și a talazelor Mării. Ne duceam de capul nostru, cînd puteam, dacă puteam, o dată în viață, cu primejdia să ne frîngem gîtul sau să ne lăsăm picioarele prin hăuri și neguri.

Haideți la drum, băieți și fete, că vremurile s-au schimbat! Tatăl vostru mare, Statul, vă ia și vă duce de mînă, pe voi, pe profesori, pe profesoare, pretutindeni la drumeție; după depărtările țării, o zi, trei zile și mai multe. Atîtea cîte vor fi deajuns prin regiunile pe unde, însoțiți în plimbările voastre de dascăli cărora școala și părinții vă încredințează, veți merge pentru a vedea cu ochii voștri pe lîngă marile priveliști ale grădinilor pămîntului vostru — uriașele statui ale munților, apele în răscolire și codrii — frumusețile de-a lungul și latul Patriei, clădite de munca fermecată a omului, pentru îmbelșugarea și încîntarea țării care vă iubește tot atît de mult cît o iubiți și voi pe ea, maica poporului romînesc. Ascultați numai: sînteți peste două milioane de școlari drumeți, sprinteni, isteți. Statul vă poftește la plecare. El vă cheamă: veniți cu mine să mă cunoașteți mai bine și mai de aproape, că eu, Statul vostru, sînt și țara voastră. Văzîndu-mă în tot ce fac și am făcut laolaltă cu brațele vînjoase și agera minte a tuturora, veți învăța să puneți din ce în ce mai mare preț pe oameni după faptele și împlinirile ceas cu ceas, zi cu zi, noapte cu noapte, an de an, timp de timp, neîntrerupt, drept în picioare. Luați-vă sacul pe curele în spinare și noroc! Întoarceți-vă îmbujorați, mai tari, mai voinici, împrieteniți bine cu pămîntul, cu piatra, cu oamenii, cu lanurile, cu holdele, cu florile, cu vietățile zburătoare și cu cirezile și turmele, drumețe și ele. Inima va fi mai mulțumită și mai vie.

Nu o să mă credeți: unii copii, crescuți în zidurile cetății, neintrați în frumusețile și viața de țară, nu știau de multe ori să deosebească rața de gîscă și nici nu văzuseră curcanul, bibilica și cloșca puilor de aur, ciugulind prin urzici, patlagină și păpădie...

La drum, copii și drum bun, copii! Sculați-vă copii! S-a crăpat de ziuă. A cîntat cocoșul...

TUDOR ARGHEZI

1 9

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31										

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28										

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30												

MAI

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31										

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30							

6 3

IULIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31											

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31								

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30						

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31										

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30							

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31					

Bucuria de a călători

Din toate timpurile, călătoriile au dat omului posibilitatea să-şi lărgească orizontul, să-şi îmbogăţească mintea şi sufletul, să îndrăgească natura, să înveţe să aprecieze valorile estetice ale mediului înconjurător, să cunoască trecutul şi să afle despre atîtea înfăptuiri ale minţii omeneşti de-a lungul anilor. Adevărate lecţii de geografie, de istorie, de geologie, de artă sau folclor, călătoriile sînt nu numai un mijloc de educare şi culturalizare, un prilej de bucurie şi desfătare, ci şi de cunoaştere între ei, a oamenilor din aceeaşi ţară, sau de apropiere şi mai bună înţelegere între popoare, atunci cînd ele au loc dincolo de hotarele ţărilor respective.

Impresiile de călătorie, notele, jurnalele, ca şi minunatele descrieri ale frumuseţilor naturii, care îmbogăţesc patrimoniul literaturii universale şi contribuie la aprecieri reciproce între oamenii de pe acest glob, dovedesc odată mai mult valoarea şi utilitatea călătoriilor, aceste adevărate întrepătrunderi între cetăţenii diferitelor ţări, formînd astfel o chezăşie a păcii.

Dorinţa de a străbate locuri necunoscute, de a pătrunde cît mai adînc în mijlocul naturii, de a-şi lărgi mereu cunoştinţele e înrădăcinată în fiecare om din totdeauna.

Romînia, ţară cu atîtea frumuseţi naturale, cu munţi semeţi brăzdaţi de ape repezi, acoperiţi de păduri, cu dealuri şi livezi, cu cîmpii bogate ce se întind pînă la mare, era aproape necunoscută în trecut de marea masă de locuitori autohtoni şi neştiută de străini. Frumuseţile patriei au încîntat însă pe mulţi dintre scriitorii şi pictorii noştri, care le-au redat cu atîta strălucire şi vigoare în operele lor, fiind astfel un îndemn pentru cunoaşterea ţării. Cei care puteau însă să drumeţească prin ţară, erau puţini la număr, iar străinii cu greu pătrundeau pînă în aceste meleaguri, pe drumuri prăfoase, în oraşe fără hoteluri sau pe litoralul nostru sărăcăcios amenajat, şi doar ţara noastră este dăruită din belşug cu o natură atît de frumoasă.

Chipul Romîniei de azi este însă atît de diferit de cel din trecut! Într-un răstimp aşa de scurt, au avut loc schimbări spectaculoase, multilaterale şi profunde. De-a lungul ultimilor 10—15 ani chipul ţării noastre a devenit şi mai frumos şi mai strălucitor în toate domeniile: în industrie, în agricultură, în ştiinţă, în artă, precum şi în urbanism şi în amenajarea litoralului.

Capitala noastră devine din ce în ce mai frumoasă, cu noile construcţii arhitecturale moderne, cu artere largi şi luminoase, cu parcuri artistic amenajate, cu impresionante clădiri monumentale, cu muzee bogate în valori nepieritoare, unele cu totul specifice în felul lor — vom cita în acest sens muzeul satului, aproape unic în lume — cu atîtea manifestări artistice şi culturale, care o situează printre oraşele cele mai atrăgătoare.

Dar litoralul! Este o adevărată feerie de culori şi de linii armonioase, care formează punctul cel mai strălucitor de atracţie pentru oamenii de la oraşe şi de la sate, precum şi pentru cetăţenii din ţările prietene vecine şi chiar din cele mai îndepărtate.

Toate acestea însă nu puteau fi valorificate fără o organizare adecuată a turismului în ţara noastră, necunoscută în trecut.

Odată cu înfiinţarea Oficiului Naţional de Turism „Carpaţi", Romînia a devenit o ţară turistică, comparabilă cu ţări care au în acest domeniu o tradiţie îndelungată. Hoteluri elegante, cabane bine echipate, apoi avioane moderne, autobuze confortabile, trenuri rapide, şosele asfaltate etc., toate acestea asigură condiţii optime de excursii în diferite locuri din ţară.

Frumuseţile neîntrecute ale patriei noastre sînt azi de deplin valorificate şi accesi-

bile fiecăruia, de la muncitorul din uzină, din mină sau de pe ogor, pînă la omul de ştiinţă din laborator, la artist sau scriitor, elev sau student. Ori unde te-ai duce, de la Oradea la Mangalia, pe Piatra Craiului sau pe Ceahlău, la Bicaz sau în Deltă, pe valea Oltului sau a Jiului, în noile centre de la Oneşti sau din oraşul Victoria, pe străzile mărginite de blocuri moderne şi elegante ale oraşelor din ţară, pretutindeni pulsează viaţa într-un ritm impetuos, pretutindeni frumuseţile naturale se împletesc cu cele înfăptuite de mîna omului, azi stăpîn al ţării sale. Toate acestea trebuie văzute, trebuie cunoscute. Într-adevăr, excursiile care se organizează cu atîta grijă de către O.N.T. „Carpaţi" dau posibilitatea unei cît mai bune cunoaşteri, în condiţii foarte civilizate, a locurilor celor mai frumoase, a monumentelor istorice şi arheologice, a impresionantelor înfăptuiri ale regimului nostru de democraţie populară.

Pe plajele însorite ale litoralului, pe potecile munţilor, pe şoselele pavate, pe străzile oraşelor, pretutindeni azi se întîlnesc turişti din ţară şi de peste hotare, care dovedesc odată mai mult că Romînia e un centru turistic important, care freamătă de viaţă şi mişcare.

Prieteni din ţările vecine mi-au mărturisit de mai multe ori că ei simt o plăcere deosebită vizitînd ţara noastră, unde soarele este strălucitor, unde culorile sînt aşa de vii, unde pulsează o viaţă plină de avînt, unde îi întîmpină la fiecare pas un popor vesel şi entuziast, pătruns de sentimente de prietenie şi ospitalitate.

Participînd adesea la manifestări ştiinţifice din diferite ţări, am avut prilejul să pot compara activitatea turistică de la noi, care sîntem abia la început în această privinţă, cu aceea a ţărilor cu o veche tradiţie turistică, şi să-mi dau din nou seama că înfăptuirile noastre în acest sens nu sînt cu nimic mai prejos şi se dezvoată în ritm impetuos; iar frumuseţile naturale ale ţării cu greu ar putea fi întrecute.

acad. ELIE CARAFOLI

Lacul Bilea

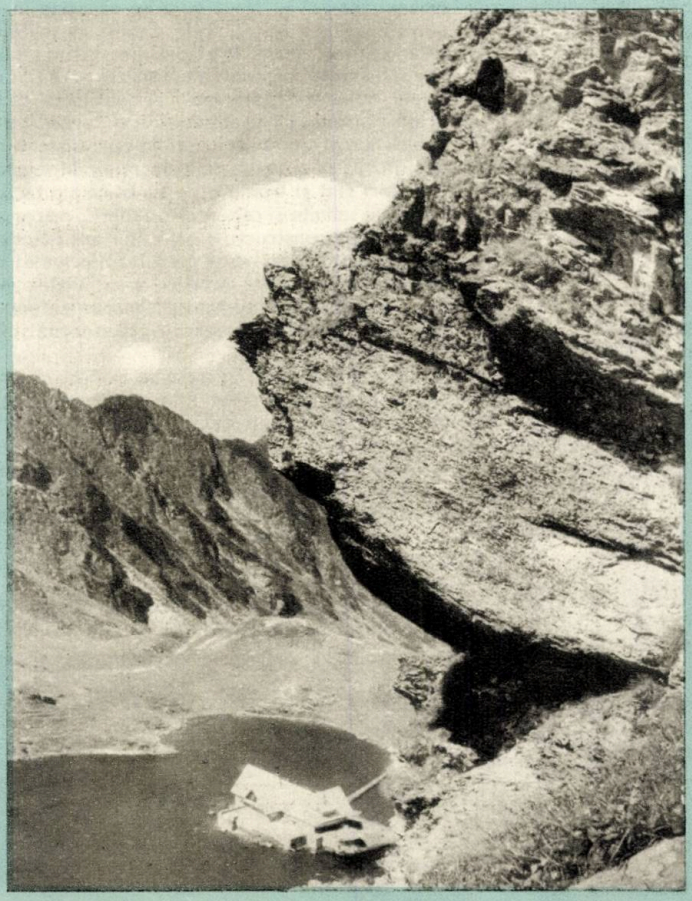

TURISMUL,
o largă mişcare populară

Cu prezentul volum, Almanahul turistic editat de O N T. „Carpaţi" a ajuns la a patra sa ediţie, tinzînd să devină un anuar tradiţional în bibliotecile iubitorilor de drumeţie, turiştilor, alpiniştilor şi prietenilor naturii. În aceşti din urmă 4 ani, legăturile redacţiei cu cititorii au sporit mereu, reflectînd, la o scară corespunzătoare, creşterea generală a mişcării turistice din ţara noastră. Dacă ar fi să analizăm numai ediţia de faţă, vom constata că almanahul anului 1963 — conceput pe baza numeroaselor propuneri şi sugestii ale cititorilor — conţine aproape în întregime textele şi fotografiile colaboratorilor noştri, din peste 20 de oraşe ale ţării. Nu mai punem la socotelă zecile de manuscrise şi sutele de fotografii pe care, din lipsă de spaţiu, redacţia a fost nevoită să le reţină pentru ediţia viitoare.

În fiecare din ediţiile de pînă acum, am avut prilejul să facem reconfortante bilanţuri ale dezvoltării turismului organizat în R.P.R., confruntînd adesea datele noi şi îmbucurătoare, cu neînsemnatele rezultate din trecut. Bilanţurile noastre sînt edificatoare în chiar laconismul lor: de la 30.000 de turişti înregistraţi în 1949 la peste 1 milion în cursul ultimului an; 40.000 de oameni ai muncii care şi-au petrecut concediul de odihnă pe litoralul Mării Negre; peste 100.000 de oameni care şi-au făcut cura de sănătate în staţiunile balneoclimaterice etc. etc. Cifrele acestea ne scutesc de comentarii.

În schimb, acum, la al patrulea bilanţ, nu mai este deajuns să notăm faptul notoriu că turismul a devenit un bun al întregului popor muncitor. Este locul să subliniem că în patria noastră dragă şi frumoasă se practică acel turism pe care-l poate crea şi avea numai o ţară socialistă, în care oamenii muncii se bucură, nemijlocit, de toate valorile aparţinînd întregului popor. Astfel de valori sînt şi frumuseţile turistice ale ţării noastre: munţii cu creste semeţe şi cabane ospitaliere; marea cu coasta ei splendidă, căreia construcţiile ultimilor ani i-au dat dreptul de a se număra printre cele mai preţuite din lume: staţiunile balneoclimaterice cu noile instalaţii sanatoriale; monumentele istorice, culturale, arhitectonice; monumentele naturii, ocrotite adesea în admirabile rezervaţii, cu o faună şi floră care stîrnesc curiozitatea, etc.

Mişcarea turistică de mase se realizează prin forme variate, mereu reînnoite, a căror folosire frecventă le permite, în timp scurt, intrarea în patrimoniul public. Cîţi dintre tovarăşii dvs. n-au participat încă la o excursie de sfîrşit de săptămînă, n-au efectuat încă un circuit prin ţară, n-au călcat încă pragul unei agenţii O N T. „Carpaţi" pentru vreo altă acţiune? Nu-i aşa că sînt foarte puţini? Nici nu-i de mirare, aflînd că, în ultimii ani, au luat parte la uriaşa noastră circulaţie turistică peste 4 milioane de cetăţeni de toate vîrstele, de la pionieri pînă la pensionari.

Marea cerere manifestată faţă de hărţile turistice şi celelalte materiale şi publicaţii editate de O N T. „Carpaţi", reprezintă

un excelent barometru al dorinţei de a face turism Satisfacerea acestei cerinţe crescînde pretinde desigur şi o organizare din ce în ce mai bună—sarcină pe care instituţia noastră şi-o impune cu precădere.

Ceea ce se cuvine însă subliniat este noul conţinut social al turismului. Astăzi, excursia, călătoria, drumeţia sînt, în acelaşi timp, o şcoală a patriotismului socialist, un mijloc de recreere, o cale spre îmbogăţirea cunoştinţelor. Oprindu-ne la un singur exemplu, vom arăta că, astăzi, în staţiunile de odihnă, oamenii muncii care se întîlnesc acolo leagă prietenii, schimbă impresii, îşi transmit reciproc experienţa.

Acum cîţiva ani scriam despre necesitatea dezvoltării turismului în mediul rural. Azi, a devenit un fapt curent, obişnuit, să-i vezi pe colectivişti, aşezaţi confortabil în autocarele O.N.T. „Carpaţi" în excursie prin oraşele şi staţiunile ţării. E o mare plăcere să-i vezi la Bucureşti, în sala Palatului R.P.R. la spectacole. Să-i vezi în restaurante şi muzee. Ei sînt turişti de un fel nou, pasionaţi, cu o mare sete de cultură, de cunoaştere, care a fost înăbuşită decenii de-a rîndul şi care izbucneşte acum cu o vigoare tinerească.

Mulţi cetăţeni ai ţării noastre pleacă în excursii peste hotare, contribuind la cunoaşterea şi apropierea între popoare, conferind turismului pe bună dreptate valoarea unui mesager al păcii. De asemenea, numeroşi turişti străini ne vizitează ţara, bucurîndu-se de ospitalitatea noastră, preţuind realizările regimului de democraţie populară, admirînd frumuseţile Romîniei, apreciind demnitatea şi voia bună cu care îi întîmpină poporul nostru.

În realizarea multiplelor sarcini legate de desfăşurarea unei largi mişcări turistice, O.N.T. „Carpaţi" se bizuie pe sprijinul şi contribuţia valoroasă a multor oameni ai muncii, voluntari entuziaşti, organizatori cu multă experienţă, cărora le datorează şi le prezintă, pe această cale, mulţumirile sale. La dezvoltarea activităţii turistice organizate, colaborează cu eficienţă tînăra Comisie centrală de turism din cadrul U.C.F.S., mobilizatoare principală a colectivelor de turişti din asociaţiile sportive. Un ajutor sporit aşteptăm din partea organelor sfaturilor populare regionale, care au în grijă cabanele, drumurile turistice, marcajele etc. Invităm cu stăruinţă pe ziarişti şi scriitori să vină mai des în mijlocul turiştilor, gustînd alături de ei frumuseţile ţării şi apoi descriindu-le, cu un folos comun extins.

Urmînd indicaţiile partidului şi fiind sprijinit pe linie de stat, Oficiul Naţional de Turism „Carpaţi" — prin larga sa reţea de agenţii şi filiale — se va strădui să ridice activitatea turistică din ţara noastră la nivelul unei adevărate mişcări de masă, capabilă să trezească în inimile oamenilor muncii neţărmurită dragoste pentru frumuseţile şi bogăţiile patriei noastre.

MIRCEA BANU

Turiştii Griviţei, ieri şi azi

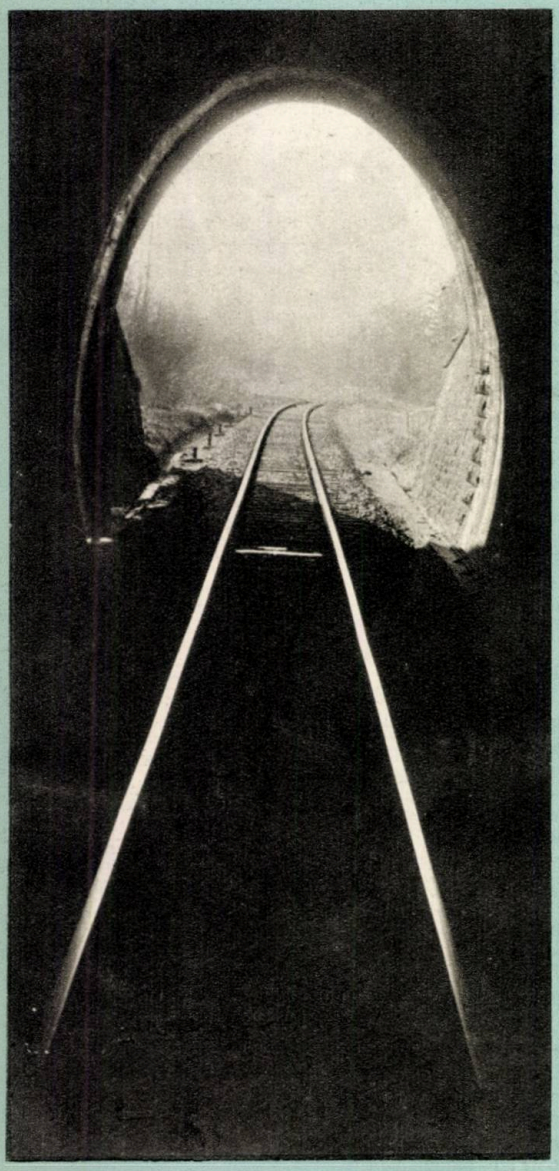

La ieşirea din tunel, pe valea Timişului

Am stat multă vreme în cumpănă între nevoia de a cere unui om vîrstnic să depene amintiri triste, adesea dureroase şi necesitatea de a reaminti permanent generaţiilor mai tinere sacrificiile din vremuri apuse, care au permis naşterea zorilor luminoase de azi.

Nu-i uşor lucru să ai în faţă un om ostenit fiziologic de deceniile de muncă grea în atelierele din trecut, înviorat acum sufleteşte de bucuria de a trăi viaţa de pensionar liniştit într-o lume nouă, şi să-i ceri să se întoarcă din nou — cu gîndul — la lucruri şi fapte care lasă un gust amar. L-am îndemnat totuşi pe moş Ion Ghercu, în căsuţa bătrînească din str. Dornei, să povestească. Ca pentru copiii, nepoţii şi strănepoţii lui.

— La grea încercare mă puneţi. Nu că aş fi uitat. Cine a fost, ca mine, strungar la Griviţa, în anii aceia, nu va uita niciodată. Zilele acelea cînd cuţitul ne ajunsese la os, cînd ne-am strigat durerile, cînd am hulit nedreptatea şi cînd — la îndemnul partidului — ne-am arătat voinţa şi puterea în grevă, zilele acelea nu se uită. Nici morţii din curte, nici arestul din manejul cailor de la „Malmezon". Dar despre toate acestea s-a scris adesea, mai bine decît aş putea evoca eu. Se împlinesc 30 de ani, de-atunci, din februarie 1933, dar dureroasele amintiri lasă loc azi aniversării unei glorioase lupte greviste sub conducerea partidului clasei muncitoare.

— Dar pentru că sîntem vechi tovarăşi de drumeţie, poţi să ne povesteşti ceva despre turiştii din trecut ai Griviţei?

— Poate, mai bine, fratele meu...

Într-adevăr, Nicolae Ghercu, fost legător la Griviţa, azi pensionar şi el, poet amator în orele libere, e un vechi şi pasionat turist. Şade alături şi ne spune:

— Erau cîţiva turişti, puţini, pe-atunci, la Griviţa, care iubeau frumuseţile ţării. Dar mai mult din auzite sau citite le ştiau, căci de văzut mai greu ajungeau. Ieşirile la iarbă verde, la munte, nu erau lesnicioase, nu aveam destui bani ca să ni le permitem pe măsura dorinţelor noastre. Pe vremea aceea, mai degrabă făceai ocolul pămîntului decît să poţi vedea ţara. (De altfel, N. Ghercu a şi făcut pe „globetrotterul" timp de aproape 2 ani înainte de război, căutînd în van, prin 9 ţări europene, o soartă mai bună...).

Turiştii griviţeni montînd în munţii Bucegi o placă comemorativă în amintirea eroilor căzuţi la 16 februarie 1933

pleacă duminică de duminică spre munţi. Să-l întrebaţi numai pe bătrînul fierar Ion Grigore Stancu, care pleacă acum în excursii cu utemiştii, cu fiii lui, ba în Făgăraş, ba pe Valea Oltului, ba în Deltă, ba la Ada-Kaleh. Uzina are acum şi o comisie care organizează activitatea turistică. Printre cei mai vrednici, aş putea să vă pomenesc pe tehnicianul Grigore Dudu, tîmplarul Dumitru Albici, electricianul Nicolae Covalciuc, tapiţerul Gh. Matei şi încă mulţi alţii. Astăzi ei organizează concursuri de orientare la Diham, Snagov sau Brăneşti, alţii pleacă în excursii peste hotare, la Yalta, la Praga sau la Leipzig... Ehei! De ce nu mai sînt şi eu tînăr? N-ar mai fi trebuit să plec să colind lumea cu traista-n băţ şi cu pingelele rupte...

— Aşa-i, aşa-i — încuviinţează Ioan Ghercu. Toate cîte le-ai povestit despre ziua de azi arată că greva noastră din februarie '33 n-a fost zadarnică. Partidul ne-a călăuzit bine spre fericire!

La cabanele boiereşti nici nu ne primeau, cînd auzeau, sau vedeau de pe hainele noastre, că sîntem muncitori. Parcă mă văd plecînd cu sudorii Virgil Georgescu şi Ion Marinescu, cu electricienii Gheorghe Bucurescu şi Ion Ghiţulescu, spre Valea Prahovei: ne urcam în tren la miezul nopţii, îmbucam ceva aşezaţi pe trotuarele din Sinaia şi o porneam în zori spre Bucegi. Apoi, ne apuca noaptea gonind înapoi spre gară, căci adăpost nu găseam... Aşa făceam noi „turism"!

— Dar azi?

— Mai e nevoie să vă povestesc eu? Sute şi sute de muncitori de la „Griviţa Roşie"

Muncitori de la „Griviţa", în Bucegi, în 1935

Turiştii „Griviţei roşii" într-o recentă excursie la Cota 1400 — Sinaia

EXCURSIA ÎN GRUP ESTE O PLĂCERE

Spre lacul Bîlea

Dorul de munte şi toamna frumoasă care începuse, ne-au decis să facem o excursie la Bîlea. Şi astfel, într-o dimineaţă răcoroasă de octombrie, un grup de turişti de la uzinele „23 August", ne găseam luînd masa la „Glăjărie", gălăgioşi, plini de voie bună şi încîntaţi de minunatul decor de toamnă.

Unii vedeau regiunea pentru prima dată, alţii o cunoaşteau din peregrinările din timpul verii, dar toţi o vedeam prima oară toamna. „La mese", după urcuşul prin lăstărişurile pline de mure, am întîlnit unul din cele mai încîntătoare tablouri. În faţă, ca o piramidă, se înălţa măreţ piscul Bîlea, în dreapta lui deschizîndu-se Valea Doamnei, cu apele iezerului şi ale izvoarelor curgînd pe terase, iar în stînga valea Bîlea, cu uriaşa cascadă, dincolo de care se văd vîrfurile Capra şi Netedul. Vuietul celor două ape şi foşnetul pădurii ne-au făcut să ne desfătăm ascultînd această simfonie a naturii, cu melodii fără tonuri, capabilă să te reţină timp îndelungat sub vraja ei, întrucît, oricît ai asculta-o, ea ţi se pare mereu nouă.

Privelişte în valea Bîlii

De aici pînă la cabana Bîlea-cascadă, poteca urmăreşte în pantă uşoară coasta muntelui. Drumul uşor parcurs a permis tuturor ca la cabană să-şi petreacă timpul jucînd popice, remi , şah sau să admire cascada Bîlea şi înălţimile din jur.

A doua zi de dimineaţă porniram spre ţinta călătoriei noastre, Cabana Bîlea-lac. Vremea părea frumoasă. Am ales poteca

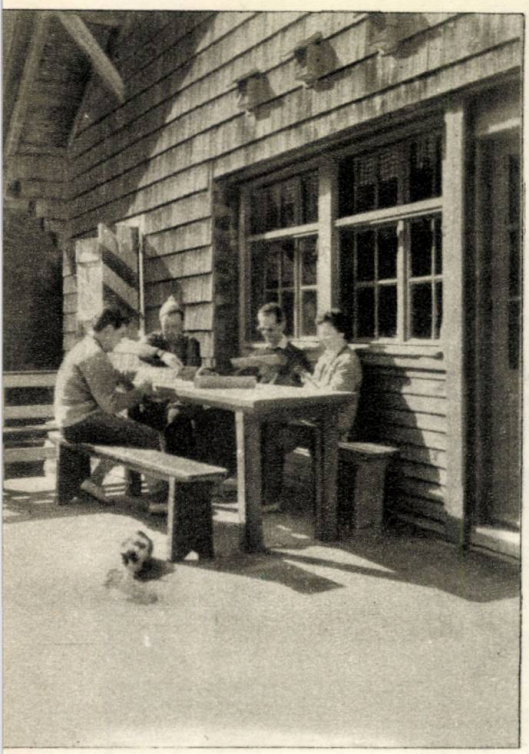

Pe terasa cabanei Bîlea-cascadă

cinsă de măreţele creste de piatră, se ridicau nori. Cu toate că soarele începuse să se arate dintre nori, frigul se simţea bine aici, la 2034 m altitudine. Cîteva „romuri cu ceai" şi după ce fiecare îşi schimbase îmbrăcămintea udă, în aşteptarea mesei care era pregătită, veselia reapăruse. Ba, mai mult, electricianul Nicu Petre, împreună cu tehnicianul Cristian Popescu şi cu ajustorul Paul Mazilu, cereau ca drumul nostru să continue pe creastă pînă la Podragul, în timp ce grupul „moderaţilor" (mecanicul-auto Gh. Colonelu şi funcţionarul Constantin Haralambie) socotea că ţinta excursiei a fost atinsă, amintind că ultima zi era necesară înapoierii în Bucureşti.

Fotografiile, făcute de tehnicianul Constantin Săvulescu, ne amintesc cu multă plăcere de această minunată excursie şi ne îndeamnă mereu să organizăm alte excursii către atît de frumoasele locuri ale patriei noastre.

GH. IONESCU
tehnician la uzinele
„23 August"-Bucureşti

din dreapta cascadei, „drumul de vară", deoarece cu toate că ne aflam tîrziu în toamnă, pe munte nu era pic de zăpadă. După un scurt popas la cascadă, al cărei zgomot, produs de căderea apei de la peste 80 m ne asurzise, pornim pe serpentine pînă deasupra cascadei. Urmărind cu privirea poteca şi apa scăpată din învolburarea cascadei, zărim cabana de unde am pornit; peste ea, privirea ne fuge pînă în şesul Făgăraşului.

Dar, cum la munte nu totdeauna este vreme frumoasă, de data aceasta o ploaie măruntă şi deasă a pus la încercare echipamentul nostru. La un moment dat poteca devenise neîncăpătoare. O caravană de măgari, care străbat cu uşurinţă potecile munţilor, încărcaţi cu lemne, ne ajunseseră din urmă în drumul lor spre cabana Bîlea-lac. Ploaia continua să cadă şi echipamentul nostru nu a rezistat încercării. Uzi, mergînd aplecaţi ca ploaia să nu ne bată faţa, cu rucsacurile parcă devenite şi mai grele, înaintînd prin ceaţa deasă ce se lăsase, gălăgiosul nostru grup se transformase într-un şir tăcut. Tăcerea era întreruptă numai de întrebările destul de dese: „Mai e mult pînă la cabană?"

Cînd am sosit la cabana Bîlea-lac, ploaia stătuse. Din imensa căldare, în-

La cascada Bîlea

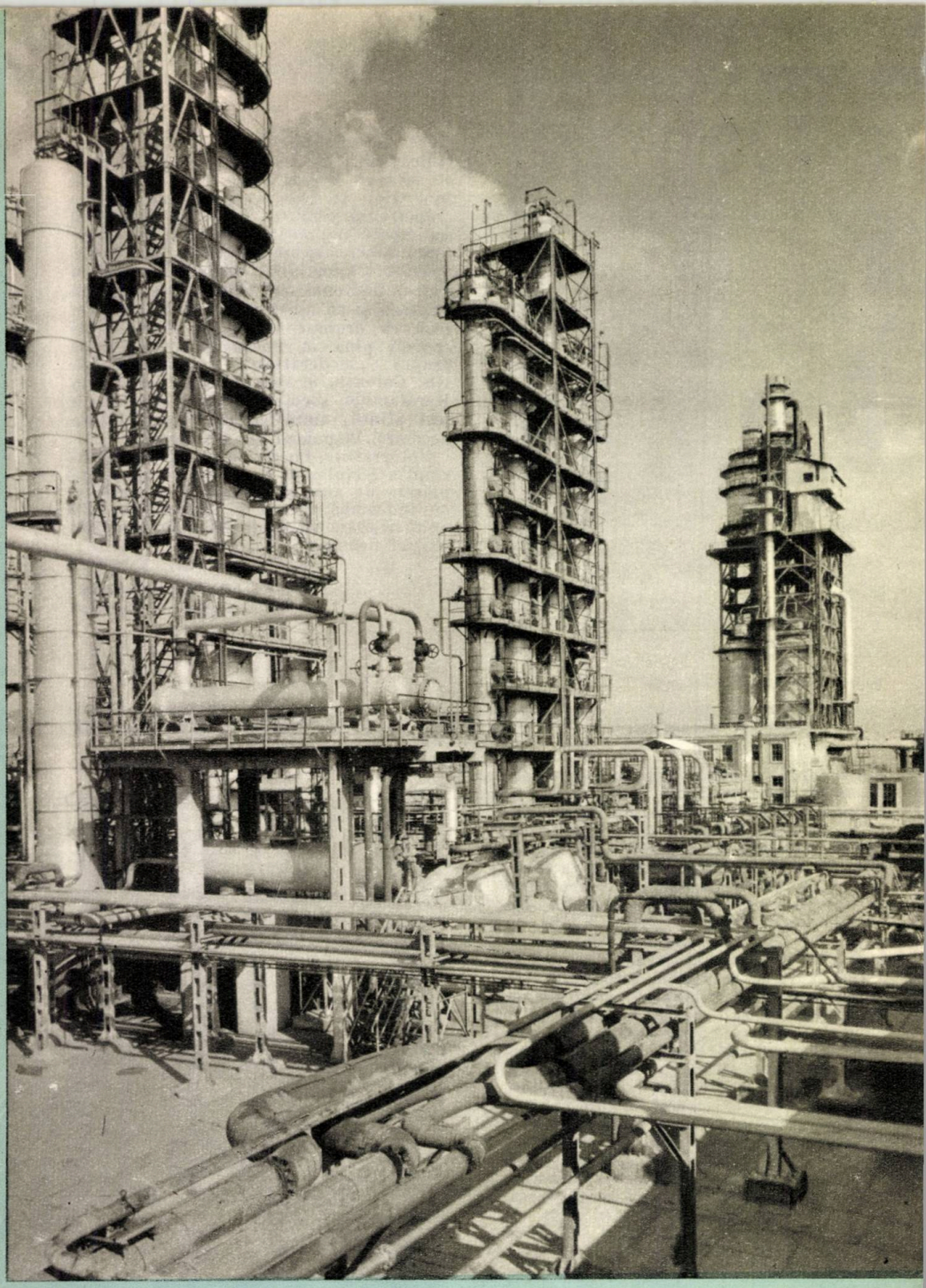

DIN ALBUMUL NOSTRU

Pe valea Trotuşului, la Borzeşti, s-a creat, în anii puterii populare, un mare combinat industrial, o citadelă a petrochimiei, mîndrie a Moldovei — regiune în care industria era altă dată aproape inexistentă

INVITAȚIE LA DRUMEȚIE

Ca să vă fac poftă de drumeție, ca să asmut demonul călătoriei care doarme în fiecare om, am să vă evoc unele locuri ce-mi sînt tare dragi... Vă chem către un colț de țară, uitat de geografi, abia ghicit pe hartă, unde soarele vine mai devreme, ud și violaceu. Acolo viile au la timpul ăsta un trup vegetal abia schițat, încît mi se par visul naturii despre ea însăși. Sînt niște vii adolescente, ieșite din nisip, cu parfum dulce și struguri grei de vin. La amurg, pe sub cumpenile unor vechi fîntîni, umblă Dyonisos și-și privește chipul în ciuturile pline. Marea e atunci verde și cîntă ademenitor. Dincolo de gardurile joase de piatră, fumurile cinei cheamă pescarii din larg. La orizont sar pești cît iataganele, ca într-o ploaie inversă, și în jur se strigă copiii cu chipul spoit de trupul pepenilor. Cîteodată nopțile sînt sălbatice, și din eternitatea apei bătrînii răposați sub carenele scufundate își strigă ademenitor urmașii. Pe coamele valurilor se aprind scîntei și înlăuntrul mării se nasc munți și prăpăstii. Aerul șuieră și păsările aleargă spre țărm neliniștite. Pe urmă vine iar amorțeala amiezelor argintii și somnul interminabil al bestiei lichide, pîndind cu un ochi neadormit pe acel ce se lasă înșelat de farmecele depărtării.

Pe-acolo mai e un cimitir turcesc cu lespezi prăbușite, mai sînt salcîmi melancolici și-un dig de piatră. Lîngă far dormitează marinarii plecați în învoiri și călătorii obosiți. Să nu uit cîmpia sonoră, cu drumurile ei spoite de praf și asinii împodobiți cu panglici, alergînd spre sate răzleț. În jur e un foșnet și-o melodie a locurilor ce nu pot fi puse pe note. Pe dealuri, încolo, s-au prăbușit cîteva mori cu aripi. În iulie, aud cum arde grîul în spice și-aș umbla beat de slava Dobrogei pînă la niște nămoluri și plăji pline de alge, și-aș culege mătasea putredă așternută peste pragurile de scoici măcinate de timp...

Și cînd m-oi plictisi să mă zbat în plasa soarelui o să fug spre voi, munților, cu ploi besmetice și păduri uriașe. O s-o iau în sus, pe rîuri, spre locurile unde apele se subțiază și sînt străvezii, și-o să caut un schit sau o gură de iarbă mustind încă de apă, să mi-o așez sub cap. Mi-e dor încă de pe acum de sălbăticia Oituzului, de cărările dure ale Făgărașului, unde-am lăsat niște veverițe roșcate în doi brazi carbonizați, frumoși în măreția lor neagră ca a catedralelor.

Mai așteptați-mă, zăpezi! O să vă caut prin coclaurile Bîlei, pe lîngă lacurile întunecate ca niște ochi de bufniță. O să pășesc pe covoarele voastre reci și-o să mai aud sub pași cum crapă lîna iernii... Stați, vulturii mei, pîndiți din oceanul de aer sosirea mea în imperiul vostru unde nu s-aude decît tăcerea. Avem să ne mai spunem atîtea, ca în fiecare an...

O, unde să fug mai întîi? Către respirațiile albastre ale Agapiei, unde natura aruncă velințe unice peste pămînt? Să alerg din nou sub zidurile Zamcăi sau la plaiurile de sus ale Maramureșului? Mi-ar trebui patru roți și benzină ca să ajung peste tot, dar altă plăcere este să simți cum te dor mușchii de atîta drumețit!

În septembrie, dinspre Olt o s-aud cîntece lăutărești și-o să înțeleg că a sosit toamna cu nunțile ei. Fiind timpul ploștii, o să trag la umbră, sub șiță, să petrec puțin.

Ce spuneți? Veniți cu mine?

EUGEN BARBU

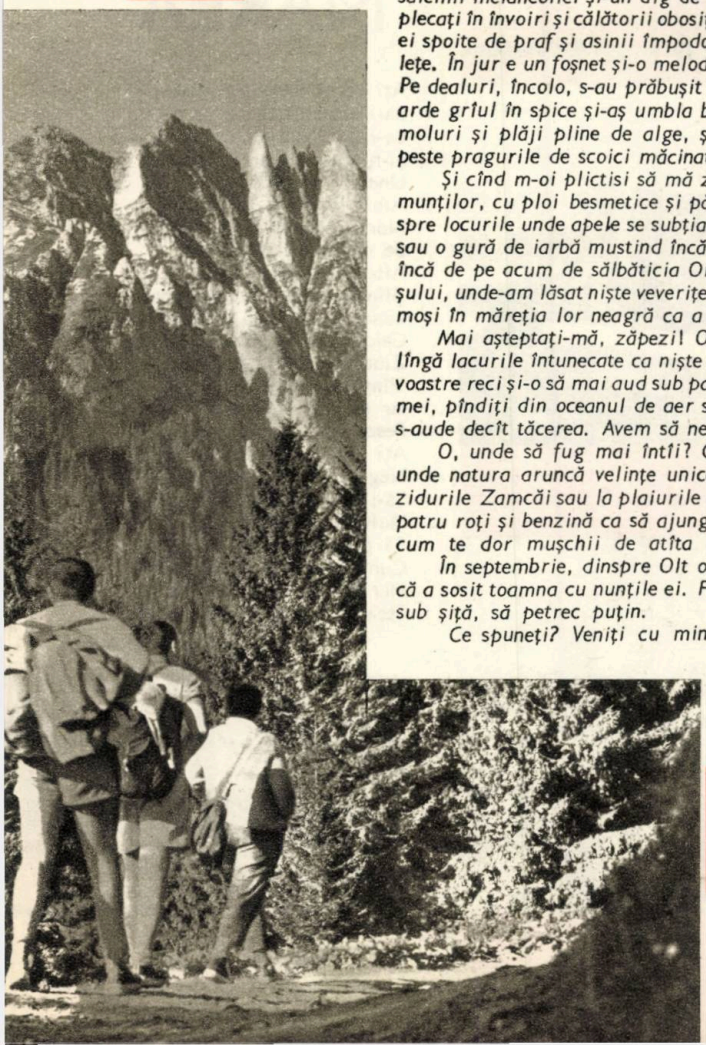

Mangalia în veşmintele arhitecturii moderne

Noul cartier din jurul gării Constanţa

Soare, apă, odihnă — pe litoral

MAREA

Aţi văzut vreodată marea?
Ba-i albastră, ba e verde,
Ba-i prietenă cu zarea
Şi-n culoarea ei se pierde.
Uneori, tărcată-i parcă,
Albă, vînătă-n furtună.
Norii-n tunet se descarcă,
Se despart şi se adună.
Alteori, e mare lină.
Blîndă, ca un lac aproape.
Luna, far cu faţa plină,
Calcă raza ei pe ape.
Ziua, plaja-i în dogoare.
Vîntul unduie alene,
Iar pe mal, sclipesc în soare
Pescăruşi cu albe pene.
Aţi văzut vreodată marea?
Negreşit să o vedeţi.
Să-i ştiţi unda şi culoarea,
Multele ei frumuseţi.
Să priviţi, pe via hartă,
Cum, în dunga zării-albastre,
Mari corăbii trec şi poartă
Steagul scump al ţării noastre.

NINA CASSIAN

Pe plaja de la Eforie

Mamaia, o mare stațiune internațională

LUMINI ŞI PEISAJE

Văzusem lunga noapte de iarnă a nordului, în care o fărîmă de zori strecoară mult cenuşiu în apele de smoală ale cerului abia către 8—9 dimineaţa, în care ziua îşi atinge apogeul de lumină, palidă şi slabă, la amiază şi seara coboară de pe la ora două după masă, grea de umbre. Văzusem şi nopţile albe ale Finlandei, străvezii şi clare, înfăşurînd de seara pînă dimineaţa insule, oraşe, ape, cu clipa lor de cumpănă între întuneric şi zori pe la ora două după miezul nopţii, şi cu iruperea bruscă a soarelui din ape, după ce tîrzia întunecare s-a tocmit cu lumina în grabă.

Dar de nopţile albe m-am bucurat în adevăr, îndelung, la începutul acestei veri, cînd am călătorit pe îndelete în republicile unionale din nordul Uniunii Sovietice. Leningradul, acest oraş în care vastitatea pieţelor se armonizează de minune cu statura înaltă, nobilă, a clădirilor, în care aerul e totdeauna îmbibat de o ceaţă uşoară, străvezie, luminoasă, prin care palate, monumente şi parcuri se văd ca printr-un uriaş opal, în care Neva croieşte un imens bulevard lichid, strălucitor, neted şi zeci de canaluri oglindesc în apelele lor prinse între cheiuri înalte, coloanele şi arcadele palatelor, nopţile albe au o limpezire, un farmec tulburător, o luminozitate pe care o împrumută şi sufletului tău, care îţi dă parcă aripi. Ceasurile serii trec pe nesimţite. Ieşi de la un spectacol şi pierzi noţiunea timpului. Afară e o lumină care nu seamănă nici cu a înserării, nici cu a zorilor, o lumină care nu are nimic din aurul soarelui în ea, care are poate o fărîmă de albastru, o lumină de cristal în care fiecre linie îşi păstrează puritatea, fiecare culoare intensitatea şi nuanţa. Palatul de Iarnă îşi înalţă coloanele albe prinse între medalioane de zid de un verde de apă, liniştit, echilibrat, întins pe malul apei cu obraz de tafta argintie, dublat de lungul chei argintiu-cenuşiu şi el, ca o altă apă care ar curge la nesfîrşit. Casele roşii, semănate ici colo pe canaluri, ard în aerul pur, în claritatea adîncă, puţin umedă. Petru cel Mare, pe soclul lui, galopează călcînd necurmat şarpele în transparenţa nopţii vag albăstrui şi perechi de îndrăgostiţi păşesc alături în marile parcuri în care liliacul abia înfloreşte în iunie, cu fruntea în lumină, cu zîmbetul fericirii pe chip.

La Tallin am întîlnit aceaşi noapte pe străzile înguste ale vechii cetăţi, pe meterezurile ei de pe care se vede portul cu sute de vapoare şi marea alburie sub văluri uşoare de ceaţă subţire, pe bulevardele oraşului de jos, cu palate şi vile şi blocuri înconjurate de grădini. Bătrînele turnuri, ceva mai cenuşii decît cenuşiul nopţii, îşi desenează siluetele grave pe văzduhul de sticlă şi rusalce, jos pe ţărm, plîng în lumină marinarii înecaţi. Restaurantele în care se dansează, trebuie să tragă bine obloanele, ca lumina lor de neon să aibă puţină strălucire în sălile în care noaptea albă dă buzna prin ferestre, iar întîrziaţii pe străzi şovăie să se închidă îndărătul draperiilor groase ale odăilor lor, să părăsească primăvara anului cea neîntreruptă de barierele întunericului.

La Riga, pe cheiul Daugavei, pe uriaşul pod de pe care vezi oraşul cu bisericile lui monumentale, cu casele lui pline de măreţie, te cuprind din toate părţile, ca sub un uriaş clopot de sticlă, apele albe ale nopţii. Spălat de atîta lumină, uşor, întinerit de tinereţea fără bătrîneţe a ceasului în care altora bezna le aduce somn şi vremelnică dispariţie, rămîi, pierzînd noţiunea timpului care trece, să priveşti rostogolirea apelor, pîntecele roşu sau albastru al marilor vapoare de care valurile se sparg cu spume mărunte, oraşul cu turle şi turnuri, cerul în nesfîrşita lui paloare viorie. Aproape de Riga, la cîţiva kilometri numai, marea scaldă plăji întinse, cîntă din ghiocul ei uriaş lîngă casele de odihnă semănate de-a lungul ţărmului, pline ziua de atîta zumzet şi veselie, iar în adîncile păduri miresmate de la Kemeri sanatoriile imense şi strălucitoare dorm sub aceeaşi lumină albă, ca nişte mari vapoare care pe apele nopţii îşi poartă încărcătura preţioasă, umană, spre ţărmul sigur al sănătăţii, al vigoarei.

Există peisaje, oraşe, ţărmuri, munţi a căror eternă frumuseţe e la fel de puternică noaptea ca ziua, în lumina amurgului sau sub văpăile amiezii. Altele, care trăiesc mai intens parcă sub o anumită lumină. Am făcut acum cîţiva ani o croazieră pe Mediterana cu vasul „Transilvania". Se aflau pe vas, în afară de călătorii romîni, şi polonezi, maghiari şi bulgari. Era dimineaţa cînd am ajuns în faţa Pireului. Din larg încă a început să se zărească portul cu pădurea lui de catarge, dealul în terase, cu multă vegetaţie de un verde argintiu, semănat cu case albe, scăldat în lumina auriu-trandafirie a soarelui care, ca în poveşti, se ridicase de trei suliţe pe cer. Pe măsură ce înaintam, cerul îşi pierdea rozul, devenea de un sidefiu luminos, şi întreg dealul Pireului strălucea, ca pictat cu alb pe alb, ca un porcelan delicat pe care o pensulă uşoară ar fi însemnat cu culori de apă un peisaj. Am alergat toţi spre proră. În faţa noastră se deschidea Grecia antică. În tăcerea încremenită de emoţii care se aşternuse pe vas, călătorii bulgari, strînşi unul lîngă altul într-o mare îmbrăţişare au început deodată să cînte încet, fierbinte, toţi ca unul, un cîntec ale cărui cuvinte nu le-am înţeles, dar care fără îndoială slăvea frumuseţea. Cîntecul lor era abia şoptit, foarte armonios, şi toţi ceilalţi, romîni, polonezi, unguri, am simţit că bulgarii îl cîntă în numele nostru, al tuturor.

Minunata noastră Sighişoară, cu cetatea ei bogată în turnuri, culori, grădini, e frumoasă oricînd. Cine a urcat însă pînă sus, pe culmea dealului Cetăţii, unde se află vechea biserică şi acel cimitir liniar, cu largi alei şi monumente sobre, jumătate cimitir—jumătate parc, adînc liniştit, în acel cimitir aşezat ca o şa pe spinarea dealului, dacă a văzut acolo un amurg, şi-a dat seama fără îndoială că ceas mai frumos nu poate vedea de pe înălţimea cetăţii. În dreapta dealul coboară, semănat întîi de morminte verzi, înflorite, spre valea Tîrnavei, care se strecoară între coline şi munţi cu talazuri largi. Într-acolo, spre locul numit Podmale, unde acum aproape două mii de ani se ridica un castru roman, soarele apune cu belşug de culori, scaldă cerul în aur şi sînge, arde culmile cu pojarul lui, suflă praf de aur peste cline. În stînga, spre colinele mai scunde dinspre Albeşti, unde noaptea te gîndeşti la tropotul cailor şi zăngănitul armelor din acea noapte din 1848, la strigătul de luptă al lui Petöffi, unde albastre-vinete, văluri reci, străvezii, învelesc vîlcelele, pajiştile, dealurile mici. Şi deodată, în atît albastru, răsare luna, albă, depărtată, rece. Soarele n-a pierit încă din dreapta şi luna luminează înserarea din stînga. Cuprins între apusul fastuos şi noaptea argintie-albastră, în liniştea adîncă a grădinii de piatră, tise şi tei, înţelegi, eşti sigur, că ceas mai desăvîrşit frumos nu e cu putinţă

LUCIA DEMETRIUS

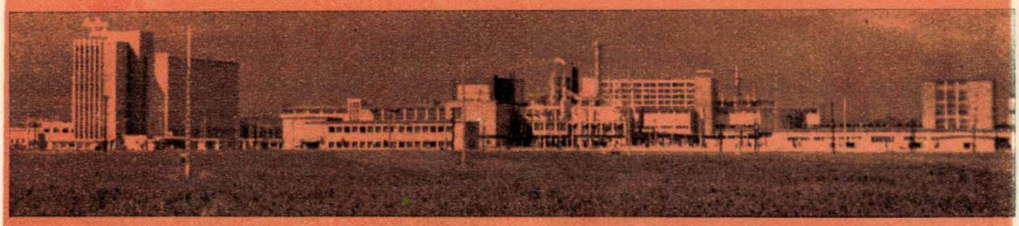

Săvineşti

„Pe-un picior de plai...“

...Cînd le-am spus că pe sub brazi
Mergi cu barca la Bicaz.

(Cîntec din folclorul nou)

Minunile nemţene încep de la Bacău. Oraşul nevrozelor şi al nesfîrşitelor ploi bacoviene e astăzi cea mai surprinzătoare poartă deschisă către nişte frumuseţi noi, de ordinul socialismului, la nivelul lui, în care farmecul patriarhal al legendelor păleşte, îmbătrînit şi timid. Bacăul plictiselilor şi noroaielor de odinioară a devenit o citadelă de lumini şi culori. Blocurile masive şi elegante, cu faţade liric pastelate şi cu vitrinele lor feerice, vorbesc din fiecare moleculă de beton şi sticlă, despre bunăstare, tinereţe şi optimism. După infuzia de încredere şi sănătate de la Bacău, nimic nu te va mai uimi, călătorule, în fluxul inedit de emoţii şi certitudini din ţinuturile nemţene.

Bineînţeles că vei trece mai întîi prin Piatra Neamţ. Oraşul pluteşte şi azi în aceeaşi lină încîntare de la poalele Ceahlăului, pe care i-au cunoscut-o generaţii întregi de călători şi excursionişti. Ca şi pînă mai ieri, împrejurimile sale evocă întîmplări bătrîne cu plăieşi şi ciobani, legende cu vulturi şi bouri. Între înflăcărările lui Ştefan cel Mare şi bonomia clasică a lui Calistrat Hogaş, totul asociat cu ceea ce regiunea are mai caracteristic şi mai pitoresc — Ceahlăul, Bistriţa, Cetatea Neamţului, Tarcău, Văratec, Ozana — istoria a consemnat multe pagini de înţelepciune şi slavă din trecutul Moldovei. Bistriţa duce la vale nu numai şopot de ape, dar şi zvon de legende. Ceahlăul nu domneşte încoronat doar de azur şi soare. Pe fruntea lui străluceşte aureola unor mîndre tradiţii a căror unitate de măsură este mileniul.

Se întîmplă însă, tovarăşe de compartiment sau de autocar, să vedem pe meleagurile acestea un lucru pe care — de ce n-am spune-o? — neam de neamul nostru nu l-a văzut. Preţ de vreun deceniu încoace, ţinutul este fertilizat de o căldură nemaisimţită, de o lumină de tip nou. Iar lumina şi căldura aceasta îşi au izvorul în inimile şi minţile oamenilor de la noi, ale acestor oameni care s-au apucat să construiască socialismul, iar acuma îi desăvîrşesc edificiul, consolidîndu-l şi finisîndu-l. E un asalt teribil şi superb al prezentului fierbinte, fecund, neastîmpărat, partinic. În iureşul demiurgic al prezentului, totul s-a schimbat şi se schimbă. Bistriţa a fost chemată la ordine, reeducată în ecluze şi lacuri, poftită să ne furnizeze lumină. Din năbădăile ei de ape şi spume s-a zămislit mana electrică din care Moldova îşi trage azi puterea şi slava. Hidrocentrala „V.I. Lenin“ de la Bicaz, este un nou şi grandios punct turistic pe harta patriei, o chezăşie de forţă şi belşug. În sandvişurile din care îmbucăm amîndoi cu poftă, în timp ce vaporaşul se leagănă pe oglinda vastului lac de acumulare, a dospit şi un dram din virtutea acestei Bistriţe îmblînzite şi activizate. Energia ei a pus în mişcare tractoare, iar în urma tractoarelor a crescut pîine albă.

E frumos, nu? Poeţii şi istoricii viitorului vor avea ce glorifica.

Dar vrei, cu siguranţă, să mai cunoşti şi altceva. Să mergem, deci, mai departe, căci ţinuturile acestea ne revendică încă în multe locuri. Aici se zămislesc încîntări viitoare, se înalţă întreprinderi uriaşe, se nasc oraşe noi. Dacă tot ne-am întors la Piatra-Neamţ, s-o luăm niţeluş către miazăzi, spre Săvineşti.

Aşa-i că, pînă mai acum cîţiva ani, numele acesta nu-ţi spunea nimic? Azi îţi spune. Cînd zici Săvineşti, zici relon. Aici s-a construit un gigant industrial cu care ne fălim în ochii străinătăţii. Iar cînd zici relon, te gîndeşti la muncitorii care îl fabrică. Muncitorii aceştia locuiesc în blocuri moderne, luminoase, confortabile. Pentru ei s-a clădit un oraş nou: Săvi-

neşti. Ai cîtelea oraş nou pe harta patriei? Să-i admirăm şi lui liniile elegante ale faţadelor, abundenţa de mărfuri din vitrine, frumuseţea edificiilor culturale, prospeţimea scuarurilor.

Să ne obişnuim cu admiraţia şi cu extazul. Ceva mai la vale, la Oneşti, iar vom fi obligaţi să ne minunăm de cele văzute. Un alt oraş cu a cărui naştere copiii noştri sînt contemporani: oraşul marelui combinat petrochimic Oneşti-Borzeşti. De Borzeşti ne vorbeau şi cărţile de istorie. Aici s-a născut şi a copilărit Ştefan cel Mare. Dar să nu mai depănăm legenda bătrînului stejar. O ştim cu toţii. Să ne imaginăm, în schimb, cuvintele pe care le vor avea de depănat urmaşii urmaşilor noştri: „...Şi la îndemnul partidului, s-au pus inimă lîngă inimă muncitorii şi au durat aici fabrici şi aşezări mari şi minunate. Şi au mai venit meşteri de tot soiul şi clădit-au ei magazine, şcoli, cămine, terenuri de sport. Şi venea lume luminată şi din alte ţări, şi tare se mai minuna ea de cîte fost-au în stare să făptuiască, doar în cîţiva ani, oamenii aceia învăţaţi şi conduşi de partidul lor...".

Aşa vor grăi. Şi vor mai grăi aşa oamenii despre Stejaru, despre Tarcău şi despre multe altele. Dar să nu aşteptăm sorocul. Aceste localităţi au intrat de pe acum în patrimoniul unei geografii economice şi sufleteşti de care sîntem mîndri. În necontenita efervescenţă de fier, ipsos şi sticlă care a cuprins aceşti coclauri lăsaţi în trecut doar evocărilor patriarhale şi exploratorilor de pitoresc natural, faţa regiunii se schimbă de la o zi la alta. De aceea, tovarăşe de compartiment sau de autocar, uită-te bine în jur şi minunează-te. Nu-ţi garantez că la anul viitor vei mai avea timp. Peste un an va trebui să-ţi înscrii în agenda ta turistică alte obiective, căci alături de Bicaz, de Oneşti şi de celelalte, ţinuturile nemţene şi băcăuane te vor îmbia cu frumuseţi şi atracţii noi. Viitorul ne este plin de promisiuni plăcute. Cred că de asta eşti convins.

M. SÎRBULESCU

Piatra Neamţ. Turnul lui Ştefan cel Mare

CIRCUIT COSMOTURISTIC

— Pasagerii pentru circuitul cosmoturistic sînt poftiţi la rachetă!

Aceste cuvinte, care răsunau din zecile de megafoane instalate în incinta cosmogării, m-au făcut să-mi simt inima bătînd mai cu putere. Fireşte, nu-i un lucru obişnuit să-ţi petreci concediul în cosmos. Acum cîteva decenii, un simplu salt spre Lună era socotit un act de mare curaj, o adevărată faptă de eroism.

Dar anii trec cu repeziciune şi, odată cu ei, omul se descătuşează tot mai mult de lanţurile timpului şi spaţiului. Îmi amintesc de vremea cînd o călătorie cu rachetoplanul în jurul globului era un eveniment de neuitat. Cu cîtă emoţie m-am îmbarcat atunci în nava zveltă, argintie, care înconjura planeta noastră într-o singură zi odată pe la ecuator şi o dată pe la poli. Adînc întipărite în memorie îmi vor rămîne pentru întreaga viaţă priveliştile încîntătoare ale meleagurilor terestre, văzute de la înălţime de peste o sută de kilometri. Admiram parcă o machetă construită de un meşter priceput, pe care nu fusese uitat nici un amănunt: albastrul sidefiu al mărilor şi oceanelor, verdele de smarald al pădurilor, argintul sclipitor al regiunilor polare şi, noaptea, strălucirea de aur topit a oraşelor.

Cîţiva ani mai tîrziu, am zburat în Lună. Satelitul Pămîntului de-abia se amenaja. În apropierea Mării Furtunilor se înălţa un complex turistic, iar altele erau în construcţie în diferite puncte, mai ales pe piscurile munţilor selenici. Am petrecut trei zile şi trei nopţi printre stîncile cenuşii, scăldate într-o lumină orbitoare sau cufundate în cea mai neagră beznă, am practicat noul sport, „cosmosaltul", avîntîndu-mă de pe o stîncă pe alta, şi străbătînd prin văzduh distanţe care pe Pămînt ar fi constituit triple recorduri mondiale. Am petrecut ore fermecătoare, admirînd, de pe o creastă, rotirea lentă, maiestuoasă, a planetei mele iubite. Cînd m-am întors acasă, un lucru a rămas stabilit: să iau parte la prima excursie cosmică spre alte corpuri cereşti, care va fi organizată vreodată!

N-am avut prea mult de aşteptat. Într-o zi au apărut peste tot anunţuri cu următorul text: „CIRCUIT COSMOTURISTIC PĂMÎNT - LUNĂ - MARTE-VENUS-PĂMÎNT". Am fost printre primii înscrişi şi iată-mă pe cosmodrom, cu cîteva minute înainte de decolare.

Zburăm de patru zile prin nemărginitele spaţii siderale. Luna a rămas de mult în urmă. Vizitînd-o, am fost uluit de schimbările produse aci. E o forfotă pe satelitul terestru, ca şi cînd viaţa ar fi sălăşluit aci de cînd lumea şi nu doar de cîteva decenii, de cînd a adus-o primul cosmonaut pămîntean. Astăzi, pe lîngă obiectiv turistic, Luna este marea furnizoare de energie a Pămîntului. Neavînd atmosferă, ea primeşte de trei ori mai multe radiaţii solare decît Terra şi, de aceea, oamenii de ştiinţă i-au acoperit suprafaţa cu fotoelemente pe bază de semiconductori, avînd un înalt randament de transformare a energiei radiative în energie electrică. Transmiterea acestei energii printr-un sistem de jeturi — fără conductori — pe Pămînt, oferă acestuia o putere de cîteva zeci de trilioane de KW, suficientă pentru a permite transpunerea în viaţă a oricărui vis omenesc. Acum ne apropiem de Marte. Abia aştept să văd de aproape misterioasa planetă, care a dat atîta de furcă savanţilor, dar a prilejuit atîtea pagini minunate de literatură.

Încă de la coborîrea primelor rachete pe planeta tainicelor canale, s-a confirmat presupunerea oamenilor de ştiinţă, că aci există o atmosferă, ce-i drept mult mai rarefiată decît pe Pămînt, şi mai ales oxigen şi apă, deşi în cantităţi foarte reduse. „Trebuie să creăm pe această planetă o atmosferă şi o climă favorabilă existenţei omului" — au hotărît savanţii şi s-au apucat de lucru. Pe pustiurile cărămizii şi pe întinderile acoperite de o vegetaţie violacee, au răsărit centrale electrice termonucleare, care, dînd uriaşe cantităţi de energie electrică pentru electroliza apei, au permis acumularea a cîteva sute de trilioane tone de oxigen.

Iată cum a devenit planeta Marte o lume vie, plină de farmec şi totodată furnizoare de minereuri radioactive şi de alte materii prime a planetei noastre.

Vom sta pe Marte trei zile, apoi ne vom continua drumul spre Venus. Sînt fericit! Cîte minunăţii voi mai vedea, cîte impresii de neuitat mă mai aşteaptă! Sînt unul din primii cosmoturişti, dar în curînd spaţiul cel fără de hotare va fi brăzdat de sute, de mii de rachete, care vor duce pe locuitorul obişnuit al Pămîntului spre meleagurile de vis ale bolţii cereşti.

Am scris aceste rînduri mai devreme decît se cuvenea. Am anticipat întîmplări care vor avea loc pestre trei, patru decenii sau peste un veac. Dar ele vor avea loc negreşit! Chezăşie ne stau primele zboruri ale eroicilor cosmonauţi sovietici, expediţiile temerare ale lui Gagarin, Titov, Nikolaev şi Popovici şi ale celor care se pregătesc acum să le desăvîrşească opera.

RADU NOR

Ioana Vlădescu la 7134 m!

TREI CEHI, UN SOVIETIC ŞI DOI ROMÎNI ÎN PAMIR

În august 1961, o grupă de şase alpinişti de naţionalităţi diferite îşi croia drum, încet, printre crestele şi gheţarii Pamirului. Grupa era formată din trei cehi (Iosep Sekyra şi soţii Martha şi Mirek Mali), un sovietic (K.D. Tolstov) şi doi romîni (Ioana Vlădescu şi cu mine). Cu excepţia geologului Sekyra, toţi ceilalţi eram fizicieni de la Institutul internaţional de cercetări nucleare din Dubna, de lîngă Moscova. Expediţia fusese organizată cu sprijinul Casei oamenilor de ştiinţă din Dubna şi avea un caracter pur sportiv. Ne propusesem escaladarea vîrfului Lenin, unul dintre principalele vîrfuri de „şapte mii" din Pamir.

Pregătirea unei expediţii pamiriene nu e un lucru chiar uşor, dacă ţinem seama de condiţiile şi dificultăţile pe care urma să le întîlnim acolo. În primul rînd, distanţele imense care te despart de ultimele aşezări omeneşti (harta Pamirului, pe care o aveam la dispoziţie, cuprindea foarte bine contururile ţării noastre, desenate la aceeaşi scară!). Şi apoi, pe toată această întindere eşti întîmpinat de sute şi sute de kilometri de munţi, văi şi creste înzăpezite, de ape repezi cu debite fabuloase, de gheţari imenşi întretăiaţi de crevase (crăpături în gheaţă) de zeci de metri lăţime şi sute de metri adîncime. Tot echipamentul şi toată hrana pentru întreaga durată a drumului trebuie să ţi-o porţi singur în spate, de aceea, fiecare gram care urmează să fie pus în rucsac e nevoie să fie judecat cu toată atenţia. Din motivele arătate mai sus, alpiniştii sovietici îşi organizează de obicei expediţiile pamiriene cu sprijinul aviaţiei. Chiar dacă helicopterele nu pot ateriza pe platformele care depăşesc o anumită altitudine — altitudine relativ mică faţă de înălţimile Pamirului — avioanele pot paraşuta containere cu provizii şi echipament de-a lungul întregului traseu.

Eram bine pregătiţi şi primul nostru contact cu Pamirul (gheţarul Fedcenko) în 1959, ne-a fost de un real folos prin experienţa pe care am căpătat-o în alegerea alimentelor şi echipamentului de tabără. Dacă la amiază, din cauza soarelui puternic, se poate măsura la suprafaţa unei ştofe negre temperatura de plus 50 de grade (!) — (la umbră temperatura se menţine totuşi sub zero) —, nopţile pamiriene sînt foarte reci, mercurul termometrului coborînd fără nici o dificultate la minus 20—25 de grade. Şi cum urma ca în taberele noastre de înălţime să ne aşezăm cortul direct pe gheaţă, avusesem grijă să ne comandăm din timp saci de dormit speciali din nylon, umpluţi

Korşunov şi Sorin Ciulli în tabăra nr. 3 a

Ioana Vlădescu şi Sorin Ciulli LA 7134 METRI ÎNĂLŢIME!

cu puf de pinguin. Ca îmbrăcăminte, peste pantalonii obişnuiţi de alpinism, purtam nişte „pantaloni de gheţar" din balonseide impermeabilizat, care se îmbinau perfect cu un guler, tot din pînză impregnată, ataşat bocancilor. În zona de mare altitudine am avut, de altfel, cizme îmblănite de pilot (shakeltons). Peste puloverul de lînă purtam pufoaice şi anorace de nylon, ca protecţie împotriva vînturilor neînchipuit de tari care bîntuie în mod normal pe crestele înalte.

În după amiaza zilei de 9 august 1961 ne aflam pe unul din aeroporturile Moscovei, aşteptînd decolarea avionului care avea să ne ducă spre Asia Centrală. Prima escală urma să fie la Frunze, localitate aşezată în nordul Tian-Şanului. Drumul de vreo 3500 km pînă acolo se acoperă de către un avion cu reacţie în aproximativ patru ore, dar din cauza diferenţei de fus orar am aterizat la lumina reflectoarelor. Peste două zile zburam apoi cu o cursă locală peste Tian-Şan — o îmbinare maiestuoasă de creste, văi, canioane şi nori, — spre valea Fergana, acea bogată vale, lungă şi largă, care separă cele două mari masive muntoase, Pamir şi Tian-Şan. În extremitatea estică a Ferganei sîntem întîmpinaţi de acelaşi Oş pe care îl cunoscusem acum doi ani — Oş, orăşelul expediţiilor pamiriene. Tragem tot la vechea noastră prietenă uzbekă, Sofia Kirilova, care găzduise în 1959 baza expediţiei Anului Geofizic Internaţional.

În Oş nu avem prea mult timp liber: ne prezentăm la „Trustul Transportului Auto Pamirian" (PATT), ca să aranjăm problema transportului nostru şi al bagajului, peste munţii Alai, pînă în valea cu acelaşi nume. Ni se propune să urcăm într-un autocamion, ce urmează să transporte marfă pînă în mica comună Sarmangol din valea Alai (care se găseşte, de altfel, în dreptul gheţarului Lenin), iar de aici încolo maşina să fie complet la dispoziţia noastră. Atît şoferul, un kirghiz, Kozubai Muratov, cît şi ajutorul său, ne sînt recomandaţi ca cei mai experimentaţi şoferi în drumuri de munte pe care îi are trustul; şi pe drum am avut multe ocazii să ne convingem de acest adevăr.

Iată-ne din nou pe şoseaua Pamirului. Revedem munţii Alai, cu trecătorile sale înalte şi cu văile sale adînci, pe fundul cărora şoseaua se pierde la picioarele masivelor de piatră care o domină. O piramidă nesfîrşită de grohotiş în a cărei umbră intrăm acuma, o piramidă de-a lungul căreia se rostogolesc încontinuu rîuri de bolovani, animate

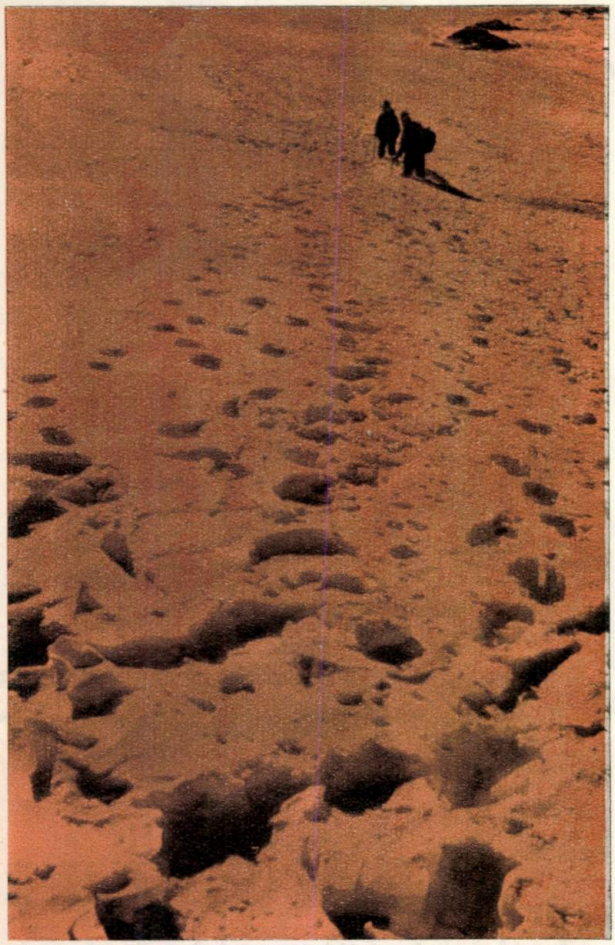

Urme de fîrn (coborînd spre tabăra nr. 3)

pe neașteptate de mîini invizibile, ne readuce brusc la realitate. Sîntem din nou în Pamir, în acest Pamir gigantic ale cărui asprimi și pericole se estompaseră în mintea noastră, în cei doi ani scurși de la primul nostru contact cu el. „Pe aici te pierzi ușor" — îmi spune Sekyra, înmărmurit și el de ceea ce vedea. Și într-adevăr, Pamirul ne-a ținut atenția încordată din prima zi și pînă în ultima zi a expediției noastre.

Prima dificultate reală am avut-o chiar a doua zi, cînd am încercat să ne apropiem cu camionul de poiana de lîngă limba ghețarului Lenin, unde intenționam să înființăm tabăra noastră de bază. Lăsînd la o parte multiplele și complicatele probleme de orientare — unica hartă pe care o aveam era la scara 1 mm = 1 km! — pantele, pe care eram obligați să înaintăm costiș, deveniseră atît de înclinate încît mașina era amenințată la fiecare pas să se rostogolească la vale. A doua zi, cînd am rămas singuri, vremea rea s-a năpustit asupra întregii regiuni și în scurt timp peste tabăra noastră de bază (situată la 3700 m altitudine) s-a așternut un strat gros de zăpadă udă. Zăpada și ceața au făcut să eșueze una din recunoașterile noastre, efectuată în scopul găsirii unui drum ceva mai comod spre porțiunea superioară a ghețarului Lenin, unde intenționam să așezăm tabăra nr. 2. Nu ne rămînea decît să stăm în corturi și să așteptăm cu răbdare o schimbare a vremii.

Între timp, Martha s-a îmbolnăvit grav de rău de munte, pierzîndu-și toate puterile și avînd febră mare. Mirek nu se simțea nici el tocmai bine. Într-adevăr, dificultatea principală cu care au de a face alpiniștii la mare altitudine este aerul rarefiat. Odată cu înălțimea, aerul se împuținează și la 5500 m de pildă, presiunea atmosferică este numai jumătate din cea de la nivelul mării. Mai sus, aerul este și mai rar și de aceea în asaltul vîrfurilor înalte alpiniștii se folosesc de butelii cu oxigen care să suplinească lipsa acestui gaz vital din atmosfera înconjurătoare. Nu aveam cu noi rezerve de oxigen, dar mizam pe posibilitatea organismului nostru de a se adapta la noile condiții. Răul de munte începe uneori la o înălțime de 3500—4000 m, unde se face de obicei simțit prin gîfîieli la cel mai mic efort depus, și printr-un somn foarte agitat, noaptea. Aceste simptome se accentuează odată cu înălțimea, mersul devine anevoios și lent, alpinistul nu mai poate dormi noaptea deloc — fapt care îl mărește și mai mult starea de extenuare — și ziua are puternice dureri de cap și vomitări convulsive. Pofta de mîncare dispare cu desăvîrșire și, ceea ce e cel mai grav, sistemul nervos este și el afectat, alpinistul fiind cuprins de o apatie și de o lipsă totală de voință.

Din experiența acumulată în 1959 pe ghețarul Fedcenko, știam ce măsuri preventive trebuie luate. Pentru ca alimentele să fie suportate de stomac, trebuie de pildă să fie eliminate din rația zilnică grăsimile animale, cît și albuminele în general. Apoi luasem cu noi concentrate de suc gastric, cît și cantități mari de acid citric pe care îl consumam sub formă de limonade (la mare altitudine corpul capătă o reacție alcalină). De asemenea multe vitamine, în special C, B_6 și PP (vitamina B_6 are un rol important mai ales în calmarea greșurilor). Aclimatizarea în condițiile marilor altitudini se obține însă cel mai bine dacă organismul se află în fiecare zi în mișcare și e supus la eforturi fizice progresive, purtînd rucsacuri grele sau săpînd trepte cu pioletul în pantele de gheață. În sfîrșit, e bine ca după o perioadă petrecută în zona marilor altitudini, alpinistul să coboare pentru un timp scurt la altitudini medii, astfel ca țesuturile corpului său, primind ceva mai mult oxigen, să se odihnească pe deplin. Planul nostru de atac respecta întocmai acest principiu. Pînă sub vîrf trebuia să înființăm un număr mare de tabere consecutive, la care urma să ducem în mod progresiv proviziile și echipamentul.

În prima dimineață cu cer senin, am părăsit, împreună cu Ioana și cu Sekyra, tabăra de bază, ca să căutăm un drum peste ghețar, spre porțiunea lui superioară. Gheața fiind încontinuu brăzdată de crevase, cu toate că am ajuns pînă seara într-un minunat loc de tabără (situat la 4200 m altitudine) ne-am dat seama că drumul de-a lungul ghețarului e prea obositor pentru a purta pe aici tot materialul nostru. De aceea, în zilele următoare, am încercat să forțăm un serac* pentru a stabili apoi drumul dintre cele două tabere peste un pas, în spatele crestei stîncoase pe care o explorasem în prima zi.

Încetul cu încetul am adus toți oamenii și tot materialul în tabăra nr. 2. Tabăra se găsea cam la 500 m de pantele de gheață care coborau din creste, deci era în afara drumurilor avalanșelor. În partea opusă, era apărată de vînturi de malul înalt al unei morene fosile. Faptul că ne așezaserăm corturile într-un loc inaccesibil căderilor de zăpadă, nu era o măsură de prevedere inutilă, deoarece regulat, în fiecare dimineață, eram treziți de bubuitul puternic al unor avalanșe care se desprindeau, odată cu răsăritul soarelui, tocmai de sus, din cornișele de 100—150 de metri grosime, care străjuiau creasta.

Tabăra nr. 3 o stabilisem mai departe, pe „stînca lui Lipkin", la 5100 m. Pe cupola de zăpadă care acoperă această stîncă, capotase avionul cu care

* Serac = regiune în care gheața e fărîmițată în mii de blocuri care se îngrămădesc haotic între ele și în care se înaintează cu mare greutate. Seracurile apar de obicei acolo unde ghețarul este obligat să treacă peste o concavitate a văii.

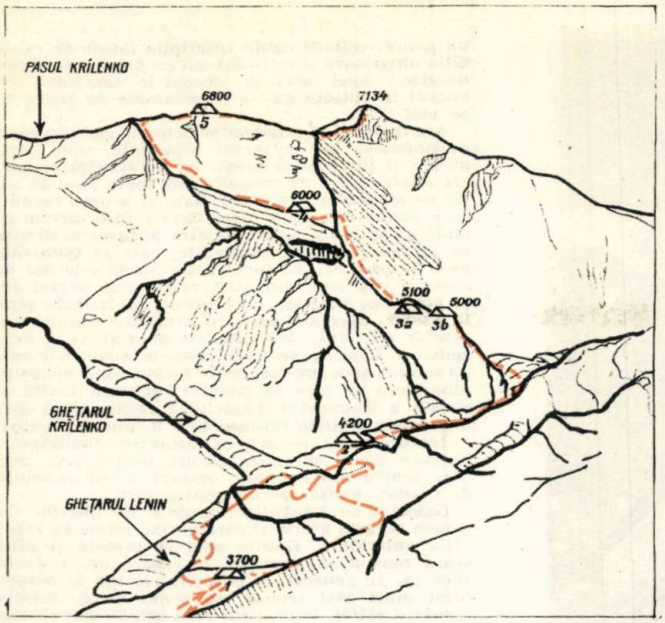

fusese în legătură una din primele expediții de pe vîrful Lenin. Găsind carcasa avionului, aveam dovada sigură că ne găseam pe drumul bun.

Ca să evităm un grohotiș foarte instabil, am fost nevoiți să ramonăm niște hornuri, terminate într-o creastă destul de expusă. Escalada a durat vreo trei ore, în schimb coborîtul a ținut exact zece minute. Bineînțeles, folosindu-ne de „serviciile" grohotișului, care, imediat ce pășeai pe el, se năruia sub forma unui curent larg de pietre, care curgea în jos, cu viteza unui cal în trap.

Între timp a sosit în tabăra nr. 1 și un grup format din alpiniștii sovietici B. Korșunov (șeful grupului), V. Bojukov și O. Efimov. Toți trei, tovarăși de munte excelenți, sînt cu aclimatizarea gata făcută (au coborît doar de pe un „șapte mii"!) și nu doresc altceva decît să suie cît mai repede.

Îi conducem în tabăra nr. 2 și apoi, după ce ne-am separat de soții Mali (suferinzi), urcam succesiv la 5100 și apoi la 6000 m, unde înființăm, la începutul marelui traverseu, tabăra nr. 4. N-avem de ales, trebuie să așezăm corturile într-un loc expus, deasupra marii căderi de gheață a peretelui nordic, pe care o ocolisem prin drumul nostru de peste stînca lui Lipkin. O escaladă drept în sus a porțiunii superioare a peretelui nordic e departe de a fi imposibilă, dar cum zăpada care îl acoperă amenință să alunece în fiecare clipă sub formă de avalanșă, am preferat să ne continuăm drumul de-a lungul unui traverseu imediat deasupra cornișelor de zăpadă de deasupra căderii de gheață. Vom avea astfel posibilitatea să urcăm pe creasta principală, unde zăpada e bine fixată de grupuri de stînci. Din cauza aerului rarefiat, deosebit de pur și lipsit de fluctuații de densitate, creasta stîncoasă părea a fi literalmente la doi pași de noi. Cînd a zărit-o, unul dintre tovarășii noștri sovietici a exclamat: „Nu! Pînă la stîncile astea sînt cel mult cinci minute de mers. Și am făcut o mare greșeală să ne așezăm corturile aici, unde în fiecare moment putem să ne așteptăm să fim măturați de o avalanșă!". Cum această iluzie optică a marilor înălțimi îmi jucase și mie cîteva farse ceva mai înainte, n-am vrut să mă mișc din sacul de dormit și l-am rugat să dea el mai întîi o fugă pînăla stînci. S-a întors peste o oră și jumătate, gîfîind, și asigurîndu-ne că pe măsură ce înainta spre ele, acestea „se depărtau", astfel că distanța care îi separa „a rămas încontinuu constantă!".

Această iluzie optică în aprecierea distanțelor am întîlnit-o sub o formă cu totul nouă, două zile mai tîrziu, cu ocazia unui incident care ne-a făcut să simțim din plin ce înseamnă Pamirul! Recoborîsem în tabăra nr. 3 (mai exact, în locul însemnat cu 3 b), de pe stînca lui Lipkin. Trebuia să-l întîlnim pe Bojukov, care, simțindu-se rău, coborîse pentru o zi în tabăra nr. 2. Pe de altă parte, doream să ne odihnim înaintea atacului final. Era o dimineață liniștită și totul în jur avea un aspect pașnic. Îmi amintesc că stăteam pe niște blocuri de stîncă lîngă corturi și-mi reparam aparatul fotografic, cînd am simțit deodată senzația neplăcută pe care o ai cînd cineva îți trage brusc scaunul de sub tine. Zguduitura a fost urmată de o bubuitură tot atît de puternică. „Ne prăbușim!" — a strigat cineva din corturi. Bineînțeles nu ne prăbușeam, dar probabil se surpase ceva în imensa cascadă de gheață din spatele nostru. Ca urmare a smuciturii, imediat de sub vîrf, de sus de tot, s-a desprins o imensă avalanșă care a cuprins întregul perete nordic al vîrfului Lenin. Poziția taberei nr. 3 ne asigura o securitate absolută, așa că puteam urmări în liniște spectacolul grandios pe care ni-l oferea natura. Iluzia distanțelor ne dădea impresia că avalanșa curge chiar lîngă noi; în realitate, ea era destul de departe. Acest fapt făcea ca mișcarea ei să fie ireal de lentă, ca la o scenă filmată cu încetinitorul. Trecea atît de încet peste crevasele căscate ale ghețarului sau zbura atît de lin peste pragurile de stîncă, încît am avut o clipă senzația că ne găsim undeva prin lună sau pe o altă planetă, unde forța gravitației e mult mai redusă. Un calcul rapid a readus însă lucrurile la locul lor: avalanșa avusese în realitate formidabila viteză de 70—80 km pe oră! Încă odată fusesem victimele iluziei distanțelor.

Efectele zguduiturii nu s-au oprit numai la peretele nordic. Unda seismică, trecînd peste creste spre versantele ascunse vederii noastre, a stîrnit acolo noi și noi avalanșe. Nu le puteam vedea, dar le ghiceam existența după norii de pulbere de zăpadă care apăreau ca niște panașuri în spatele crestelor.

Ascensiunea finală am început-o de la tabăra nr. 3. Am petrecut din nou o noapte în tabăra de la 6000 m și la sfîrșitul zilei următoare, după

„Paradisul" taberei de la 4200 m.

ce am traversat peretele nordic, am ajuns pe creastă. Tabăra nr. 5 am așezat-o chiar pe creastă, la 6750 m, în bătaia unui vînt puternic. Toată noaptea corturile au fost zgîlțîite de vînt și trebuie să fi fost și foarte frig, probabil —25°. A doua zi dimineața — 31 august 1961 — era însă cer albastru, — un albastru foarte închis, caracteristic marilor înălțimi. Eram pregătiți pentru atacul final. Mai întîi am urmat creasta, drum nepericulos, dar anevoios prin urcușurile și coborîșurile succesive, care nu mai conteneau. Apoi, însfîrșit, un perete de gheață foarte înclinat, de vreo sută de metri înălțime, și brusc, platoul vîrfului.

Fiecare se bucură în sinea sa de victorie. Asta pot s-o judec după priviri. Nu aveam însă timp să exteriorizăm bucuria. Fiecare are ceva de făcut și în timp ce unii arborează drapelele așezate pe un pioiet, ceilalți caută inscripția lăsată de expediția anterioară și scriu biletul cu datele expediției noastre. Apoi așezăm steagurile împreună cu biletul în cutiuța găsită în piramida de pietre de pe vîrf.

Am încercat să prindem pe peliculă cîteva vederi panoramice, dar aparatul fotografic, care pînă atunci îl ținusem la piept, mi-a înghețat repede. De altfel vîntul de creastă, care toată ziua de azi nu ne slăbise nici o clipă, bate și acuma razant, cu o putere deosebită. Atmosfera e însă extrem de clară și peste tot putem admira pădurea nesfîrșită de vîrfuri albăstrii, înzăpezite, care se înghesuie pînă la orizont. Singurul petec verde este dat de covorul văii Alai din nord; restul este numai alb și albastru, albastru care uneori se închide pînă la violet. Spre sud-vest, în argintiul sclipitor al razelor soarelui, deslușim cu greu ghețarul Fedcenko și locurile pe unde fusesem acum doi ani. În schimb spre sud-est, acolo unde o pîclă cenușiu-albăstruie ne face să bănuim regiunea înaltă și uscată a Pamirului Răsăritean, găsim fără nici o greutate oglinda întunecată a lacului Kara-Kul.

Înainte de a coborî, Konstantin Dmitrievici Tolstov are o surpriză plăcută pentru noi, mai ales pentru noi romînii: destupă o mică sticluță de Cotnar, adusă special pentru vîrf.

Coborîm cu frînghiile abruptul de gheață. Cu ocazia aceasta găsim și corzile fixe lăsate de expediția anterioară. Gonim apoi pe creastă și pînă seara reușim să ajungem la tabăra nr. 4 de la 6000 m. În general, la coborîre cerința de oxigen fiind mult mai redusă, se poate merge relativ repede și astfel, la sfîrșitul zilei următoare, sîntem în tabăra nr. 2. Și vremea rea, care ne cruțase în perioada esențială a ascensiunii, s-a năpustit iar asupra munților, în ziua în care părăseam definitiv Pamirul.

Ne-am revăzut la Moscova, la ședința festivă a Societății de geografie. Unul dintre noi ține o prelegere despre expediția noastră și regiunile prin care am trecut. O parte din auditoriu stă cu carnete deschise în mînă și ia notițe. „Așa învață geografii, geografia" — îmi șoptește unul dintre tovarășii noștri sovietici. Apoi, la sfîrșitul ședinței, împuternicitul secției de alpinism de pe lîngă Sovietul din Moscova ne înmînează medaliile de argint „Vîrful Lenin", medalie ce se conferă celor ce au escaladat vîrful.

Cu aceasta însă, ascensiunea n-a fost încă încheiată. Sclipirile ghețarilor, cît și vîrfurile albe, cu fanioanele lor de zăpadă ridicată de vînturile înălțimilor, nu pot fi ușor uitate. Ele continuă să rămînă mult în mintea noastră. Pînă atunci cînd, cu rucsacul în spate și cu pioletul în mînă, vom păși din nou în această lume a soarelui și a zăpezii.

SORIN CIULLI

Desen de V. Șistko

Întoarcere la natură?

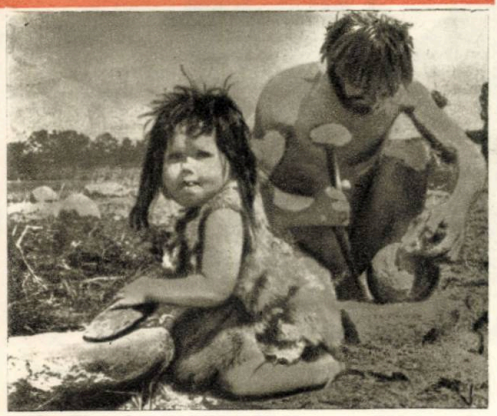

Drumeţind pe cărări de munte sau hoinărind de nisipurile fierbinţi ale litoralului scăldat în azur, lunecînd pe căi de apă sau colindînd pe drumurile de asfalt şi fier ce brăzdează în lung şi în lat pămîntul patriei, omul muncii plecat la odihnă a avut poate nu odată intuiţia puternică a unei neîndoelnice realităţi: aceea a integrării lui în natură. Dar în conştiinţa omului nou, sentimentul acesta se oglindeşte ca o armonioasă completare a vieţii şi muncii lui de toate zilele, ca o împlinire firească a tot ceea ce munca şi viaţa de toate zilele au clădit nobil şi superior într-însul. Într-adevăr, dacă în turism ne regăsim, într-un fel, pe noi înşine, găsim în acelaşi timp resurse spre a putea lucra cu mai mult avînt, cu mai multă putere şi destoinicie în slujba împlinirii ţelurilor scumpe tuturora, ale desăvîrşirii socialismului în ţara noastră.

Ca oameni ai muncii am simţit fiecare că viaţa noastră ar fi goală de sens dacă, clipă de clipă, n-am desfăşura o activitate folositoare şi productivă, dacă n-am face zilnic ceva cu braţele şi cugetul nostru, dacă n-am scoate la iveală ceva nou pe lume. Această conştiinţă profundă este martorul de netăgăduit al naturii: prin munca de zi cu zi omul se desăvîrşeşte, desfăşurîndu-se pe prima şi cea mai autentică linie a firii sale. În ţara noastră, unde s-au creat condiţii optime, unde munca a devenit o cinste şi un adevărat titlu de nobleţe, este uşor să vorbim despre activitatea productivă ca despre o componentă esenţială a naturii noastre, căci muncind, ne simţim cu adevărat oameni. Tocmai de aceea, atunci cînd alternăm perioadele de activitate intensă cu momente de destindere activă, atunci cînd ieşim în întîmpinarea elementelor pe munţi şi pe ape, pe întinsurile de şes şi deal, în plin soare sau în plin vînt, sorbind cu nesaţ frumuseţile patriei, noi nu avem decît senzaţia că împletim două aspecte ale uneia şi aceleiaşi naturi; în conştiinţa noastră nu găsim ecourile unei „reîntoarceri" la fire, pentru că munca noastră nu ne-a făcut să ne trădăm natura, ci dimpotrivă ne-a desăvîrşit-o, îmbogăţind-o în chip trainic şi substanţial. Turismul ne scoate în aer liber şi ne redă ei mai apţi şi mai însufleţiţi de avînt. Activităţile pe care le desfăşori ca turist sînt într-adevăr un minunat prilej de educare a unor calităţi necesare în viaţa şi munca de zi cu zi; în turism se reliefează spiritul iniţiativei personale şi al răspunderii faţă de colectiv; însuşirile fizice ale omului se dezvoltă armonios, dînd organismului vigoare şi sănătate; învingerea spaţiului, a diferitelor obstacole şi împrejurări potrivnice, cizelează caracterul, călesc voinţa şi educă puterile lăuntrice ale sufletului, printre care se înscrie la loc de cinste şi simţul estetic.

Turismul, dezvoltînd multilateral persoana umană şi pregătind-o mai bine pentru muncă şi viaţă, crează totodată largi posibilităţi de ridicare a nivelului nostru politic prin educarea simţului patriotic. Obiectivele turistice urbane, proaspetele aşezări industriale, tot ceea ce respiră noul şi stă mărturie uluitorului progres material şi spiritual realizat de ţara noastră în ultimii ani, iată ceea ce e de natură să confere conştiinţei noastre un spor de încredere şi elan, pus cu entuziasm în slujba construirii socialismului.

În lumea capitalului, toate acestea sînt privite prin cu totul altă prismă. Exploatarea omului de către om a făcut ca munca să devină un insuportabil calvar şi o povară cu adevărat străină de natura noastră şi de aspiraţiile ei. Copleşit de ritmul infernal al trudei zilnice acumulate peste puteri, dezechilibrat din pricina lipsei de destindere fizică, omul muncii din ţările capitaliste îşi simte pe bună dreptate firea de două ori siluită: rupt de natură, atît printr-o muncă excesivă şi neretribuită, cît şi prin absenţa recreerii fizice în plin aer. El este efectiv secătuit pe toate planurile şi diminuat ca persoană umană. În faţa unui asemenea rezultat, s-a socotit potrivită elucubrarea unei teorii care să distragă atenţia de la adevăratele pricini ale anomaliei. S-a lansat lozinca: „înapoi la natură!". S-a decretat că tehnica este de vină (exploatarea a fost implicit absolvită); aparenţele considerate superficial, facilitau într-o oarecare măsură concluziile, şi — întrucît omul trebuia totuşi păstrat cît de cît în stare de funcţiune pentru producerea de bunuri materiale, turismul a fost teoretic încurajat, nu însă înainte de a i se fi dat un sens şi o explicaţie eronată. Nesaţul cu care omul modern evadează în sînul naturii a fost pus de teoreticienii burghezi pe seama unor fundamentale instincte biologice răzvrătite împotriva excesului de civilizaţie. Răsturnînd întreaga problemă pe un plan greşit, apologeţii întoarcerii la natură au ajuns să conteste caracterul progresist a tot ceea ce a edificat în decursul epocilor istorice geniul uman; nu relele dintr-o societate împărţită pe clase antagoniste, ci civilizaţia umană însăşi a fost găsită ţap ispăşitor. Aberaţiile acestea nu sînt fără legătură cu recrudescenţa anumitor porniri atavice încurajate deschis, uneori; chiar oficial, în occident, dezmăţul de toate genurile, jaful, violul, asasinatul şi marele duşman al omenirii, războiul, toate acestea şi-au găsit apărători în persoana unor teoreticieni sofişti şi de rea credinţă, care explică de ce şi cum întoarcerea la caverne ar fi de dorit. Asemenea idei sînt anume plăsmuite pentru a semăna dezorientare şi a îndepărta atenţia de la realităţile esenţiale. Şi trebuie spus că efectele, cîteodată, nu se lasă prea mult aşteptate. S-ar părea că fotografia alăturată e un cadru dintr-un film reconstituind epoca de piatră; dar lucrul este inexact: avem de a face cu un instantaneu autentic, luat în vara anului 1960, undeva într-o provincie a Danemarcei, unde un grup de familii s-au străduit timp de cîteva săptămîni să se „întoarcă la natură", reeditînd cu amănuntul condiţiile preistoriei.

De aceeaşi factură sînt creaţiile lubrice ale aşa ziselor „paradisuri de nudişti", transpunerea desfrînată a „streapteasurilor" din cabaret în plină natură.

Întoarcere la natură? Ar reieşi mai degrabă că este vorba de o înstrăinare de natură, căci prin natură înţelegem, în primul rînd, natura omului, cu năzuinţa lui de necontenit progres material şi spiritual, cu tendinţa de a evolua mereu mai sus, mereu înainte; revenirea înapoi (ierte-ni-se pleonasmul) nu este o revenire la natură, ci o deviere, una din numeroasele devieri pe care le considerăm diametral opuse felului nostru de a privi lumea şi viaţa, şi de care — mulţumită umanismului integral promovat azi în patria noastră — oamenii muncii de la noi sînt pentru totdeauna scutiţi.

ANDREI BREZIANU

Cu colectiviştii la drum

(Din carnetul reporterului)

Sînt trei oameni: Vasile Rusu, Theodor Mănăilescu şi Voinea Răducanu. Trei muncitori ai ogoarelor care intră în perimetrul comunei Cuza-Vodă din regiunea Bucureşti. Trei colectivişti din gospodăria agricolă „1 Mai". Oameni obişnuiţi, ca atîtea milioane de lucrători deprinşi cu soarele cîmpurilor şi şuvoaiele repezi ale ploilor. Născuţi şi crescuţi în lunca Dunării, ştiau despre lume — pînă nu de mult — cam tot atîtea cît străbunicii lor... Dar, de atunci s-au mai luminat zările vieţii.

Buziaş, iulie 1962. Vasile Rusu, colectivist, îşi urmează cura de 21 de zile în cunoscuta staţiune cu climat dulce, cu izvoare carbo-gazoase, feruginoase etc.

Băile Herculane, iulie 1962. Theodor Mănăilescu, colectivist, se află la băi, în splendida vale a Cernei, şi admiră cu nesaţ o natură cu totul alta decît cea a Bărăganului.

Sinaia, iulie 1962. Voinea Răducanu, colectivist, se odihneşte 12 zile în „Perla Carpaţilor", călcînd pe drumuri rezervate cîndva pingelelor regale.

* * *

Călăraşi. Filiala O.N.T. „Carpaţi".

— Am pus accentul pe excursiile cu schimb de experienţă. Peste 100 de brigadieri zootehnici din gospodăriile colective ale raionului Urziceni au vizitat, cu autocarele, timp de trei zile, G.A.C.-urile din Bod, Hărman, Hălchiu. Mai mult de 200 de colectivişti din gospodăriile „Pămînt desţelenit", „Viaţă nouă" şi altele, din raionul Lehliu, au vizitat Valea Prahovei, Braşovul, Sibiul, Timişoara şi gospodăriile agricole Gearmata şi Lenauheim din Banat. Sute de membri ai gospodăriilor colective din comunele Ceacu, Alexandru Odobescu, Vlad Ţepeş, Siliştea, Răzvani, Plevna, Frăsinet, au plecat, cu autocare şi trenuri, pe văile Prahovei şi Oltului, la Bicaz, Lacul-Roşu şi, desigur, pe litoral. Mulţi tineri ţărani au petrecut anul acesta revelionul la Sinaia, Predeal şi Buşteni. Altceva, ce să vă mai spun? Am avut şi colectivişti care au trecut graniţele ţării. Numai din gospodăria „Gh. Doja", peste 30 de tineri au vizitat R.P. Bulgaria...

În autocar, ghida dă explicaţii

Freamătă peroanele Gării de Nord. 1000 de tineri şi vîrstnici din unităţile socialiste ale agriculturii din raionul Medgidia, după ce au vizitat Valea Prahovei şi muzeul Doftana, sosesc în Bucureşti. Revărsare de voie bună şi... crenguţe de brad. În piaţa gării — autocarele albastre ale O.N.T.-ului. Pornim împreună, în tur de oraş, spre muzeul de istorie a partidului, pe lîngă clădirile înalte, spre noul circ, la un spectacol rezervat.

Intrăm în vorbă. Mangri Stavri, secretarul comitetului U.T.M. din comuna Nisipari, a mai fost în Bucureşti.

— Cum ţi se pare Capitala, după un an de zile?

— Mult schimbată... Cred că se rătăcesc în oraş pînă şi bucureştenii. Şi asta nu-i numai aici. Am trecut şi prin Ploieşti şi pe Valea Prahovei. La fel.

Vuap Neriman lucrează într-o brigadă de cîmp, la gospodăria agricolă colectivă din Basarabi.

— V-a plăcut excursia?

— Frumoasă, dar... scurtă. Păi da — continuă după o pauză — ca să vezi atîtea lucruri noi, interesante, îţi trebuie timp, nu glumă. În orice caz, ne întoarcem cu forţe noi la lucru. Pentru toate cîte le-am văzut, merită să muncim de trei ori mai mult. Frumoasă ţară avem! Să terminăm muncile şi pornim iar în excursie. Cîte mai avem de văzut, de învăţat!...

*

Excursiile cu turişti din mediul rural nu sînt un fenomen. Aceasta e noua viaţă, acestea-s nolie orizonturi ale ţărănimii noastre colectiviste.

B. LAURENŢIU

DIN ALBUMUL NOSTRU

Pe ogoarele fără haturi ale patriei, mașinile seriu prin lanuri istoria agriculturii socialiste

NOAPTEA LA CABANĂ
— Bine, dar cînd vă odihniţi dvs.?
— Noooi? La slujbă!...

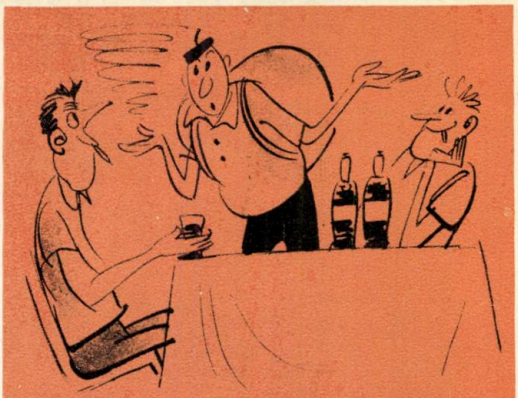

— Din tot ce aţi făcut voi în excursie, ce are comun cu turismul?
— Am jucat pietre, am fumat „Bucegi" şi am băut „Dealul Mare"!...

...NĂRAVURI! ...MORAVURI!

Desene de
NELL COBAR

— Ştiu, bocancii cu ţinte erau mai nimeriţi, dar, oricum, pantofii-cui sînt mai distinşi...

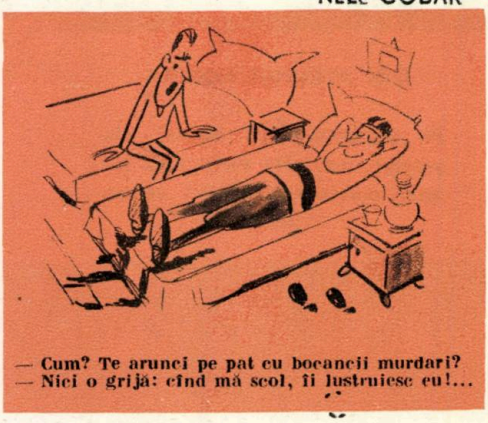

— Cum? Te arunci pe pat cu bocancii murdari?
— Nici o grijă: cînd mă scol, îi lustruiesc eu!...

A luat o „amintire" din cameră...

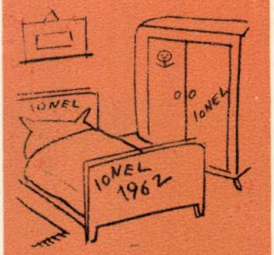

...şi a lăsat în schimb altele...

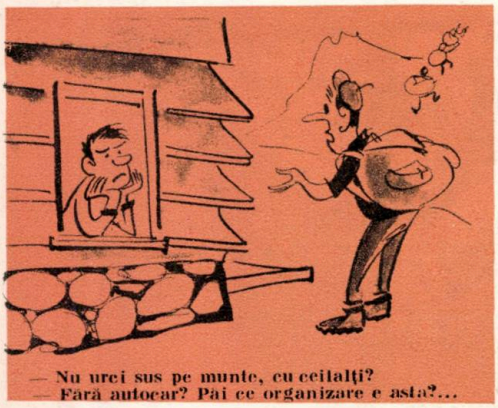

— Nu urci sus pe munte, cu ceilalţi?
— Fără autocar? Păi ce organizare e asta?...

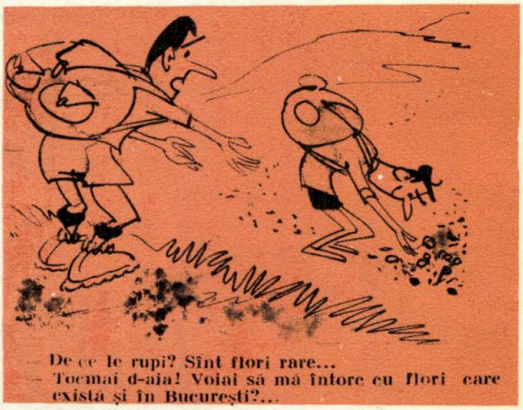

— De ce le rupi? Sînt flori rare...
— Tocmai d-aia! Voiai să mă întorc cu flori care există şi în Bucureşti?...

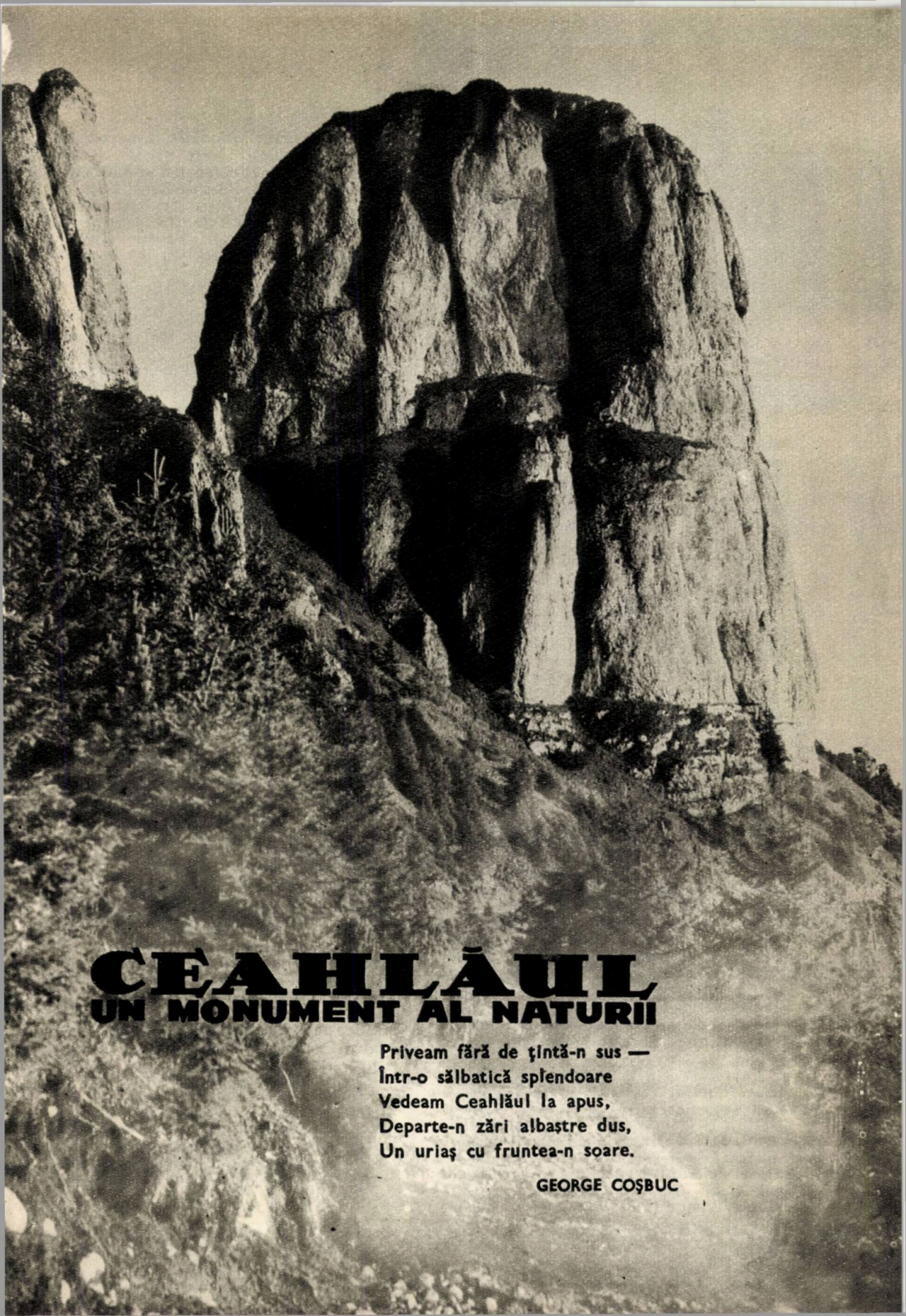

CEAHLĂUL
UN MONUMENT AL NATURII

Priveam fără de ţintă-n sus —
Într-o sălbatică splendoare
Vedeam Ceahlăul la apus,
Departe-n zări albaştre dus,
Un uriaş cu fruntea-n soare.

GEORGE COŞBUC

CEAHLĂUL, UN MONUMENT AL NATURII

Dintre toate masivele muntoase care alcătuiesc Carpaţii Răsăriteni, Ceahlăul este acela care totdeauna a atras atenţia călătorilor îndrăgostiţi de frumuseţile patriei, ca şi pe aceea a oamenilor de ştiinţă.

Motivul interesului general de cunoaştere stă în faptul că deşi acest masiv muntos are înălţimi moderate — vîrful cel mai semeţ, *Toaca*, abia atinge 1904 m,— pe timp senin el se vede de la depărtări enorme. Pe lîngă aceasta, forma lui, aceea de castel uriaş, ruinat de vînturi, de ploi şi de ape, dă privitorului imbold la drumeţie şi dorinţa de popas, sus, pe plaiul căptuşit cu perini de muşchi.

Trei văi adînci şi largi, Bistriţa în est, Bistricioara în nord, Bicazul în sud şi joasa curmătură din lungul văii Bradului, în vest, despart complet Ceahlăul de masivele muntoase din jur. O serie de pîraie cu ape repezi, ca Bistra, Neagra, Izvorul Muntelui, Izvorul Alb şi pîrîul Schitului, îşi au obîrşia tocmai sub stîncăriile golaşe, din care rod necontenit, reducîndu-le în fiecare an şi tăria şi înălţimea. Ele sînt acelea care au despărţit masa muntelui în culmi prelungi numite *obcine*, ce au din loc în loc gheburi mai răsărite care poartă numele de *bîtci*, ori în culmi scurte numite *picioare*, toate aplecîndu-se uşor spre văile mari, înconjurătoare. Din muntele semeţ de altădată a rămas doar partea cea mai tare, alcătuită din conglomerate (bolovăniş cimentat), din gresii dure sau din calcare albe ca zăpada.

Frămîntarea la care au fost supuse straturile de piatră de-a lungul milioanelor de ani, tăria lor diferită şi necontenita activitate de distrugere pe care au exercitat-o ploile, zăpezile, apa pîraielor, vînturile şi îngheţ-desgheţul, a dus la crearea în masivul Ceahlăului a unor forme de relief mai rar întîlnite în restul Carpaţilor Răsăriteni.

Fantezia celui mai desăvîrşit sculptor n-ar fi putut realiza nesfîrşita gamă de forme şi culori pe care forţele naturii le-au dăltuit şi le-au cizelat cu atîta măiestrie. Poporul le-a prins în denumiri de o impresionantă plasticitate, asemuindu-le cu figuri de eroi legendari ori cu obiecte gospodăreşti. Aşa sînt: Jgheabul lui Vodă, Chica Baicului, Scăldătoarea Vulturilor, Poliţa cu Crini, Stănilele, Lespezile, Detunata, Ocolaşul Mare şi Mic, Toaca, Panaghia, Duruitoarea (cu dublu salt al apei în cascadă), Fîntîna Rece, Lutu Roş, Piatra Arsă ori Dochia, un bust sobru de femeie cu broboadă pe cap, care priveşte de milenii peste codri, văgăuni şi zări albastre. Pentru frumuseţea lui deosebită, pentru flora şi fauna de aici, pentru mulţimea formelor de relief, Ceahlăul a fost declarat *monument al naturii*.

Spre această bogăţie de frumuseţi naturale duc multe poteci. Mai des umblate sînt însă cele de pe valea pîrîului Izvorul Muntelui, de pe plaiul Piciorul Sec ori de pe cel al Humăriei sau de pe valea Schitului, pe la Durău şi pe la cabana „7 Noiembrie". Alte poteci, ceva mai anevoioase, sînt cele de pe valea Pintecului, dinspre Bistricioara, ori de pe valea Bistrei şi Negrei, dinspre valea Bicazului.

Trei cabane noi, — cele de la Durău, de la Izvorul Muntelui şi de la Fîntîni (cabana „7 Noiembrie"), — ca şi vechea cabană Dochia, de lîngă Lespezi, de sus, de pe plai, refăcută şi mărită mult încă de acum cîţiva ani, scutesc drumeţii de grija adăpostului şi a hranei calde.

De oriunde vom privi Ceahlăul, înfăţişarea lui ne farmecă deopotrivă. Măreţia sa se simte însă mai ales de acolo de sus, pe orice fel de vreme şi pe orice vîrf ne vom afla. Astfel, de pe Lespezi se pot vedea feerice răsărituri şi apusuri de soare; de pe Toaca îţi plimbi privirea, în zilele senine, pe cea mai mare parte a luciului apei lacului de acumulare de pe valea Bistriţei, care-i încinge acum, cale de peste 30 km, aproape întreaga lui latură de răsărit; tot de aici vezi dîra argintie a şoselei asfaltate ce se pierde departe spre SE, către Piatra Neamţ şi Buhuşi, ori înaintează în sus, pe ţărmul răsăritean al lacului, spre Hangu Nou şi Poiana Teiului; adăstînd pe muchia Ocolaşului Mare, ai în faţă, spre SV, despicătura îngustă a Cheilor Bicazului, crestată-n masă de piatră albă, dincolo de care se înşiruie tihăriile munţilor Hăghimaşul Mare; spre miazănoapte-asfinţit se înalţă, fin desenate, culmile munţilor Bistriţei, iar mai departe şi mai spre apus, Călimanii semeţi închid aproape complet zarea.

Însfîrşit, tot de acolo, de sus, se poate vedea noaptea lumina miilor de becuri electrice cum punctează conturul văilor din jur, asemenea unor licurici gigantici.

În astfel de împrejurări, te convingi, mai mult ca oricînd, că viaţa cea nouă, care-a pătruns şi pe valea Bistriţei, a dat în zilele noastre alt cadru, mai măreţ, Ceahlăului şi de aceea numărul celor care se îndreaptă spre plaiurile şi vîrfurile lui sporeşte, de la an la an, tot mai mult.

G. IOAN

COBORÎND DIN TREN LA BICAZ

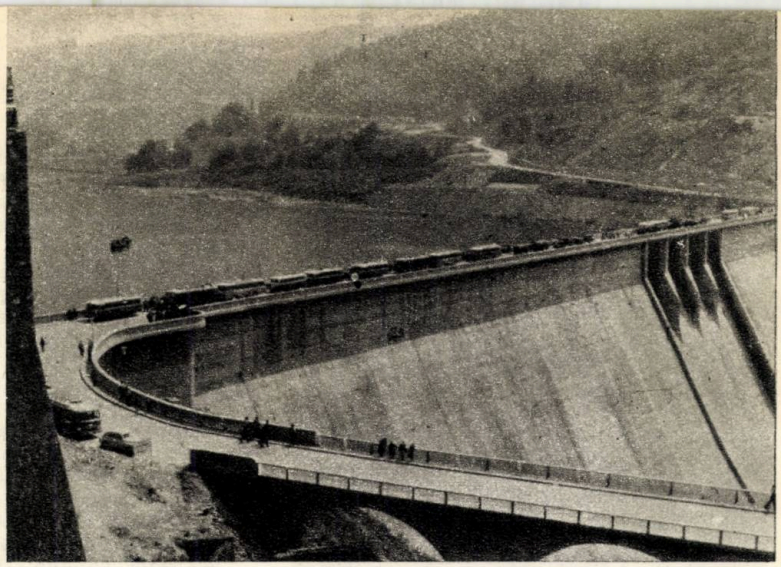

Peste apele zăgăzuite ale Bistriţei, pe trupul de beton al barajului, o adevărată şosea turistică, dintre cele mai moderne

Străbătînd drumul Bacău — Piatra Neamţ — Bicaz, poate cel mai pitoresc de pe văile Moldovei, te încearcă simţămîntul unei minunate armonii. Frumuseţea naturii se îngemănează cu operele omului nou. Saluţi cu mîndrie Săvineştii, Stejarul şi Bicazul, gigantice creaţii ale mistriei socialiste.

Coborînd din tren la Bicaz — staţie terminus a drumului de fier — noul orăşel te întîmpină cu blocurile, magazinele, fabricile, cabanele, hotelul, restaurantul şi celelalte edificii ale sale, plin de prospeţime şi ospitalitate. Părăsind gara, urci firul argintiu al şoselei, ajungînd la lacul de acumulare al hidrocentralei „V.I. Lenin". Dacă vrei, prietene, opreşte-te la noua cabană „Baraj", frumoasă şi confortabilă, cu telefon şi club.

Dacă vrei să urci pe la cabana „Izvorul Muntelui" (800 m alt., marcaj „bandă roşie"), o iei la stînga, chiar de la baraj şi de acolo, trecînd prin faţa Obcinei Horştei, vei zări Ceahlăul, care îşi propteşte în înaltul cerului crestele pleşuve. În locul unei foste case de pădurar s-a ridicat aci o cabană spaţioasă cu etaj (capacitate: peste 80 de locuri). Dar mai bine nu, căci încă de la baraj îţi porţi cu satisfacţie şi uimire privirea spre „marea Bistriţei", brăzdată, pe o întindere de peste 30 km, pînă la Poiana Teiului, de vaporaşe, şlepuri, bărci cu motor. Peisajul îşi sporeşte frumuseţea cu noua şosea dantelată, pe stînga Bistriţei, care porneşte de la Bicaz spre Bistricioara, şi cu păsările de apă aduse de pe alte meleaguri şi aclimatizate aici.

Dar debarcaderul ne aşteaptă! Haide, sus pe vaporaş! După aproape 2 ore de mers, oprindu-ne la Secu, Buhalniţa şi Hangu,

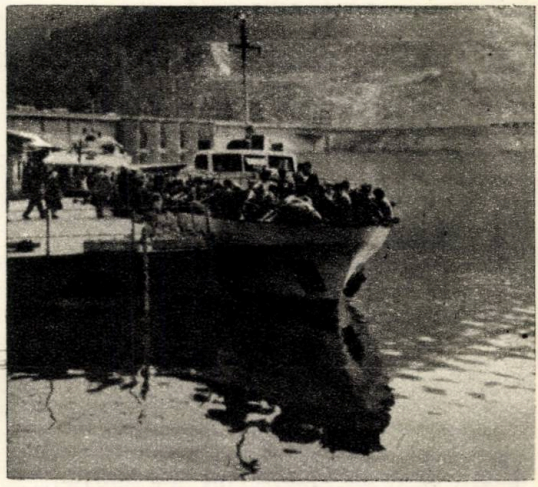

Au dispărut plutele! Locul lor l-au luat vasele de agrement care plimbă turiştii pe lacul de acumulare

Pionieri din Medgidia admirînd miracolul barajului de la Bicaz

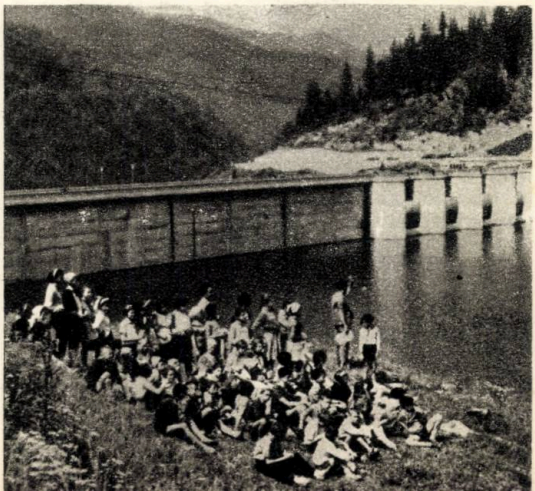

Cabana „7 Noiembrie" din Ceahlău

vom ajunge la Ceahlău, comună din care izvodesc drumurile cele mai frecventate, către vîrful muntelui. Pornind pe la piciorul Humăriei, din marginea satului (marcaj „triunghi albastru"), sîntem în 3 ore la cabana „7 Noiembrie", un adevărat hotel (1220 m alt.). Se mai poate merge înainte, pe drumul mînăstirii Durău, pe albia pîrîului Schit, trecînd pe la ruinele palatului cnejilor (marcaj „bandă roşie"), pînă la cabana Durău (780 m), de unde îţi alegi drumul, fie pe la cascada Duruitoarea (marcaj „cruce roşie"), fie pe la cabana „7 Noiembrie". Pornind în zori de la cabana Durău, în circa 5 ore te afli la ţinta dorită. Acesta este drumul pe care ţi-l recomandă un vechi turist. Mestecenii şi şipotul văii Schitului te însoţesc pînă la Durău. Strecurîndu-te apoi prin desişul brazilor seculari, vei zări vîrfurile Piatra Lată, Panaghia, Piatra Ciobanului şi Toaca. Deşi unii consideră acest traseu mai greu, peisajele neîntrecut de frumoase răsplătesc cu îndestulare toate greutăţile inerente unei asemenea ascensiuni.

Se întîmplă cîte odată să te prindă vremea rea (pe Ceahlău vremea este capricioasă). Chiar dacă eşti departe către vîrf, să spunem sub Panaghia, nu te îngrijora. Înteţeşte puţin pasul şi în 30 de minute vei zări cabana Dochia (1828 m alt.), unde cabanierii te vor primi ca pe un oaspete dorit.

Mai sînt multe frumuseţi ale Ceahlăului pe care nu trebuie să le pierzi în nici un caz: superbul răsărit de soare şi splendoarea nopţii.

Aflîndu-te la cabana Dochia în zorii zilei, după magnificul răsărit de soare, urcă-te pe Toaca, cel mai înalt vîrf al Ceahlăului (1904 m alt.). De aci îţi roteşti privirea peste întinderile ale căror margini ochiul nu le mai poate prinde şi odată cu aerul pur îţi pătrunde în suflet acel puternic sentiment de mîndrie pe care ţi-l poate da numai patria iubită.

MICU STEINBERG
Vaslui

A FOST ODATĂ...

Natura a dăltuit şi modelat cu o extraordinară fantezie chipul stîncilor din munţi. Şi cu cît munţii sînt mai bătrîni, urmele dăltuirilor apar mai vizibile. Trecătorul care zăreşte aceste forme atît de ciudate, uită adesea unde se află şi gîndurile îl poartă spre o ţară de basm. Imaginaţia brodează întîmplări şi explicaţii neobişnuite şi astfel se nasc poveştile.

La noi sînt multe locuri în care natura a creat plăsmuiri fantastice. Unul foarte interesant se află în masivul Ceahlău. De departe, masivul apare ca o cetate măreaţă a munţilor ce domină împrejurimile, aşa cum spune şi Dimitrie Cantemir: *„Parcă ar fi mai înalt decît norii"*. Dar cînd pătrunzi în el, rămîi impresionat de mulţimea stîncilor lucrate de vreme, legate fiecare de cîte o poveste născocită de localnici. Uneori poveştile au la bază fapte reale, fantezist amplificate şi împletite cu multe alte întîmplări ireale, ilustrînd imaginaţia creatoare şi vioiciunea de spirit ale unui popor sensibil, care se identifică şi se leagă cu frumuseţile naturii. Nenumăraţi scriitori şi poeţi găsesc în Ceahlău motive de inspiraţie pentru operele lor: Dimitrie Cantemir, Mihail Eminescu, Vasile Alecsandri, C. Hogaş, Al. Vlăhuţă etc.

Dintre poveşti vom aminti în primul rînd legenda stîncii Dochiei. Aceasta este localizată de Gh. Asachi în versurile:

„Între Piatra Detunata
Şi-al Sihastrului Picior
Este-o stîncă ce-a fost fată
De un mare domnitor".

Dochia ar fi fost fiica regelui dac Decebal. Povestea spune că în ultima noapte de luptă, la Sarmizegetusa, cînd Decebal reuşise să se strecoare printr-o galerie subterană pentru a se reface şi a porni lupta din nou, romanii prinseseră de veste şi-i urmăreau oastea sleită. Văzînd că nu mai are scăpare, bătrînul rege chemă pe fiica sa Dochia şi-i porunci să se travestească în ciobăniţă şi să fugă noaptea spre soare răsare la muntele Coghenon (actualul Ceahlău), unde se afla locaşul zeului Zamolxes, spre a-i cere îndurarea şi ajutorul. Dochia, urmărită de inamici, ajunge la

Dantele de argint sînt parcă aceste vîrfuri zimţate, poleite de ninsoare

HAZ DE NECAZ!

Turistul cu bagaje multe

Diverse, şi-a luat cu carul...
Încît din luna de vacanţă,
Trei zile a parcurs distanţă,
Şi-n rest, făcuse... inventarul!

Unuia cu rucsacul plin de sticle cu „Dealul Mare"

Pe sub ramuri foşnitoare,
Printre flori scăldate-n rouă,
Toţi păşeam pe o cărare,
El, în schimb, mergea pe... două!

Sig. HOROVITZ
Iaşi

Unui critic teatral

Cum să nu fie enervat,
El critic bun, de carieră,
Cînd nimeni nu l-a invitat
În Făgăraş la... premieră!

NICOLAE BRÎNDA
Cluj

Unui pisălog

Mai tuturor le-a dat de furcă:
E pisălog în felul lui.
Şi pe Bucegi cumva de urcă,
El stă pe capul... „Omu"-lui!

Epitaf unui friguros

Destinul îi jucă o farsă:
Muri-ngheţat pe... „Piatra Arsă"!

ION NICULESCU

poalele Coghenonului, iar ca să nu fie prinsă din urmă şi să nu îndure ruşinea sclaviei, se rugă de Zamolxes să o prefacă într-o stîncă a altarului său. Şi zeul a dezlănţuit atunci o furtună nemaipomenită, cu trăsnete, cu lespezi prăvălite şi pomi sfărîmaţi, din care, după liniştirea ei, nu mai rămăsese decît Dochia sub forma unei stînci albe, care se vede şi azi...

O altă poveste spune că trăia odată în munte o pustnică numită Serafima, retrasă aci pentru a-şi ispăşi păcatele cu care îşi încărcase sufletul de cît petrecuse în viaţă. Ducînd aci o viaţă aspră şi de căinţă, locuia într-o scobitură de stîncă şi dormea pe pat de muşchi. Trăia sădind pomi roditori şi îngrijind de vieţuitoarele codrului. Sfîrşitul şi l-a găsit însă în capcana unui vînător de urşi, aşezată într-o poiană care de atunci îi poartă numele.

Altă legendă, tot despre împietrirea unor oameni care au trăit cîndva, este aceea a Turnului lui Budu. Pe timpul lui Alexandru cel Bun, tînărul Budu, era unul din cei mai viteji oşteni ai săi. Din scriptele vremii se ştie că acest Budu a existat la curtea domnească. De acesta s-a îndrăgostit domniţa Ana, una din fetele lui Alexandru cel Bun. Cei doi tineri îşi juraseră dragoste şi credinţă în aşteptarea nunţii. Dar tocmai atunci a trebuit să fie izgonit duşmanul de la hotarul care fusese încălcat. Bineînţeles, Budu era cel mai vrednic a avea primul loc în fruntea luptei. Bătălia a fost cîştigată, dar Budu rămase printre cei căzuţi. Jalea domniţei a fost amară. Ea nu a mai îngăduit nimănui să-i ceară mîna. Totuşi, în ciuda voinţei ei, domnul ţării hotărî să o dea de soţie altuia. Atunci, în desnădejdea ei, domniţa a cerut unei vrăjitoare să o scape. Aceasta a adus arătarea lui Budu şi, împreună cu domniţa, au luat fuga călare pe o nălucă, spre crestele Ceahlăului unde se aflau curţile sale. Vedenia zbura spre vîrfuri cînd, în faptul dimineţii, cîntară cocoşii şi, după o detunătură năprasnică, fugarii au căzut la pămînt şi s-au prefăcut în stînca ce poartă astăzi numele de Turnul lui Budu.

Multe şi frumoase sînt poveştile şi legendele Ceahlăului, căutate şi păstrate cu grijă de cei care iubesc oamenii, muntele şi patria.

DAN RÎŞCANU

FILME TURISTICE ROMÎNEȘTI

Iubitorii de natură și de turism găsesc o remarcabilă varietate tematică în filmele studioului cinematografic „Alexandru Sahia". Cele mai recente marchează un progres vădit în folosirea cu mai multă îndrăzneală a mijloacelor artei cinematografice. Frumuseţile — atît de numeroase şi de variate — ale patriei, sînt redate pe ecran cu multă poezie. Graţie activităţii neobosite a echipelor studioului cinematografic „Al. Sahia", avem astăzi reproduse pe peliculă cele mai pitoreşti locuri din ţară.

Parcurile Capitalei formează obiectivul documentarului de lung-metraj *„Bucureşti, oraş înflorit"*. Delta Dunării şi meleagurile înconjurătoare sînt prezentate în filmele *„Însemnări din Delta Dunării"*, *„Plecarea păsărilor"*, *„Lacul Razelm"* şi *„Printre pelicani"*. Litoralului nostru, cu noile şi spectaculoasele sale amenajări, îi sînt consacrate mai multe scurt-metraje. La capitolul „litoral" mai amintim documentarul *„Povestiri din lumea Mării Negre"* (prezentarea acvariului „Prof. Ion Borcea" din Constanţa). Cîteva staţiuni balneoclimaterice pot fi văzute şi ele pe ecran: Lacul-Roşu, Băile Herculane şi Călimăneşti-Căciulata. Două mari rîuri sînt urmărite, cu multă sensibilitate, în alunecarea lor grandioasă din Carpaţi spre Cîmpia Dunării: *„Oltul traversează Carpaţii"* şi *„Călătorind pe Valea Ialomiţei"*. Frumuseţilor aflate sub pămînt le sînt consacrate două filme: *„Farmecul adîncurilor"* (Gheţarul de la Scărişoara) şi *„Lumină şi piatră"* (peştera Cloşani).

Măreţia şi splendoarea munţilor noştri le regăsim în filmele: *„Prin Carpaţii Răsăriteni"*, *„Carpaţii nordici"*, *„Pe muntele Retezat"*, *„Detunata"* (prezentarea masivului din Apuseni, vestit prin coloanele sale de bazalt) şi *„Din Piatra Craiului în Făgăraş"*. Monumente, care vorbesc despre trecutul poporului nostru, reînvie în faţa spectatorului în filmele *„Cetatea Neamţului"* şi *„Cetatea Istria"*. În documentarul *„Voroneţ"* este prezentată mînăstirea cu acelaşi nume.

Activităţii turistice îi mai sînt dedicate două filme: *„Zece zile în Romînia"* (în care este redată călătoria unui turist francez prin ţara noastră) şi *„Pe mări cu Transilvania"* (croaziera organizată de O.N.T. „Carpaţi" cu motonava „Transilvania").

În afară de filmele menţionate, o seamă de scurt-metraje cu preocupări de etnografie, zoologie, botanică etc., prezintă, de asemenea, interes pentru iubitorii de turism. Dintre acestea notăm: *„Ceramica — artă milenară"*, *„Nuntă ciobănească"*, *„Ciocîrlia"*, *„Sturionii"*, *„Grădina celor 5 continente"*, (prezentarea grădinii botanice din Cluj) şi altele.

Nu putem încheia aceste rînduri fără a consemna un fapt, deloc lipsit de importanţă, şi anume: filmele turistice romîneşti şi în general cele consacrate frumuseţilor patriei, sînt bine primite, atît în ţară, cît şi peste hotare. Mai mult, ele au căpătat înalta apreciere a forurilor competente, care le-au încununat cu premii. Vom da în acest sens, cîteva exemple care nu se mai cer comentate: „Pe muntele Retezat" — medalia de argint, pentru cel mai bun film turistic, obţinută în 1961 la Paris; în acelaşi an, aceaşi apreciere la Festivalul filmelor turistice, ţinut la Marsilia; „Din Piatra Craiului în Făgăraş" — premiul pentru cel mai bun film de turism, din cele prezentate la cel de al doilea Festival al filmului turistic de la Paris, în 1962, şi premiul întîi la Festivalul internaţional de imagini educative de la Mar del Plata, Argentina, în 1962; „Cetatea Istria" — premiat la Roma, în 1957, etc.

Pentru achiziţionarea sau închirierea unuia sau mai multor filme din cele menţionate, cercurile turistice din întreprinderi sau instituţii trebuie să facă o comandă fermă, în care să se indice dimensiunile (16 mm sau 35 mm), la Direcţia difuzării filmelor, Bucureşti, str. Iulius Fucik nr. 25, sau la următoarele centre: *Bucureşti*, şos. Stefăneşti nr. 120; *Timişoara*, str. Turgheniev nr. 1; *Cluj*, str. 30 Decembrie nr. 18; *Iaşi*, şos. Păcurari nr. 42.

V. POPESCU

Farmecul adîncurilor

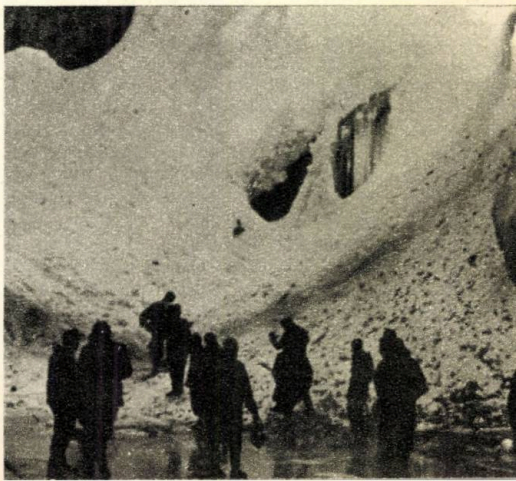

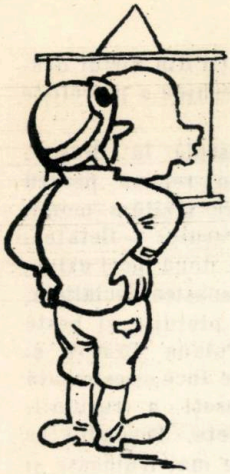

DE-A LUNGUL ŢĂRII, PE MOTOCICLETĂ

(3000 km în trei săptămîni)

Se apropie timpul concediului. Fiind proaspăt „motorizaţi", am hotărît ca aceste trei săptămîni să le petrecem pe două roţi. Ne-am asociat cu încă o familie, astfel încît am pornit cu două motociclete pe itinerarul dinainte schiţat.

Detaliile de organizare au fost stabilite cît mai practic. Un bagaj sumar, cu îmbrăcăminte de schimb, salopete impermeabile, pentru a nu pierde vremea staţionînd, în eventualitatea unui timp nefavorabil; hărţi editate de O.N.T. „Carpaţi", pentru a putea oricînd modifica ruta pe parcurs. Ne-am luat şi cîte un cort. Deşi am programat popasurile în localităţi mai mari, cortul s-a dovedit practic, mai ales atunci cînd nu am găsit camere la hotel.

În zorii unei zile de iulie, soarele strălucitor ne găseşte urcînd serpentinele de pe Feleac. În scurt timp se zăreşte Turda, oraş industrial, care şi în aceste ore matinale îşi vădeşte activitatea prin coloanele de fum ale fabricilor. După ieşirea din oraş, în depărtare se profilează silueta Cheilor Turzii, de parcă ar fi o acoladă ce indică valea sălbatică a pîrîului Hăşdate, străjuită de stînci abrupte, împodobită cu o floră bogată, variată, şi însufleţită de ciripitul păsărilor, care îţi încîntă mereu auzul.

Alba-Iulia ne impresionează prin nenumărate monumente istorice. În faţa porţii mari a cetăţii, care duce în parcul din interior, se află obeliscul închinat celor trei eroi — Horia, Cloşca şi Crişan. Catedrala veche, zidită în stil romanic, în secolul al XII-lea, pe fundamentul unui templu din timpul dacilor, a fost continuu refăcută şi lărgită în decursul secolelor, păstrînd fidel amprenta diferitelor stiluri, ceea ce îi ridică valoarea. În biserică se găsesc morminte, printre care şi cel al lui Ioan Corvin. Biblioteca documentară Batthyaneum, cunoscută în toată Europa, posedă manuscrise, vechi de peste 1000 de ani. „Cetatea" poartă pecetea transformărilor istorice, începînd de la romani, care au întemeiat-o sub numele de Apullum. Pe drept cuvînt, putem afirma că Alba-Iulia este un interesant obiectiv turistic.

Pînă la Sibiu ne-a escortat ploaia. Am făcut aici cunoştinţă cu valorile muzeului Brukenthal, cu oraşul vechi şi casele lui, clădite în stil baroc, îngrămădite în pasaje înguste, cu bastioanele şi zidurile vechii cetăţi.

Pornim cu puteri noi pe un timp iarăşi senin şi călduros acum, aşteptînd nerăbdători întîlnirea cu Oltul. Şoseaua se apropie de lanţul Carpaţilor şi se alătură apoi încetul cu încetul de firul argintiu al apei, care, după o largă cotitură, intră în defileu. Oltul şerpuieşte aici de-a lungul a zeci de kilometri, în compania liniei ferate şi a şoselei, într-un cadru pitoresc. După ce Lotrul îşi aduce apele din munţii îndepărtaţi, albia rîului se lărgeşte şi se adînceşte văzînd cu ochii. După fiecare cotitură, valea apare din ce în ce mai încîntătoare, pentru ca, ajungînd la Cozia, să-ţi dăruiască tot ce are mai de preţ. Cele două mînăstiri, Cozia şi Cornet, opere ale arhitecturii secolelor XIV şi XVII, întregesc armonios frumuseţea acestei regiuni.

Staţiunea balneoclimaterică Călimăneşti-Căciulata nu în zadar este preferată de oamenii muncii. Ziua de odihnă petrecută în staţiune ne-a prins bine, ajutîndu-ne să putem învinge greutăţile drumului pînă la Curtea de Argeş. Drumul peste Dealul Negru, avînd pante şi serpen-

tine pronunţate, cere un efort susţinut din partea motoarelor şi a conducătorilor. Ceea ce am găsit la Curtea de Argeş, ne-a despăgubit însă din plin. Ruinele Sîn-Nicoară şi Biserica Domnească, construită probabil în anul 1352, împreună cu incinta fostei curţi domneşti, te fac să retraiesti istoria. Biserica Episcopală, zidită de Neagoe Basarab în 1517, de care se leagă legenda meşterului Manole, apare majestuoasă şi totuşi parcă aeriană, unică prin frumuseţea ei arhitectonică. O părăsim cu greu, dar timpul trece şi mai avem multe de văzut.

Prin Piteşti şi Cîmpulung am fost nevoiţi doar să trecem, negăsind nici o posibilitate de cazare. Şi atunci cînd, lîngă focul de tabără şi sub cerul acoperit cu puzderie de stele, ne-am instalat corturile în apropierea Rucărului, am fost recunoscători pentru... lipsa de ospitalitate.

A doua zi, pornim la drum înaintea zorilor, desfătîndu-ne cu priveliştea văii Rucărului, care strălucea în roua dimineţii. Am străbătut drumul îngust spre Cheile Dîmbovicioarei, pentru a vizita peştera. Pîrîul cristalin însoţeşte drumul sub stîncile abrupte, care parcă se bat cap în cap, lăsînd doar o fîşie îngustă de cer să lumineze această natură sălbatică.

În decursul excursiei noastre am trecut de patru ori Carpaţii, dar satisfacţia cea mai de preţ ne-a oferit-o pasul Bran, unde desfăşurarea largă a priveliştilor este atît de variată şi grandioasă, încît în fiecare moment trebuie să te opreşti, ca să-ţi întipăreşti peisajul în amintire şi să-l fixezi pe peliculă.

Drumul parcurs încă de romani în secolul al II-lea e.n., urcînd la 1300 m în serpentine periculoase, te poartă, la coborîş, între Piatra Craiului, masiv ce se profilează ca o creastă dantelată spre stînga, şi Bucegii, spre dreapta, care îşi ridică semeţele creneluri în depărtarea violacee.

Ajungem astfel în bogata Ţară a Bîrsei. În scurt timp zărim, înălţîndu-se din parcul ce-l împrejmuieşte, impunătorul castel Bran — cu frumosul său muzeu de artă medievală. După vizitarea castelului, ne continuăm drumul sub arşiţa amiezei de iulie. Oprim la Rîşnov, ca să cutreierăm labirintul zidurilor cetăţii din vîrful dealului, loc de unde se deschide o privelişte larg cuprinzătoare.

Sosim frînţi de oboseală la Braşov. Lăsăm motocicletele în repaus pentru cîteva zile, timp în care vizităm monumentele istorice ale oraşului — Cetatea, Biserica Neagră, şi cele două mari uzine, mîndrii ale industriei noastre socialiste, care dau produse mult preţuite şi peste hotare. Excursia la Poiana Braşov şi pe vîrful Postăvarul este încă o nestemată din cununa de frumuseţi a regiunii.

Din nou pe motociclete. Tuşnadul ne apare ca una dintre cele mai frumoase şi complexe staţiuni de odihnă din ţară. Nu pregetăm să urcăm la lacul de origine vulcanică Sf. Ana. Nu-l poţi asemăna decît cu un uriaş briliant ferecat în inelul de smarald al pădurii ce acoperă pe o parte panta interioară a fostului crater. E o plăcere să te plimbi cu plutele şi să înoţi în apa cristalină, în care se răsfrîng atît de minunat razele soarelui.

A doua zi sîntem la Lacul Roşu. Trecînd dintr-un loc în altul, nu mai poţi hotărî care e cel mai frumos. Fiecare colţ al naturii e unic în felul său. Frumuseţea liniştită a lacului te înfioară însă, de te gîndeşti la clipa cînd stîncile s-au prăvălit şi au zăgăzuit cursul apei. Valea sălbatică, străjuită de muntele Suhard, este doar prologul splendorilor ce-l aşteaptă pe călătorul care străbate Cheile Bicazului. Omul îşi simte puterile frînte sub măreţia stîncilor ce se ridică pînă la nori; se simte pitic în adîncul crăpăturii muntelui, unde drumul şi apa şerpuiesc încleştate în piatră. Dar, parcurgînd în continuare cîţiva kilometri, la Bicaz, te copleşeşte sentimentul de mîndrie şi încredere în puterile fără margini

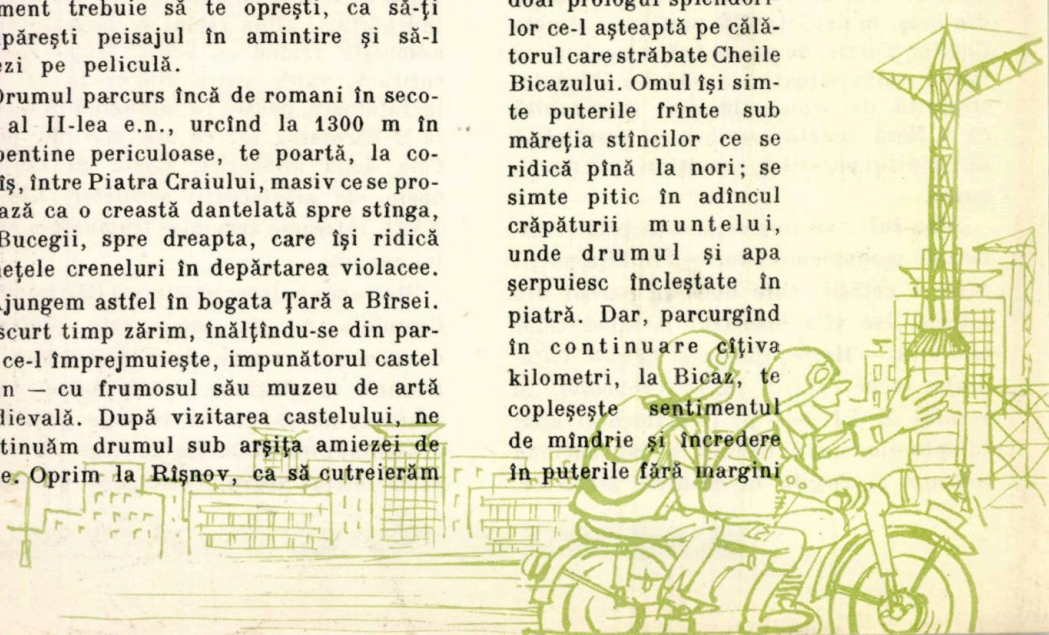

ale omului, care, de-a curmezișul văii, împlîntă un baraj cît un munte și zăgăzuiește astfel apele Bistriței, creînd o mare, dintr-un rîu, pentru a da țării energia electrică, acest izvor prețios de bogăție și lumină.

De la Piatra-Neamț, facem o mică incursiune spre nord, vizităm cîteva din mînăstirile Moldovei: Bistrița, Văratec, Agapia (cu picturile lui Grigorescu), Neamțu și ne abatem la ruinele cetății Neamțului de lîngă Tîrgu-Neamț.

Am urmat apoi drumul, spre sud, pînă la Galați, făcînd un popas și la mausoleul eroilor de la Mărășești. Atît la Galați, cît și în celelalte orașe străbătute, ne-a impresionat mulțimea noilor clădiri frumoase ce cresc văzînd cu ochii, pentru a oferi cămine miilor de familii muncitoare și a le crea condiții optime de viață și de muncă. Centrul orașului Galați pare o bijuterie. La marginea orașului este în construcție viitorul combinat siderurgic — o măreață realizare a regimului nostru.

Am făcut cunoștință îndeaproape și cu bătrîna Dunăre, călătorind cu vaporul pînă la Hîrșova. Seara ne-a prins la Constanța, pe care trebuie să mărturisim că n-am mai recunoscut-o. Presărată cu cele mai frumoase realizări ale arhitecturii moderne, a fost parcă reclădită din temelii și a întinerit de-a binelea. N-am uitat nici muzeele, nici noile descoperiri arheologice. Spre sud de vechiul Tomis, Eforia, Mangalia și, de cealaltă parte, mai presus de toate, Mamaia, oferă tot ce-și poate dori un vilegiaturist.

Ca două clipe, au trecut 5 zile pe litoral. Ne-am întors acasă, trecînd prin București — inima patriei — orașul tînăr, înfloritor, plin de viață clocotitoare, unde zilnic se creează și se realizează ceva nou, măreț și frumos.

La Snagov poposim pentru cîteva ore. O plimbare pe lac, revenirea pe șoseaua dreaptă ca săgeata, tăiată prin pădurea răcoroasă, apoi o nouă întrevedere cu Carpații, urcînd pe pitoreasca Vale a Prahovei, o ultimă noapte la Predeal și iată-ne din nou pe serpentinele Feleacului, către casă.

Au trecut trei săptămîni. Cîte locuri am văzut, cîtă geografie, istorie, artă, viață, realizări mărețe ale zilelor noastre am cunoscut! Am avut odihnă, învățătură, peripeții și aventuri, am făcut turism. Minunată vacanță! Un asemenea concediu ne dorim și la anul.

Textul de
dr. MARTA SIMON
și
ing. PETRU SIMON
Cluj

Desenele de
GH. CHIRIAC

Un mare iubitor al naturii:

Mihail Sadoveanu (primul din stînga), la un mic popas, aproape de vîrful Caraimanului. (Fotografie din 1909)

LA PEŞTERĂ

De la „Colţii Babei" coborîm în trei ceasuri spre „Peşteră".

Locul unde această minune a frămîntărilor pămîntului se ascunde e apărat de ziduri de stînci care au faţa marmurei.

Umbra brazilor, lucirile amurgului, aduc o măreţie sălbatică strîmtorii uriaşe prin care trece sbătîndu-se cu zvon necurmat Ialomiţa, abia scăpată din obîrşiile ei.

Coasta muntelui parcă a fost despărţită cîndva de trupul cel mare al stîncilor, printr-o tăietură năprasnică. Prin această spintecătură şi-au făcut drum apele.

Iar în dreapta, în muntele cel mare, din cataclismul acesta al surpărilor subpămîntene, a rămas peştera cu bolţile şi construcţiile fantastice ale marelui arhitect — Întîmplarea.

Se deschide afumată ca o gură uriaşă de cuptor. Privind-o în lumina aceea nehotărîtă a sfîrşitului de zi, în sunetul apelor, în chemarea prelungă a cornului, mă simt cuprins de o ciudată simţire: parcă mă apropii de un străbun martor al trecutului celui mai îndepărtat.

Locuinţa aceasta întunecată a adăpostit pe cei dintîi oameni, strămoşii noştri goi, săraci şi necăjiţi; prin ea au trecut rînduri, rînduri, pribegii neamurilor barbare, au făcut în umbra ei focuri şi au poposit cei dintîi pribegi romîni, şi mai pe urmă cei dintîi fugari în luptă cu legile şi cu societatea...

Un rînd de chilii de bîrne închide intrarea peşterii. Îndată după ele, în cea dintîi umbră a bolţii se ridică mănăstioara pitică, o jucărie; îi ajungi la streaşină cu mîna.

Şi de acolo se întinde în fund, în măruntaiele pămîntului, o hrubă adîncă de întuneric.

...Deşi număra peste optzeci de ierni, pletele-i erau încă negre, iar în barbă numai ici-colo sclipeau fire de argint. Obrazu-i tras avea o piele lucie, fără creţurile bătrîneţii. Stătea înaintea noastră neîncovoiat şi ochii negrii îi luceau cu bunătate din găvanurile adîncite.

„Poftiţi să vă duc în peşteră..." — zicea el, împărţindu-ne lumînările. Apoi porni înainte cu toiagu-i subţire.

Intrînd în întunericul de înserare al celei dintîi grote, „a lui Mihnea", moşneagul ne vorbea cu glasul lui blajin: „Tot eu duc pînă la fund lumea care vine... Umblu prin tainiţi ca prin nişte case ale mele...".

Luminiţa lui scînteia înainte, ale noastre în urma lui; două facle de răşină împrăştiau din urmă pe păreţi o lumină roşcată amestecată cu fum.

MIHAIL SADOVEANU

Un pasionat turist, vînător şi pescar: Mihail Sadoveanu, care ne-a lăsat admirabile pagini din practicarea acestor îndeletniciri sportive

Un glas al unui tovarăş dinainte striga cu-n fel de groază comică: „De-acu' pe brînci, domnilor!".

Şi din peştera întîia, printr-o deschizătură îngustă, trecem într-a doua, în adevăr tîrîndu-ne pe brînci. Un întuneric opac ne împresoară îndată; ici-colo la luminile faclelor, scînteie pereţii peşterii, lucii şi alburii pe alocuri...

„Capetele plecate!"

Trebuie să ne plecăm. Trecem pe sub colţuri de stîncă.

Ne încovoiem în mers, simţim păretele umed, şi auzim vuietul apelor care se scurg fremătînd prin bulzii risipiţi pe jos.

Trecem pe podeţe de scînduri din peşteră în peşteră. Ici apa se întinde în juru-ne, dincolo curge în adîncime, şi noi urcăm un povîrniş scurt...

Deodată încep să vîjîie ape, şi un podeţ şubred se clatină deasupra unei prăpăstii nevăzute.

„Aici sînt căderile de apă...".

Valurile zbuciumate se rostogolesc pe trepte de stînci, şi o răceală jilavă ne înfăşoară.

Apoi, prin vuietul acesta, cotim la dreapta, coborîm, — intrăm într-o peşteră lăturalnică, unde vuietele contenesc parcă şi unde un lac de o neagră limpeziciune şi luciu ca cristalul, se întinde pe sub stînci cu forme bizare. Faclele luminînd, descopăr unghiuri adînci şi stalactite mari, „lapte de stîncă", înmărmurit, chilimbariu ca un sloiu curat de ceară.

Apa răsfrînge cîteva clipe frumuseţile acestea ale întunericului, apoi umbra rece şi liniştea rămîn singure, şi noi urcăm iar pe lîngă zvonul cascadelor; şi într-un tîrziu, după ce urcăm încet optzeci de trepte tremurătoare şi umede, cea mai uriaşă biserică a adîncului se bolteşte deasupra noastră: Peştera Urşilor.

Stînci au căzut de sus şi zac informe în toate părţile. Luminile nu pot ajunge toţi păreţii ciudat săpaţi, rupţi, dăltuiţi, întortocheaţi. Numai cîte un fulger ne face să ghicim ungherele adînci de sus, care parcă se suie în creştetul muntelui.

Dar drumul se lungeşte mereu prin umezeală şi frig. Altă peşteră, — cu clădiri fantomatice, cu o stîncă ce aduce cu un elefant împietrit... Apoi, după o punte de scînduri putrede, intrăm într-o galerie de unde pornesc izvoarele cele limpezi care vîjîie mai jos, la cascade...

Cînd am ieşit din Peşteră, era noapte deplină. Umblasem mai bine de un ceas şi jumătate prin împărăţia minunată a întunericului.

MIHAIL SADOVEANU

(N.R. *Fragmentul de faţă a fost publicat în calendarul „Minerva" pe anul 1910, pus la dispoziţia noastră de cititorul Ion A. Ionescu din Caracal*).

O „PREMIERĂ" ÎN MUNTELE GUȚAN

Față de abruptul prahovean al Bucegilor, ușor accesibil masei turiștilor, versantul vestic al masivului este încă prea puțin cutreierat. De proporții relativ reduse, el rezervă totuși drumeților aspecte interesante și atrăgătoare, mai cu seamă în zona stîncoasă aparținînd muntelui Guțan.

Poteca peste Colții Țapului, marcată cu „triunghi roșu", împarte această zonă în două regiuni deosebite ca înfățișare. Către sud, o barieră aproape neîntreruptă de pereți pe alocuri impunători, a căror înălțime se pierde treptat pînă în șaua Strunga. Către nord-est, înlănțuirea unor colți și cetăți izolate de piatră, pătrunzînd în arc larg pe deasupra văii Gaura.

Pornind din Bran cu un vehicul oarecare, preferabil cu motocicleta, rezolvăm cu ușurință problema apropierii de abrupt, alegînd unul dintre cele două drumuri carosabile: fie pe valea Bîngăleasa, pînă dincolo de ultimele case ale satului Moeciul-de-Sus, fie pe valea Șimon, așa cum vom proceda în vederea ascensiunii la care ne referim. Drumul forestier, de curînd perfect amenajat, se termină pe neașteptate sub brădetul dominat de stîncăriile văii Gaura. În continuare ne conduce cărarea văii Cățunului, mai întîi de-a lungul pîrîului zburdalnic, apoi peste tăieturi de pădure, unde fragii și zmeura abundă către sfîrșitul verii. După o oră de urcuș fără grabă, ne potolim setea la primul izvor cu uluc, trecem vîlcelul bolovănos care se afundă la dreapta în culmea Bătrînii, apoi intrăm pe întinderea primei poieni, loc ideal de bivuac și de fermecătoare odihnă.

De la stîna învecinată răzbat sunete argintii de talangă și lătratul dulăilor. Dincolo de vale se ridică prăpăstiile „gălbinărilor" vîrfului Lancia, iar din trupul versantului aflat deasupra poienii, se desprinde peste pădure un perete înalt de aproape 250 de metri, urcat pentru prima dată în vara anului 1961 de către alpiniștii asociației Voința-Brașov.

După ce sacrificasem în prealabil două duminici pentru recunoașterea terenului, într-o dimineață rece și senină de august am pornit din nou pe firul potecii ciobănești, care șerpuiește pieptiș prin pădure, pînă sub stîncă.

Ne-am legat în frînghie și am încercat să descifrăm linia viitorului traseu. Bradul crescut sub marginea din dreapta a peretelui indică punctul de plecare în ascensiune. O scurtă cățărare și o primă traversare cu piton, ne permit să intrăm la baza primului horn, adînc și umed, care marchează vizibil următoarele două lungimi de coardă.

Acompaniat de cîntecul loviturilor de ciocan și zumzetul a nouă pitoane înfipte în stîncă, timpul trece pe nesimțite. După două ore de efort intrăm pe cea de a patra lungime de coardă, în diagonală către dreapta. Străbatem o fisură, apoi ieșim în ramonaj dintr-un horn cu intrarea oarecum surplombată, pentru a ne afla iarăși sub altă serie de fisuri și hornuri paralele.

Pe măsură ce cîștigăm înălțime, priveliștea devine amețitoare. Corturile noastre abia se mai deosebesc în poiana de dedesubt. Între noi și Piatra Craiului, pîlcuri de ceață mîngîie regiunea deluroasă a Branului, cu căsuțe risipite în soare și firul alb al șoselei naționale. Deasupra, peretele se ridică în salturi verticale.

Iată o mică grotă, un horn dificil cu ieșirea surplombată, un umăr cu jnepeniș, apoi un nou zid vertical și uscat, peste care aproape o oră atîrnăm în scărițe. Ne cățărăm fără grabă, într-o frățească și tacită înțelegere cu tovarășul meu de echipă, preluînd pe rînd conducerea ascensiunii. Rezerva noastră de pitoane scade treptat. Al 32-lea este bătut cu emoție, deoarece ultimul umăr al peretelui lasă să se întrevadă vîrful.

După 8 ore de cățărare, a 9-a lungime de coardă sfîrșește în creștetul cetății, acoperit cu perucă de jnepeni.

Ne dezlegăm din frînghie și ne așezăm obosiți, gustînd din plin bucuria reușitei. Valea Gaura se deschide întunecată pe sub tavanul norilor inofensivi, în vreme ce restul peisajului se scaldă în lumină. Vîntul abia adie, gîzele zumzăie, soarele alintă Guțanul peste culmile pe care astă iarnă le-am cutreierat cu schiurile.

Este liniște și pace în acest colț izolat din Bucegi, care merită să fie mai mult umblat și îndrăgit de drumeți!

I. BRAȘOVEANU

FIGURI DE MARI ALPINIŞTI

Lionel Terray

„...Omul, în loc să înfrunte pe alţii în dorinţa deşartă de a-şi domina semenii şi fără doar şi poate de a-şi trîmbiţa gloria, luptă împotriva forţelor naturii şi a propriei sale slăbiciuni.

Cu rare excepţii, alpinistul nu aspiră la glorie şi nu are nici spectatori care să-l încurajeze".

L. T.

„Născut la poalele Alpilor, am fost campion de schi, ghid profesionist, alpinist de mare altitudine, membru în opt expediţii în Anzi şi Himalaya, mi-am consacrat toată viaţa muntelui ...". Aceasta este prezentarea pe care Lionel Terray şi-o face singur.

Cu 41 de ani în urmă, în oraşul Grenoble, situat în inima Alpilor, într-o familie de intelectuali, se năştea cel care avea să fie mai întîi ruşinea familiei, apoi, mai tîrziu, celebritatea ei. Poate că firea pasionată a moştenit-o de la tatăl său, care la 40 de ani îşi abandonează meseria de inginer chimist pentru a se dedica, după 5 ani de studii laborioase, medicinei pe care o îndrăgea. Iar dragostea de munte — firească în cazul lui Terray, care toată copilăria a deschis ochii dimineaţa spre geamul în care se oglindea masivul Belledonne — a fost stimulată, în mod paradoxal, de mama lui, care îi repeta că poate să facă orice sport... „în afară de motociclism sau alpinism", considerîndu-l pe acesta din urmă „o nebunie fără sens". Manifestînd de mic copil un spirit aproape exagerat al independenţei, şi, ca alţii de vîrsta lui, şi pe cel al contrazicerii, Lionel Terray s-a îndreptat cu atît mai vîrtos spre munte cu cît interdicţia era mai severă.

La 11 ani, vîrsta cînd alţi copii îndrăgesc cinematograful sau bat mingea pe maidan, Lionel, sub pretextul unor nevinovate plimbări cu bicicleta, face pe ascuns primele ascensiuni în zona prealpină. Soarta ţine cu el şi peste un an, din cauza sănătăţii delicate a fratelui său, familia se mută la Chamonix. Aici, sub influenţa şi cu sfatul unui văr al său, i se îngăduie să meargă pe munte, însoţit însă de ghizi profesionişti. Este primul contact cu zona alpină.

Nefiind în genere un copil cu prea multă tragere de inimă la carte, se simte „ca o privighetoare în colivie". În timpul şcolii însă are ocazia să se dedice antrenamentului de schi. Pasionat de acest sport, fuge din şcoală ca să participe la o competiţie, unde reuşeşte să ocupe locul III. Această aventură îl determină pe tatăl său să se dezintereseze de el. De acum încolo, Lionel e liber să-şi aleagă profesiunea pe care o vrea, să trăiască după pofta inimii lui, dar şi cu resurse proprii. Pentru a nu se despărţi de muntele îndrăgit, îl găsim vînzător într-un magazin de articole sportive, la Luchon.

In 1941 îl regăsim pe Lionel Terray în căutarea rezolvării problemelor existenţei sale. Intră în organizaţia „Jeunesse et Montagne" (Tinereţe şi munte), unde îl cunoaşte pe Gaston Rébuffat, cu care face primele ascensiuni, cărora le vor urma, în decurs de ani, multe altele.

Apoi, Terray închiriază o fermă. Iată-l cultivator şi crescător de vite. Şi după cum urcă cot la cot cu Rébuffat piscurile muntoase, tot împreună cosesc fînul în poieni.

În timpul războiului se leagă primele contacte ale lui Terray cu rezistenţa franceză: mai întîi indirect, ca om de legătură şi aprovizionare, apoi direct, intrînd într-un grup cunoscut sub numele de Compania Stephan, companie compusă din cunoscă-

tori ai muntelui, schiori și alpiniști. El ia parte cu această companie la războiul din Alpi împotriva nemților, lăsîndu-și ferma în grija soției sale.

In 1945, o dată cu terminarea războiului, viața lui Terray ia o nouă întorsătură. Evenimentul principal este cunoștința cu Louis Lachenal, care-i va fi cel mai bun prieten și cel mai prețios tovarăș de munte. Al doilea eveniment, nu mai puțin important, este admiterea lui în Compania ghizilor din Chamonix. Eveniment important, căci... "în valea Chamonix, a reuși să trăiești din meseria de ghid, fără a face parte din Companie, este o acțiune menită aproape fără excepție eșecului."

Faptul de a i se acorda brevetul de ghid și de a fi admis în Companie, era în vremea aceea o rară excepție făcută unuia care nu era originar din Chamonix. Dar Terray reușește, grație dragostei nețărmurite pe care o dovedise pentru munte, după cum o mărturisește singur: „a dori să îmbrățișezi această carieră, atunci cînd nu ești legat printr-o tradiție din tată în fiu, cere un curaj vecin inconștienței și doar o mare dragoste a muntelui și o pasiune nebună pentru independență pot motiva o asemenea alegere".

Angajat ca instructor la Școala națională de schi și alpinism, Lionel Terray are în sfîrșit existența asigurată și condiții optime de antrenament. Terray și prietenul său Lachenal, instructor la un colegiu similar din apropiere, pornesc pentru prima oară împreună în echipă.

Agilitatea felină, vitalitatea clocotitoare, impulsivitatea și dezlănțuirea lui Lachenal — pe care Terray îl denumește „dansator al piscurilor" — sînt echilibrate de spiritul mai rațional, de stabilitatea și soliditatea acestuia, deși mărturisește că adesea este „electrizat de puterea magnetică" a prietenului său și se lasă furat de ritmul nebunesc. Este o echipă care prin unitatea și calitățile ei poate fi la înălțimea celor mai grele ture de altitudine din Alpii occidentali.

In plenitudinea forțelor, posedînd o temeinică pregătire tehnică, un antrenament excepțional, Lachenal și Terray pornesc într-o serie de escalade de mare altitudine și dificultate: Walker (1945), Eiger — peretele nordic (1946), Badile — peretele nordic (1949).

În lucrarea sa autobiografică, intitulată „Cuceritorii inutilului", Terray se dovedește a nu fi doar un excelent alpinist, un pasionat al muntelui. El este și un atent psiholog, analizînd și redînd cu o cinste remarcabilă toate sentimentele pe care le încearcă un om agățat într-un piton, sau spînzurînd în vid. De altfel, însuși titlul este sugestiv, iar explicația lui, pe care Terray o dă pe înțelesul tuturor, edificatoare: „Ce căutați acolo sus? — ar spune filistinii. Gloria? Cui îi pasă de acei nechibzuiți care, departe de ochii lumii, își pierd tinerețea în lupte fără scop? Bogăția? Hainele-s zdrențe, iar mîine pentru o bucată de pîine ne vom relua viața normală...

Ceea ce căutăm este gustul acelei enorme bucurii care clocotește în inimi, care pătrunde pînă în ultima fibră, atunci cînd după o lungă oscilare la granițele posibilităților umane, putem din nou să strîngem viața cu ambele brațe".

Sinceritatea alpinistului francez se desprinde din toată lucrarea menționată, fie că-și manifestă părerea despre oameni, despre societatea cu prejudecățile ei, de care s-a izbit de atîtea ori, fie că e vorba de bucuriile sau temerile sale.

Astfel, vorbind de tatăl său, el spune la un moment dat: „... orbit de mîndria lui de burghez intelectual, nu putea sub nici un cuvînt să admită că fiul lui e incapabil să urmeze studii superioare"... Și totuși, refuzînd eventualul avantaj al unei cariere intelectuale sau posibilitatea unei vieți tihnite, mic-burgheze, Lionel Terray desconsideră prejudecățile familiei și ale celor din jurul lui, urmîndu-și chemarea cu o voință de neînfrînt. De aceeași voință va da dovadă, mai tîrziu, în ascensiunea pe Walker. „...De fiecare dată trebuie să pornesc într-o partidă de echilibru pe care doar cu eforturi enorme o pot cîștiga. Această escaladă este un martiriu: mi-e așa de frig la mîini că trebuie să le lovesc încontinuu pînă la sînge, ca să le pot încălzi puțin. De mult nu mă mai ocup de picioare; nici nu le mai simt. Cîrcei teribili în gambe, în fese, la gît și în brațul stîng, fac mai anevoioasă avansarea. Și pe deasupra o incertitudine înspăimîntătoare... Deodată, descopăr toate primejdiile care mă înconjoară și mă simt cuprins de o teamă groaznică...".

Aceeași luciditate și sinceritate respiră și din pasajul următor, extras din povestirea ascensiunii peretelui nordic din Eiger: „Pietrele care cad sînt un motiv mult mai serios de îngrijorare; pentru moment sînt doar pietricele izolate de mici dimensiuni și cînd le auzim șuierînd ne apărăm cu ușurință, lipindu-ne de stîncă. Totuși, aceste pietre creează o oarecare tensiune nervoasă; pocniturile lor ne amintesc în fiecare moment că peretele poate fi dintr-o clipă în alta măturat de avalanșe de pietre, din care ar fi destul de greu să scapi. De altfel, apropiindu-ne de Rote Fluh, auzim detunături răsunînd deasupra capetelor și cîteva blocuri trec vîjîind în stînga noastră, pentru a se prăbuși, cu un zgomot de tunet, vreo cincizeci de metri mai jos; pulberea ajunge pînă la noi, mirosind a praf de pușcă. Nu-i ăsta parfumul marilor bătălii?

Vidul teribil care se cască la picioarele noastre și lipsa de siguranță mă impresionează într-atît încît simt un gol în stomac. Am aceeași senzație pe care trebuie s-o aibă un spărgător care cățărîndu-se imprudent pe un acoperiș prea înclinat, nu mai îndrăznește nici să se urce, nici să se dea jos!

Fără a-mi da răgaz să discut, Lachenal, complet dezlănțuit, se angajează pe o porțiune alcătuită din dale, oscilînd între petecele de polei; cu agilitatea lui de pisică, progresează rapid; dar curînd, o accentuare a pantei îi oprește elanul. Concentrat la culme, ezită o clipă, apoi presînd cu podul palmelor pe prize invizibile, pornește într-o cățărătură îndrăzneață... Doar încrederea în fabuloasa îndemînare a lui Lachenal îmi dă speranța unei reușite, dar realizez totuși că dacă va da, puțin mai sus, de un obstacol de netrecut, nu va mai putea reveni. Ce fericit e cel care, fiind cap de coardă, nu realizează în viitoarea acțiunii dimensiunile primejdiei!".

La 10 ani de la cucerirea Eigerului — una din cele mai mari probleme ale Alpilor,—după o serie de încercări eșuate, numărînd 17 victime, iată că echipa Lachenal-Terray reușește a doua escaladă.

„Aș minți dacă aș spune că nu speram să cîștigăm un oarecare renume prin victoria noastră asupra Eigerului. Nici Lachenal, nici eu, nu eram sfinți și vanitatea este unul din marile mobiluri ale lumii".

Deși fiind, cum am mai spus, a doua escaladă, totuși succesul lor avu răsunet, dar Terray se întoarce, modest, ca instructor la școala lui, mărturisind că a aflat, între timp, că „gloria nu este altceva decît: titluri în ziare, pahare închinate și bucuria cîtorva adevărați prieteni".

In palmaresul lui Terray se numără însă și alte cuceriri, performanțe extraordinare, dincolo de Europa: Aconcagua (peretele nordic), Fitz-Roy, Mustagh, Chacracaju, Chorno,Lonzo, Annapurna, Makalu. În 1962, echipa de alpiniști francezi condusă de el, a cucerit Jannu, unul din vîrfurile de aproape 8000 m din Himalaya, renumit datorită dificultăților tehnice deosebit de mari pe care le prezintă.

Secretul reușitelor lui Terray — de-a lungul celor peste 20 de ani de activitate alpinistă — nu este greu de aflat, căci ni-l dezvăluie chiar el: „Departe de a triumfa cu ajutorul unei arte în care se ascund cîteodată trăsături de geniu, alpinistul nu reușește să cucerească decît cu ajutorul unei munci asidue de artizanat... O bună condiție fizică și o stăpînire totală a tehnicii, adică arta subtilă și complexă de a învinge obstacolele stîncii și ale gheții, permit eliminarea aproape totală a riscurilor inerente omului...".

MIRCEA BOGDAN

DIN ALBUMUL NOSTRU

Bucureşti, mîndra capitală a patriei noastre, mereu mai înfloritoare, s-a îmbogăţit cu o nouă construcţie, inedită şi plină de farmec arhitectonic: pavilionul central al Expoziţiei permanente a economiei naţionale a R.P.R.

Ascensiuni nocturne în Carpaţi

Se lasă seara în Bucegi...

Ascensiunile nocturne, considerate odinioară ca fiind de domeniul fanteziei, au devenit în zilele noastre posibile, atît în anumite zone păduroase, caracteristice, cît şi în unele ţinuturi de mare altitudine din Carpaţi.

... Nopţile de vară dăruiesc înălţimilor dimensiuni noi şi aspecte uluitoare. Măreţia piscurilor, puritatea văzduhurilor ţintuite de stele, pitorescul văilor ce apar sub spuma razelor de lună, vastitatea ghicită a depresiunilor, pacea pădurilor adormite şi dulcea gîlceavă a izvoarelor şi pîraielor de munte care măsoară parcă prin susurul lor distanţele... toate aceste elemente confruntă simţurile noastre cu o viaţă necunoscută, de o covîrşitoare frumuseţe. Şi dacă noţiunea de „vrajă" a putut avea vreodată un sens în ordinea realităţilor naturii, ea şi-ar găsi locul mai cu deosebire aci, în mediul nocturn al masivelor îmbietoare!

De aceea, să nu considerăm ascensiunile nocturne drept aventuri. Răcoarea nopţilor galvanizează forţele fizice, înviorează pe cele spirituale, păstrează neatinse rezervele de energie, agită dorul de cunoaştere. Ceea ce trebuie avut în vedere cu precădere, este buna pregătire a unor asemenea ascensiuni şi grija ca reuşita lor să fie deplină, astfel ca orice neajunsuri, eventual posibile, să fie înlăturate.

Cum trebuie deci organizată o ascensiune nocturnă?

Echipa de turişti să fie astfel alcătuită încît să nu depăşească numărul de 10, maximum 15 componenţi. Din numărul acesta, cel puţin 3 echipieri trebuie să cunoască foarte bine itinerarul stabilit (ales), astfel încît să nu se poată da naştere la dibuiri eventuale pe teren. Ei îşi vor împărţi rolurile de conducători astfel: unul de fruntaş al echipei, altul de încheietor al acesteia, în sfîrşit al treilea va mărşălui în mijlocul şirului indian. Conducătorii vor purta facle (din răşină), avînd întotdeauna în dotarea echipei un număr îndoit de facle de rezervă. Ceilalţi componenţi ai echipei vor avea asupra lor lămpi electrice de buzunar (focusuri turistice) dotate cu baterii proaspete.

Plecarea spre ţel trebuie să se facă pe timp foarte stabilizat, cu cerul senin, preferabil în nopţi cu lună, cu atmosfera liniştită şi după consultarea datelor de previziune meteorologică. Nopţile din perioada 25 iulie — 15 septembrie sînt de preferat.

În toate cazurile, se va ţine din vreme o şedinţă de iniţiere, cînd conducătorii vor descrie amănunţit caracteristicile traseului ce urmează a fi efectuat şi vor fundamenta disciplina tovărăşească de echipă, atît de necesară în ascensiunile nocturne. Ora plecării va fi astfel aleasă (calculată) încît ivirea zorilor şi răsăritul soarelui să coincidă, dacă e cazul, cu sosirea pe creastă sau în punctele de interes turistic.

Alimentarea prealabilă (cu două ore înainte de plecare) va fi substanţială şi conformă cu recomandările uzuale turistice. Echipamentul va fi cel adecvat, de vară, uşor — inclusiv o haină de vînt sau de ploaie.

Redăm mai jos, cîteva trasee deosebit de favorabile pentru efectuarea ascensiunilor nocturne:

Masivul Bucegi: Sinaia — hotelul Alpin — cabana Vf. cu Dor (marcaj „bandă roşie"); Buşteni — cantonul Jepi — cabana Piatra Arsă (marcaj „triunghi albastru"); cabana Diham — poiana Pichetul Roşu — cabana Mălăeşti (marcaj „punct roşu" şi „triunghi roşu"); cabana Mălăeşti — vf. Omu (marcaj „bandă albastră"); Rîşnov — valea Ghimbavului — cabana Mălăeşti (marcaj „bandă albastră").

Masivul Făgăraş: cabana Bîlea Cascadă — cabana Bîlea Lac (pe poteca de vară; marcaj „bandă albastră") şi mai departe eventual pînă în Şaua Capra (marcaj „triunghi albastru"); cabana Suru — vf. Suru (marcaj „triunghi roşu").

Masivul Retezat: lacul Bucura (camping în jurul iezerului) — vf. Peleaga (marcaj „cruce galbenă").

Masivul Ceahlău: cabana Durău — cascada Duruitoarea — vf. Ocolaşul Mare (marcaj „cruce roşie").

OVIDIU MANIŢIU

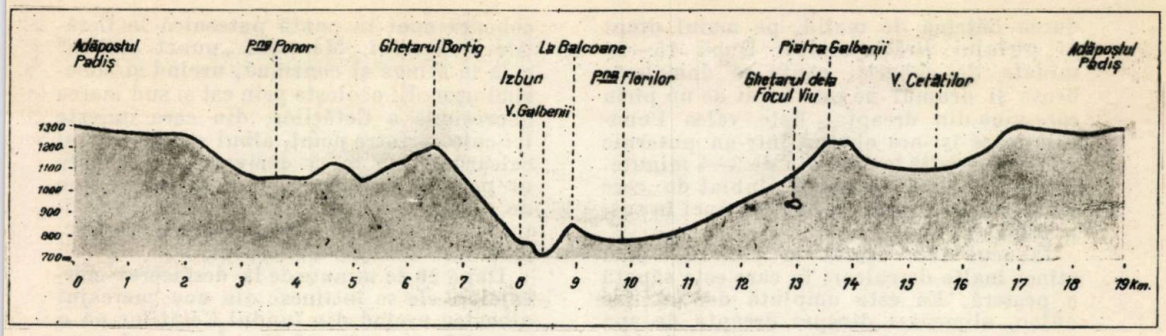

PEŞTERI

IZBUCURI

AVENE

GHEŢARI

LACURI

CASCADE

PE UN SINGUR TRASEU

Valea Galbenii

În inima munţilor Bihorului se află o regiune sălbatică şi plină de tainice frumuseţi, din păcate puţin cunoscută şi frecventată. Aici se găsesc locuri ce nu-şi au egal în ţară: Gheţarul de la Scărişoara, Cetăţile Ponorului, Padişul. Din aceasta salbă de minuni ale naturii face parte şi Valea Galbenii.

Pentru vizitarea acestui minunat monument al naturii, turistul ajuns la Padiş are la dispoziţie un traseu în circuit care, deşi lung (aproape 19 km — 10 ore), merită să fie parcurs pentru nenumăratele splendori presărate de-a lungul lui.

În afară de vizitarea cheilor sălbatice ale Galbenii, a Izbucului Galbenii, de o frumuseţe şi originalitate unică, traseul trece pe la Izbucul Ponorului, prin Poiana Ponorului, unde pîrîul Ponorului dispare în pămînt tot aşa de misterios cum a apărut, apoi ocoleşte Cetăţile Ponorului, trece pe la Gheţarul Borţig, pe la Gheţarul Focul Viu şi peste vîrful Piatra Galbenii, puncte turistice de o varietate şi frumuseţe excepţionale.

Traseul este greu, nu numai din cauza lungimii lui, ci şi din cauza diferenţelor de nivel, ce trebuie învinse, după cum reiese din profilul lui. În total sînt 1127 m de urcuş şi, evident, traseul fiind în circuit, tot atîta coborîş, echivalînd deci, ca diferenţă de nivel, cu un drum de la Buşteni la cabana Piatra Arsă, dus — întors, dar de trei ori mai lung.

Traseul începe de la adăpostul Padiş şi este marcat în întregime cu „punct galben" pe fond alb.

Ca în orice regiune cu relief carstic, şi aici topografia este confuză, rătăcirile fiind foarte uşoare. Din această cauză vom descrie în amănunţime porţiunile complicate şi derivaţiile care ne duc la cîte un punct demn de văzut. Menţionăm că pentru aceste derivaţii scurte este folosit un marcaj special: pe lîngă „punctul galben" pe fond alb mai este trasat un „cerc galben exterior". Aceste marcaje duble nu au continuare şi trebuie să ne întoarcem pe ele pînă în marcajul simplu pentru continuarea traseului.

Plecăm de la adăpostul Padiş spre SV, mergînd pe sub piciorul vîrfului Biserica Moţului. După cca. 300 m lăsăm la dreapta un ponor în care se pierde apa pe care am urmat-o pînă aici, apoi la stînga o dolină adîncă de prăbuşire. Continuăm printr-o zonă de doline mari care sînt, probabil, reflexul la suprafaţă al unor canale subterane în care nu s-a putut pătrunde încă. Lăsînd la dreapta o potecă, după 25 minute de mers printr-o depresiune plată ca un fund de vale seacă, ajungem la bifurcarea marcajelor: la stînga drumul de dus, la dreapta cel pe care ne vom întoarce. Aici începe circuitul propriu-zis al Galbenii, ca de altfel şi cel al Cetăţilor Ponorului (marcaj „punct albastru") care ne însoţeşte şi de aici înainte încă un timp.

După bifurcare, continuăm drumul spre S, la început orizontal, apoi urcăm uşor pînă pe creasta care delimitează Padişul, de unde începe un coborîş repede prin pă-

durea bătrînă de molid, pe malul drept al pîrîului Brădeţanului. După 15—20 minute de coborîş, panta se domoleşte brusc şi drumul ne este barat de un pîrîu care vine din dreapta. Este valea Ponorului care îşi are obîrşia într-un puternic izbuc ce se află la distanţă de 3—4 minute. Marcajul „punct albastru" dublat de „cerc albastru", ne conduce, pe firul apei în sus, la izbucul Ponor.

Izbucul este aşezat la piciorul unei stînci înalte de calcar, în care este săpată o peşteră. Ea este umplută de un lac adînc, alimentat dinspre dreapta de apa ce se strecoară pe sub stîncă. Apa care iese aici este cea care curge pe lîngă adăpostul Padiş şi care se pierde într-un ponor aproape de adăpost.

Reîntorşi de pe derivaţie în traseu, traversăm pîrîul şi intrăm în larga şi însorita Poiană Ponor (Rîtul Ponor, cum îi spun localnicii). Drumul ne duce pe lîngă apa care face nenumărate meandre pe fundul plat al acestei depresiuni. O traversăm în lung, pînă în locul unde apa dispare din nou în pămînt, absorbită de numeroase sorburi. La ape mari, sorburile nu pot drena întreaga cantitate de apă, care îşi ridică nivelul, umplînd depresiunea şi se acumulează într-un mare lac. Pe turiştii care au norocul să surprindă acest rar spectacol îi sfătuim să ocolească lacul pe versantul de N (dreapta în sensul mersului), pentru a reîntîlni marcajul deasupra sorburilor.

Lăsînd în urmă Poiana Ponor, începem să urcăm prin pădure. După 15 minute ajungem pe un mic platou, după care coborîm cca. 10 minute, pînă traversăm un drum de tras buşteni, parţial podit cu bîrne. La 5—10 minute mai jos, ajungem în fundul unei doline, care, pe stînga, are un perete de stîncă la piciorul căreia se află un ponor cu o peşteră mică. Aici cele două marcaje pe care am venit se despart: marcajul „punct albastru" merge către dreapta, urcă puţin într-o creastă, de unde coboară apoi în pantă puternică la Cetăţile Ponorului. Marcajul „punct galben" o ia la stînga şi continuă, urcînd şi coborînd uşor. El ocoleşte prin est şi sud marea depresiune a Cetăţilor, din care mijeşte ici-colo, printre pomi, albul strălucitor al calcarului. O mică derivaţie la dreapta ne permite să aruncăm, de pe un pinten de stîncă, o privire în adîncimile ameţitoare ale acestui unic fenomen carstic, care sînt Cetăţile Ponorului.

După 20 de minute de la desfacerea marcajelor, ele se întîlnesc din nou, marcajul albastru urcînd din fundul Cetăţilor pe o potecă în serpentine strînse. Împreună, marcajele dau ocol, prin sud, depresiunii, apoi, cînd ajung în colţul de SV al acesteia, se desfac din nou: marcajul albastru continuă orizontal, ocolind prin vest Cetăţile, iar marcajul galben începe să urce la stînga.

Pe turiştii care nu au la dispoziţie timpul necesar de a vizita separat şi Cetăţile, îi sfătuim să continue pe marcajul albastru pînă la balconul de bîrne, aninat deasupra celei de a doua doline a Cetăţilor şi apoi să se întoarcă la marcajul galben (total: 30 de minute dus-întors). Turiştii antrenaţi pot face în drum spre Valea Galbenii chiar tura întreagă a Cetăţilor, urmînd de la dolina cu ponor „punctul albastru" (dreapta), pe care îl vor urma pînă la reîntîlnirea cu „punctul galben" (derivaţia la Cetăţi, cca. 2 ore).

După separarea marcajelor, poteca noastră urcă, la început domol, apoi pieptiş, prin pădure, timp de 30—45 de minute, pînă într-o creastă pronunţată, împădurită. Coborîm pe partea cealaltă cîteva minute, pînă la o derivaţie la dreapta (marcaj dublat cu „cerc galben"), care ne duce pe orizontală în 5 minute la avenul Borţig, puţ natural de 25 m adîncime, în fundul căruia mijeşte gheaţa. După Scărişoara şi Focul Viu, este al treilea gheţar natural ca mărime din Munţii Apuseni.

Reîntorşi la marcajul simplu începem să coborîm prin pădure versantul spre Gal-

LA PADIŞ SE AJUNGE:

— de la Beiuş — 2 ore cu maşina pînă la Stîna de Vale, iar de acolo 6 ore pe jos, pe marcaj „bandă roşie";

— de la cabana Scărişoara — cca. 7 ore pe jos, pe marcaj „bandă albastră";

— de la staţia c.f. Sudrigiu — 12 km pînă în comuna Pietroasa, iar de acolo pe jos, 5 ore, pe marcaj „cruce albastră";

— de la cabana Vlădeasa, pe jos 9—10 ore, pe marcaj „bandă albastră", pînă sub vf. Briţei, apoi pe marcaj „triunghi roşu" şi „cruce roşie" pînă la vf. Cumpănăţelu, unde se intră în marcajul „bandă roşie", care merge de la Stîna de Vale la Padiş;

— de la vf. Briţei se poate continua şi pe marcajul „bandă albastră" pînă la Padiş (Vlădeasa-Padiş 12 ore);

— de la staţia c.f. Oraşul Dr. Petru Groza, cu maşina pînă la Băiţa, apoi 9 ore pe marcaj „bandă roşie";

— de la staţia c.f. Huedin pe şosea cu maşina 60 km (prin com. Mîrgău şi Răchiţele) pînă în V. Izbucului, apoi pe jos, drum nemarcat, 30 de minute.

Din Padiş se fac următoarele excursii:

— circuitul Cetăţilor Ponorului, marcaj „punct albastru", 6 ore;

— circuitul izvoarelor Someşului Cald, marcaj „punct roşu", 6 ore;

— peştera Onceasa, marcaj „bandă albastră" şi apoi „cruce roşie", 8 ore;

— platoul Lumea Pierdută, drum nemarcat, 4 ore.

În perioadele cînd adăpostul Padiş este închis, se poate găsi cazare la cantonul silvic Padiş, mergînd de la adăpost pe marcaj „bandă roşie" spre vest, o jumătate de oră.

bena, înclinat dar nepericulos. După un coborîş puternic de 30—40 de minute, întîlnim un drum lat, orizontal, pe care-l urmăm puţin la dreapta, apoi îl părăsim, continuînd să coborîm la stînga, din ce în ce mai domol, pînă ajungem pe o creastă lată, de abia schiţată, unde poteca noastră se lărgeşte, devenind comodă. Coborînd pe creastă trebuie să fim foarte atenţi să observăm pe pomi săgeata care ne indică la stînga Izbucul Galbenii, cu atît mai mult cu cît drumul bun continuă pe creastă, îmbiindu-ne să-l urmăm. De altfel, la numai 200 m mai jos vom reveni pe el, după ce am parcurs partea de sud a circuitului. Nu odată, turiştii neavertizaţi au continuat să meargă pe drum, au reîntîlnit marcajul ce venea din circuit şi au continuat pe el, ajungînd înapoi la Padiş, fără să fi văzut nimic din obiectivul principal al traseului pe care l-au întreprins. Deci, atenţie la săgeţile de pe pomi!

După ce am luat-o, conform săgeţii, la stînga, coborîm timp de 10 minute pînă ce ajungem la izbuc. Prins între cele două maluri înclinate ale văii (un perete vertical de calcar de 200 m înălţime şi un mic baraj natural de piatră), ne apare, tainic, un lac mic, de 6—8 m diametru, cu suprafaţa perfect liniştită. Este Izbucul Galbenii. Iluzia de nemişcare dispare însă imediat ce faci cîţiva paşi spre dreapta, unde, din barajul de piatră care închide un lac atît de liniştit, ţîşneşte năvalnic în cascade un torent înspumat. Acesta este rîul care, cu patru km mai sus, dispare în giganticele doline de la Cetăţile Ponorului, săpînd pe sub pămînt o galerie de dimensiuni impresionante.

Cheile Galbenii

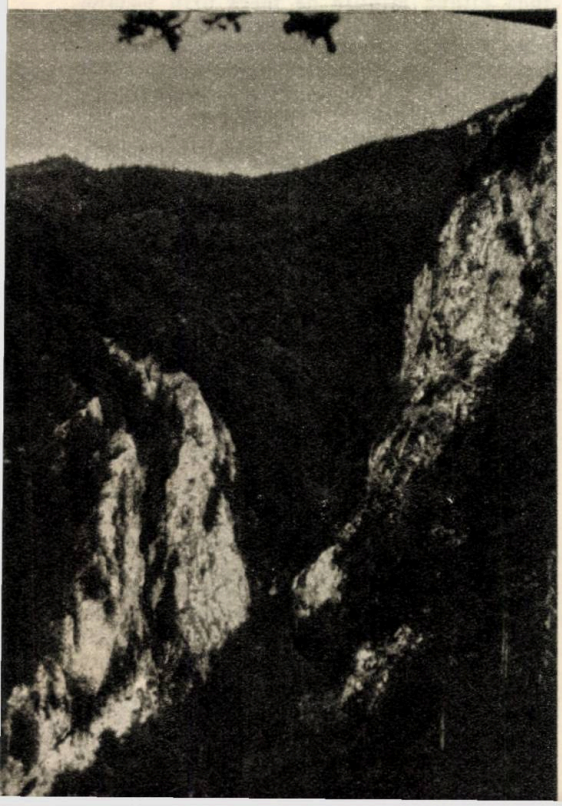

După ieşirea lui la zi, la Izbucul Galbenii, rîul curge tumultos, în cascade, prin chei strîmte, printre pereţi de sute de metri, chei ce nu sînt decît continuarea de altădată a tunelului de la Cetăţi şi al cărui tavan s-a prăbuşit. Mărturie a acestui fenomen stau şi acum guri de peşteri ce se deschid în pereţi, arcade naturale şi imense căldări tăiate în stîncă de vîrtejul apei.

Pentru a continua traseul trebuie să traversăm cu grijă (desculţi) apa între lac şi cascadă. Aceasta nu este posibil la ape mari, cînd există pericolul să fim smulşi de curentul foarte puternic şi să fim prăvăliţi în cascadă. După traversare, poteca ne duce pe malul stîng al văii, la început în uşor urcuş, apoi orizontal, pe o brînă suspendată în peretele văii, al cărui fir se află din ce în ce mai jos sub noi. În malul drept putem observa, aninate sus pe stînci, balcoanele pe la care ne vom întoarce şi o frumoasă arcadă prinsă între pereţii verticali. Urmează coborîşul, uşurat şi de un cablu fixat în stîncă, pînă aproape de firul văii. Nu departe de punctul în care ajungem jos, apa dispare din nou, prăvălindu-se în gura neagră a unei peşteri. Alături, o altă gură de peşteră ne dă posibilitatea să facem cunoştinţă mai îndeaproape cu rîul subteran.

Marcajul actual nu mai duce însă prin peşteră, ci coboară înainte, apoi face, odată cu valea, un cot la dreapta. După un scurt abrupt ne aflăm la piciorul unei cascade de cca. 10 m înălţime, a cărei apă iese din gura unei peşteri. Este apa pe care am văzut-o mai sus dispărînd în peşteră. Putem urma şi drumul de-a lungul apei, pe unde ducea de altfel vechiul marcaj. Pentru aceasta coborîm într-a doua gură de peşteră din amonte (nu pe cea pe care intră apă) şi, după un scurt coborîş pe o pantă de grohotiş, ajungem la firul apei care vine din dreapta. Urmăm de-a lungul apei, ajutaţi şi de un cablu, şi după 10 minute ieşim din nou la lumină, sus lîngă cascadă, de unde, către stînga, coborîm la piciorul ei, pentru a reîntîlni marcajul. Pentru traversarea prin tunel este nevoie de lanternă.

De la cascadă continuăm să coborîm pe vale pe malul stîng, apoi traversăm apa desculţi. Această traversare nu poate fi făcută la ape mari. Sîntem la altitudinea de 750 m, punctul cel mai coborît de pe traseu.

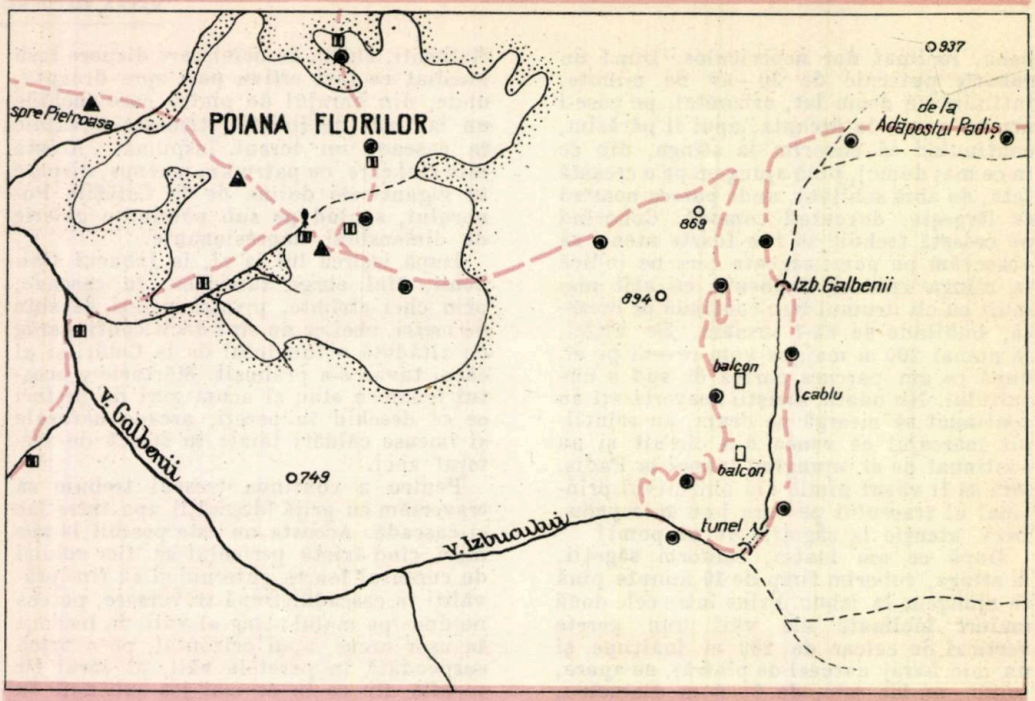

Ajunşi în versantul drept al văii, începem să urcăm o pantă pieptişă, prin pădure, în serpentine, printre stînci în partea superioară, pînă ieşim din pădure. După cca. 45 de minute ajungem astfel la o derivaţie spre dreapta, care ne duce în cîteva minute pe o creastă ascuţită, la un balcon de bîrne. Sub noi, la peste 100 m, se află firul văii, iar peste vale se ridică pereţii verticali de 300 m pe sub care ne-am strecurat mai înainte.

După ce revenim la potecă, continuăm să urcăm uşor, ocolind prăpăstiile care se cască în dreapta noastră, pînă ce după 10 minute întîlnim o altă derivaţie, care ne duce, în coborîş uşor, la un al doilea balcon. De aici avem o vedere mai bună asupra fundului văii care se află adînc sub noi. Folosirea balcoanelor trebuie făcută cu mare grijă, căci bîrnele sînt putrede.

De la al doilea balcon urcăm uşor şi apoi mergem orizontal timp de 15 minute, pînă ce ajungem în creasta împădurită, cu potecă bună, pe care am părăsit-o ceva mai sus, cînd am coborît la izbuc.

În caz că apa mare nu permite traversarea văii la izbuc, sfătuim pe turişti să revină de la izbuc pe poteca bună, să continue să coboare pe aceasta (fără marcaj), pînă ce întîlnesc marcajul ce vine de la balcoane şi să le viziteze pe acestea, urmînd să revină pe acelaşi drum în poteca bună.

Din punctul unde am revenit pe poteca bună, continuăm traseul, coborînd pe aceasta prin pădure, apoi după 10 minute intrăm la dreapta în Poiana Florilor. După încă cîteva minute de mers prin poiană, întîlnim marcajul „triunghi galben" care vine de la Pietroasa, iar ceva mai departe marcajul „bandă roşie" care merge de la Padiş la Băiţa. Puţin sub noi, pe marcajul roşu, se află un izvor rece şi bun, la piciorul unor cireşi sălbateci.

Împreună cu marcajul roşu începem drumul de întoarcere. Traversăm la început în urcuş poiana, apoi intrăm în pădure şi mergem pe orizontală pe un drum larg, traversăm nişte vîlcele, apoi ieşim din nou într-o poiană. Această a doua poiană, în care se află cîteva colibe locuite numai în timpul cositului, o traversăm urcînd pieptiş. În lunile iunie şi iulie, înaintea cositului, Poiana Florilor este o adevărată grădină, smălţată cu flori cu miros îmbătător. Ea este străjuită spre NE de pereţii verticali de calcar din Piatra Galbenii, pe vîrful căreia vom ajunge după 2 ore.

După 30—45 de minute de urcuş greu prin poiană, intrăm în pădure, în care continuăm să urcăm tot atît de pieptiş. O mică poiană rupe monotonia urcuşului, care mai ţine după aceea încă 20 de minute. Cînd drumul o ia la stînga şi panta începe să se domolească, putem să ne bucurăm că în sfîrşit „calvarul" s-a terminat.

Am ajuns sus într-o mică poieniţă, în care poteca noastră face un cot brusc la dreapta. La stînga se zăreşte stîncăriş de calcar, la piciorul căreia se află peştera Gheţarul Focul Viu. O derivaţie a marcajului ne duce la ea.

Nu trebuie să pierdem ocazia de a vizita această peşteră frumos ornamentată cu mari stalagmite de gheaţă, şi care este, după Scărişoara, al doilea „gheţar" din ţară ca mărime. Pentru vizitarea ei nu este nevoie de lanternă, căci o „fereastră" în tavan luminează întreaga peşteră.

După ce am vizitat Focul Viu, revenim la potecă şi continuăm pe ea 10 minute, orizontal, pînă ce ne despărţim de marcajul roşu, care merge înainte. Noi o luăm la dreapta şi urcăm pieptiş şi în serpentine 15 minute, pînă ce ajungem în vîrful Piatra Galbenii. De aici se deschide o vedere largă spre S. La picioarele noastre se află Poiana Florilor, iar dincolo de Valea Galbenii se ridică pantele împădurite ale muntelui Ţapul. În pieptul lui se deschide, ca o rană roşie, Groapa Ruginoasa, imensă mîncătură de ape.

Coborîm din Piatra Galbenii spre nord în serpentine, pînă ce, după 15 minute, reîntîlnim marcajul roşu şi poteca. Pe cei ce nu mai au timpul sau puterile necesare să urce la Piatra Galbenii, îi sfătuim să urmeze după Focul Viu marcajul roşu pînă la reîntîlnirea lui cu cel galben (cca. 20 de minute).

În continuare, mergem mai mult orizontal, prin rarişte de pădure, avînd în stînga larga depresiune a Gropii de la Barsa, apoi începem să urcăm uşor. Duăp 20 de minute marcajele se desfac din nou: la stînga „banda roşie" care merge la Padiş prin Bălăleasa (2 ore), la dreapta marcajul nostru care ne duce tot la Padiş, prin V. Cetăţilor (1 ½ ore). Urmîndu-l pe acesta, coborîm prin tăietură de pădure timp de 30 de minute pînă în fundul văii Cetăţilor, unde reîntîlnim marcajul „punct albastru", care vine de la Cetăţi. Urcăm împreună cu el pe valea Cetăţilor pînă la un grup de foste grajduri, unde găsim şi un izbuc cu apă rece.

Drumul nostru urcă prin spatele grajdurilor pieptiş un vîlcel sec, timp de 30 de minute, pînă într-o zonă plată, despădurită, cu doline şi relief şters, tipic carstic, din Padiş. Strecurîndu-ne printre depresiuni largi închise, presărate cu pomi, coborîm uşor, pînă ajungem, după cca 1 oră de la grajduri, în punctul unde se închide circuitul. De aici plecasem cu 10 ore înainte pe ramura estică a marcajelor galben şi albastru şi ne întoarcem pe cea vestică. Pe drumul deja cunoscut ne îndreptăm spre stînga pentru a ajunge după 25 de minute la adăpostul Padiş, fără îndoială puţin obosiţi, dar cu mulţumirea de a fi văzut în drum atîtea lucruri deosebit de frumoase şi interesante, cum nici un alt marcaj turistic din ţară nu ţi-le oferă în răstimpul unei zile.

M. BLEAHU şi S. BORDEA

DIN COMORILE MUNŢILOR APUSENI

Faţetele impresionante ale gheţarului de la Scărişoara, în faţa căruia turiştii rămîn înmărmuriţi

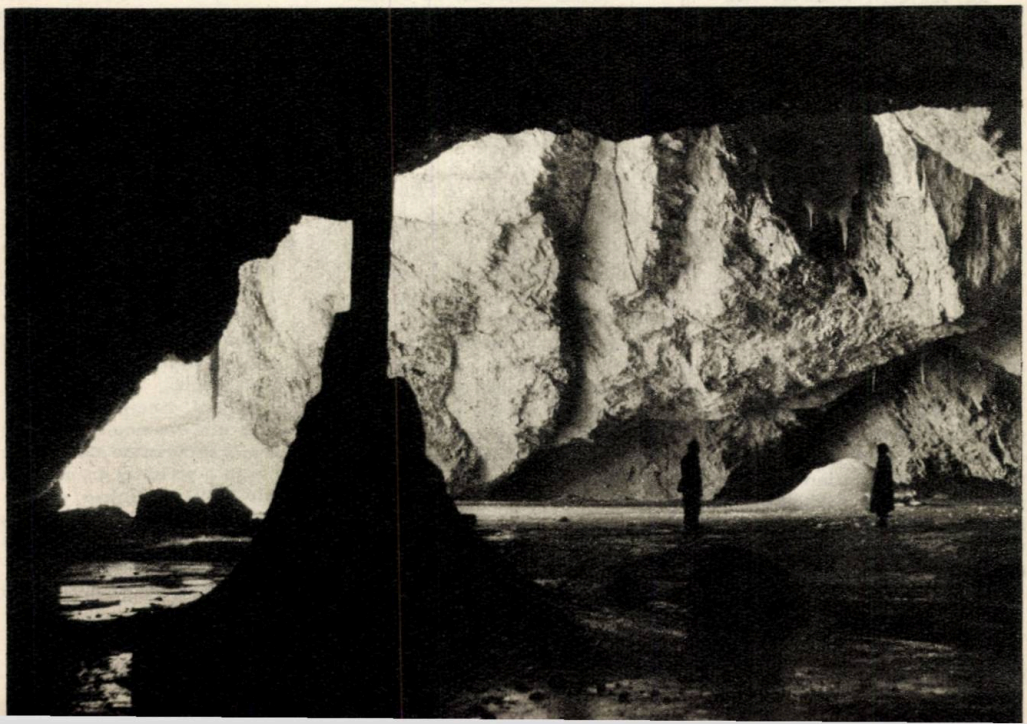

DE PE TOATE MERIDIANELE

● 12 alpiniști sovietici au escaladat în premieră un vîrf necunoscut din masivul Pamir, în apropierea gheţarului Fedcenko. Ei au numit noua lor cucerire de 6113 m „vîrful Gherman Titov".

● Prima ascensiune pe vîrful Han-Tengri (6695 m) din Tian-Şanul central a fost efectuată acum 30 de ani de către alpiniştii sovietici conduşi de Mihail Pogrebeţki. Pentru a patra oară (după alte victorii în 1936 şi 1954), alpiniştii kazahi au reeditat performanţa în 1962, sub conducerea profesorului de educaţie fizică Pavel Sumikin. Din echipă au mai făcut parte, printre alţii: cunoscutul dirijor Fuat Mansurov, artist emerit al Kazahstanului, inginerii Vladislav Reznik şi Gheorghi Korşunski, cercetătorul Vladimir Savin, pedagogul Alexei Mariaşev. Expediţia a cercetat partea superioară a gheţarului Iujnîi Inilcek, cu această ocazie cucerind şi un alt vîrf (Şatior — 6650 m) necălcat pînă acum de picior de om.

● La 7 august 1962, expediţia franco-italiană condusă de Lionel Terray, Guido Magnone şi Claude Maillard (cuprinzînd încă 12 alpiniști), a reuşit prima ascensiune pe versantul estic al muntelui Chacraraju (6200 m) din Peru.

● În vara anului 1962, alpiniştii sovietici şi francezi au făcut utile schimburi de experienţă. Cinci alpiniști din U.R.S.S. au efectuat escalade la Chamonix, Ailefroide, la poalele muntelui Pelvoux, au urcat pe Mont Blanc, vîrful Coolidge, vîrful Sans-Nom. În acelaşi timp, 6 alpiniști, aparţinînd de F.S.G.T., au făcut escalade în Elbrus şi pe vîrful Volnaia Ispania.

● La 24 iulie 1962 şase alpiniști britanici conduşi de John Hunt, împreună cu şase alpiniști sovietici, au escaladat vîrful „Comunismul". Acelaşi grup de alpiniști britanici şi sovietici a urcat un vîrf fără nume de 5600 m, aproape de vîrful Garmo (6595 m) în Pamir. În cinstea prieteniei dintre alpiniştii celor două ţări, Hunt a propus ca piscul să se cheme „Vîrful Concordiei".

● Expediţia din Irianul de Vest, condusă de austriacul Heinrich Harrer (cunoscut de la premiera peretelui Eigerului), a reuşit să cucerească 11 vîrfuri în munţii Carstensz. Cu această ocazie s-a urcat în premieră şi peretele înalt de 5030 m al vîrfului Carstensz.

● Alpiniştii cehi Zibrin şi Kuchar au reuşit în 1961 să parcurgă două din cele mai grele trasee din Alpi: pereţii nordici al Eiger-ului şi al Matterhorn-ului.

● In Argentina, alpinistul şi arheologul austriac Matthias Rebitsch a descoperit pe vîrful muntelui Llullaillaca, la o înălţime de 6723 m, construcţii din timpul imperiului incaşilor. La 150 m sub vîrf s-a descoperit un zid de piatră care înconjura vîrful, iar puţin mai sus două cabane de piatră care probabil serveau drept staţii de semnalizare.

● Alpiniştii italieni Rizzi şi Gross au realizat, la 4 august 1961, premiera peretelui de nord-est al vîrfului Vallaccia din Dolomiţi. Pentru această premieră de gradul 6, ei au avut nevoie de patru zile.

● Un nou record feminin de înălţime a fost stabilit de către două alpiniste tibetane. Ele au înălţat steagul Republicii Populare Chineze pe vîrful Kungur Tiubie Tagh (Minya Konka) de 7595 m din Pamir.

● Doi tineri ghizi francezi din Chamonix, Georges Payot şi Christian Mollier, au reuşit o premieră în masivul Mont Blanc. Într-o cătărătură de 7 ore, ei au escaladat contrafortul estic al vîrfului Tour Ronde de 3972 m. Dificultăţile sînt de gradul 5.

pe urmele lui Calistrat Hogaș

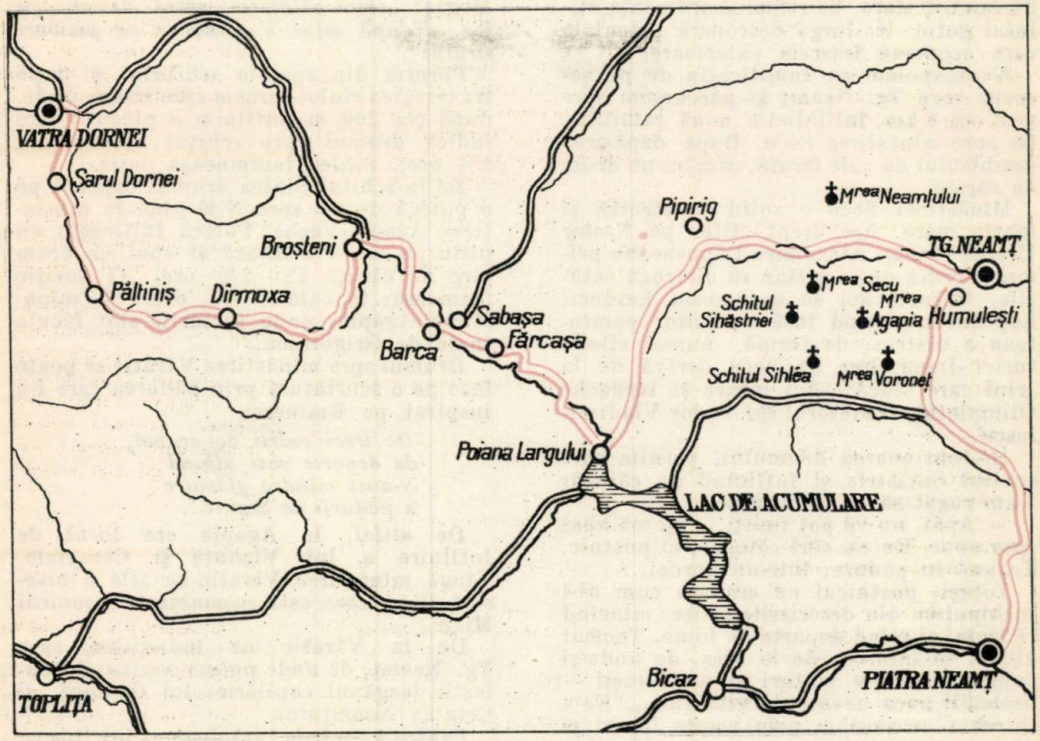

Edițiile literare ale operelor lui Calistrat Hogaș nu au oferit niciodată vreo schiță a drumului urmat de marele scriitor și nici un comentariu privind aspectele turistice sau geografice.

Ne-am hotărît să urmărim drumul parcurs de Hogaș, străbătîndu-l în sens invers, adică din Vatra-Dornei la Piatra Neamț.

Am pornit la drum înlocuind „Pisicuța" cu autobuzele IRTA și înarmați cu materiale mai moderne decît ale lui Hogaș: saltele pneumatice, radio portativ ș.a. Cîtă deosebire față de echipamentul lui Hogaș: *„...cele trebuincioase așezate într-o boccea de forma unei raniță soldățești... la șoldul stîng un revolver... și la picioare opinci de piele...".* Față de dezvoltarea pe care a luat-o turismul, nimeni nu se mai miră, astăzi, cînd vede un călător îmbrăcat mai deosebit, „ca turist". *„Cine dracu i-a îndemnat să se îmbrace ca niște marchidani și să cutreiere satul?"* — se întreba primarul din Gîrcina, speriat de excentricitatea celor doi drumeți din „Munții Neamțului".

Din Vatra-Dornei spre Păltiniș străbatem plaiuri cu multe flori și iarbă bogată, avînd mereu în urmă perspectiva masivelor Giumalău și Rarău. Șoseaua urcă pînă în cumpăna de ape și din Dîrmoxa coboară printr-o pădure umbroasă de brad. Cu ochii închiși evocăm imaginile izvorîte din paginile citite în timpul școlăriei: îl vedem pe Hogaș alergînd călare, îmbrăcat cu o mantie lungă și o pălărie neagră cu borurile largi. O căutăm parcă și pe Axinia, slabă și iute de picior.

Coborînd pe pîrîul Neagra, ajungem la confluența cu rîul Bistrița, la Broșteni — loc al copilăriei lui Creangă — unde poposim în prima etapă a călătoriei.

Șoseaua ne conduce în continuare spre comunele Borca și Sabasa. Ne abatem din

drumul urmat de Hogaş pentru a folosi calea mai comodă şi rapidă, pe soşea, pînă în satul Poiana Largului.

Din Poiana Largului ne îndreptăm spre Pipirig — alt loc al copilăriei lui Creangă — şi de aci mai departe spre ramificaţia care ne conduce la mînăstirea Neamţului (4 km de la şoseaua spre Tg. Neamţ). Întemeietor al mînăstirii a fost Petru Muşat. Alături se află o biserică construită de Ştefan cel Mare. Se remarcă influenţa stilului gotic. N. Iorga descoperă tencuiala care acoperea frescele exterioare.

Ne înapoiem pe ramificaţia de pe şoseaua spre Tg. Neamţ şi parcurgem spre vest cca 3 km, întîlnind o nouă ramificaţie spre mînăstirea Secu. După depăşirea rambleului de cale ferată, urmăm un drum de căruţe.

Mînăstirea Secu e solid construită şi foarte mare. Are drept ctitor pe Nestor Ureche (1602). Alexandru Lăpuşneanu primeşte ordin de la sultan să distrugă cetăţile, întrucît aci se ascundeau haiduci. Lăpuşneanu, fiind însă domnitor pămîntean a distrus, de formă, numai cîteva turle. Denumirea de Secu derivă de la „rîul care seacă". Aci moare şi Iordache Olimpiotul, trădătorul lui Tudor Vladimirescu.

În continuarea drumului, pornim spre schitul Sihăstria şi întîlnind un călugăr l-am rugat să ne călăuzească.

— Apăi, nu vă pot însoţi... Eu mă abat spre apus. Eu nu sînt călugăr, ci pustnic. Trăiesc în pădure, într-un bordei...

Totuşi, pustnicul nu era aşa cum ni-l închipuiam din descrierile citite: mîncînd rădăcini şi stînd departe de lume. Tocmai atunci se întorcea de la oraş, de unde-şi cumpărase nişte mături şi nişte roşii — probabil avea nevoie de vitamine... Ne-a întrebat ce căutăm prin aceste locuri şi din explicaţiile noastre despre obiective culturale, artistice, frumuseţi naturale ale patriei, nu a reţinut decît că nu sîntem căsătoriţi.

— Apăi, dacă aţi avea vreo muiere, nu aţi mai colinda aşa prin coclauri... (Ştia multe lucruri lumeşti, bătrînul pustnic...).

Ajunşi la schitul Sihăstria, am fost întrebaţi, în aceeaşi manieră directă, de către un călugăr care purta coadă:

— Ce meserie aveţi?

— Sîntem profesori.

— Aha! Atunci îmi rezolvaţi o problemă de fizică.

Şi a început să ne pună diferite probleme privind aplicaţiile pîrghiilor. După aceea ne-a condus într-o cameră plină cu schiţe, calcule şi planşe şi ne-a mărturisit că lucrează de mai mulţi ani la o născocire a sa şi că e pe punctul de a inventa „perpetuum mobile"... Ni se părea, din toată această atmosferă, că trăim pentru cîteva clipe în evul mediu.

Pînă la schitul Sihăstria se poate ajunge cu mijloace auto-moto. În continuare, spre schitul Sihlea, drumul urcă pe o potecă, obligînd pe drumeţ să fie de acord cu Hogaş: *„orice călătorie, afară de cea pe jos, e după mine o călătorie pe picioare străine"*.

Pornim din spatele schitului, şi după traversarea rîului, urcăm spre stînga unde, după cca 200 m, întîlnim o plăcuţă care indică drumul spre schitul Sihlea (cca 1½ ore). Sihlea însemnează desiş.

De la schitul Sihlea drumul coboară pe o potecă de cal spre N-E pînă la mînăstirea Agapia-Veche. Poteca întîlneşte un pîrîu pe care-l urmează şi apoi un drum larg de căruţă (2 — 2½ ore). O poziţie frumoasă, în colorit viu, o are şi mînăstirea Agapia, unde picturile sînt făcute toate de Grigorescu.

Drumul spre mînăstirea Văratic se poate face pe o scurtătură prin pădurea care l-a inspirat pe Eminescu:

De treci codrii de aramă,
de departe vezi albind
Ş-auzi mîndra glăsuire
a pădurii de argint...

De altfel, la Agapia era locul de întîlnire a lui Vlahuţă şi Caragiale. Lîngă mînăstirea Văratic se află o biserică lîngă care este mormîntul Veronicăi Micle.

De la Văratic ne îndreptăm spre Tg. Neamţ, de unde putem vizita Humuleştii, leagănul copilăriei lui Creangă, şi Cetatea Neamţului.

Pentru a încheia însă drumul lui Hogaş, ne îndreptăm pe şoseaua Tg. Neamţ — Piatra-Neamţ, pe traseu putîndu-ne abate spre mînăstirea Horaiţa sau Almaş.

Hogaş, prin călătoriile sale, a fost unul din precursorii turismului în ţara noastră. Ţinuturile străbătute de scriitor, pe atunci pustii, astăzi pulsează de viaţă. De la exploatările forestiere pentru prepararea mangalului, pînă la măreaţa construcţie a hidrocentralei de la Bicaz, peste tot întîlnim activitate omenească. Ceea ce pe vremea lui Hogaş constituia o aventură şi o excentricitate, parcurgerea unui astfel de itinerar e astăzi la îndemîna oricărui turist.

prof. FLORIAN FRAZZEI

DIN CARPAŢI

Turişti şi alpinişti, băieţi şi fete, de la fabrica „Mătasea roşie" din Cisnădie, au vizitat timp de 15 zile, prin O.N.T. „Carpaţi", ţările prietene R.S. Cehoslovacă şi R.D. Germană. Ei au efectuat numeroase escalade „în coardă" cu alpinişti cehoslovaci sau germani, care s-au dovedit a fi deţinătorii unei tehnici bune.

În R.S. Cehoslovacă, după vizitarea frumoasei Bratislava, cu clădiri zvelte în lumina soarelui primăvăratec, ne-am oprit în vecinătatea muntelui „Lomnicky stit", unde am luat imediat cunoştinţă de posibilităţile de escaladare, de la serviciul „Horska sluzba" (slujba de munte) din Tatranska Lomnica.

PESTE TATRA

Starea nesigură a zăpezii (nici telefericul nu circula), în masivul Lomnica, a făcut să alegem, la propunerea colectivului de la „Horska sluzba", muntele Vysoka (2565 m), din apropierea celui mai înalt pisc din Tatra: Gerlachov (2663 m).

În următoarea zi am părăsit hotelul, deplasîndu-ne cu trenul electric de-a lungul munţilor Tatra, prin aceste locuri devenite parc şi rezervaţie naţională. De la staţia „Popradske pleso" am continuat drumul după marcaje (aceleaşi ca la noi: bandă albastră verticală, încadrată cu dungi albe), pînă la hotelul alpin (*chata* în limba slovacă) „Kpt. Moravku" la 1513 m, foarte frumos şi bine dotat, pe malul unui lezer.

În trecere am putut admira, de la un capăt la altul, panorama munţilor Tatra, pe care se profilează clădirile şi vilele staţiunilor climaterice ce se ţin lanţ. O menţiune pentru „raiul" copiilor de la „Tatranska Lesna".

În apropiere de *chata* „kpt. Moravku", la adăpostul muntelui Ostrava, cimitirul (unul singur asemănător mai există în Elveţia) ne-a purtat gîndurile spre victimele din munţi, dar şi la abnegaţia şi curajul celor din „Horska sluzba", care se îngrijesc de turişti, călăuzindu-i.

Cu trei tovarăşi urma să escaladăm a doua zi piscul Vysoka: maestrul sportului Ivan Galfi, Palo Vavro şi Ivan Urbanovic.

Am colaborat la pregătirea ascensiunii, ca de altfel pe tot parcursul traseului. Am reuşit să ne înţelegem într-o limbă destul de pestriţă:

— Šidite! (*stai*, în limba rusă).

— Attention, stein! (*atenţie*, *stîncă*, într-o... franceză-germană).

— Komm (*hai*, în limba germană) etc.

Constituiţi în echipe de 2 (I. Galfi şi Tatian Severin; P. Vavro cu Heinrich Breit; I. Urbanovic şi Gh. Crăciun), echipaţi pentru tură de iarnă, am depăşit zona turistică a hotelului, pătrunzînd pe valea! rîului Ladov. Apoi, prin vecinătatea unei căldări cuprinsă la est de Gerlachov stit şi la nord-vest de Batizovsky stit, Ganek (2465 m) şi Vysoka, am ajuns la baza acestuia din urmă.

Soarele şi zăpada orbitoare ne-au obligat să purtăm ochelari tot timpul, iar scurgerea nesfîrşită a bucăţilor de gheaţă rupte de pe creste, amestecate cu fărîme de stîncă, — la un plus de atenţie.

Am început ascensiunea piscului Vysoka, în coardă simplă, la ora 6,15, doi cîte doi, în frunte cu maestrul sportului I. Galfi, un minunat „cap de coardă", şi veghiaţi de tot atît de atentul I. Urbanovic, la urmă.

Lungimile de coardă se succed una după alta, într-o manieră tehnică excelentă, care ne dă tuturor aripi. Putinţa noastră, a romînilor, de a parcurge astfel traseul, îi umple de admiraţie pe cei trei alpinişti cehoslovaci, membri ai clubului din Stary Smokovec — „Slovan Vysoke Tatry", şi tot mai des se folosea cuvîntul „haraşo!".

După mai multe lungimi de coardă, pe o porţiune cu mai multă zăpadă, am poposit cîteva minute, admirînd semeţul pisc Gerlachov. Apoi, consumînd puţină ciocolată şi împărţind frăţeşte o lămîie zemoasă, am pornit-o, pentru ca aproape de ora 8,40 să şi atingem înălţimea de 2565 m, marcată printr-o cruce metalică, acoperită aproape de tot cu zăpadă.

Ne-am strîns mîinile, felicitîndu-ne pentru victorie. De undeva, dinspre piscul vecin Rysy, la graniţa cu Polonia populară, acolo unde în 1912 a urcat Lenin, ecoul ne trimite parcă un salut frăţesc.

Mîncăm puţin, fotografiem şi din nou la drum. Coborîm pe versantul sudic prin „Dracie dolina" (valea Dracului) spre rîul Ladovy.

Aproape de prînz ajungem la *chata* „kpt. Moravku", însoţiţi de mai mulţi alpinişti cehoslovaci care ne-au aşteptat pe drumul de întoarcere. De aici, vestea victoriei noastre, transmisă de radio, este cunoscută de întreaga staţiune, de tovarăşii noştri întorşi la Tatranska Lomnica.

Trenul ne-a purtat apoi curînd spre frumoasa Pragă, unde am revăzut cu aceeaşi uimire vechea turelă din fereastra căreia — nu chiar atît de punctuali, poate din cauza bătrîneţii lor — cei 12 sfinţi apar privind, speriaţi parcă, la noi, turişti şi destui localnici. Bulevardele largi din „oraşul nou", scăldate seara în luminile multicolore ale reclamelor de pe înaltele edificii pragheze, înviorează peisajul.

Dimineaţa următoare am salutat-o în altă ţară, în R.D.Germană, la Jugendherberge „Rudi Hem-

ÎN SÄCHSISCHE SCHWEIZ

pel" (căminul de tineret care poartă numele unui luptător antifascist, căzut la datorie) din Bad Schandau-Ostrau, în timp ce ridicam pe catarg cele două drapele: romîn şi german.

Traseele alpine, aflate la circa 30 de minute de căminul nostru, sînt cu totul deosebite de cele de la noi şi cer din partea alpinistului o tehnică specială de căţărare, bazată mai mult pe siguranţa personală decît pe cea a corzii, a coechipierului sau a pitonului. Într-un traseu de două, trei lungimi de coardă (circa 100 m), abia găseşti 2 pitoane.

Din numeroasele trasee, s-au ales pentru băieţi trei, din care unul de mare dificultate, iar celelalte două, de gr. III („Falkenstein Südriss" şi „Zackenkrone Alter Weg"), au fost destinate echipei feminine a asociaţiei sportive „Mătasea Roşie" — Cisnădie (Maria Thellman, Elena Iancu şi Maria Rodu).

Heinrich Breit, în coardă cu Gh. Crăciun, au ieşit bine din traseul dificil de gr. VII „Gipfel Jungfer-Alter Weg". Celelalte trasee au fost escaladate pe rînd de echipe formate din alpiniştii Gh. Kraft, ing. Vasile Dîrjan, Tatian Severin.

Tovarăşii lor de călătorie, turiştii, au fost tot timpul alături de ei, încurajîndu-i. Au petrecut ore întregi asistîndu-i, şi, poate pentru prima oară în alpinism, după terminarea escaladelor, au aplaudat... în plin munte. Şi lor, turiştilor romîni, entuziaşti, li s-au alăturat şi localnicii, care apoi, seara, pe străzile oraşului, în magazine şi localuri, ne salutau, ne zîmbeau prieteneşte. Am adus cu noi aceste zîmbete care, înflorite pe meleagurile Cehoslovaciei socialiste sau Germaniei democrate, le-am răsădit în oraşelul nostru Cisnădie, un oraş ca multe altele de pe cuprinsul patriei noastre, cu tineri şi tinere care la războaie ţes, odată cu mătasea, şi viitorul lor luminos. Prietenilor noştri de pretutindeni le spunem: pe curînd vă aşteptăm la noi!

S. DOROTHEA şi T. SEVERIN
Cisnădie

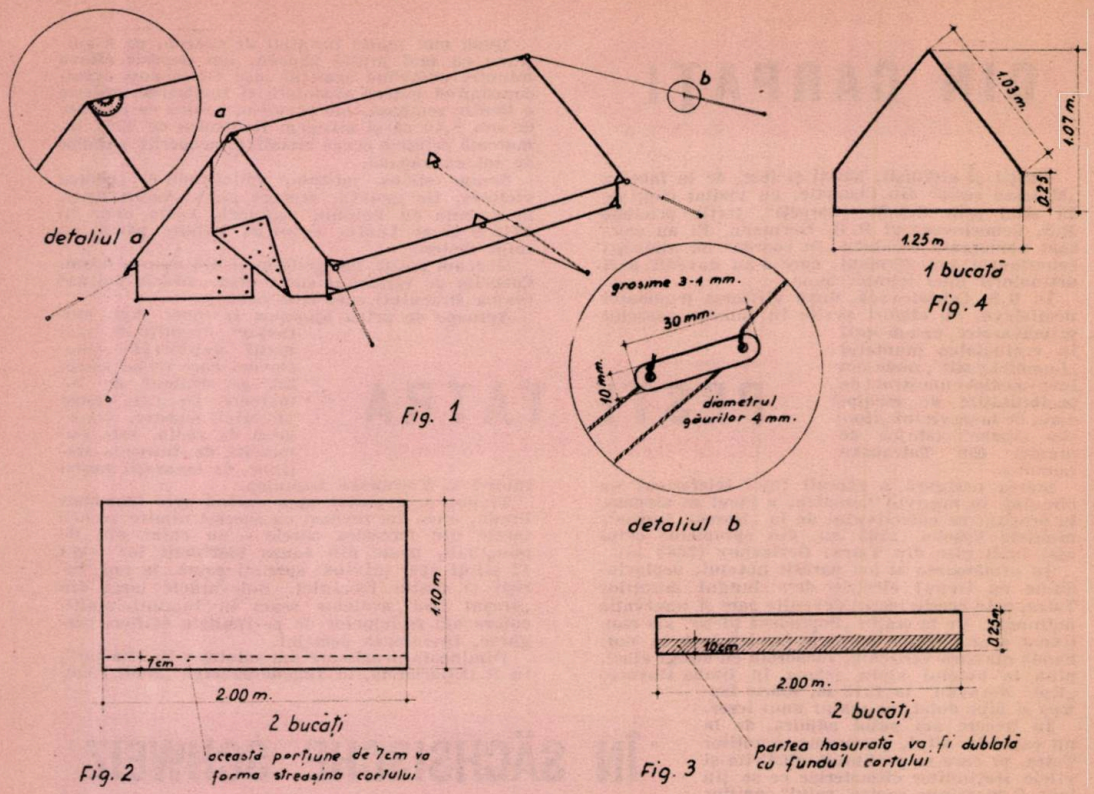

SĂ NE CONFECȚIONĂM SINGURI ECHIPAMENT PENTRU CAMPING

Cu o cheltuială relativ mică, oricine își poate confecționa un cort, care îl va feri de capriciile vremii și astfel, odihnit și bine dispus, a doua zi dimineață, își va continua itinerarul stabilit.

CORTUL se poate confecționa din inlet; el trebuie să îndeplinească trei condiții: să fie ușor, rezistent și mic ca volum. În prealabil, materialul se va da la apă (după preferință se poate și vopsi, galben, portocaliu etc.) și se va impregna cu Impregnol sau cu pastile Burov (30 de pastile pentru un cort), dizolvate în apă caldă. Materialul se va introduce ud în lichidul de impregnat și se va lăsa timp de 10—12 ore, în care timp se va răsuci de cîteva ori, apoi nestors se va întinde la uscat și se va călca jilav.

Pentru un cort simplu de două persoane, cu o singură intrare, avem nevoie de 13 m inlet. Părțile componente ale cortului se vor croi ca în figurile 2, 3, 4 și 5, avînd grijă să lăsăm la margini cîte 1 cm peste dimensiunile date, pentru cusături; se vor coase apoi la mașina de cusut, întărind fiecare cusătură cu șiret, care va fi dat la rîndul lui la apă.

Pe fețele mari laterale, ca și pe cele mici, se vor coase cîteva triunghiuri din același material, prevăzute cu cîte un inel confecționat din șiret. Prin aceste inele vor fi trecute și înnodate șnururile ce vor servi la ancorarea cortului (vezi fig. 6 și 1).

Intrarea cortului se va prevedea cu capse de dimensiuni mai mari, care se vor coase de-a lungul celor două uși (fig. 7).

Pentru fundul cortului avem nevoie de o bucată de pînză cauciucată sau de polietilenă mai groasă, de 1,45 m/2,20 m. Porțiunile de 10 cm date în plus față de dimensiunile exacte ale fundului de cort (fig. 8) se vor coase de pereții cortului în interior. În dreptul intrării, porțiunea fundului de cort va fi prinsă în capse, la o înălțime de 10 cm, de cele două uși.

Pentru a putea monta cortul, avem nevoie de două bețe care vor fi confecționate din țeavă de duraluminium, sau din alamă, cu diametrul de 1,5 cm. Cele două bețe vor fi compuse din cîte 3 segmenți pentru a putea fi mai ușor transportate (fig. 9). Patru dintre segmenți vor avea la unul din capete cîte

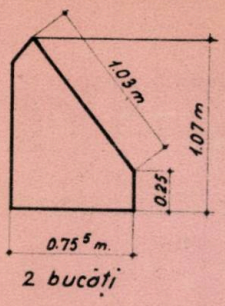

Fig. 5

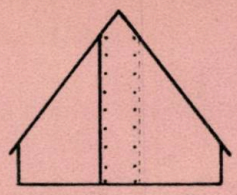

Fig. 7

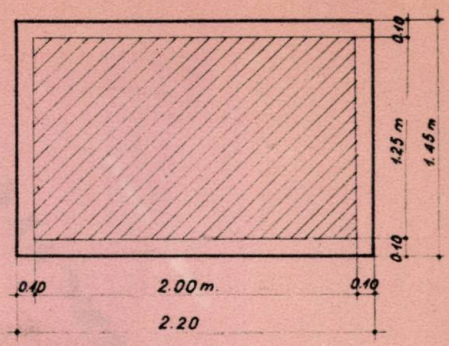

Fig. 8

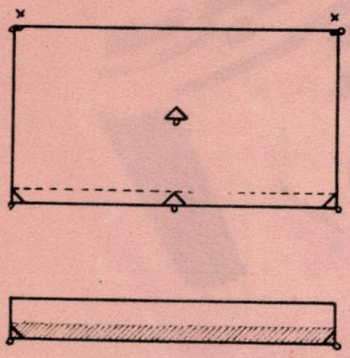

Fig. 6

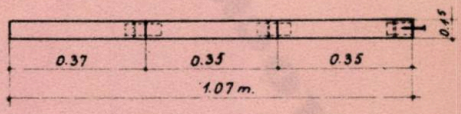

Fig. 9

un dop metalic — bineînţeles cu diametru mai mic decît al segmentului — şi care va fi nituit (fig. 10). Celelalte două segmente vor avea la unul din capete cîte un dop de lemn, de asemenea nituit şi rotunjit la capătul exterior (fig. 11); în acest dop va fi bătut un cui care va fi trecut prin cele două şaibe de piele (detaliul *a)* cusute de o parte şi de alta a feţei cortului, în dreptul punctului notat cu x în fig. 6, şi nu va permite beţelor să cadă în cazul unui vînt mai puternic.

Pentru întinderea şi ancorarea cortului, avem nevoie de un număr de 14 ţăruşi modelaţi ca în fig. 12, făcuţi din sîrmă de duraluminium, de aramă sau sîrmă galvanizată, cu diametrul de 0,5 cm.

Atunci cînd dorim să înălţăm cortul, întindem şi prindem bine în pămînt, cu ţăruşi, fundul cortului, în cele patru colţuri ale sale, fixăm cele două beţe, apoi îl ancorăm cu şnururi a căror lungime va fi de cca. 1,50 m.

Cu restul materialului vom confecţiona un săculeţ în care va fi introdus cortul pliat pe 1/3 din lăţimea lui. De asemenea, vom confecţiona un săculeţ pentru beţe şi altul pentru ţăruşi; astfel îi vom avea la îndemînă şi nu vom risca să-i pierdem.

MIRELA LUBENESCU

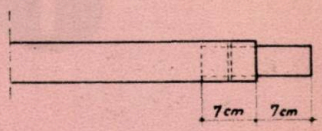

Fig. 10

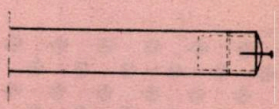

Fig. 11

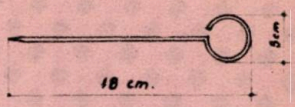

Fig. 12

FOTOGRAFII EXCELENTE

Cu aparatul

ORIZONT

DINTR-UN CARNET DE NOTE

LA CAPĂTUL EXCURSIEI COLECTIVE

Intre Bîlea şi Podragul, scrutînd crestele

Scurt popas, pentru o „poză", la cascada Şerbota

Odihnă la cabana Podragul

In sfîrşit, în vîrf! La peste 2500 m, pe vîrful Negoiu

În zilele acelea de iarnă, cînd ne întîlneam la clubul uzinei, la o partidă de şah, şi ne hotăram tot mai mult să folosim concediul de vară într-o excursie la munte, în acele zile nu ştiam încă prea bine ce ne aşteaptă. Vorbeau unii de frumuseţea şi farmecul ieşirilor turistice în Făgăraş, dar noi, la început, am fost sceptici. Ca omul care nu pusese niciodată rucsacul în spinare pentru un drum atît de îndepărtat. Pînă cînd ne-am ambiţionat: de ce n-am încerca şi noi odată? Responsabilul comisiei de turism din uzină ne-a încurajat. Apoi, am tot discutat, am tot plănuit, înflăcărîndu-ne noi înşine.

În pragul plecării, eram bine pregătiţi. Colectivul nostru se sudase încă înainte de a păşi pe prima potecă. Mulţi dintre noi ne familiarizasem cu hărţile şi ne-am fixat pentru un drum care să pornească de la Porumbacu de Jos, să urmeze creasta Făgăraşilor de la Negoiu pînă la Moldoveanu, ca să coboare apoi prin Cumpăna la Curtea de Argeş. Cele două săptămîni de drumeţie erau astfel din plin folosite.

Sfaturile primite de la turiştii cu experienţă, ne-au ajutat să nu facem nimic la întîmplare. Fiecărui om din colectiv îi revenea o sarcină. De exemplu, Gh. Secoşanu a fost desemnat ca şef al colectivului, Ilie Broboană — fotograf, mie îmi revenise sarcina întocmirii notelor de drum, iar celorlalţi rezolvarea problemelor ce aveau să se ivească.

Astăzi, cînd amintirile admirabilei excursii îmi sînt încă vii în minte, nici nu am nevoie de „jurnalul expediţiei" — cum i-am spus noi — ca să evoc cîteva din momentele mai interesante. Se poate oare povesti pe scurt tot ceea ce îţi încîntă inima într-o exursie?

... De la cabana Negoiu ne-am îndreptat către lacul Bîlea, urcînd şi „marele vîrf" (2535 m), cu lungile lui abrupturi acoperite pe alocuri de zăpadă, cu pereţii aproape verticali, presăraţi cu uluci şi hornuri, cu imense căldări glaciare prin împrejurimi, cu vîrfuri vecine semeţe, scăldate de soare şi bătute de aprige vînturi — de ţi

se făcea teamă privindu-le în măreţia lor sălbatecă.

... De pe Negoiu, lacul Călţunul, unde am poposit, arăta ca o mare oglindă lucitoare, dar de aproape, sub obrocul cerului închis, apa lua culoare verde, ca de basm, de te aşteptai din clipă în clipă să răsară din adîncul limpede „rusălcuţa morarului".

... Din şaua Paltinului către cabana Bîlea-Lac, ceaţa se ridică şi se lasă mereu, împiedicînd vizibilitatea. Obosim căutînd mereu marcajul şi ne străduim să nu ne pierdem. Busola în asemenea momente e cel mai bun ajutor. Dar parcă nu fiecare se descurcă aşa de bine. De aceea, în acele clipe grele, am hotărît ca a doua zi să facem un instructaj comun de orientare, cuprinzînd citirea hărţii, recunoaşterea punctelor cardinale şi a direcţiei de înaintare cu busola, etc. Ne va prinde bine altădată!

De prea multe ori a fost cîntată frumuseţea lacului şi a cascadei Bîlea, ca să mai insist. Cabanele de aci, prin poziţia lor atît de bine aleasă pot rivaliza fără doar şi poate cu mult lăudatele cabane elveţiene din Alpi.

... În drum spre Podragu, trecînd pe sub muntele Vînătoarea lui Buteanu, am zărit, destul de aproape, ciopoare de capre negre, sprintene, încălecînd stîncile cu siguranţă, în poziţii maiestuoase, pe care le-am întîlnit doar în filmele documentare sau pe pînzele pictorilor. Iarba crudă pare necălcată pe aici şi covorul de flori, împestriţat cu bujori de munte (rododendroni) sau genţiane, te invită la popas, odihnindu-ţi ochii.

... Pe muntele Arpaşul Mic ne-am întîlnit cu bătrînul cioban Andrei. Ascultînd povestirile lui şăgalnice, am fost martorii unui fenomen natural interesant: drept deasupra crestei, ca o prelungire a ei, se întîlneau curenţii de aer dinspre sud cu cei din nord, ciocnindu-se într-o luptă surdă fără decizie, din care se năştea un nor ridicat ca o cortină înspre cer.

... Cînd ne-am trezit pe falnicul triunghi de piatră al Moldoveanului (2543 m), n-am simţit numai mîndria de a fi urcat cel mai înalt vîrf al ţării noastre, ci şi satisfacţia eforturilor răsplătite prin admirabile panorame, a căror descriere cere pană de poet.

În excursia noastră am făcut băi de soare şi ne-am odihnit, ne-am îmbătat de frumuseţea peisajelor şi am constatat că oboseala mersului piere în faţa unui lac alpin, am învăţat o mulţime de lucruri practice (pe care le neglijam în viaţa citadină) şi am aflat că băutura nu e bună la munte, am apreciat cîteodată mai mult mămăliguţa ciobănească decît cea de acasă, ne-am julit genunchii — dar toate acestea la un loc nu ne împiedică să declarăm solemn că experienţa aceasta trebuie reeditată. Caietul meu de note are peste 30 de pagini înnegrite cu creionul. Dar mă opresc. Faceţi singuri încercarea şi nu veţi regreta.

În definitiv, cine-şi iubeşte patria — şi toţi o iubim, cine vrea să o cunoască mai bine — şi cine nu vrea? să-şi ia rucsacul la spinare, să îndrăznească — chiar de e prima oară — şi va simţi la capătul excursiei că e mai bogat sufleteşte decît atunci cînd a plecat. Drum bun!

GH. CRĂCIUNESCU
lucrător la uzina de laminate neferoase din Bucureşti

Furtună pe Negoiu

DIN ALBUMUL NOSTRU

După viscol...

AGEAMIII...

Desene de NIC. NICOLAESCU

— Să mai zică Sandu că numai el a văzut FLORI DE COLȚ!...

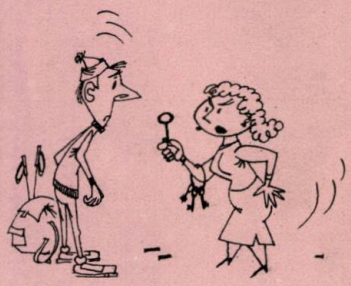

— Cum ai tupeul să pretinzi că ai trecut prin niște CHEI?...

— Și ce să fac pe munte, în pustietatea aia? Am auzit că poți umbla o zi întreagă fără să vezi OMU!...

— Mari trăzniți, turiștii! Urcă toți ca să vadă niște BABE...

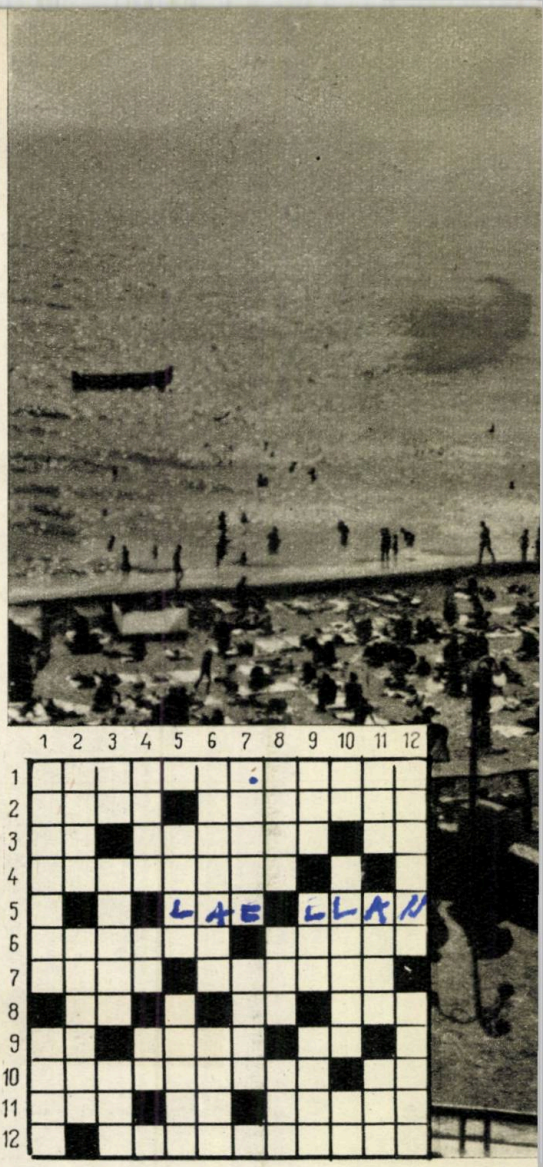

PEISAJ MARIN

ORIZONTAL: 1. Port. 2. Mamaia. — Barca. 3. La pupa unui cuter! — Pînze și VALURI. — În soare! 4. PEȘTE. 5. Niculae fără Nicu! — Avînt. 6. Ca valul mării. — Hulă. 7. Aproape de chei (sing.) — Larg. 8. La margini de lac! — O parte din chei! — Lac. 9. Osie! — CEATA. — La coada unui pește! 10. Corăbioare. — Zar la table. 11. Provoacă briza. — În caice! — Mangalia și Sulina. 12. CONSTANȚA.

VERTICAL: 1. Cît ai zice „pește". — Pietre (sing.) 2. Apă... enormă. — Au balene. 3. În submarin! — Fundul mării. — Bronzat de soare. 4. Joc. — Țese! — La Soveja! 5. Sală festivă. — Încă o pînză! 6. Merge cu O.N.T. ... — Apă... acră. 7. Apele mărilor. — Ion, copil. 8. Juca un rol de mim. — Prefix. — Tuturor la sfîrșit! 9. Ileana fără Ana! — Vezi să nu te îneci la sfîrșit! — Mătură. 10. În adînc! — Peștișoare și lipani. — La băi! 11. Vas. — Înnegrită de soare. — La pescuit! 12. Rol principal (fem.) — Încă un vas.

N.B. La citirea cuvintelor scrise cu majuscule, se vor adăuga accentele necesare.

D. BARTOLOMEU

ŞCOLARII PORNESC ÎN EXCURSIE

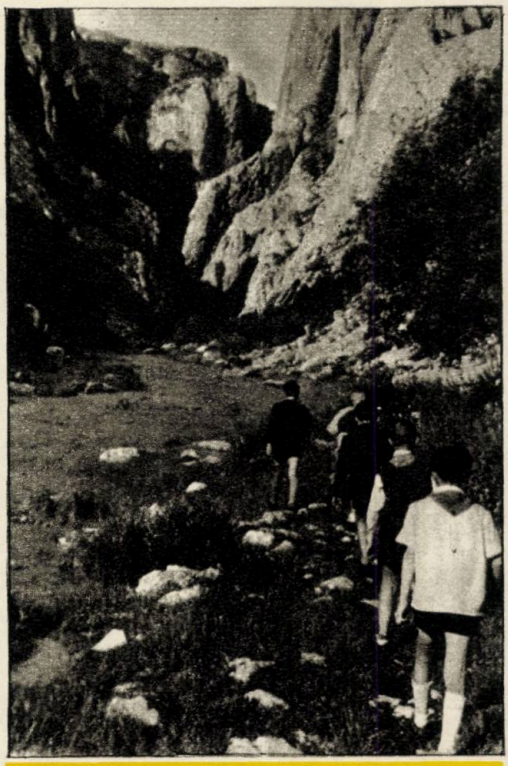

Clasa face prima lecţie în plină natură: în Cheile Turzii.

Într-o zi, grupul de elevi a pornit, sub îndrumarea profesorilor şi pedagogilor, într-o plimbare, i-aş spune, în jurul oraşului. Impresia a fost favorabilă: le-a plăcut tuturor. Şi am repetat excursia. E drept, ne-am ales alt obiectiv — comuna Sigmir, iar drept mijloc de locomoţie, bicicleta. Cu acest prilej am avut bucuria să cunoaştem şi să apreciem munca şi realizările membrilor G.A.S. care poartă numele lui Miciurin. La întoarcere, o surpriză — neprevăzută — şi, bineînţeles, nedorită: ploaia care ne-a însoţit pînă acasă. Acesta a fost întîiul examen de... viitori turişti. Proba n-a fost uşoară, dar elementul de bază — încrederea în forţele lor — elevii îl cîştigaseră. Şi astfel am pornit din nou la drum, pe o rută aprobată de colectiv fără nici o abţinere: Bistriţa-Cluj-Cheile Turzii şi din nou acasă. Mulţi iubitori de drumeţie cunosc traseul îndeajuns. Am vizitat minunatul oraş Cluj, unde am avut drept loc de popas parcul de cultură şi odihnă „Victor Babeş". Grădina botanică a oraşului ne-a uimit. De la Cluj, autobuzul a mai făcut o singură oprire, la Sănduleşti, de unde am pornit, pe jos, spre Cheile Turzii. Elevii erau din nou... adevăraţi alpinişti! Cu fiecare etapă parcursă se simţeau parcă mai apropiaţi unul de celălalt, mai legaţi de fiecare colţişor pe care-l cunoşteau. Descopereau frumuseţi nebănuite ale ţării, iar sentimentul de dragoste pentru patrie creştea.

Impresiile au fost puternice, căci peisajele sălbatice care se desfăşurau, ca pe un ecran, în faţa privirilor, au întrecut toate aşteptările. Citeai în ochii fiecăruia bucuria şi mîndria că aceste splendori se află între hotarele ţării noastre. În mijlocul acestei lumi de basm au fost „predate" temeinice lecţii practice de geografie, zoologie, geologie şi botanică. Cum era şi firesc, elevii s-au familiarizat şi cu noţiunile de alpinism şi turism, — capitol la care au învăţat, de pildă, importanţa cunoaşterii marcajelor. Pe retinele lor s-a mai fixat încă o frumuseţe, aceea a peşterilor de pe valea Hăşdatelor. Străbătînd, cu piciorul şi privirea, aceste perle ale peisajului patriei noastre, ne-am amintit de cei doi mari călători, Sadoveanu şi Hogaş, ca şi de savantul Racoviţă şi de neîntrecutele descrieri pe care le-au lăsat literaturii noastre. Şi am simţit, mai mult ca oricînd, că pentru a-ţi iubi cu pasiune patria, trebuie s-o străbaţi în lung şi-n lat, s-o cunoşti cît mai bine. Iată de ce aş dori ca rîndurile acestea să fie, pentru toţi elevii, un îndemn sincer către drumeţie.

ERICH KOHLRUSS
Bistriţa

În afară de viaţa cu care ne-a înzestrat, aşa cum a înzestrat toate făpturile, natura nu ne-a mai dăruit nimic; noi i-am smuls, aşa cum facem şi acum, tot ce ne trebuie.

M. Gorki

Dacă odihna nu este şi ea oarecum muncă, atunci devine numaidecît plictiseală.

J. Renard

La nord de Valea Bistriței

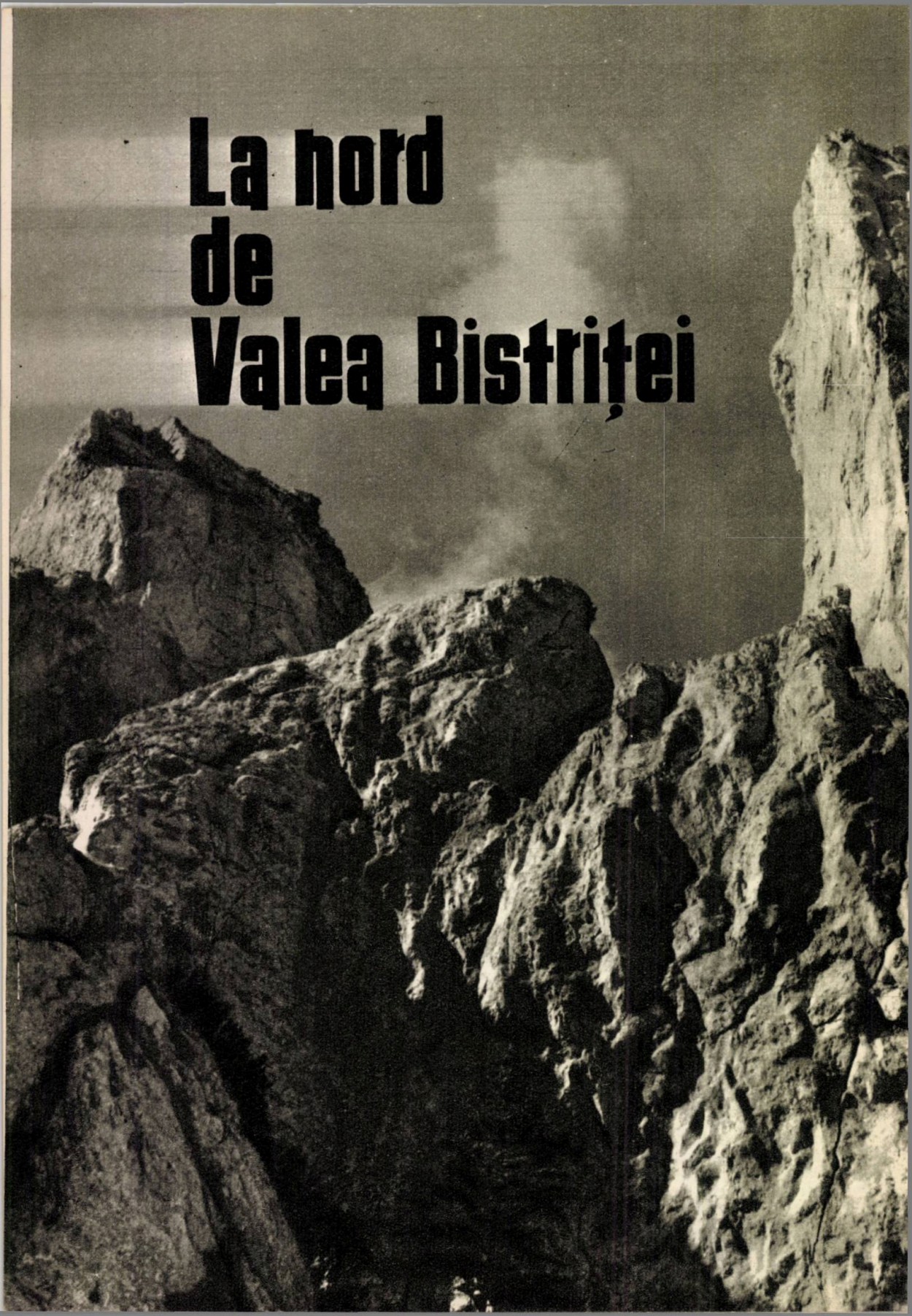

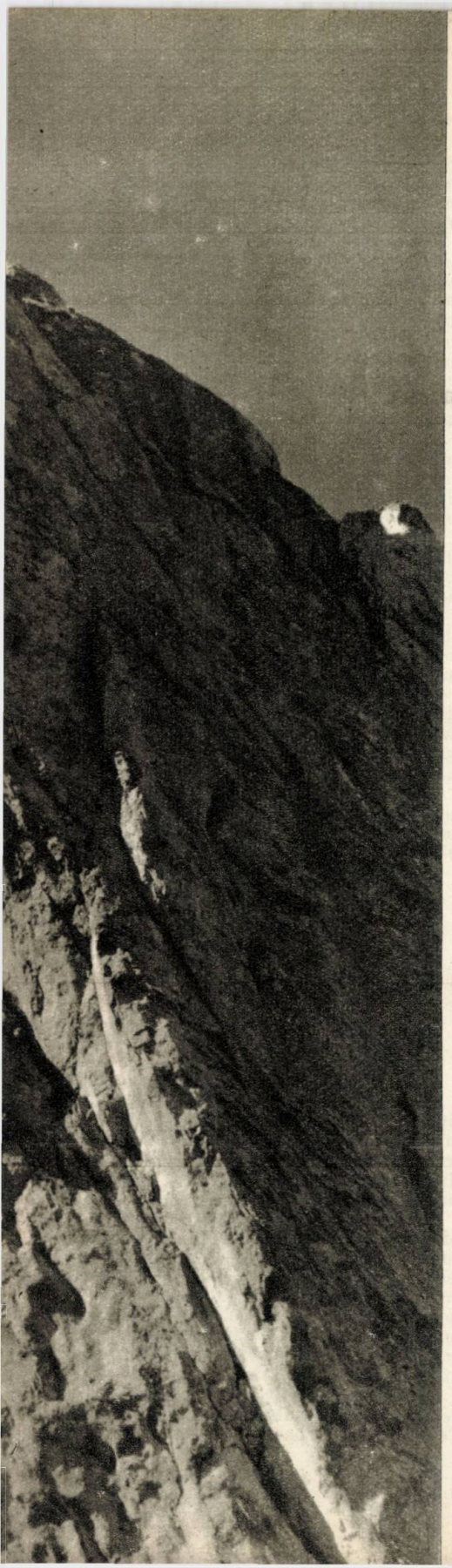

Masive muntoase apropiate între ele, Rarăul şi Giumalăul sînt situate la nord de valea Bistriţei, acolo unde acest rîu face primul mare cot, tăind în curmeziş zona cristalină a Carpaţilor Răsăriteni.

Înălţimea moderată pe care o au (1653 m în Rarău şi 1857 m în Giumalău), frumuseţea peisajelor din cuprinsul lor şi din ţinuturile înconjurătoare, şoseaua ce duce peste culmea dintre ele, din valea Moldovei în aceea a Bistriţei, mulţimea potecilor cu pante line şi a plaiurilor domoale, pe care poţi hălădui agale ceasuri întregi, sînt condiţii care au favorizat aici dezvoltarea unei intense drumeţii de munte. Calea ferată şi şoseaua asfaltată Bucureşti — Cîmpulung — Vatra Dornei, ca şi şoseaua recent construită prin cheile Bistriţei, dînd din trei părţi ocol acestor munţi, uşurează considerabil eforturile călătorilor care, coborînd din tren ori din maşină, pot începe imediat ascensiunea.

Dintre numeroasele căi ce duc spre culmi, cea mai comodă este şoseaua de pe valea pîrîului Izvorul Alb, care, după serpentinele frumos arcuite de dincolo de punctul zis „la Sihăstrie", ajungînd sus, apucă brusc spre vest şi apoi coboară, în încolăciri ca de potcoavă, tocmai jos, în valea Bistriţei, la Chiril, dincolo de gura cheilor.

Înainte de a termina urcuşul, o abatere spre est, de cîteva sute de metri, ne duce la cabana Rarău, mare şi încăpătoare, în faţa căreia Pietrele Doamnei îşi desfăşoară frumuseţea legendară.

Avînd asigurate adăpostul şi hrana, după un scurt popas putem începe drumul prin munţi. Obiectivul care ne atrage cel mai mult sînt Pietrele Doamnei, albe ca zăpada, sfîrtecate-n blocuri şi turnuri, în dimensiuni şi forme diferite, rostogolite haotic ori tronînd semeţ în bătaia vînturilor, a ploilor şi a razelor de soare.

Tot masivul Rarăului este alcătuit din roci calcaroase. Nicăieri însă ca în Pietrele Doamnei forţele naturii n-au creat un relief mai caracteristic unor astfel de roci. Nu lipsesc nici peşterile pline de lilieci, nici crăpăturile adînci în care omătul de peste iarnă îşi întîrzie prezenţa pînă spre mijlocul verii, nici fragmentele de stînci mobile rămase cocoţate-n vîrful turnurilor ascuţite şi care, la cea mai mică adiere a vîntului, se clatină, nici pereţii abruptţi punctaţi ici-colo de alb-argintiul gingaş al florilor de stîncă.

Deşi traseul cere calităţi de alpinist, te caţeri cu grijă şi cu eforturi îndoite pînă ajungi sus în creştetul Pietrelor Doamnei, pe crîmpeiul de plai, lat şi lung doar de cîţiva metri. Strădania nu ţi-a fost zadarnică, fiindcă adăstînd acolo

vreme de un ceas, în zi senină, poţi privi fără să te saturi deplin şi valea Moldovei dinspre nord, dincolo de care se întind, în şiruri aproape paralele, culmile obcinelor, şi valea Bistriţei dinspre sud, abia ieşită din chei, şi creasta scrijelată de ploi a Pietrosului Bistriţei, şi Giumalăul greoi, situat doar la cîţiva kilometri mai spre vest. Şi tot de acolo, cînd zarea este perfect limpede, privirea alunecă în voie pînă-n Călimani, în Rodna şi Ceahlău, ori de-a lungul culmii Stînişoara, peste plaiul Todirescului, bîtca Oblîncului, Tarniţa şi Clifele.

Pentru frumuseţea lor deosebită, ca şi pentru flora şi fauna de aici, Pietrele Doamnei au fost declarate *monument al naturii*. La fel şi codrul secular de la Slătioara, din zona de est a masivului Rarău. Pe acelaşi masiv muntos s-a înfiinţat de cîţiva ani una din cele mai moderne ferme zootehnice experimentale, iar pentru valorificarea rocilor lui calcaroase s-a construit, spre gura pîrîului Izvorul Alb, un mare şi sistematic cuptor pentru fabricarea varului de calitate superioară. Lîngă cabana luminată electric există, de mulţi ani, o staţiune meteorologică de mare înălţime, care dă şi drumeţilor ştiri despre curgerea vremii în ceasurile şi zilele următoare.

Interesant pentru drumeţia de munte este şi Giumalăul, alcătuit din şisturi cristaline. De la cabana Rarău, poteca pînă sus pe vîrful lui duce pe cumpăna de ape dintre Bistriţa şi Moldova, iar mersul cu popasuri scurte durează doar cîteva ore. Cînd ajungi acolo nici nu-ţi vine a crede că te afli la peste 1850 metri înălţime, aşa-i de neted plaiul şi de largă zarea.

Rezemat de piramida geodezică sau tolănit pe pajişte, admiri îndelung nesfîrşita succesiune de culmi pleşuve şi de văi adînci, care se întind roată împrejur, cît poate cuprinde puterea ochilor. Şi nu rareori cîte-un urs curios sau cîte-o căprioară gingaşă iese-n luminişul culmilor, să privească şi ei, cîteva clipe doar, la zările albastre, după care se retrag din nou în liniştea şi la adăpostul codrului de brad.

Din vîrful Giumalăului potecile se resfiră radiar spre toate văile înconjurătoare. Una duce spre Vatra—Dornei, prin Poiana Ciungilor şi peste Bîrnărel; alta apucă tot pe culme, spre NV, prin Poiana Cherului şi coboară în şoseaua de pe Mestecăniş sau direct la Iacobeni; ceva mai spre est de aceasta, altă potecă duce pe culmea Alunului pînă la Pojorîta, iar pe la Sihăstrie şi pe sub vf. Bodea se poate ajunge la Cîmpulung. Spre valea Bistriţei coboară o potecă priporoasă, care iese-n gura Colbului, aproape de intrarea în chei.

Pe oricare din aceste poteci vom apuca, despărţirea de priveliştile ce se văd de pe Rarău şi Giumalău va fi la fel de grea. Iar înainte de a pătrunde-n umbra cetinilor de brad, mai întoarcem odată şi încă o dată capul, să privim cu nesaţ culmile cu poieni, cu pajişti, cu stînci şi cu codri, care ne-au fermecat în scurtul răgaz cît le-am colindat şi le-am admirat.

prof. univ. I. GUGIUMAN
Iaşi

DIN RARĂU PE GIUMALĂU

Pentru a ajunge la cabana Rarău, situată în imediata apropiere a Pietrelor Doamnei, cea mai potrivită localitate de pornire este Cîmpulungul Moldovenesc. De aci pornesc patru drumuri marcate:

— pe ruta Cîmpulung Est — Poiana Sihăstriei — cabană, marcajul „punct roşu" însoţeşte o şoseluţă de munte pe care pot circula şi autovehicule;

— traseul marcat cu „triunghi galben" trece pe sub vf. Bodea şi străbate apoi Poiana Sihăstriei, de unde, împreună cu „punctul roşu", drumul se continuă pînă la cabană;

— în Poiana Sihăstriei şi apoi la cabană, se mai poate ajunge, pornind tot din Cîmpulungul Moldovenesc şi urcînd pe drumul marcat cu „triunghi albastru";

— cel de al patrulea drum ce porneşte din oraşul de pe apa Moldovei este marcat cu „bandă albastră", suie pe sub vf. Runcu, urmează spinarea Obcinei Flocenilor — şi ajunge apoi la cabană, după ce trece peste Munceii Rarăului.

Faptul că la cabana Rarău se adună un adevărat snop de poteci marcate face cu putinţă organizarea unor variate şi interesante itinerarii turistice. Dintre acestea, drumul pînă pe vîrful Giumalău este cel care, mai mult ca altele, dă prilej drumeţului să admire minunatele privelişti asupra Carpaţilor Răsăriteni, desfăşurate larg pînă la mari depărtări.

Pentru a străbate acest drum, se porneşte din faţa cabanei, către nord-vest. Tăiem prima serpentină a şoselei, coborînd

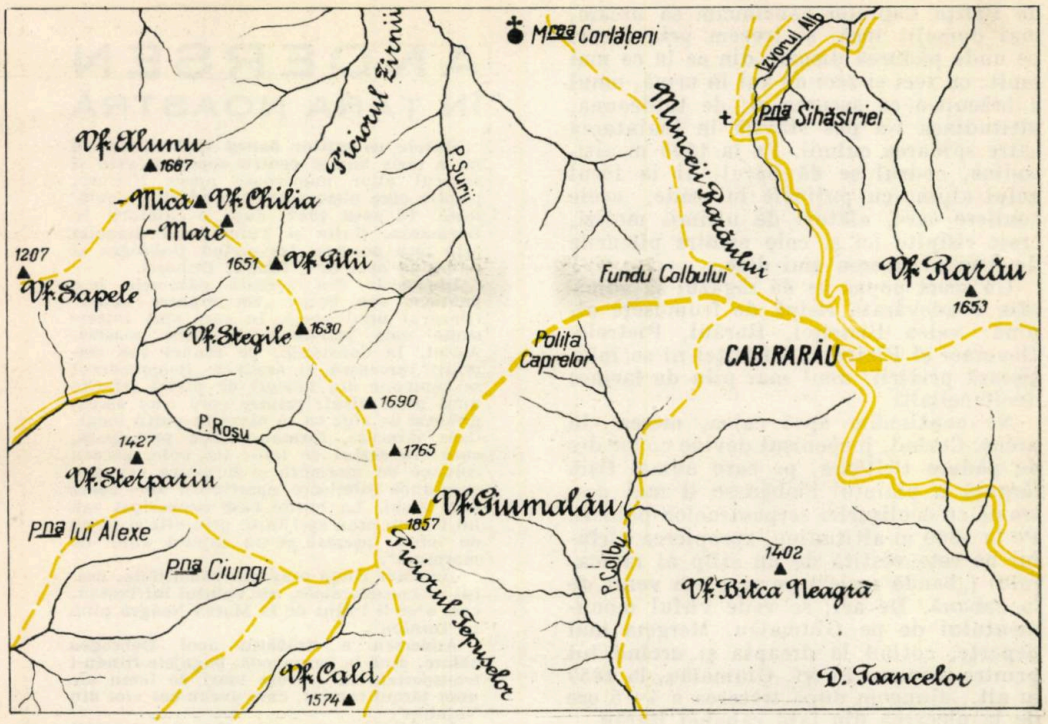

pe scurtătura cu scări, pe lîngă stîlpii liniei telefonice. Marcajul geamăn (triunghiurile albastru şi galben) este rar. După ce tăiem a doua oară şoseaua, cotim la stînga şi, pe şosea de data aceasta, ajungem curînd la podeţul de lîngă un vechi cuptor de var. Întîlnim aci o întreită ramificare de drumuri: spre cabană (drumul pe care am venit); către dreapta (pe Izvorul Alb, spre Cîmpulungul Moldovenesc); înainte (prin Valea Colbului, către Chiril). Ne urmăm calea, mai departe, pe această ultimă ramificaţie a drumului, trecem pe lîngă tabela de marcaj şi, nu mult timp după ce depăşim tabela indicatoare, într-un cot al şoselei, dăm de un stîlp de marcaj. Părăsim şoseaua care, aci coteşte, aproape în loc, către stînga. Drept în faţă, pe o colină a Munceilor Rarăului, de-a coasta, se vede lămurit plaiul pe care îl vom urma în drumul nostru, mai departe. La început, trecem printr-un răriş de pădure; apoi, din furca de poteci care urmează, mergem pe cărarea din dreapta (marcată cu „bandă roşie"). Pe minunata alee dintre molizi, străbatem o bucată de drum orizontal. Urcînd apoi lin, ieşim din şa, pe golişte.

De aci mai departe, cărarea se desfăşoară de-a coasta, prin golul alpin. Peste vale, către stînga, Pietrosul Bistriţei domină zarea. Traversăm curînd un micuţ petec de pădure, apoi ne continuăm calea, mergînd pe Plaiul Munceilor, mereu de-a coasta, pînă la o bifurcare de drumuri: spre dreapta, uşor înclinat, urcă poteca spre Cîmpulung Moldovenesc (marcaj „bandă albastră"); cărarea noastră se lasă dovale şi ne scoate ceva mai sus şi mai către dreapta stînei din Muncei, lîngă izvorul din marginea pădurii. În continuare, mergînd în coborîş uşor, întîlnim încă alte 4—5 firişoare de apă, după care intrăm de-a binelea în pădurea de molid pe care o străbatem, coborînd, pînă la stîlpul cu marcaje din Fundu Colbului, şaua de 1208 m altidutine. Aci, în luminişul larg, poteca noastră taie perpendicular drumeagul construit acum o jumătate de veac în urmă. Din şa, părăsind munţii Rarăului, intrăm pe teritoriul Giumalăului, urcînd prin pădure. Suişurile line alternează cu zone de drum domol ca urcuş, adevărate alei. Prin rariştile pe care le întîlnim în pădure, afinişurile sînt dese ca peria şi, pe la 1400 m alt., o golişte întinsă şi largă ne lasă privirea să zboare slobodă către minunata panoramă a văii Moldovei, ce se desfăşoară către dreapta noastră.

Mai departe, pînă sub Poliţa Caprelor, urcuşurile domoale sînt întrerupte de două-trei coborîşuri line, iar cărarea se desfăşoară de-a coasta, prin pădure şi prin rărişuri cu tîrsoace, scoruşi, peri pădureţi şi ferigi înalte; pe Poliţa Caprelor se ajunge însă după un urcuş pieptiş. Dincolo

de Poliţa Caprelor continuăm să urcăm, mai domolit însă, şi trecem prin locuri pe unde pădurea dispare din ce în ce mai mult: cu zeci şi zeci de ani în urmă, omul a brăcuit-o cu securea şi, de totdeauna, altitudinea i-a pus stavilă în înaintarea către spinarea culmii. Pe la 1600 m altitudine, codrul se dă bătut. Îi ia locul golul alpin, cu puţinele lui zade, acele conifere care, alături de ultimii molizi, cresc risipite ici şi colo printre pîlcurile de jnepeni, mereu mai dese.

Un scurt popas ne dă răgazul să admirăm o adevărată risipă de frumuseţe alpină: valea Bistriţei, Rarăul, Pietrele Doamnei şi Pietrosul Bistriţei ni se înfăţişează privirii, unul mai plin de farmec decît ceilalţi.

Ne continuăm apoi calea, mereu în urcuş. Curînd, jnepenişul devine covor des de pădure tîrîtoare, pe care numai fîşia lărguţă a plaiului ciobănesc îl mai destramă cu ocolişurile serpentinelor potecii. Pe la 1800 m altitudine, apropierea vîrfului ne este vestită de un stîlp al marcajului („bandă roşie") pe care am venit de la cabană. De aci, se vede vîrful monumentului de pe Giumalău. Mergem mai departe, cotind la dreapta şi urcînd tot printre jnepeni. Pe vf. Giumalău, la 1857 m alt., ajungem după trecerea a 4—5 ore de la plecarea din faţa cabanei Rarău.

După scurgerea timpului necesar popasului ce ni l-am îngăduit pe micuţul platou din jurul vîrfului, coborîrea o facem, fie înapoindu-ne pe drumul străbătut la venire, fie îndreptîndu-ne către: valea Bistriţei, la Rusca (3—4 ore, pe marcajul „punct roşu"); Vatra Dornei, peste Obcina (5—6 ore, pe marcajul „bandă roşie"); valea Putnei, peste vf. Alunu (5 ore, pe marcajul „punct albastru").

MINA CRISTESCU

Fluture pe floare de fîneaţă

ANDERSEN
ÎN ŢARA NOASTRĂ

Marele povestitor danez H.C. Andersen nu a scris numai pentru copii, ci este şi autorul altor numeroase opere literare, printre care nişte poetice impresii de călătorie. În anul 1841, după o călătorie în Germania, Italia şi Turcia, s-a înapoiat prin ţara noastră, traversînd Dobrogea şi navigînd apoi de-a lungul Dunării.

Impresiile din această călătorie le-a publicat sub titlul „En dighter bazar" (Bazarul unui poet), în care sînt interesante date privitoare la ţara noastră. Astfel, la Constanţa, pe atunci sub stăpînire turcească, el arată că „Debarcaderul se compune din blocuri de piatră trîntite unul peste altul, printre care s-au aşezat grămezi de alge ca să niveleze puţin locul. Case sărăcuţe, formau strada principală, care era destul de lată; ici, colo, zăceau coloane de marmoră şi de piatră cenuşie, care după înfăţişare aparţineau unei epoci mai vechi. La multe case acoperişul sau un balcon erau sprijinite prin cîte o bîrnă de lemn, aşezată pe un capitel antic de marmoră".

„Imediat lîngă oraş erau rămăşiţele, destul de considerabile, ale Valului lui Traian, care s-ar fi întins de la Marea Neagră pînă la Dunăre".

Andersen a străbătut apoi Dobrogea călare, pînă la Cernavodă, bagajele fiindu-i transportate în „căruţe mari de lemn ale unor ţărani romîni, care aveau cai vioi din Valahia".

În drum, pe o mare căldură a întîlnit „păstori romîni care purtau cojoace lungi de oaie, pălării gigantice sau o căciulă strîmtă de blană; toţi purtau un topor greu; şi în această căldură stăteau liniştiţi, rezemaţi de ciomegele lor. Auzeam cîntecele lor; pare că aud încă melodia", — căreia Andersen îi închipuie refrenul:

„*O, salcie verde cu crengile tale pletoase!*"

La Cernavodă găseşte Dunărea revărsată, ceea ce îi inspiră o „temă dunăreană cu variaţiuni literare", în care descrie ţărmul romînesc: „Şes întins şi verde. Totul e atît de idilic, ca vara în Danemarca. Şi totuşi nu sîntem în Danemarca. Şesul verde unde fînul miroase bine este romînesc".

După o oprire la Giurgiu, unde admiră o herghelie de cai, continuă drumul şi descrie casele „cu hornuri înalte" ce se vedeau pe ţărmul romînesc, precum şi „viile frumos îngrijite" din dreptul insulei Ostrov.

La Orşova, Andersen admiră „ţinutul scăldat în soare, punctat de vestigiile dominaţiei romane; ţăranii romîni în costume pitoreşti", pe care îi întîlneşte şi la Mehadia, în munţi, şi le descrie costumele cu „ciucuri roşii, albaştri şi galbeni".

Dincolo de Orşova scrie iarăşi că „locuiesc ţărani romîni; am trecut prin cîteva din satele lor pitoreşti. Ţăranii întîlniţi pe drum, în picioare în carele lor, goneau ca vechii romani pe hipodrom", şi arată că în strîmtoarea de la Cazane frumuseţea Dunării depăşeşte pe aceea a Rinului.

Studiind harta Dunării, Andersen o arată ca fiind „cale nepieritoare spre orient, care din an în an va fi mai cercetată şi va purta odată poeţi care vor şti să cînte comorile de poezie cuprinse în orice tufă, în orice piatră de pe aceste meleaguri".

POMPILIU VOICULEŢ

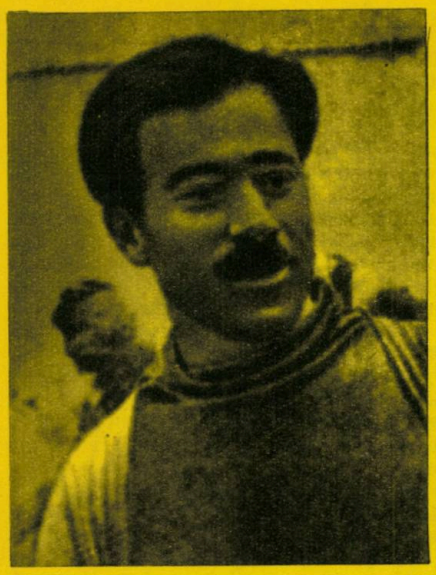

Mihail Herghiani

FIGURI DE MARI ALPINIŞTI

MIHAIL HERGHIANI ŞI IOSIF KAHIANI

Într-o zi, pădurarul Visarion Herghiani din Mestia a fost distins cu insigna de alpinist.

— Vreau să fiu şi eu alpinist — a spus atunci tatălui, fiul său Mişa, în vîrstă de 13 ani.

— Bine, fie — a spus Visarion. Înainte de asta însă, trebuie să treci printr-o încercare. Uite, du-te în peşteră şi dormi acolo o noapte, iar mîine, cînd vei veni acasă, să-mi aduci de acolo o piatră. Atunci am să mă conving dacă meriţi sau nu să devii alpinist.

S-a speriat, nu glumă, Mişa, de vorbele tatălui, dar nici prin gînd nu i-a trecut să dea înapoi.

Această peşteră se găsea la vreo douăzeci de km de Mestia şi despre ea umblau fel de fel de zvonuri, unul mai înspăimîntător ca altul. Se spunea că cine rămîne acolo o noapte, nu se mai întoarce pe pămînt. Îl răpesc *devi* — duhurile rele ale munţilor.

Mişa a ajuns la gura peşterii încă de cu ziuă. A intrat. Timpul trecea foarte greu. Băiatul şi-a scos din desagă o lipie şi brînză de oi, a mîncat, a strîns apoi cîteva pietre şi şi-a făcut culcuş. Dar somnul fugea de el. În cap i se învălmăşeau cele mai înfricoşătoare gînduri.

Somnul l-a cuprins brusc. Era mai curînd o dulce toropeală decît somn. Cît timp a petrecut într-o astfel de somnolenţă, este greu de spus. Deodată, băiatul a auzit ca o chemare: „Mişa, vino încoace, vino la noi, la noi e bine"...

Băiatul a sărit în picioare. Nu-şi putea da seama: visase ori fusese aievea? Îl strigase într-adevăr cineva, sau visase? Împrejur era întuneric beznă. Numai intrarea în peşteră era foarte slab luminată de pîlpîirea stelelor.

Somnoros, băiatul s-a îndreptat spre gura peşterii, a făcut un pas, apoi altul, iar la al treilea a simţit că piciorul va călca... în gol. Somnul a dispărut fulgerător. Şi-a amintit unde se află. Şi-a amintit de poveştile auzite. A stat de veghe pînă-n zori. Către prînz s-a întors acasă. S-a apropiat de tatăl său şi cu mîndrie i-a întins piatra adusă din peşteră. Aşa a trecut prima probă a curajului său.

Peste un an, în 1947, Mişa, în grupul condus de maestrul sportului Sandro Gvalia, a efectuat prima ascensiune pe piscul Bangurian, ascensiune lipsită de primejdii, dar care, totuşi, a însemnat o grea încercare pentru el: „Mi-era tare frică — îşi aminteşte Mişa — şi mă gîndeam întristat că din mine nu va ieşi niciodată un bun alpinist". Dar munţii continuau să-l atragă. În 1951, cerînd învoire tatălui, Mişa străbate pasul Becio şi ajunge la cheile Adîl-Su, unde locuia unchiul său, cunoscutul alpinist, maestru al sportului, Maksim Gvarliani. Cu ajutorul lui, este primit în tabăra de alpinişti a clubului „Lokomotiv". Flăcăul, priceput, inteligent, îndrăgostit de alpinism, s-a obişnuit repede cu ordinea din tabără. Nu peste mult timp, Mişa Herghiani este primit la şcoala de instructori secundari. Peste un an, îl găsim în tabăra de alpinism „Metalurg". Toamna, în Crimeea, el participă la concursurile internaţionale de alpinism, în echipa care ocupă primul loc în proba de ascensiune în grup.

În anii următori, Mişa lucrează ca instructor în taberele de alpinişti din Caucaz. Aci are prilejul să efectueze ascensiuni dificile.

În 1955, Mihail Herghiani a fost cooptat ca membru al clubului alpin din Georgia, care urma să plece în Pamir. Împreună cu tovarăşul şi compatriotul său Iosif Kahiani, cu Djumber Medzmariaşvili şi Levan Ahvlediani, el suie pe un nou drum, care duce de pe gheţarul Garmo, pe creasta piscului Academiei de Ştiinţe, iar de acolo pe unul din cele mai înalte vîrfuri ale ţării, pe un traseu pe care pînă la el nimeni nu se-ncumetase să-l urmeze.

Pentru frumoasele performanţe realizate, Mihail Herghiani este distins în acel an cu medalia de aur şi titlul de maestru al sportului din U.R.S.S.

VERSANTUL DE NORD

...Drumeţului care străbate trecătoarea Baksansk prin partea sa superioară, în apropiere de Elbrus, i se deschide o minunată priveliişte: peretele unei stînci uriaşe, din loc în loc aproape complet vertical şi al cărei vîrf poartă o căciulă groasă de gheaţă. Este piscul Donguz-Orun.

Spre Donguz-Orun, vizitat de mulţi alpinişti, duc mai multe trasee, de diferite categorii. Unele sînt mai uşoare, altele mai anevoioase. Dar nimeni nu s-a-ncu-

metat să se ridice pe fruntea stîncii, urmînd versantul nordic, către căciula de gheaţă, cu marginile suspendate. Este un traseu greu şi primejdios. Din căciula sticloasă se desprind la răstimpuri bucăţi mari de gheaţă, iar cu primele raze ale soarelui „învie" şi se pun în mişcare pietrele, prinse sub crustă de gerul nopţii. Ca să învingi aceste greutăţi şi „surprize", trebuie să ai o experienţă foarte bogată, să cunoşti perfect munţii şi tehnica alpinismului, să studiezi temeinic traseul, să ştii de ce primejdii să te fereşti în cursul celor 24 de ore.

Mihail Herghiani, împreună cu Iosif Kahiani, au hotărît să facă această ascensiune în iulie 1957.

Iosif este cu 12 ani mai mare ca Mişa. Absolvind în 1941 Şcoala tehnică de educaţie fizică din Tbilisi, el a plecat voluntar pe front. A fost demobilizat în 1946. În 1949, el vine pentru prima dată în tabăra „Iskra" din trecătoarea Baksansk, iar după un an, absolvind şcoala de instructori, se dedică alpinismului. Exigent faţă de sine, perseverent, Iosif Kahiani muncea cu îndîrjire ca să-şi desăvîrşească măiestria, se pregătea intens ca să poată face faţă oricăror încercări. Aşa de pildă, pe cînd lucra în tabăra de alpinism „Nakra", nopţile dormea afară pe pietre ,în sacul de dormit, pe cînd, la numai cîţiva paşi, se găsea cabana bine încălzită şi primitoare. Tot atunci, el reteza crengile mai multor brazi, bătea în tulpini pitoane şi se antrena zilnic căţărîndu-se în vîrful arborilor. În 1955 şi el a fost distins cu medalia de aur a aşilor alpinismului.

...La 150 km de Nalcik, într-un peisaj foarte pitoresc, pe malul zglobiului rîu Adîl-Su, se găseşte tabăra alpină „Spartak", unde Mişa şi Iosif erau instructori.

Duminică 21 iulie 1957, toată tabăra s-a trezit o dată cu zorile. Începea o zi neobişnuită. Prima zi de asalt asupra versantului nordic al Donguz-Orunului.

Toată populaţia taberei a condus pe cei doi cutezători. Echipaţi cu cele necesare, Mişa şi Iosif au luat loc în automobil. O jumătate de oră de călătorie, pe un drum îngust şi întortocheat, şi maşina se opreşte lîngă podeţul de lemn, aruncat peste rîul Baksan. De aci începe urcuşul spre culme.

În rucsacuri sînt provizii pentru 5 zile, cîteva lucruri călduroase de îmbrăcat, primus, două scăriţe din frînghie de kapron, cu trepte de duraluminiu, pitoane pentru stîncă şi gheaţă de diferite tipuri, scoabe cu dinţii bine ascuţiţi şi o coardă groasă de kapron de 30 m. În mîini aveau cîte un piolet-ciocan.

Iată ce ne-a povestit apoi, despre această ascensiune, Mihail Herghiani: „Prima zi a fost foarte uşoară. Mergeam pe poteca ce duce spre pasul Donguz-Orun. Ne-am oprit la poalele stîncii, de unde începea urcuşul, şi aci ne-am făcut culcuş. În ziua următoare, la 5 dimineaţa, pe un timp foarte frumos, am început urcuşul, pe primul triunghi al stîncii. Panta nu era grea, totuşi mergeam în coardă. Am ajuns în zona de zăpadă şi gheaţă. Ambele părţi ale potecii erau mărginite de uluci de avalanşă, pe care se rostogoleau bucăţi de gheaţă şi pietre. Această porţiune am trecut-o cu ajutorul scoabelor, apoi drumul ne-a fost barat de-o crăpătură de 12—13 metri lăţime, pe care am trecut-o cu ajutorul scării şi a pitoanelor. Ca să ne asigurăm, eram nevoiţi să batem pitoane în crăpăturile stîncii acoperite de crusta de gheaţă, pe care trebuia s-o dăm jos cu pioletul.

Pe cel de-al doilea triunghi al stîncii, am descoperit un loc prielnic pentru popas şi ne-am întins cortul. Dar, pe neaşteptate, de sus au început să cadă pietre, care sub razele soarelui se desprinseseră din strînsoarea crustei de gheaţă. Era periculos să intrăm în cort, de aceea ne-am îndepărtat şi am aşteptat ca gerul nopţii să prindă iarăşi pietrele.

Noaptea a trecut în linişte. La ora 6 dimineaţa am pornit pe coama stîncii. Ici şi colo stînca era sfărîmată şi anevoie găseam crăpături pentru pitoane. Am fost nevoiţi să batem întîi pene de lemn, iar între pene şi stîncă, pitoane. Mergînd pe coamă, am ieşit pe-o coastă abruptă de gheaţă. Pe o distanţă de 100—200 m, am tăiat trepte, apoi iarăşi ne cătăram pe peretele înclinat de 60—75 grade.

Eu eram cap de coardă, dar lui Iosif îi venea mai greu. El trebuia să mă urmărească şi totodată să semnaleze pietrele care se rostogoleau spre noi cu mare viteză.

În multe locuri, stîncile erau suspendate aproape complet în gol şi să te caţeri era deosebit de anevoios. Înaintam de la un piton la altul, iar acolo unde stîncile erau acoperite de gheaţă, tăiam trepte. Trebuia să fim foarte atenţi. Stînd cu un picior pe o treaptă, trebuia să o tăiem pe a doua, pe care să punem celălalt picior şi aşa mai departe. Se întîmpla ca treapta să se rupă, mai ales cînd stratul de gheaţă era subţire şi atunci ne salva coarda întărită cu pitonul bătut în stîncă.

Din cauza atenţiei şi încordării, nervii vibrau ca nişte coarde de vioară. După masă, pe la ora 3, am găsit un platou apărat de sus, ne-am legat bine, am legat şi lucrurile şi ne-am odihnit puţin. Apoi, iarăşi la drum.

Panta devine şi mai verticală. Pe stînci, stratul de zăpadă creşte. Tot mai des trebuie să tăiem trepte. Către ora 7 seara, ne-am apropiat de cupola de gheaţă cu marginile atîrnînde. Pietre nu mai

Iosif Kahiani (portret de V. Efimov)

cad, în schimb bucăţile de gheaţă devin adevăraţi bolovani. Unul din ei loveşte dureros umărul lui Iosif.

Ne ferim să ridicăm capul, pentru că vederea colosului de gheaţă, cu marginea parcă gata-gata să se prăvale, scade încrederea noastră în victorie.

N-am găsit loc potrivit pentru popas. Înnoptăm aşezaţi, prinşi cu coarda de pitoane. Cu chiu cu vai izbutim să ne facem ceai pe primusul micuţ. Noaptea a trecut greu. N-am dormit aproape deloc. Ne îngheţau picioarele. Eram supăraţi. Căciula de gheaţă ni se părea cu desăvîrşire înaccesibilă. Vom fi oare nevoiţi să ne dăm bătuţi?

Spre dimineaţă, strîns lipiţi unul de altul, somnul ne-a toropit. Am mîncat în grabă şi la ora 7 eram pe drum. Era ziua hotărîtoare. Ne apropiam de peretele de gheaţă înalt de 90—100 m. Înclinaţia este de 65—75 grade, iar pe o distanţă de 13 metri peretele are o înclinare negativă, atîrnînd deasupra pantei. N-am mers încă niciodată pe verticală, dar, înainte de plecare, V.M. Abalakov ne-a dat multe sfaturi folositoare, arătîndu-ne cum pot fi trecute asemenea bariere, cu ajutorul a două scări şi a pitoanelor.

Sus, deasupra capului, batem pitonul; prin el, cu ajutorul carabinierei, prindem scara de kapron lungă de un metru şi jumătate, ne suim pînă la jumătatea ei, apoi cu o nouă carabinieră şi cu un cordon special, ne prindem de al doilea piton situat la înălţimea pieptului. Deasupra capului, la 30—50 cm, mai sus de primul piton, batem al doilea, pe el atîrnăm a doua scară şi astfel urcăm.

Cei 13 m i-am străbătut în aproape 4 ore, iar peretele întreg, înalt de 100 m, în 9 ore. La ora 4 eram în vîrf. Victorie!

Aci am întîlnit patru alpinişti din tabăra noastră „Spartak", care au urmat un traseu mult mai uşor.

Tovarăşii ne-au felicitat din toată inima pentru victoria obţinută şi împreună am coborît pînă la un platou bun, unde ne-am petrecut noaptea.

Dimineaţa, odihniţi şi plini de forţă, ne-am continuat coborîrea. Curînd am întîlnit pe tovarăşii din grupul de observaţie, care au urmărit mereu cu înfrigurare, prin binoclu, ascensiunea noastră. „Vorbeam" cu ei în fiecare seară, cu ajutorul semnalelor luminoase. După alte cîteva ore, ne-am întîlnit cu operatorii cinematografici şi cu tovarăşii din tabără veniţi să ne întîmpine cu un coş plin de prune şi mere. De la ei am aflat că în aceste zile atît de zbuciumate, membrii expediţiei pe Elbrus, aparţinînd Academiei de Ştiinţe şi mulţi alpinişti din taberele aflate în raza raionului, au urmărit cu atenţie, cu binocluri şi teodolite, toate mişcările noastre".

Povestirea se apropie de sfîrşit. Ne aflăm într-o cameră frumos mobilată, în tabăra „Spartak". De jos, din adîncimea cheilor, ajunge pînă la noi zgomotul rîului Adîl-Su, care-şi rostogoleşte apele peste pietre. Lumina electrică se revarsă din belşug şi în această atmosferă atît de tihnită, cu greu te poţi gîndi că doar cu două zile înainte, tovarăşii noştri, alpinişti din muntoasa Svaneţia, au săvîrşit o ascensiune atît de grea şi primejdioasă.

Nici doi ani n-au trecut de la cucerirea versantului nordic al Donguz-Orunului şi în acest timp Mihail Herghiani şi Iosif Kahiani au repuratat multe alte victorii. În ianuarie 1958, împreună cu alţi 6 alpinişti, ei au efectuat, iarna, o ascensiune extrem de dificilă, în traverseu, a piscului Suvarîk.

În 1958, sezonul de vară în Caucaz a început mai tîrziu ca de obicei. Comunicatele meteorologice anunţau mereu „timpul se menţine nefavorabil". Şi aceste cuvinte însemnau că pe stîncile îngheţate zăpada se menţine încă în straturi groase şi inegale, iar ceaţa deasă a învelit ca într-o mantie totul împrejur, că vîntul turbat roteşte în jur ace de gheaţă şi că pentru un alpinist, fiecare pas poate fi ultimul...

Ca să porneşti, după o astfel de vreme, într-o ascensiune grea, trebuie să ai o experienţă extrem de bogată şi nervi de oţel. Aceste calităţi le aveau şi Mişa Herghiani şi Iosif Kahiani şi încă doi alpinişti, compatrioţi de-ai lor. La sfîrşitul lui iulie 1958, cei patru au pornit asaltul unuia din cele mai înalte şi inaccesibile piscuri, Aristov. Pînă la ei, doar grupa lui Abalakov, în 1948, a izbutit această ascensiune. La 26 iulie 1958, cei patru temerari au lăsat pe pisc următoarea însemnare, aşternută pe o bucată de hîrtie: „Am efectuat în acest sezon prima ascensiune din categoria superioară de dificultate, pe care am închinat-o Zilei Unionale a Tineretului".

...Şi cînd, după apusul soarelui, întunericul adînc a cuprins valea, iar stelele încă nu s-au aprins, sus lîngă vîrful Chelda, a izbucnit lumina unei făclii. Cei patru apinişti dădeau de veste c-au repurtat victoria!

A. POLIAKOV

(În romîneşte de Nana Ghelles)

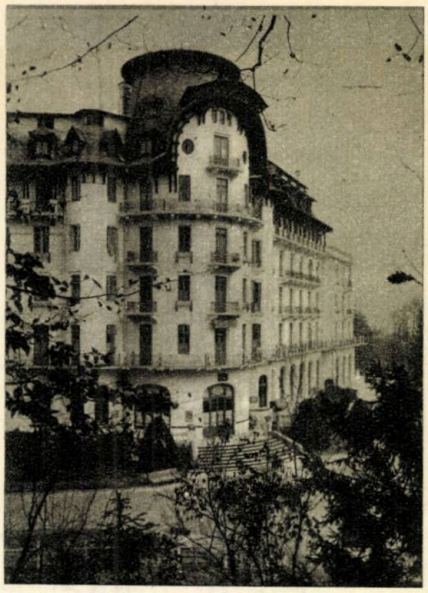

PENTRU SĂNĂTATEA VOASTRĂ!

Casele de odihnă din Govora vă stau la dispoziţie

PĂDUREA ÎMPIETRITĂ

La 18 km de Varna, pădurea împietrită..

Cu ocazia unei călătorii turistice, organizată de O.N.T. „Carpaţi" în Republica Populară Bulgaria, am putut vedea o excepţională minunăţie a naturii: pădurea împietrită („dikili taibe"). Această curiozitate a naturii, unică nu numai în Bulgaria, dar şi în întreaga Europă, se află situată la 18 kilometri de Varna şi este uşor accesibilă prin numeroasele autobuse ce trec pe această rută. În acest loc, într-un imens pustiu de nisip, se înalţă spre cer enorme coloane de piatră, care formează o pădure numită „împietrită". Aceste coloane de piatră, unele înalte de peste 5 metri, reprezintă formaţiuni geologice, ce s-au format pe fundul mării Sarmate, în urmă cu aproximativ 40 de milioane de ani.

În prezent, sînt în curs lucrări pentru a transforma această regiune într-un imens parc naţional.

dr. BORIS BARANHOGLU
Braşov

CĂLĂTORIND CU TRENUL

LA HUNEDOARA ŞI PRIN ŢARA HAŢEGULUI

Din valea Mureşului, din apropierea bătrînei Deva, de la Simeria, drumul de fier te duce, fie pe valea Cernei la Hunedoara, fie pe valea Streiului în Ţara Haţegului. Pe amîndouă văile colinzi prin locuri pline de încîntare, unde mîna iscusită şi energică a omului s-a însoţit cu natura ca să facă munca şi viaţa mai plăcute.

De aici ajungi în munţii Poiana Ruscă, bogaţi în metale folositoare şi în piatră

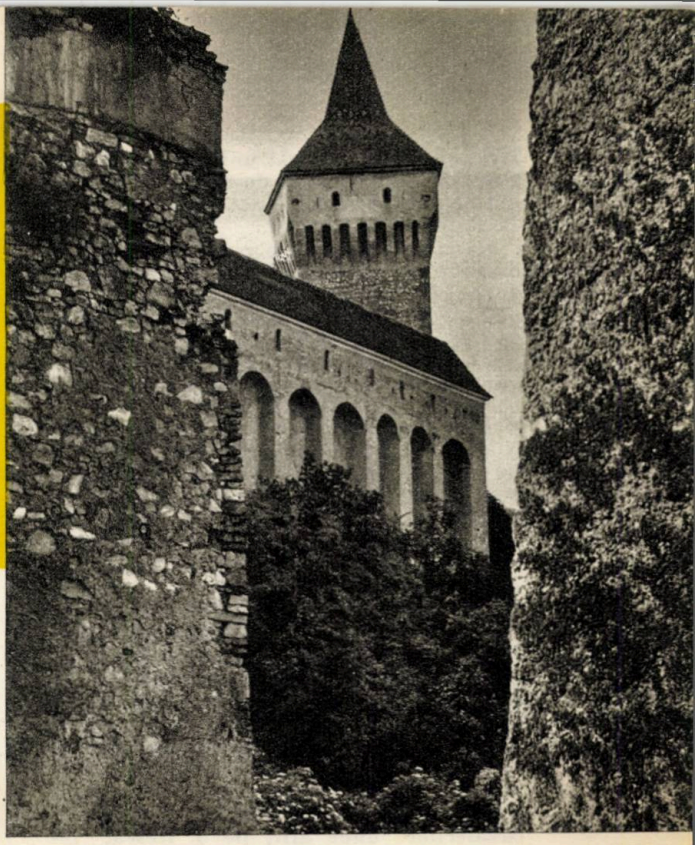

Castelul Huniazilor

Valea Streiului, spre Haţeg

rară, şi tot de aici pătrunzi în Ţara Haţegului de unde, pe brîie de munţi sub oblăduirea părintească a Retezatului, ajungi la Petroşeni.

Rămîi surprins la o cotitură a căii de oraşul nou apărut, ca din pămînt, la Hunedoara. Cu un sfert de veac în urmă aici nu-ţi oprea atenţia decît castelul bătrîn de veacuri al Huniazilor. „Uzina" se pierdea printre căsuţele prăfuite ale tîrgului lipsit de importanţă.

Astăzi, la Hunedoara ai multe de văzut şi faci bine să te opreşti ceva mai mult. Numai vizitarea oraşului, a uriaşului furnal şi a instalaţiilor îţi va lua destul timp. Este un prilej rar să vezi rîul de fontă topită ce se scurge din furnal însoţit de o ploaie de scîntei. Vei avea şi mai mare plăcere atunci cînd vei citi pe feţele oamenilor de aici satisfacţia şi mîndria pentru toate aceste cuceriri ale lor.

Intri desigur şi în castelul-muzeu aflat în curs de restaurare. El a rămas mic acum printre uriaşele construcţii răsărite în faţa lui. Silueta originală a castelului ţi-e cunoscută din fotografii. Treci şanţul care înconjoară castelul pe un pod ce se ridica odinioară în huruitul lanţurilor şi intri în „curtea de onoare". Pe o scară frumos dăltuită în piatră sui în „sala cavalerilor" unde afli, pe o frescă, legenda Huniazilor, care în copilărie ţi-a trezit imaginaţia. Urmele trecutului îţi vorbesc la tot pasul. Din turnul Neboisa priveşti departe, departe, peste culmi mai mărunte, către miazăzi, unde prinde a se desluşi Retezatul, însoţit de o gardă de onoare, munţi mai mici, toţi zimţaţi, ca fierestrăul. Vederea panoramică te înviorează; nu te mai saturi privind.

Pe valea pîrîului Zloşti urcă gîfîind, pe lîngă castel, trenuleţul care aduce minereu de la Reţişoara sau Ghelar. Furnalul consumă, ţara cere oţel şi trenuleţul, cuprins de avînt, zoreşte.

Peste dealul împădurit dinspre apus, călătorul trece de cariera de marmură de la Alun şi ajunge, după un drum greu, pe un şleau de munte la Ruşchiţa. Aici se extrage în cantităţi impresionante frumoasa marmură albă care rivalizează cu Carrara italiană. Cristalul alb—zaharos este drag arhitecţilor şi sculptorilor noştri. În el pun ei scînteieri din sufletul lor, ca să facă viaţa omului muncitor tot mai frumoasă.

Cînd de la Hunedoara cobori spre Haţeg eşti cuprins de înfiorare: ai intrat în locurile unde s-au înfiripat vechile aşezări ale poporului nostru. Aici, în vale, săpăturile arheologice au scos la iveală Sarmizegetusa; colo, peste dealurile împădurite dinspre răsărit, s-au aflat, la Costeşti, la Luncani şi la Grădiştea de Munte, aşezări ale dacilor. La apus, prin Porţile de Fier transilvane intrau în cuibul dac armatele cuceritorului roman.

Emoţia te copleşeşte la contactul atît de strîns cu trecutul îndepărtat. Nici nu bagi în seamă tîrguşorul Haţeg, care mai păstrează patina vremii. Privirile îţi fug peste turnul de un format puţin obişnuit al bisericii Sîntămăria-Orlea, clădită în cele mai vechi timpuri, cu pietre din istoricele zidiri mai vechi decît ea.

Munţii încununaţi cu păduri care înconjoară depresiunea îţi transmit din mîndria lor şi te fac să-ţi aduci aminte de vorbele spuse odinioară de Bălcescu, despre Ardeal: *„Un brîu de munţi ocoleşte, precum zidul o cetate, toată această mîndră ţară"*. Ce bine se potrivesc aceste cuvinte şi Ţării Haţegului!

Din gările prin care te poartă trenul spre Petroşeni te privesc blînd ţărani în portul frumos din Ţara Haţegului. Aici, la poalele munţilor Retezat, pe valea Streiului, el parcă s-a păstrat mai curat ca-n alte locuri.

Trenul se caţără ca un turist încercat şi neobosit pe muntele plin de poieni şi tăpşane frumoase. Se ascunde pe după stînci, se joacă cu pădurea şi chiuie ca la horă cînd se apropie de vreo gară. La Merişor a obosit de atîta urcuş. Se pare că a ajuns sus pe culme, la cumpăna apelor, între Strei şi Jiu. Îşi încearcă frînele şi-şi ascultă ciocănitul roţilor, fiindcă acum urmează coborîşul iute spre Petroşeni. Acum fuge în jurul muntelui, se ia la întrecere cu rîul şi frînele strînse ţiuie prelung, pe cînd din roţi ţîşnesc scîntei.

Deodată, el irupe în Valea Jiului, speriat parcă de sclipirile vioaie ale luminilor electrice care pregătesc de noapte oraşul minerilor...

G. VASILE

MARI CUCERITORI — CUCERITORI AI MUNȚILOR

Monumentul generalului Suvorov din com. Suvorov, raionul Focșani

Nu de totdeauna munții au fost dragi omului, și nu pretutindeni, omul a avut curajul să-i înfrunte și să-i cucerească. Considerați lăcaș al zeilor și al duhurilor rele, munții au impus celor vechi teamă, respect. Indigenii din Africa sau America de Sud treceau munții cu frică, fie cu gura închisă, fie murmurînd incantații magice. Totemurile găsite la indieni sau în Peru, cele întîlnite în mitologia scandinavă, toate mărturisesc aceeași teamă de munți și de zeii atot stăpînitori ai munților.

Dintre marii comandanți militari, primul care s-a urcat pe munte pare să fie

ALEXANDRU CEL MARE

În anul 334 î.e.n. el traversează munții Taurus din Asia Mică și podișul Iranului, pentru a porni lupta împotriva regelui Por și a cuceri India. Armata lui număra30.000 de pedestrași și 4500 de călăreți. Se spune că înainte de a trece munții, Alexandru luă o hotărîre care uimi și înfricoșă totodată. El ordonă ca aproape toate carele îngreuiate de arme și prăzi de război, să fie arse. Pe unul din comandanți și prieten al său, Menandros, care nu s-a supus și nu a rămas în fruntea gărzii pe care o conducea, l-a ucis el însuși.

Plutarh, în „Viețile paralele", istorisește pe larg lupta lui Alexandru cu Por, dar despre trecerea munților, care a precedat lupta, nu scrie nimic. A fost desigur una din grelele încercări ale armatei sale, dar, ca totdeauna, avîndu-l pe el în frunte, totul s-a sfîrșit cu bine.

Uluitoare rămîne însă, în perioada rivalității romano-cartagineze, campania lui

HANNIBAL

din Italia, temerară, nebuneasca lui trecere a Alpilor. Sîntem în anul 218 î.e.n. cînd Hannibal, cutezătorul general cartaginez, pornește de pe coastele estice ale Spaniei, spre Galia, cu intenția de a invada nordul Italiei și a coborî asupra Romei.

Armata sa compusă din 80.000 de pedestrași, 12.000 de călăreți și 37 elefanți de luptă, străbate Pirineii și, neobișnuită cu frigul și înălțimile, înfruntă, în 33 de zile, culmile de gheață, potecile primejdioase și furtunile de zăpadă ale Alpilor.

Este poate una din cele mai îndrăzneț și victorioase încercări din epoca aceea nu lipsită de curaj și îngeniozitate. Dar nebunia aceasta îl costă pe Hannibal viața a 60.000 de pedestrași, 6000 de călăreți și aproape a tuturor elefanților.

După o refacere în Galia cisalpină și după un marș, la fel de nebunesc, de trei zile și trei nopți, prin mlaștinile unui rîu, încep, dincolo de Pad, marile ciocniri dintre romani și cartaginezi. Hannibal conduce armata pe singurul elefant care mai rămăsese în viață. Astfel se încheie măreața, dar nebuneasca trecere a Alpilor de către Hannibal, omul care a înspăimîntat Roma și care a făcut să rămînă în istorie cuvintele de alarmă „Hannibal ante portas".

Neînfricat, dîrz, rezistent a trebuit să fie și

CEZAR

în campania sa din Galia (sec. I. î.e.n.), cînd, nu odată, a trecut munții Alpi, pe atunci înfricoșători și necunoscuți. Multe întîmplări pitorești sînt amintite chiar de Cezar în „Însemnările (sale) despre războiul cu Galii". Chiar această frază: „aș vrea să fiu mai bine cel dintîi aici, decît al doilea la Roma", a fost spusă pe cînd trecea Alpii, într-un sat sărăcăcios din Galia. Anii aceia, aproape zece, de luptă în Galia, cucerirea a opt sute de cetăți și trei sute de neamuri, luptele cu Vercingetorix, au fost nu numai ani de glorie, dar și de grea încercare și ele au făcut din Cezar un mare comandant și un nume de neuitat.

În aprilie 1796 — ne povestește Tarlé —

NAPOLEON

pornește cu armata sa peste Alpi, spre Italia. În această campanie, Bonaparte a dat dovadă de o mare îndrăzneală și de un total dispreț al riscurilor personale, deși părerea lui era că un comandant nu trebuie să se expună la pericole, moartea lui nefolosind prin aceasta la nimic, ba dimpotrivă putînd provoca confuzie, panică, destrămarea armatei.

Dar această traversare a Alpilor era cu totul neobișnuită și de aceea Napoleon a uitat de precauții și a considerat că era nevoie de exemplul său personal. Trecerea, timp de cinci zile, pe vestita „Cornișe", de-a lungul Alpilor Maritimi, sub focul navelor engleze, rămîne o încercare de mare temeritate și una din izbînzile de campanie ale lui Bonaparte. Lucrarea pictorului francez Paul Delaroche, ni-l arată pe Napoleon călare, cu mantia bătută de vînt, prin zăpada munților. Armata sa rabdă cu stoicism frigul, „îndură privațiuni oribile" (cum scrie Stendhal în însemnările sale), dar pînă la urmă se învinge pe sine și reușește această trecere nebunească, reamintind de Cezar și Hannibal.

Și-acum să-l evocăm pe

SUVOROV

învingătorul Punții Diavolului. Sîntem la sfîrșit de secol (1799). Rușii se războiesc cu francezii, în trecătoarea St. Gothard, pe care vor s-o străbată cu

orice preț ca să ajungă în valea Ronului și să facă joncțiune cu armata generalului, cu nume muzical, Rimski-Korsakov.

Suvorov e neobosit. Cu pelerina sa albastră, fără buclele perucii pe-atunci obligatorii, călărește zi și noapte, conducînd trupele mai departe, mereu mai departe. Călăuzele elvețiene spuneau: „Rusul e soldat viteaz, dar munții noștri sînt înalți cît cerul și trecătorile iarna nu le pot trece nici vulturii". În ciuda frigului, a zăpezii și a echipamentului puțin călduros, Suvorov își păstrează voia bună. „Ehei, Eroșka, — spune el într-o zi soldatului care-i toarnă să se spele — gîndeam noi vreodată la Konceaskoie, c-o să ne spălăm cu apă din Alpi?"

Armata rusă are 17.000 de soldați; a lui Massena o sută de mii. Dar Suvorov spune că fiecare rus face cît zece francezi și deci... e superior. Asaltul St. Gothardului a fost sîngeros și dîrz. Luptele s-au dat pe Monte Proza și francezii, învinși, au azvîrlit tunurile în prăpăstii și s-au retras.

Noaptea victoriei este petrecută de Suvorov la 2100 m, pe un frig de decembrie, deși e numai septembrie și pe o ninsoare care nu mai contenește, în aceleași haine necălduroase și fără provizii. Se doarme pe zăpadă, sub cerul liber, cu gîndul acasă...

Dar lupta nu se încheiase. În retragere, francezii ocupă „Puntea Diavolului", la 15 km de trecătoare, înălțimi amețitoare, prăpăstii. Un loc de unde, cu două batalioane și un tun, poți nimici o armată întreagă. Dar cățărîndu-se pe stînci, soldații lui Suvorov, adevărați șoimi de munte, lunecă pe horn exact în spatele francezilor. Această coborîre, în ecoul multiplicat al gloanțelor, pe zăpada înghețată, în care un pas greșit înseamnă moartea, va rămîne nemuritoare în istorie și în pictura lui Surikov.

Acestea sînt cîteva din cuceririle munților de către marii cuceritori ai istoriei...

VIRGIL LUDU

ÎNTR-O STAȚIUNE DE ODIHNĂ...

Frumoase în tot cursul anului, datorită așezării lor în cele mai atrăgătoare locuri din țara noastră, stațiunile de odihnă și tratament acționează asupra oamenilor muncii ca un magnet. Din ce în ce mai mulți sînt cei care doresc să-și petreacă concediul într-o stațiune de odihnă sau cură.

La aceasta îi îndeamnă prietenii și cunoscuții, dar mai ales experiența lor proprie. După ce ai petrecut mai multe zile colindînd prin împrejurimile pitorești ale uneia sau alteia dintre stațiuni, scăldîndu-te în apele de argint ale mării sau în cele cristaline ale lacurilor balneare; după ce te-a bronzat soarele în excursie pe vîrf de munte, la mare sau la schi; după ce te-ai amuzat în mijlocul grupurilor de oameni cunoascuți sau necunoscuți, vechi sau viitori prieteni; în sfîrșit, după ce te-ai bucurat din plin de tot ce îți poate oferi un concediu prin O.N.T. „Carpați", e foarte greu să mai concepi odihna anuală ca o semitrîndăvie domestică. Micile reparații sau alte lucrări gospodărești pot fi făcute tot atît de bine și în restul anului. Din ce în ce mai mulți sînt cei care judecă astfel.

De aceea, agențiile și filialele O.N.T „Carpați" de abia prididesc să facă față cererilor de bilete pentru stațiuni din întreaga țară. Printre cele mai căutate e și Govora, *stațiune balneoclimaterică străjuită de dealuri nu prea înalte, acoperite de o bogată vegetație. Situată pe o vale îngustă și întortochiată, cu vilele frumoase ascunse printre pîlcurile de copaci, Govora e adăpostită de vînturi, lăsîndu-se în voie bătută de razele fierbinți ale soarelui. Datorită acestui fapt, clima blîndă a stațiunii e foarte potrivită pentru suferinzii de reumatism veniți aci să se trateze cu ajutorul băilor calde de apă minerală clorurosodică iodurată și sulfuroasă.*

De asemenea, se mai tratează aci și boli endocrine, de piele, ale sistemului nervos periferic etc. Apa altor izvoare e folosită în cură internă. Condițiile naturale, deosebit de binefăcătoare, la care se adaugă grija profundă a personalului medical și tehnic, excelenta înzestrare cu aparataj medical, cazarea și masa, contribuie la obținerea celor mai bune rezultate. O demonstrează nu numai faptul că se găsesc cu destulă greutate bilete pentru stațiunea Govora, ci o mărturisesc și cei ce au fost aici: Marin și Dumitra Popescu din București, Florea Rădulescu din raionul Costești, Vasile Acatrinei din Vaslui, Gheorghe Prelucă din Vatra-Dornei ș.a. Zilele petrecute de ei la Govora n-au fost numai zile de tratament, ci și de odihnă. Plimbările în parc, serile de dans și de cinematograf, clubul, biblioteca, terenurile de sport, au contribuit — indirect — nu numai la odihnă ci și la vindecare.

Excursiile, ușoare și plăcute, la punctul Baba Floarea, de unde se văd toate împrejurimile; la Urlătoarea Lupilor; la „Mînăstirea dintr-un lemn", interesant obiectiv istoric; la locul primei tipografii muntenești, mînăstirea Govora, și în alte locuri, au prilejuit nu numai îmbogățirea impresiilor, ci și acumularea de noi cunoștințe. Dar locurile frumoase și interesante sînt mai multe, astfel că nu pot fi văzute toate într-un singur concediu. Așa că cei mai mulți vilegiaturiști nu uită să adauge, la despărțire: „La anul venim iar!".

GH. POPESCU

DIN ALBUMUL NOSTRU

Un oraş modern, strălucitor în lumina lămpilor fluorescente: Galaţiul nou, reconstruit în anii puterii populare

Consumați

PRODUSE LACTATE

Sana
Prima
Frișca
Delicia

poetul călător

O, țară iubită! O, raiul meu drag!
Oriunde voi merge prin lume pribeag,
De scumpa-ți icoană eu sînt însoțit,
De glasul tău dulce, sînt gingaș uimit.

Sînt o sută și mai bine de ani de atunci. Într-o după amiază însorită de septembrie 1853, „Livorno", sub pavilion englez, părăsește portul Marsilia.

Printre puținii călători de pe „Livorno", îl aflăm și pe Vasile Alecsandri, însoțit de un prieten. Îl cunoscuse cu puțină vreme în urmă la Biarritz. Pe nume Sherry Angel și de fel din cetoasa Londră, acesta nu știuse pînă atunci că romînii locuiesc ceva mai departe de Roma, tocmai la poalele Carpaților. Acum, cei doi prieteni, romînul Vasile Alecsandri și englezul Sherry Angel se îndreptau spre Gibraltar și Africa.

După patru zile, se zăresc țărmurile Andaluziei, scăldate de razele aurii ale soarelui. Spre stînga, stînca Gibraltarului se ridică ca un vajnic păzitor al porții ce se deschide spre imensitatea oceanului.

Curînd vaporul aruncă ancora în fața acestei stînci, în portul întărit cu zeci de fortificații englezești. Cei doi coboară într-o barcă ce-i strecoară printr-o mulțime de corăbii venite din toate părțile lumii. Să aflăm și primele impresii ale poetului, după trecerea pe continentul negru...

„Debarcarea noastră pe pămîntul Africei — remarcă Alecsandri în jurnalul său de călătorie — este întîmpinată de o poporime întreagă, compusă din arabi învăluiți în burnuse zdrențăroase, de copii cu capetele rase, care lucesc în soare ca niște tingiri spoite. Toți ne înconjoară pe mal, privesc la noi cu o curiozitate comică și ne grăiesc toți deodată, unii arăbește, alții spaniolește, fără a se îngriji dacă-i înțelegem sau ba".

Noaptea se lasă în Africa, fără de veste; ea îl lipsește pe străin de un amurg romantic. Călătorii noștri hotărăsc pe a doua zi vizitarea Alcazarului, adică palatul sultanilor din Maroc, iar ultima zi petrecută în Tanger este sacrificată pregătirilor pentru o călătorie în munții Uadras.

Și iată-i pe cei doi, părăsind Tangerul în zori de zi, însoțiți de vrednicul Hadji-Mustafa-ben-Ali-Cuminali și de un soldat pus la dispoziția lor de pașa din Tanger.

Drumul Tetuanului este anevoios. Sub copitele cailor se întinde un covor de nisip ce se pierde în imensitatea unui deșert. Ici-colo, mici tufe de palmieri pipernicați, care nu atrag nici măcar păsările. Căldura devine tot mai arzătoare, iar setea începe a-i chinui pe neîncercații călători. Cînd și cînd, pîrîuri secate le dau de departe speranțe deșarte. Cu toate acestea, spiritul lui Alecsandri nu se lasă moleșit de dogoarea soarelui:

„Hadji Mustafa — îi zice el arabului — ce faceți voi cînd vă e sete prin pustiurile acestea?

— Ducem dorul apei și pronunțăm de trei ori numele lui Alah! — răspunse Mustafa.

— Eu, deși nu sînt mahomedan, aș invoca de șase ori pe profetul vostru, dacă aș fi încredințat că mi-ar scoate acum în cale un izvor de apă rece.

— Gîndul omului e în mîna lui Alah! — replică arabul. În curînd o să ajungem la izvorul cămilelor și acolo ne vom potoli focul din piept.

— Well, well — strigă englezul cu bucurie, auzind această bună veste și dă pinteni calului. Noi imităm exemplul său — scrie Alecsandri mai departe — și iată-ne alergînd pe aripile speranței, pînă ce sosim la cel mult vestit și mult dorit izvor... Caii se opresc de la sine, noi descălecăm și ne punem a căuta cuibul apei ... dar unde-i?

Nu vedem decît un loc glodos și călcat de dobitoace, iar cît despre apă, găsim ceva negru, cald și puturos, care chiftuiește în urma copitelor".

Și în timp ce călătorii strîmbă din nas, arabii intră cu picioarele goale în noroi și, după ce stau neclintiți cîteva minute, se jură pe Alah că li s-a stins focul setei.

Alecsandri amintește și de întîlniri cu beduini nomazi, de chinurile neînchipuite ce le provoacă soarele deșertului. O dată ajunși în munții Uadras, cai și călători mai încearcă, pe lîngă focul soarelui, lipsa de aer și fierbințeala stîncilor. Și cînd, în cele din urmă, ajung într-o pădure de măslini, de roșcove și rodieri, călătorii laudă „bunătatea lui Alah", căci aici găsesc pîraie de apă cristalină, covoare de mușchi moale și umbra frunzelor smălțuite.

Ajunși pe malurile unui rîu, lasă în dreapta lor lanțul munților Buidirilor și se îndreaptă apoi spre zidurile albe ale Tetuanului.

„Intrarăm în el — scrie Alecsandri în jurnalul său de călătorie — pe o poartă largă, la care stau de pază cinci soldați adormiți, și ne îndreptăm către o a doua poartă, pe un drum rău pavat ce șovăie între ziduri și o livadă de duzi. Iată-ne acum pe piața prăfoasă, înconjurată cu pereți înalți văruiți și gălerîți ici-colo, cu ferestre cu gratii de fier. S-ar crede cineva în ograda unor temniți mizerabile. În dreapta se înșiră vreo douăzeci de bolți întunecate, unde arabii făuresc arme. Goi pînă la brîu, ei par ca niște ciclopi în mijlocul scînteilor ce sar de sub ciocanul lor".

Impresia ce i-o lasă Tetuanul este prea puțin măgulitoare pentru administrația colonială spaniolă și cei doi călători grăbesc cît pot sfîrșitul călătoriei lor în Maroc. Ultimele zile sînt petrecute sub impresia imaginii oamenilor pe a căror corabie urmează să se întoarcă în Europa. Pe aceștia îi cunoaște într-o boltă subterană „împrejurul unei mese încărcate cu pahare sparte și sticle deșerte, la lumina unei lămpi care răspîndește mai mult fum decît raze..." Căpitanul Spadacelli, stăpînul felucei, le-o închiriază, cu toate că aceeași treabă o făcuse și cu o zi înainte cu alți călători.

Corabia închiriată este mai de grabă o barcă, ceva mai încăpătoare, cu un catarg și două pînze triunghiulare, dar care, totuși, reușește să-i ducă de-a lungul țărmului, spre Capul Negru. Călătoria o fac noaptea, pe un timp plăcut, pe care Alecsandri îl găsește poetic și îndemnător la visuri plăcute. Totuși călătoria se termină pe o mare agitată, pe care barca saltă ca o coajă de nucă. Iar cînd în cele din urmă le apare în zare stînca Gibraltarului, cu farul luminat spre știința și siguranța navigatorilor, cei doi călători, Vasile Alecsandri și Sherry Angel, uită lupta cu valurile și în faptul zilei debarcă mulțumiți.

VAL TEBEICA

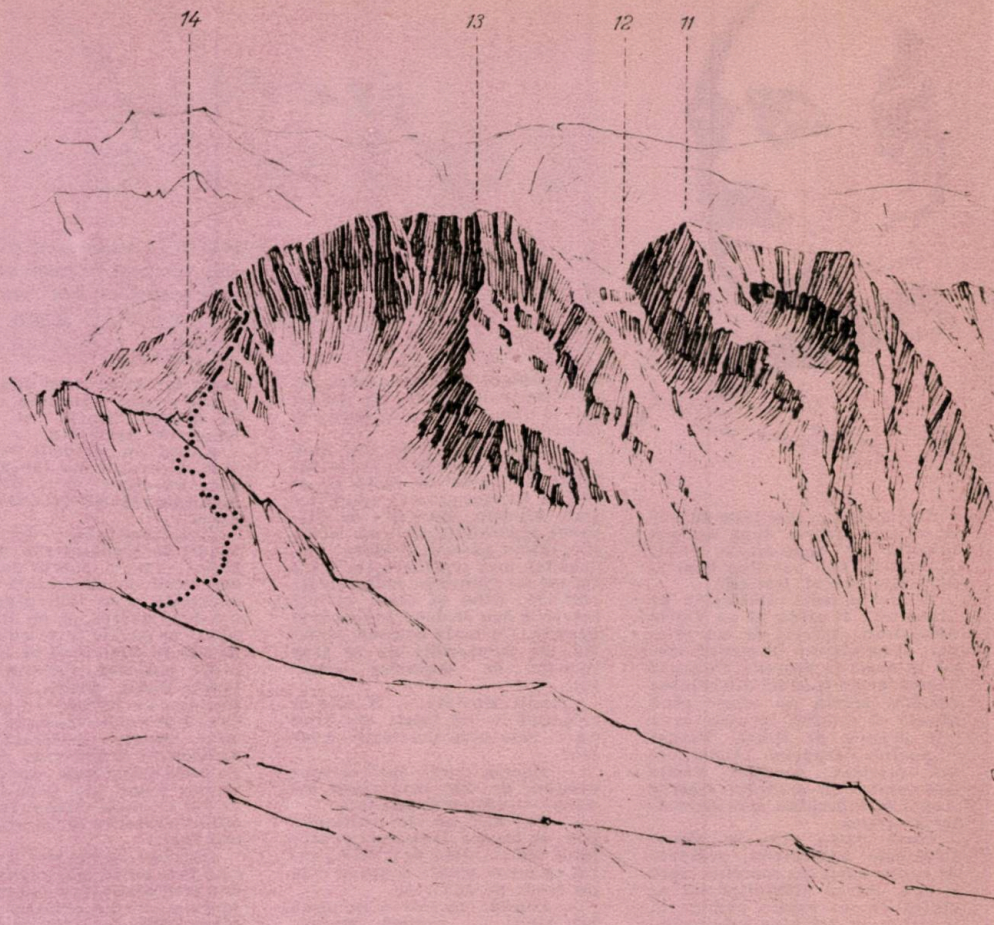

LEGENDĂ

1. Stîna Lipitorile
2. Valea Lipitorile
3. Vîrful Jorjea
4. Şaua Lipitorile
5. Vîrful Piscu Negru
6. Vîrful Robiţa
7. Curmătura Robiţei
8. Vîrful Nimica
9. Vîrful Muşeteica
10. Vîrful Rîlosu
11. Vîrful Buda
12. Spintecătura Budei
13. Vîrful Arpaşul Mic
14. Fereastra Zmeilor

VARA DE-A LUNGUL CRESTELOR SUDICE FĂGĂRĂŞENE

Mult mai rar cutreierate de excursionişti, cărările din zona de sud a masivului Făgăraş prezintă un interes turistic deosebit de mare. Potecile de acces prin Cumpăna, către valea Caprei şi valea Budei, vor deveni artere de largă circulaţie turistică, odată cu construirea hidrocentralei de pe Argeş.

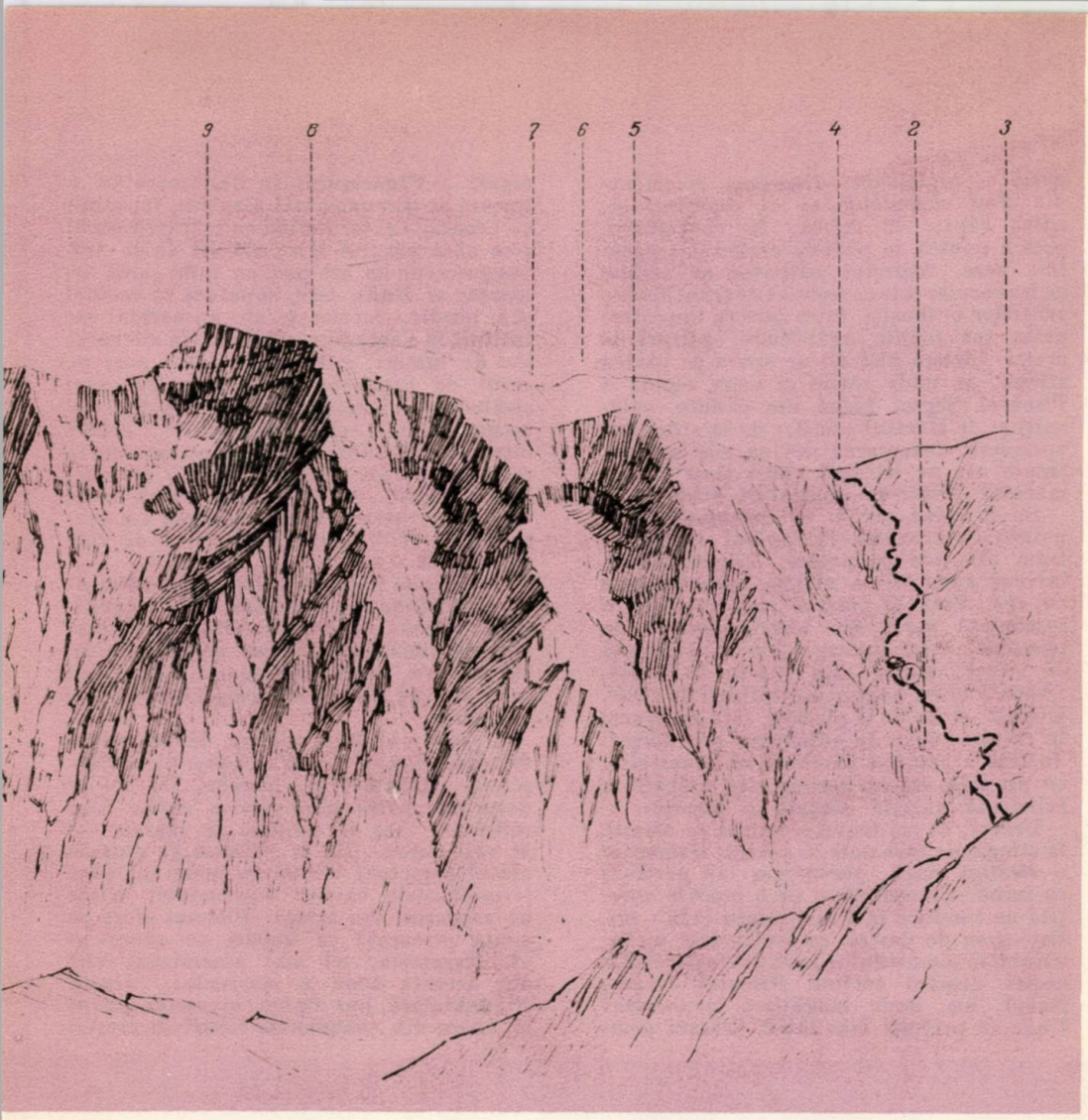

Unul din traseele cele mai atractive pe care le putem urma de aci, este frumoasa creastă sudică a Arpaşului Mic, prelungită peste Rîiosu, Muşeteica şi Piscu-Negru. Folosim ca bază de plecare cantonul de la Piscu-Negru, aflat la 16 km de Cumpăna, pe valea Caprei. După 10 min. de urcuş pe malul stîng al apei, ajungem în dreptul confluenţei pîrîului Capra cu pîrîul Paltinul. Coborîm pe un dîmb, menţinîndu-ne pe poteca marcată cu „bandă albastră" (Cumpăna — Bîlea Lac); imediat ajungem la o nouă confluenţă: izvorul Lipitorilor (est), care se varsă în acest loc în pîrîul Capra. Poteca marcată traversează pîrîiaşul şi se afundă în pădurea din valea superioară, spre lacul Capra. Noi părăsim marcajul şi ne abatem la dreapta, într-o minunată poiană.

De aci înainte vom căuta să ne orientăm cît mai bine, mai cu seamă pînă la limita superioară a pădurii. Sîntem tentaţi să urcăm pe malul din stînga noastră; vom constata ceva mai departe că panta foarte înclinată, precum şi brînele întrerupte de sub muntele Piscu-Negru, nu ne vor permite să înaintăm. Nici firul văii nu este mai ospitalier; un şir neîntrerupt de cascade şi chei miniaturale se înlănţuiesc pînă în ulucul superior, sub vf. Jorjea. Potecuţa pe care ne angajăm este la început destul de firavă; ea se întrerupe deseori în poieniţe. De la ramificaţie ne abatem la dreapta şi urcăm vreo 10 m diferenţă de nivel, pînă sub liziera pădurii. Înaintăm către est în urcuş uşor şi după cîteva zeci de metri intrăm în pădure. Pe măsură ce înaintăm, poteca se conturează mai viguros, devenind călăuză sigură a traseului nostru.

După mai bine de o oră de la plecare, ajungem într-o rarişte. Din dreapta vine un torent, care formează chiar lîngă potecă o frumoasă cascadă. Zărim peisajul de basm al văii Paltinului şi impunătorul perete al Lespezilor, o imensă piramidă ai cărei pereţi de granit sclipesc orbitor în lumina piezişă a soarelui. Sub noi, în valea în-

gustă a Lipitorilor, distingem fragmente din şirul cascadelor şi al repezişurilor, adînc săpate în stîncă. În continuare, poteca reintră în pădure, urcînd în serpentine dese. Aspectul sălbatec al acestui codru secular este completat de trunchiurile arborilor prăbuşiţi, între care se împletesc peste tot plante agăţătoare, pîlcuri de urzici. Liziera pădurii ne apare pe partea stîngă, pe unde zărim şi zona alpină a Piscului Negru. Ieşim din pădure, călăuziţi şi de lătratul cîinilor de la stîna din apropiere. Orientarea devine mai uşoară: înspre est ne barează calea şaua Jorjea marcată printr-un contrafort stîncos.

De la stînă urcăm în continuare prin poiana cu brusturi, la capătul căreia intrăm din nou pe potecă. Traversăm un izvoraş unde facem ultima aprovizionare cu apă. Pînă în creastă vom consuma o însemnată parte din forţele noastre pe parcursul celor aproape 300 m diferenţă de nivel; panta este foarte înclinată, ierboasă şi cu numeroase tufişuri de afine. După 2—3 ore de la plecare, iată-ne ajunşi în creastă, chiar în adîncitura şeii Jorjea. În faţa noastră se deschide vf. Muşeteica, cu un slab aspect glaciar, iar dincolo se reliefează creasta dinţată a Robiţei.

Urcăm, de aci înainte, numai pe creastă la stînga, printre dale de piatră, traversăm o strungă mică, parcurgem iar porţiuni cu iarbă. Urcuşul final pe o muchie ascuţită ne conduce în Piscu-Negru (2247 m). Este greu de descris ce sentimente ne învăluie, în momentul în care din faţa ochilor noştri dispare cortina Piscului Negru, lăsînd loc unei magnifice panorame! Unde să priveşti mai întîi? Creasta principală a Făgăraşului se desfăşoară ca o imensă şi monumentală alegorie, începînd cu Lespezile şi terminînd cu extraordinarul pisc al Arpaşului Mic; alături de el străpunge cerul un alt pisc cu înfăţişarea semeaţă: vf. Buda, care, împreună cu vecinul său nordic, formează un ansamblu rar întîlnit în Carpaţii romîneşti. Un adevărat joc de lumini, o întrecere între nori pe cerul de azur, un păienjeniş de ape, strălucitoare cascade, căldări în care se ascund timid „ochiuri de mare", acesta este măreţul tablou care ni se aşterne la picioare, dăruit după atîta trudă de tenebrosul „Pisc". Au fost date uitării toate eforturile noastre, toată sudoarea s-a evaporat, datorită unei simple adieri de vînt de creastă.

Din Piscu-Negru coborîm pe muchia de nord-est, îngustă, stîncoasă, dar prelungă, pînă în şaua Muşeteica. Observăm către sud-est ulucul ospitalierei văi Muşeteica, iar undeva, mult mai devale, lîngă un mare stei de piatră, acoperişul unui bordei ciobănesc.

Creasta din faţa noastră devine iarăşi ierboasă. Urcăm pe un antepisc al vf. Muşeteica, denumit vf. Nimica. De aci se desprinde către nord-vest o culme bine reliefată, care se termină în marele cot al văii Capra. Din vf. Nimica şi pînă în piscul principal ocolim la mare înălţime formidabilele căldări suspendate, aflate pe versantul din stînga. Ultimul efort pe panta presărată cu lespezi ne aduce pe vf. Muşeteica, cel mai proeminent vîrf din această zonă a masivului. Silueta triunghiulară, pur alpină, a acestui gigant ne apare din nenumărate locuri ale crestei

Vedere panoramică a versantului sudic al Făgăraşului, de pe vf. Muşeteica

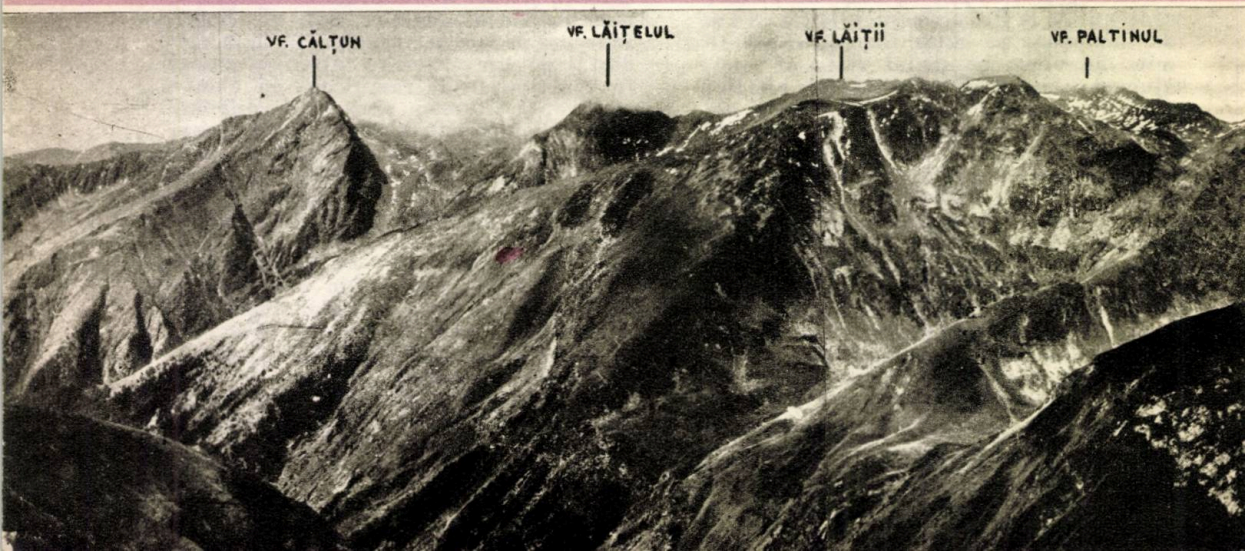

Făgăraşului: Negoiu, Capra, Vînătoarea, Moldoveanu; Muşeteica domină, de la înălţimea celor 2418 m ai săi, aproape întreg masivul. Doar către est, coama înaltă a Scărişoarei închide vederea spre Iezer şi Urlea. Este imposibil să urci pe acest vîrf pe vreme frumoasă şi să nu fii copleşit de largheţea imaginii, de unghiurile neaşteptate sub care poţi privi aproape întreaga creastă făgărăşană! Ceea ce ne atrage mai mult este însă frumoasa coastă, aşternută la picioarele noastre, şi care uneşte piscul Muşeteicii cu Rîiosul, Buda şi Arpaşul Mic, un mare zig-zag de piatră şi iarbă, cu prăpăstii pe ambele feţe.

Zidul de stîncă al Arpăşelului, din care vf. Vîrtopelul răsare ca un turn semeţ, ne reţine atenţia, mai ales datorită „Urechilor Iepurelui", orientate spre noi.

Nu putem zăbovi prea mult în creştetul muntelui. Pînă aci am consumat 3—4 ore din timpul de mers şi traseul este încă lung şi anevoios. Ne încumetăm să coborîm către şaua Rea, o „spintecătură" cu muchiile foarte înclinate şi stîncoase. Sărim din treaptă în treaptă, printre lespezi, ca pe o imensă scară naturală, ferindu-ne de versantul din dreapta, care cade vertical în fundul căldării Izv. Rău. Traversăm şaua scurtă, dar îngustă şi iată-ne din nou la urcuş către vf. Rîiosu, unul din cei mai vestiţi, dar adesea confundat cu Muşeteica, de către turiştii mai puţin iniţiaţi.

Pînă în culmea sa înaltă şi teşită urcăm în lungul unei muchii ascuţite, cu piatră aşezată aidoma cărămizilor. Sus pe vîrf se deschid noi perspective, care pînă aci fuseseră ascunse pe contrapantă. Vîrful e mai scund ca Muşeteica. În continuare, creasta formează trei ace de granit — Colţii Rîiosului — aşezaţi în şaua imediat următoare, la nord. Către est se profilează perfect silueta atrăgătoare a M. Picuiata, cu pieptul său striat de numeroşii torenţi dispuşi armonios; firele albe se prelungesc pînă în adînca vale a Budei. În spatele nostru, Muşeteica pare inaccesibilă.

Coborîm spre nord. În curînd ajungem la baza Colţilor Rîiosului, pe care îi trecem pe rînd, destul de greu. Ei se pot însă ocoli pe o brînă, pe versantul apusean. În cale se înalţă acum un vîrf secundar al Rîiosului, de sub care izvorăşte şi apa cu acelaşi nume. De aci înainte priveliştea crestei principale a Făgăraşului devine mai puţin amplă. Numai Negoiul — Călţunul la vest şi Moldoveanu — Scărişoara la est se menţin încă într-o bună vedere. Ne apar în cale din nou zone stîncoase, ferestre şi ţancuri, pe care le putem ocoli lesne.

Urcăm un vîrf secundar al Budei, apoi tot pe creastă spre nord atingem înaltul vîrf al Budei (2420 m). Este greu să nu apreciezi că din acest vîrf, la fel de excepţional ca şi Muşeteica, ţi se oferă o privire retrospectivă foarte fidelă asupra întregului traseu parcurs pînă aci.

O noutate pentru noi este apariţia lacului Buda, de la care acest pisc şi-a căpătat şi numele; iezerul cu ape limpezi de culoarea smaragdului se află în dreptul crestei joase a Arpaşului (şaua Arpaşului).

Creasta Arpăşelului, la nord-vest, este atît de aproape, încît avem posibilitatea să observăm cu lux de amănunte toate detaliile faimosului zid de piatră.

Creasta Rîiosu-Buda-Arpaşul Mic, văzută de pe vf. Muşeteica

Ceea ce ne va uimi însă mai mult va fi coborîrea din vîrful Buda în imensa despicătură, care-l separă de colosalul său vecin. Vf. Buda lasă spre nord o streaşină de piatră, care la un moment dat cade vijelios pe cca. 20 m diferenţă de nivel, chiar în despicătura foarte îngustă şi scurtă; de aci se ridică, înfricoşător de înclinată, muchia sudică a Arpaşului Mic.

Coborîm cu atenţie acest versant, mai ales în partea sa inferioară, unde ne abatem uşor către stînga, pentru ca să ieşim exact în cutură. De aci urcăm cu atenţie pe muchia ierboasă, foarte înclinată a Arpaşului Mic, căutînd să ne menţinem puţin pe versantul din dreapta.

În colţul de sud al acoperişului Micului Arpaş, savurăm din plin ultima parte a traseului, completată cu imensul abis al căldării Fundul Caprei, dincolo de care, solemn şi cu mult mai înalt ca vecinii,se înalţă piscul Vînătoarea lui Buteanu. Este zona cea mai stîncoasă, cea mai spectaculoasă pe care o poţi cuprinde dintr-o singură privire, de la această înălţime copleşitoare. 2459 m! În aparenţă nu este un record, dar în ceea ce priveşte desfătarea privirilor noastre nesăţioase după peisaje emoţionante, ea poate constitui un veritabil record!

Ceea ce mai avem de parcurs pînă la cabana Bîlea-Lac pare foarte puţin în comparaţie cu cele 7—8 ore, în care răstimp am mers în condiţii grele de orientare. Totuşi restul traseului nu este deloc prea uşor. Din piscul sudic al Arpaşului Mic parcurgem întreaga creastă aeriană a acoperişului; în stînga admirăm uriaşele căldări de sub vîrf, în care au sălaşul multe familii de capre negre; în dreapta, un povîrniş comod, cu grohotiş mărunt, se lasă în marea Căldare Pietroasă (Căldarea Arpaşului). Zărim sub noi, cam la 200 m diferenţă de nivel, poteca de creastă marcată cu „bandă roşie". Din colţul nordic al acoperişului coborîm spre nord pînă la potecă, pe care păşim apoi, îndreptîndu-ne la stînga, spre vest.

Ajungem la Bîlea-Lac după un efort continuu de 10—12 ore, pe traseul început la cantonul Piscu-Negru; acest itinerar este recomandabil turiştilor cu experienţă, cu simţ de orientare şi pregătire fizică.

În drum spre cabană, ne vom lua rămas bun de la această creastă deosebit de lungă şi frumoasă, una dintre cele mai atractive din Carpaţi; privind pentru ultima dată de la L. Capra monumentalul triunghi al Muşeteicii, cu căldările sale suspendate, enorma creastă frămîntată de stîncăria în ruină, cele două vîrfuri gemene, despărţite de despicătura caracteristică, ne vom întipări în memorie, pentru totdeauna, imagini care ne vor încînta mereu.

Ing. N. POPESCU

Munţii inspiră simţiri grandioase. Cînd vezi văile şi cîmpiile întinzîndu-se la picioarele tale, drumurile şerpuind ori în linie dreaptă, satele presărate de-a lungul lor, ai sentimentul unei ţări. Descălecătorii au venit de la munte...

George Călinescu

Să mai rămînem o clipă!... E atît de frumos să te odihneşti puţin pe vîrf şi pentru cîteva clipe în viaţă, printre nori, să visezi...

Guido Rey

POPAS LA ADA KALEH

Dimineaţă de toamnă tîrzie, cer de cristal. Pe dealurile ce străjuiesc malurile Dunării, copacii şi-au scuturat frunzele arămii. O linişte deplină stăpîneşte peisajul dunărean. Doar murmurul valurilor ce grăbesc spre Porţile de Fier dă viaţă naturii. În mijlocul valurilor, milenara insulă Ada-Kaleh pare o balenă adormită. Vegetaţia bogată şi-a desbrăcat discret *duacul* (voalul) verde şi aşteaptă, despletită, o toamnă lungă şi blîndă.

Aşteptînd lîngă halta C.F.R. sosirea barcagiului, derulez în gînd filmul zbuciumatei istorii a insulei. Cuibul de linişte şi muncă de astăzi, a fost teatrul unor lupte aprige şi sîngeroase. Poziţia ei strategică, în mijlocul Dunării, i-a rezervat locul de bastion de pază al imperiilor austriac şi otoman. Ada-Kaleh a fost micul Gibraltar din mijlocul Europei.

Zeci de mii de oameni şi-au pierdut viaţa în valurile înspumate ale Dunării, pentru ambiţia generalilor de a stăpîni acest petec de pămînt, lung de 1750 metri şi lat de 500 de metri.

Generalul Mercy — ingeniosul strateg austriac — a transformat insula într-o fortăreaţă puternică, cu ziduri groase pînă la 10 metri, creneluri, firide, adăposturi. Zidurile cetăţii au supravieţuit timpului şi stau mărturie şi obiect de curiozitate, pentru vizitatori.

Pe această peliculă imaginară văd resturile garnizoanei lui Mehmet Tahir Paşa, măcinată de molimi şi foamete, aplecînd

biruitoarele stindarde ale semilunei, în fața generalului austriac.

Dar cucerirea n-a ținut mult. La rîndu-le apărătorii creștini, după un asediu de 83 de zile, au trebuit să capituleze. Era o zi de joi din luna „Rebin el chio" din anul 1738. Vizirul, beat de bucurie, a îmbrăcat pe generalul austriac în caftan și, îmbrățișîndu-l, i-a spus:

— Aferim, slugă bună și credincioasă! Cu o oaste atît de puțină, te-ai bătut atîta vreme!

Prin pacea de la Șiștov, din 4 august 1791, insula a revenit din nou turcilor. Timp de un veac, a fost uitată de istorie și de generalii ambițioși. Își pierduse importanța strategică. În jurul ei s-au făcut schimbări radicale pe harta Europei. Abia după războiul de la 1877—78, politicienii și-au amintit de insula din mijlocul Dunării, pe care rămăsese o prezență anacronică, otomană. La 25 mai 1878, ultimul ienicer a părăsit insula, care a trecut în stăpînirea Austro-Ungariei pînă-n 1918.

— Tovarășe! Alo, tovarășe! — îmi strigă din barcă Ibrahim. Mergi pe insulă?

Filmul rulat în gînd se întrerupe brusc. Privesc uimit la barcagiu. Sfîrșit de veac, început de viață.

— Da, merg pe insulă. Cobor în barcă și m-așez în fața lui Ibrahim, care începe să vîslească voinicește. Înfiripăm o discuție, care vroia să fie convențională, dar a alunecat în istorie.

— Ați mai fost pe insulă? — începe turcul clipind din ochi.

— Da, acum două sute de ani. Am asistat în calitate de trimis special la capitularea garnizoanei lui Tahir Pașa.

Barcagiul mă privește speriat. Se oprește din vîslit. Barca este dusă de curentul apei. Ibrahim face ochi mari, întrebători...

— Nu te speria Ibrahime, am mai fost pe insulă și în anul 1320, ca trimis al Emirului din Buchara, la funerariile lui Mișchin Baba, prințul cerșetor, patronul insulei voastre.

Ibrahim se simte tot mai prost. Pare speriat. Își pregătește vîsla pentru apărare. Călătorul de lîngă el, poate fi sufletul reîncarnat al vreunui „ghiaur", care vrea să răzbune trecutul.

— Am cunoscut Ibrahime și pe ultimul vostru pașă, pe Ali Kadri.

— Aferim, răsuflă turcul ușurat. Kadri s-a dus. Odată cu el și sărăcia noastră. Am început o viață nouă.

— Da, pentru a cunoaște această viață nouă merg pe insulă.

— Păi, spune așa, tovarășe.

Ibrahim, vesel, îndreaptă barca și, după cîteva minute, ajungem la debarcader. Sar sprinten pe pămîntul ospitalier al insulei și în fața mea apare, ca din pămînt, un ghid. Indiferent de anotimp sau

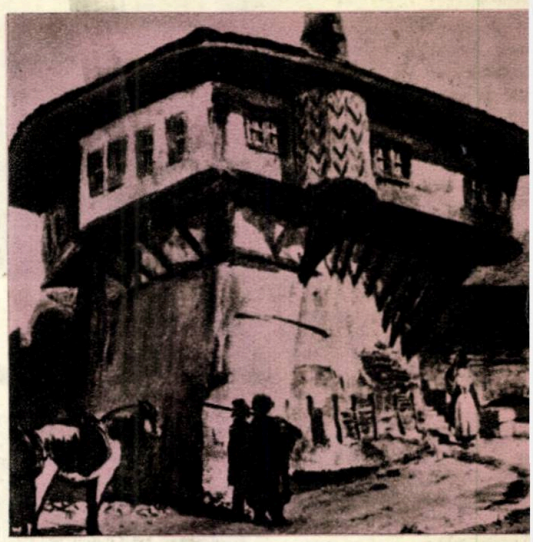

Casa pașei din Ada-Kaleh, pe la 1820. (Litografie de F.J. Lewis)

oră, orice vizitator al insulei nu poate scăpa de ghid, care, îndatoritor, te poartă peste tot locul. Peste vară, sute și mii de vizitatori, elevi sau vîrstnici, după ce au străbătut cu vaporul Cazanele, se opresc, chemați de vraja orientală a insulei, pe acest petec de pămînt, pierdut în valurile Dunării. Vegetația bogată, copacii ce-și apleacă ramurile în valurile Dunării, tufele de trandafiri, măslinii, smochinii, pepenii aromați, perele mustoase, ciripitul păsărilor, — toate fac din acest pămînt un colț de rai miniatural. Vegetația bogată amintește peisajul mediteranean. Zidurile roase de vreme, căsuțele ascunse în boschete de trandafiri, ulițele strîmte, prăvăliile cu amulete și amintiri, renumita cafenea, minaretul și moscheia, viața localnicilor — sînt un buchet de amintiri pentru vizitatori. Localnicii, tineri sau vîrstnici, cunosc istoria, mai mult sau mai puțin romanțată a insulei și vizitatorul este asaltat de informații, pentru că fiecare este mîndru de calitatea sa de insular.

Dacă în vizitele mele trecute eram întîmpinat de Ali Hagi Mustafa sau Suleiman Teofik — care cunoșteau trecutul istoric al insulei și care azi se odihnesc la sînul lui Alah —, de astă dată locul lor este luat de alți bătrîni, nu atît de eruditi, dar la fel de binevoitori. Primul drum este spre mormîntul lui Mișchin Baba, de lîngă debarcader. Pare uitat de vreme și de oameni.

— Oamenii din vremea noastră nu mai cred în legende —, zice moș Ali. Ei făuresc cu brațele și mintea visul de aur al înaintașilor.

Liniştea insulei este întreruptă de glasul difuzoarelor şi zgomotul motoarelor. Insularii nu mai visează, lîngă ceaşca de cafea, „munţii de pilaf" ai Coranului. Sînt muncitori şi muncitoare, care se-ntrec să producă mai mult, mai bine.

— Eu însă preţuiesc amintirea lui Mişchin Baba; ai să vezi pentru ce. Te rog, moş Ali, tradu-mi epitaful. Bătrînul, emoţionat, îşi pune ochelarii, şi, cu toate că el cunoaşte pe de-a rostul epitaful încrustat în piatră, traduce din limba arabă:

„Dumnezeu viu şi etern. Fii bun! Bînd mi se apropie sfîrşitul odată cu puterea băuturii. Mă culc ameţit în mormînt pînă-n ziua de apoi. În frămîntarea învierii să stau o clipă în nesimţire. Să nu se ţină seama nici de idee, nici de frica suferinţei. Mişchin Baba din Buchara, mort în anul emigrării unamiedouăsuteşaptezeci. Sufletul lui călător să se veselească. 1270 (1851) data morţii, 1320 (1901) anul ridicării epitafului".

— De ce crezi că păstrez amintirea lui Mişchin Baba?

— Poate... pentru că a spus că „insula este creată pentru a da bunătate gîndurilor şi dulce odihnă sufletului omenesc?"

— Da şi nu! A predicat bunătatea într-un loc al vrăjmăşiei războinice dintre oameni. Deci a fost solul păcii. A înfruntat suferinţa şi exploatarea.

Bătrînul de lîngă mine vrea să mă amăgească, să-mpingem discuţia cît mai departe în legendă...

— Departe, departe, la marginea stepei asiatice a kirghizilor, acolo unde se-ntretaie drumurile Asiei, era statul bogat al Bucharei. Din dinastia Samaizilor-uzbeci, a pornit în 1786 ultimul vlăstar, prinţul cerşetor Mişchin Baba, să-şi găsească liniştea sufletului la Ada-Kaleh...

— Cunosc istoria, moş Ali. Azi pe acele plaiuri îndepărtate, urmaşii lui construiesc comunismul.

Iau pe înţelept de braţ şi pornim spre cafenea.

În această casă a locuit Kossuth, exilatul de la '48. În casa vecină au stat, tot atunci, 17 revoluţionari romîni, în drum spre închisorile Belgradului.

Dar să trecem la istoria zilelor noastre. Destul am pribegit prin filelele uscate ale cronicilor apuse.

Istoria începe cu — ce să fac, nu pot altfel — ... *a fost odată* o societate „Musulmana", care exploata privilegiile insularilor şi în fruntea ei era Ali Kadri, paşă neîncoronat al insulei.

— Aici pe insulă s-a născut „capitalismul popular american" — încep să povestesc.

Cei din jurul meu mă privesc speriaţi.

— Păi, să o luăm pe-ndelete. Era „Musulmana" societate pe acţiuni? Era! Avea fiecare sărac de pe insulă o acţiune? Avea! Aceasta înseamna că toţi eraţi... capitalişti. Effendi Ali Kadri avea 90% din acţiuni? Avea! Astfel, el trăgea... foloasele!

— Iar noi ponoasele — mă completează un bătrîn.

— Păi, vedeţi? Sistemul lui Ali Kadri a fost brevetat acum peste ocean, unde s-a inventat „capitalismul popular". Dacă muncitorul are o acţiune, este egal cu Rockefeller, cu Morgan, cu Ford.

— Ei tovarăşe, d-ta îţi baţi joc de noi.

— Păi ce, noi eram egali cu Ali Kadri? El haiducea în insulă, iar cu Paşa Carol, la Bucureşti, erau prieteni buni. Amîndoi au fugit de furia poporului, ducînd cu ei avuţii imense. Pe noi ne-a lăsat cu sărăcia, cu scorbutul şi... cu acţiunile.

— Ei sînt stafiile trecutului, — clătină din cap un vecin de masă. Să vorbim de viaţa noastră de astăzi. Anul trecut am avut o femeie în fruntea obştei, Ibrahim Haţige, energică şi pricepută. Un altul cată să mă îndrepte spre mîndria insularilor: covorul din mochee, care cîntăreşte 500 kg şi a fost dăruit de sultanul Abdul Hamid.

— Cunosc moscheea, care a fost refăcută, minaretul şi covorul. Odată, sub fapt de seară, sub umbra smochinilor, am ascultat vrăjit, strigătul muezinului: *„Lea ileahe illalah, Muhamed Rasulüllah"!* Am sărbătorit cu voi bairamurile Ramazan şi Kurban bayram.

Un bătrîn băştinaş, în noua sa locuinţă

Insularii fac cerc în jurul meu. Unul mă întreabă prompt:

— Poate cunoaşteţi şi versete din Coran?

— Versetele Coranului cel nou le recitaţi voi, în fiecare zi, prin munca voastră la fabrica de confecţii, la manufactura de tutun, unde înfrăţiţi, veseli, munciţi pentru voi şi copiii voştri.

— Păi, dacă-i vorba aşa, avem creşă, spital, şcoală, cămin cultural, cinematograf. Regimul s-a îngrijit de noi. Cîştigăm bine, nu mai sîntem nevoiţi să alergăm la Severin sau Orşova după cumpărături. Avem magazine textile, alimentară, librărie...

Un puşti de alături, care trăgea cu urechea, sare-n vorbă:

— Avem, nene, cinematograf. Diseară rulează...

— Du-te şi-ţi fă lecţiile, — intervine blînd Ali. Ce caşti gura la discuţiile noastre?

— Dar clubul nostru l-aţi văzut? Păcat. Avem o bibliotecă cu 8000 de cărţi în limbile romînă şi turcă. Copiii noştri învaţă carte, avem învăţători.

Nu mai ştiu pe cine să ascult. Fiecare se simte dator să-mi dea noi amănunte din viaţa lor. Să mă duc la panoul de onoare al fabricii textile, să văd pe fruntaşi, pe Kiazim, pe Picioruş, pe Sahir, pe Ruhije.

Să fie oare urmaşii ienicerilor războinici ai lui Tahir Paşa? Nu cred. Au uitat iataganele şi se luptă cu războaiele de ţesut, mînuiesc maşinile. Femeile nu se mai ascund sub feregea de privirile bărbaţilor. Te privesc în ochi, mîndre, frumoase, pline de încredere în viitor. La difuzor se transmite muzică populară romînească. Cei peste 600 de insulari, departe de patria lor de origină, au îndrăgit patria şi muzica romînească. Acest amestec de kurzi, arabi, persani, albanezi, şi-au uitat limba maternă. Coranul face parte din bagajul amintirilor. Doar bătrînii şi hogea mai ostenesc pe filele lui înălbite de vreme.

Regimul nostru democrat-popular le-a redat valorile culturale şi tradiţia: limba turcă, portul, obiceiurile, dansurile, cîntecele străvechi, muzica dairalelor şi tamburinelor.

Directorul căminului cultural organizează serbări în care alături de dansurile romîneşti au reînviat cele orientale. Se recită poezii în care se cîntă biruinţele oamenilor muncii şi trecutul glorios al insulei. În sufletul localnicilor musteşte optimismul:

„O, patrie, zvîntă-ţi lacrima,
Să ştii că sînt fericit...
Să rîzi de acum bucuroasă,
Să rîdă soarele, pămîntul, Dunărea“.

Sînt versuri care au ţîşnit din sufletul unui poet anonim. Ele au urcat pe scenă, sînt bunul tuturor, se cîntă pe melodia vechiului Filgeanim.

Din fostul castel al lui Ali Kadri coboară şi se-mprăştie pe străduţele insulei, pîlcuri de copilaşi în uniforme albastre. Sînt veseli, ciripesc ca vrăbiile. Acasă, vor povesti mamelor tot ce au învăţat de la educatoare.

După ce mi-am sorbit cafeaua, urc pe crestele cetăţii, de unde se deschide panorama Porţilor de Fier. Sub zidurile masive, roase de vreme, se ascund tunelurile, firidele şi adăposturile, care amintesc trecutul de lupte. În trecut, în aceste grote sau „kemerfuri“, au trăit săracii insulei, „acţionarii Musulmanei“, care astăzi şi-au construit case din cărămidă. Ultimul locatar al kemerfului a fost Sali Ismail. Vroia să permanentizeze amintirea lui Mişchin Baba. Prinţul cerşetor locuia în kemerf, acoperit de zdrenţe, dar fericit lîngă stacana cu vin rubiniu. Legenda spune că vindeca bolnavii. Faima lui trecuse hotarele insulei. La „cabinetul“ său a poposit odată şi Osman Bey, în căutarea tămăduirii trupului.

— Crezi în minunile lui Mişchin Baba? — o întreb pe Enise, care mă-ntovărăşeşte.

Aceasta rîde zgomotos. Legende. Mişchin a fost un beţiv.

— Nu contest că i-a plăcut vinul. Dovadă epitaful de pe mormîntul său. Că a transformat apa din butoaiele cafegiului în vin, prin punerea mîinilor, ca în legenda creştină, nici eu nu cred.

— Generaţia noastră nu mai crede în minuni, — îmi spune mîndră Enise. Minunile le fac tovarăşele mele de la confecţii.

Înainte de plecare am gustat din specialităţile insulei: dulceaţa şi şerbetul de trandafiri, de smochine, îngheţata şi limonada preparate după vechi reţete orientale, în care localnicii sînt neîntrecuţi. Toate produsele făurite de meşterii insulei sînt „pentru plăcerea trupului şi mîngîierea sufletului“.

Se lasă umbrele înserării. Din minaretul refăcut de curînd, muezinul, ca o umbră a trecutului, repetă indiferent versetul care se-ngînă cu valurile Dunării: „*Lea ileahe illalah...*“

Pe cînd Ibrahim mă lasă pe malul stîng al Dunării, în suflet îmi mai stăruie ecourile cîntecului nou:

„Ca spicul de grîu aurit,
Aşa-i de frumos pămîntul tău, Ada Kaleh.
Aici soarele nu apune nici cînd,
Ca un văl de mireasă
Aşa eşti de proaspătă şi nouă, Ada Kaleh“.

Acceleratul de la Orşova mă porneşte spre interiorul patriei, dar sufletul mi-a rămas undeva în urmă, în insula trandafirilor, cu parfumul ei oriental.

OCTAVIAN METEA
Timişoara

PRIETENI cu drumeția

Versurile : *Angel Grigoriu*

Muzica : *George Grigoriu*

Marș-Fox

Refren

C Em F

Pri - e - teni cu dru-me - ți - a Pe po - teci în zori por-

Dm6 G7 G5+ C

nim Pri - e - teni cu dru-me - ți - a Prin-tre brazi su-im, su - im... În

Gm7 C7 F Am

soa-re se scal - dă Tîm-pla mun-ți-lor Ho - ta - re Spre za - re, stau

D7 G7 C Em F

vîr-fu-ri-le lor Pri - e - teni cu dru-me - ți - a Să por - nim cu pași vi-

Dm6 G7 Am D7 G7

oi Pri - e - teni cu dru-me - ți - a Hai ve - niți, ve - niți cu

C *Ritornella*

noi. Ho-la - ri, ho-la-ri, ho-la - ri-a, ri-a, ra. Să cîn-tăm cu toți a-

cum, Ho-la - ri, ho-la-ri, Ti-ne - re-țea, vo-io-și-a, Ne-n-so - țesc me-reu la drum.

Cooperativa de producţie meşteşugărească
„MUNCITOAREA"
Com. Topoloveni — Raionul Găieşti,
Regiunea Argeş
produce şi desface, pe bază de comenzi

CUSĂTURI NAŢIONALE

MUNCITOAREA

CARPETE, COSTUME, în specific Muscel, Argeş, Vlaşca
La cerere, execută comenzi speciale în motive de folclor din toate regiunile ţării.

Încheiaţi ASIGURĂRI la

ADAS

SCHIŢĂ DE ITINERAR

O POTECĂ PRIN MUNŢII CĂLIMANULUI

Veveriţă blîndă, în parcul din Vatra Dornei

Vînatul nu este singura comoară a munţilor Călimani. Situaţi într-un puternic triunghi de staţiuni balneo-climaterice (Vatra-Dornei, Topliţa şi Colibiţa), ei ascund o splendidă şi sălbatică regiune de drumeţie.

Lipsa cabanelor sau a marcajelor nu împiedică deloc cunoaşterea Călimanilor. „Poteca" pe care o vom descrie are farmecul de a ne conduce fără marcaj şi de a ne oferi posibilitatea de a străbate mai mult de jumătate din drumul de creastă.

Munţii Călimani sînt, de obicei, parcurşi pe zone, după cum urmează: din Vatra-Dornei, pe la Neagra-Şarului; din Topliţa, pe valea Lomaşului, pînă la Căliman-Izvor (2031 m); iar din Colibiţa, pe circuitul Dălbidanu (1699 m) — Bistricioara (1990 m) şi înapoi.

O curiozitate a rutei noastre este aceea că foloseşte o potecă de creastă denumită cîndva de localnici „drumul Mariei Tereza".

Itinerarul: Colibiţa — vf. Bistricioara — Tăul Zînelor — Poiana Lungă — Stîna de sub Tihu — Pietrosul — Gura Haitii — Neagra-Şarului—Vatra-Dornei. Distanţa aproximativă: 50 km. Timpul necesar: 3 zile.

Din comuna Bistriţa-Bîrgăului (pe şoseaua dintre V. Dornei şi Bistriţa) urcăm la cunoscuta staţiune Colibiţa. Distanţa de 14, respectiv 18 km, poate fi parcursă cu autobusul I.R.T.A., ori cu trenuleţul C.F. Coborîm din tren, după Colibiţa, în staţia Miţa. De aci, urcăm valea Bistriţei spre SE, direcţia vîrful Bistricioara. Urcuşul este domol şi ne permite să ocolim vîrful, pe la nord de el. Sus, în creastă, întîlnim „drumul Mariei Tereza"; pare să fie într-adevăr o veche construcţie strategică. După o oră de mers, ajungem la Poiana cu Tăul Zînelor (1293 m), după care întîlnim stînele de la poiana Lungă (1650 m), loc unde poposim în prima noapte. Cortul propriu este indispensabil. În apropierea noastră, spre NE, se întinde creasta semeaţă a Struniorului (1967 m). Întregul drum, efectuat pe jos, reprezintă aproximativ 6 ore de mers comod.

Ziua a doua: o plimbare pe acelaşi drum, care urmăreşte admirabil curba de nivel aproape de creastă, pînă la următoarea noastră haltă, adică stîna de sub vf. Tihu. Cortul poate fi montat aproape de şaua din care se deschide o panoramă splendidă spre Ceahlău şi valea Mureşului (la sud) şi Pietrele Doamnei — Rarău (spre nord).

În ziua a treia urcăm spre jnepii de sub Tihu şi vf. Pietrosul (2 102 m). După un drum de aproximativ 4 ore, ne alegem coborîşul spre Vatra-Dornei. Pentru aceasta, coborîm pe unul din afluenţii văii Neagra Şarului, pe care-i observăm cu uşurinţă sub versantul nordic al vf. Pietrosul. Jos, în vale, la Gura Haitii, întîlnim cantoane silvice, baraci, case, etc. La mai puţin de 30 km se află Vatra-Dornei, iar din Neagra-Şarului avem autobuse I.R.T.A.

În Vatra-Dornei înnoptăm, iar a doua zi, înainte de a părăsi poalele Călimanilor, vizităm neapărat parcul oraşului, cu fermecătoarea lui familie de veveriţe îmblînzite.

IOSIF VIEHMANN
Cluj

HEBE
SLĂNIC
MALNAŞ

NELIPSITE
NICIODATA

MINERALE
MEDICINALE

Urmaţi cura prescrisă de medic sau petreceţi concediul de odihnă la

băile
LIPOVA

Se recomandă la: boli de inimă, hipertensiune, reumatism, nevroze, boli de femei, gastrite, boli de ficat şi vezică biliară, anemie.

Condiţii optime de cazare, cantină dietetică, ştrand, distracţii.
Informaţii la băile Lipova, telefon 52.

DIN ALBUMUL NOSTRU

SERVICII PRIETENEŞTI

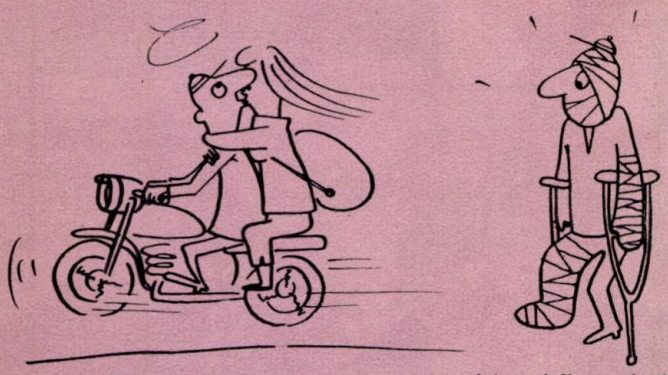

— Şi eu am fost ca tine... ... şi tu vei fi ca mine!

Desen de N. ARION

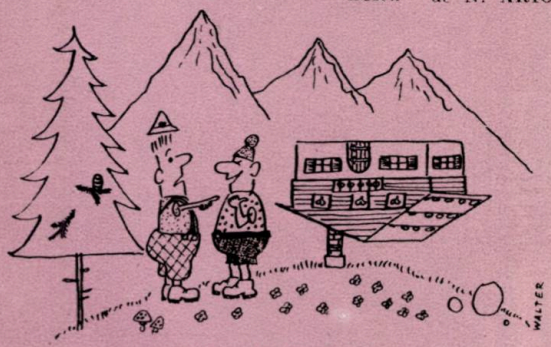

— Ce se petrece aici?
— O, nimic deosebit. Poţi să te duci. Doar că a venit un colectiv vesel care a întors cabana cu susul în jos!

Desen de WALTER

— Fii atent, colega, cînd îţi faci bocancii, că aici sînt gâleriile cam slabe...

Desen de D. PETRICĂ

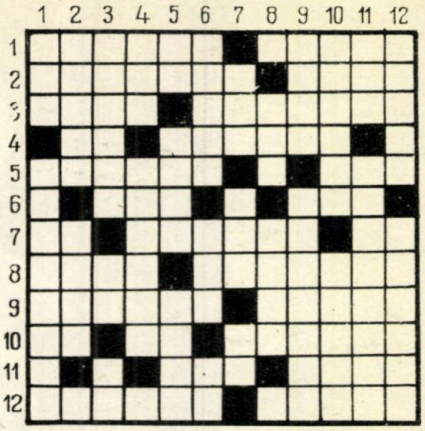

RARITĂŢI TURISTICE

ORIZONTAL: 1. Între această localitate şi Tr. Severin se află cea mai mare pantă de cale ferată (18,9 km, înclinată cu 20 mm/1m). — Cel mai mare lac artificial (cca 60 kmp). 2. În acest oraş se află cel mai vechi teatru din epoca modernă (clădit în 1817). — „Drum bun!" de Gherase Dendrino. 3. Cele mai vechi sate din ţară: Govodarva, Izverna, Berzovia, Ezeriş, etc. au fost locuite de ei. — În aceşti munţi se află peştera Meziad, cea mai înaltă din ţară (20 m). 4. În vîrf de munte! — Pădure de brazi. 5. Cel mai îngust drum. — Literă arabă. 6. Fir. — Sat în Ardeal, în apropiere de Abrud, oraşul cu cea mai veche exploatare auriferă. 7. Notă muzicală. — Cea mai mare epopee latină, opera lui Virgiliu. — Interjecţie. 8. Rîu şi peşteră în Valea Ponorului, unde se află cel mai mare grup de peşteri: Cetăţile Ponorului. — Cel mai înalt oraş (1000, 66 m). 9. Cel mai înalt este Tăul Custurii (2270 m), cel mai adînc este Tăul Negru (25,5 m), ambele în munţii Retezat. — Cel mai mare fluviu din Europa (U.R.S.S. — 3694 km.) 10. Mov la capete! — Unu şi unu! — „Zarea", vas sovietic antimagnetic, cel mai mare din lume (pl.). 11. Ceaţă pe munte. — Rege legendar al Romei (Martius). 12. Între această localitate şi Sebeş se află cea mai înaltă şosea din ţară, trecînd peste munţii Parîng (143 km — 2200 m). — Măgura Odobeştilor, deal de 1001 m.

VERTICAL: 1. Localitate în Ardeal, în apropiere de Braşov. — Munte şi cabană în Bucegi. 2. Baia de..., raion în cuprinsul căruia se află cele mai vechi sate din ţară. — Drumeţ vesel. 3. Razelm, cel mai mare din ţară (394 kmp) precum şi complexul Goloviţa, Zmeica şi Sinoe, care împreună cu cel dinţii totalizează 731 kmp. — Întrebuinţare. — Epocă. 4. Prefix. — Palat cultural în Bucureşti, clădit pe fundaţiile unui circ. 5. O parte din timp! — Cel mai vechi castel (1212). — Nume purtat de trei munţi. 6. Astfel. — Localitate în Olanda. — La Stîna din Vale. 7. Acoperă cea mai mare parte din globul pămîntesc. — Aţă. — Perne! 8. Plouată. — Unul din cele mai vechi oraşe (Singidava). 9. În acest oraş se află cea mai veche clădire universitară (Academia Mihăileană — sec. XIX). — Numele văii Argeşului de Sus, în care se află cetatea Poenari, una din cele mai vechi. 10. „Moldoveanu" din munţii Făgăraş, cel mai înalt din ţară (2543 m) şi „Omul", cel mai înalt din Bucegi (2504 m). — Numele soţiei lui Petru Rareş, care, după legendă, fiind refugiată pe muntele Rarău, în timpul unor lupte, cele două stînci uriaşe de pe acest munte au fost numite „Pietrele Doamnei". 11. Rîu în Franţa. — Drapel. — Cele! 12. În recentele săpături arheologice de la vechea gară a oraşului Constanţa au fost descoperite mai multe din statuile lor (sing.) — Drum făcut cu autocarul O.N.T.

PE CULMILE IEZERULUI

O RUDĂ APROPIATĂ A FĂGĂRAŞULUI

Străjuit la nord de creasta Făgăraşului şi mărginit la apus de cursul superior al Rîului Doamnei, iar la răsărit de cel al Dîmboviţei, masivul Iezerului domină către sud, prin vîrfurile lui impunătoare, de peste 2400 m înălţime, depresiunea subcarpatică a Cîmpulungului-Muscel. Din coama înaltă a Iezerului se desprind nenumărate culmi sub forma unor „picioare" masive, acoperite de întinse plaiuri, ce dau masivului aspectul unei ghiare uriaşe, din strînsoarea căreia pornesc spre sud apele repezi ale Rîului Tîrgului. Aceste picioare de munte mărginesc numeroase văi adînci şi umbroase, la obîrşia cărora se deschid largi circuri glaciare — urmele uriaşilor gheţari ce au existat aici în timpul glaciaţiei şi care dau un farmec deosebit acestor meleaguri alpine. Tocmai aceste forme de relief constituie, alături de crestele abrupte, şi de vîrfurile stîncoase, puncte de atracţie care recompensează din plin efortul celor cîteva ore de urcuş prin comorile de frumuseţe sălbatică ale peisajului, care aminteşte pe alocuri de peisajul Parîngului.

Dar nu numai prin aceasta masivul Iezerului şi-a cîştigat simpatia multor turişti, ci mai ales prin perspectiva unică pe care întreaga culme dintre Iezer şi Păpuşa o oferă către regiunile din jur. În adevăr, în orice parte ai privi, lărgimea de necuprins a priveliştii îţi încîntă ochiul şi-ţi dă satisfacţia şi plinătatea unor clipe de neuitat. Astfel, cînd îţi roteşti privirile de pe vîrful Iezerului Mare, eşti copleşit fie de măreţia nenumăratelor piscuri ale Făgăraşului, ce se desfăşoară la nord şi la vest, fie de farmecul crestei calcaroase a Pietrei Craiului şi de maiestatea Bucegilor care se înalţă ca un zid, dincolo de culoarul Branului, fie de puzderia plaiurilor domoale ce coboară spre Cîmpulung şi se pierd în josul dealurilor subcarpatice, către cîmpie.

Nu numai vara Iezerul îşi oferă cu atîta dărnicie frumuseţea peisajului, ci şi iarna, cînd lungile spinări ale culmilor, acoperite de troiene groase de zăpadă, constituie admirabile pante de schi.

Odată cu construirea cabanei „Păpuşa" de la Voina, pe Rîul Tîrgului, masivul Iezer a început să atragă tot mai mulţi turişti, ce-şi îndreaptă paşii spre plaiurile lui odihnitoare, care deşi nu se bucură de faima altor munţi ca Bucegii, Piatra Craiului, Făgăraş, au totuşi farmecul lor aparte.

Din punct de vedere geografic, masivul Iezer—Păpuşa face parte din lanţul munţilor Făgăraş, avînd în general aceeaşi înălţime şi masivitate, precum şi o structură geologică asemănătoare. Totuşi, prin poziţia lui în cadrul Carpaţilor Meridionali şi prin aspectul reliefului său, acest masiv se individualizează ca o unitate aparte, fiind conturat prin limite clare. Aceleaşi limite îl conturează şi din punct de vedere turistic ca o unitate bine definită.

În munţii Iezerului se pot deosebi două masive: Iezerul la vest şi Păpuşa la est, delimitate printr-o curmătură adîncă, pe care imaginaţia atît de plastică a poporului a numit-o „Spintecătura Păpuşii"; practic, însă, ele sînt inseparabile şi constituie doar două noduri orografice principale ale aceluiaşi masiv muntos.

Din vîrful izolat al Iezerului Mare, ce străjuieşte prin înălţimea sa (2463 m) întreaga zare, pornesc cîteva picioare masive, ramificate la rîndul lor în culmi secundare, ce constituie tot atîtea elemente turistice: *culmea Portăreasa*, ce se desfăşoară pe 16 km lungime între afluenţii Bratiei şi Rîul Tîrgului; *culmea Cîrligele-Păpău*, ce se întinde dincolo de curmătura Groapelor între Bratia şi Rîul Doamnei; *culmea Văcarea* (9 km), desprinsă de fapt din vîrful secundar Căţunul, care ajunge pînă în Rîul Tîrgului, în dreptul cabanei Voina; *piciorul Iezerului Mare*, cuprins între Valea Căţunului şi Valea Iezerului Mare.

La poalele Iezerului Mare se desfăşoară cununa unor frumoase căldări glaciare, dintre care cea mai mare poartă numele acestui vîrf, avînd forma unui larg amfiteatru, mărginit de pereţi abruptţi şi pe fundul căruia sclipeşte oglinda unui lac de

origine glaciară (lacul Iezer), situat la altitudinea de 2130 m. Şi el vorbeşte de gheţarii uriaşi care au sălăşluit cîndva la obîrşia văilor din acest masiv. Lîngă lac se află refugiul turistic Iezer, un bun punct de popas şi adăpost, atît pentru drumurile mai scurte din cadrul masivului, cît şi pentru traseele de legătură spre creasta Făgăraşului.

Părăsind Iezerul Mare pentru a merge în Păpuşa, va trebui să străbatem întinsa spinare a Bătrînei, care reprezintă o punte de legătură — cu o lungime de 11 km — între cele două vîrfuri principale ale masivului. Netezimea acestei spinări este tulburată doar de cîteva vîrfuri mai înalte, ca: Piscanul, Bătrîna, Frăcea, Tambura, din care se desprind spre sud culmile prelungi cu aceleaşi nume, iar spre nord crestele mai scurte şi stîncoase ale Boarcăşului şi Colţilor lui Andrei, care se opresc în valea Dîmboviţei.

În partea estică a masivului, la obîrşia Rîului Tîrgului, se înalţă falnic vîrful Păpuşii, a cărui formă piramidală, greoaie, se profilează peste culmile domoale ale Argeşelului, străjuind cîteva căldări glaciare adînci şi foarte sălbatice (Cascue, Dracsin, Valea Barbului). Fiind un punct dominant (2391 m), Păpuşa oferă o splendidă perspectivă spre creasta Făgăraşului, spre munţii Ţagla şi mai ales către Piatra Craiului, a cărei creastă albă, dantelată, se dăruieşte privirii în toată splendoarea ei. Din vîrful Păpuşii coboară mai multe culmi, în lungul cărora se întind tot atîtea poteci turistice. Astfel, către sud coboară nesfîrşitele spinări paralele ce încadrează cursul superior al Argeşelului şi se pierd treptat în dealurile împădurite ale Lereştilor, Nămăeştilor şi Rucărului. La acestea se adaugă, spre est *piciorul Boteanul*, care coboară către Dîmboviţa atît prin culmea *Plaghia-Broasca* cît şi prin prelungirea lui sudică, *Pleaşa Drăganului*. Apoi, către nord se desfac alte spinări masive: *Cascue*, *Dracsinul* cu ramura lui nordică, *Peceneagul*, iar la vest, culmea *Barbului* şi a *Paltinului* — toate fiind separate de văile cu aceleaşi nume şi limitate la exterior de valea Dîmboviţei, care desparte masivul Păpuşa de munţii Făgăraşului.

Din punct de vedere turistic, masivul Iezerului este accesibil mai ales dinspre sud, din oraşul Cîmpulung, pe mai multe trasee, dintre care unele sînt căi de acces, altele trasee de circuit, iar altele trasee de legătură.

Lăsînd la o parte variantele itinerarelor mai puţin frecventate, vom schiţa numai traseele care pătrund direct în inima masivului, pe poteci marcate, pornind de la cabana Voina, situată pe valea Rîul Tîrgului, la 23 km nord de Cîmpulung, la altitudinea de cca. 950 m. La această cabană ajungem urmînd Rîul Tîrgului de la Cîmpulung în sus, prin comunele Voineşti şi Lereşti, pe o şosea bine amenajată pentru autobuse. De aici pornesc patru trasee principale de circuit şi anume: circuitul de creastă, circuitul lacului Iezer, circuitul Iezerului Mare şi circuitul Păpuşii.

Circuitul de creastă străbate întregul cerc de creste ale masivului şi revine la punctul de plecare fiind, astfel, posibil în două sensuri. Acest traseu porneşte de la cabana Voina către lacul Iezer peste culmea Văcarea şi vf. Căţunului, pe la crucea Ateneului Voineşti, de pe marginea căldării Iezerului Mare. De aici coborîm, pe o potecă ce se strecoară printre blocuri de piatră, la refugiul de lîngă lacul Iezer, unde putem poposi peste noapte. Aici marcajul nostru se îmbină cu cel care urcă din valea Bătrînii pe piciorul Iezerului Mare. De la crucea Ateneului către Iezerul Mare, marcajul urmează culmea din prelungirea vf. Căţun spre vest, pînă cînd pătrunde în marea de pietre ce acoperă vf. Iezerului Mare; apoi continuă printre stînci pentru a ajunge la vf. Roşu. Cele trei vîrfuri apropiate, care-şi dau mîna aici: Iezerul Mare, Iezerul Mic şi Roşu, constituind inima masivului, se remarcă printr-o masivitate grandioasă, al cărei echivalent nu-l găseşti decît poate în Retezat. După ce părăseşte vf. Roşu cu povîrnişurile lui prăpăstioase spre căldările Groapelor, poteca străbate plaiurile ierboase, care duc peste Piscanul în şaua Bătrînei, punctul de trecere al drumului (şleaului) păstoresc cu acelaşi nume, urmînd apoi hăţaşul ce se arcuieşte pe coastele plaiului

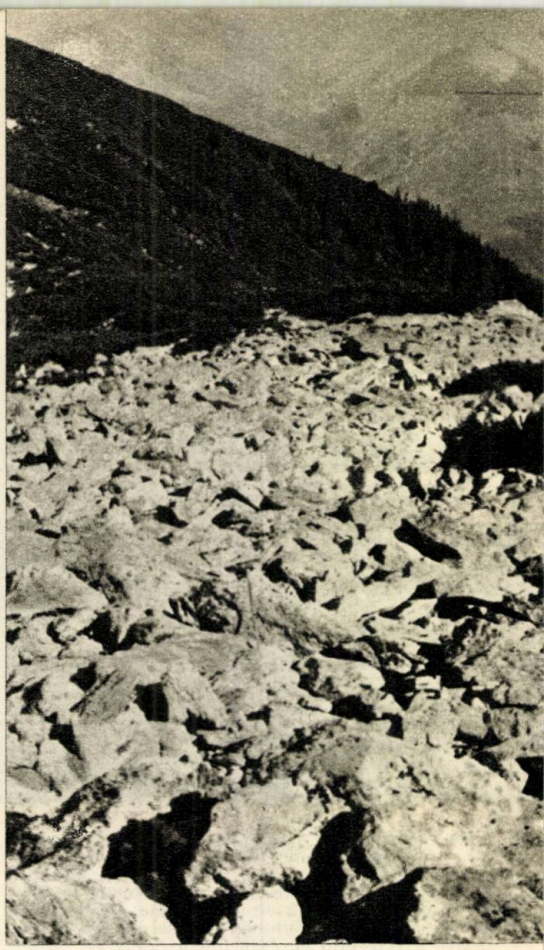

„Rîu de pietre" la izvoarele Dîmboviţei

lui Pătru, pe la „Izvorul din plai". De aici, drumul nostru continuă peste pajiştile însorite ale Frăcii şi Tamburei, coboară în spintecătura Păpuşii, urcînd apoi în serpentine largi pe coastele pietroase ale vîrfului Păpuşa. De aici, circuitul îşi continuă traseul spre miazăzi prin poiana Sf. Ilie, de la obîrşia Argeşelului, pe la stîna din Găinaţul Mare, coborînd în Valea Largă, unde poteca noastră se racordează cu traseul care vine din Piatra Craiului, ieşind apoi în valea Rîul Tîrgului, la cabana Voina. Timpul necesar parcurgerii acestui circuit este de 2 zile.

Alt drum mai scurt este *circuitul lacului Iezer*. El porneşte de la cabana Voina, urmînd cursul Rîului Tîrgului în sus, apoi valea Bătrînei spre nord-vest, prin pădure de fag şi de brad, pînă la confluenţa cu valea Căţunului. Aici drumul are două variante: una pe piciorul Iezerului Mare, iar alta care urmează valea Căţunului pînă la lacul Iezer. Timpul necesar acestui traseu este de 4—5 ore. Circuitul se încheie prin întoarcerea, destul de comodă, pe marcajul din lungul culmii Văcarea pînă la Voina, timp de 3 ore.

Un alt traseu realizează *circuitul Iezerului Mare*, avînd rolul să scurteze circuitul de creastă cînd vremea nefavorabilă nu ne permite să-l parcurgem în întregime. Pornind de la aceeaşi cabană (Voina), el pătrunde mai întîi în valea Cuca şi urcă pe piciorul prelung al Plaiului lui Pătru, pînă la „Izvorul din plai", unde se racordează cu traseul marelui circuit de creastă. Pentru parcurgerea acestui drum sînt necesare 5 ore la urcuş şi 3 ore la coborîre. Din acest punct, circuitul Iezerului Mare se continuă spre vest, peste „Şleaul Bătrînei", vf. Piscanul şi vf. Roşu, la vf. Iezerul Mare — crucea Ateneului — lacul Iezer, de unde revine

la Voina, fie pe piciorul Iezerului Mare, fie prin valea Căţunului şi apoi prin valea Bătrînei.

În fine, *circuitul Păpuşii* urmează traseul Voina-Plaiul lui Pătru, pînă la „Izvorul din plai", de unde se continuă spre răsărit peste Frăcea şi Tambura. Privind de aici către nord, ne apare în faţă un tablou de o frumuseţe tulburătoare: căldările afunde ale Colţilor lui Andrei, mărginite de prăvălişurile stîncoase, abrupte, pline de grohotiş şi acoperite în mare parte de covorul întunecat al jneapănului, care în ansamblu dau acestei regiuni de la izvoarele Dîmboviţei o rară sălbăticie. Ajungînd pe vîrful Păpuşa, după ce admirăm panorama crestelor înconjurătoare, coborîm pe la izvoarele Argeşelului la Stîna din Găinaţul Mare, apoi în Valea Largă, ieşind pe Rîul Tîrgului la Voina, aşa cum am văzut din schiţarea circuitului de creastă.

În afară de traseele de circuit, în lungul cărora întîlnim gama variată a peisajului specific Iezerului, putem parcurge şi alte drumuri care fac legătura cu munţii învecinaţi. Aceste drumuri de legătură spre Făgăraş sau Piatra Craiului vor deveni cu timpul importante artere de circulaţie turistică, prin atractivitatea lor şi prin variaţia peisajelor pe care le străbat, mai ales după ce se vor construi cabanele necesare adăpostirii turiştilor.

Un asemenea traseu este acela care face legătura între Iezer şi creasta Făgăraşului, pornind de la lacul Iezer peste vf. Iezerul Mare şi vf. Roşu, de unde coboară apoi pe piciorul Roşu la curmătura Oticului (obîrşia Dîmboviţei), lăsînd în dreapta sălbaticele căldări ale Boarcăşului, iar în stînga pe acele ale Groapelor. De la Otic, după ce lasă în urmă creasta ascuţită Colţii Cremenii, el urmează lunga potecă ce duce peste muntele Mezea spre vf. Brătila, după ce trece în revistă pitoreştile căldări din valea Vladului. De aici, trece peste vîrfurile Ludişor şi Fundul Lăngii şi apoi prin curmătura Zîrnei, avînd ca punct final cabana Urlea (timp: 2 zile).

Pe cei care vor să-şi îndrepte paşii spre Piatra Craiului, îi sfătuim să urmeze drumul marcat de la Voina prin Valea Largă — Valea Rea — Crucea Domnişanului — valea Argeşelului — lacul Ţefeleica — Plaiul lui Purdel — Valea Rîuşorului — Casa Pădurii — Măra — Plăicel — valea Clăbucetului — muntele Broasca — valea Dîmboviţei (Cojocaru). De aici, drumul continuă prin Valea lui Ivan, pe la Mormîntul Grănicerului, intră în Valea Urzicii şi ajunge la baza peretelui calcaros al Pietrei Craiului, la Ceardacul Stanciului şi apoi spre Marele Grohotiş. Posibilităţi de adăpostire sînt deocamdată stînele din Argeşel, Ţefeleica, Broasca, Valea lui Ivan.

Călătorul care urmează timp de 8—10 ore de mers acest traseu, deşi străbate regiuni mai puţin spectaculoase, trecînd prin păduri de brad şi de fag şi traversînd mai multe văi adînci, are mereu în faţă peretele Pietrei Craiului, acest monument unic din alcătuirea Carpaţilor noştri, a cărui creastă argintie îşi etalează belşugul comorilor ei de frumuseţi alpine.

Pentru aceasta, Iezerul care străjuieşte alături de Păpuşa întreaga zare, între vecini cu un asemenea rang ca Făgăraşul şi Piatra Craiului, cu plaiurile lui însorite, înveşmîntate în verdele proaspăt al întinselor păşuni, cu tumultul pîraielor repezi şi cu aerul puternic al pădurilor de molid, merită să fie vizitat şi cunoscut.

EUGEN NEDELCU

Cabana Urlea, poartă de legătură spre creasta Făgăraşului

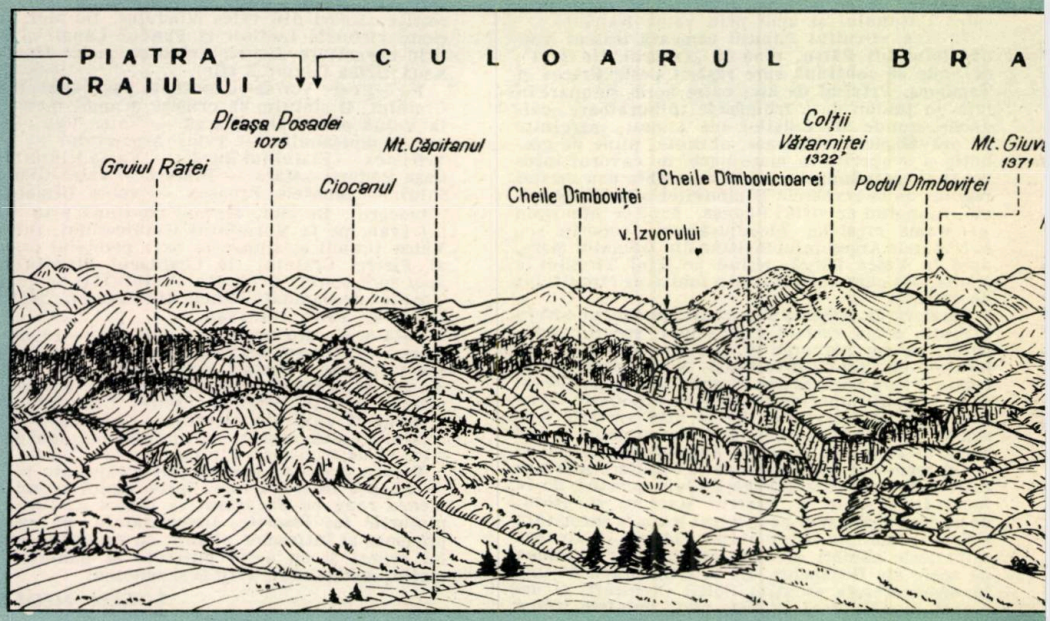

Taberele de pionieri în plină natură, primul pas spre turism

După un an şcolar în care copiii se străduiesc să-şi însuşească în mod cît mai temeinic cunoştinţele clasei respective, o perioadă de destindere, de schimbare a preocupărilor — vacanţa — e nu numai binevenită, ci şi necesară. Dar pentru ca această perioadă de odihnă să dea cît mai bune roade, să refacă forţele şi să mărească dorinţa de învăţătură, dînd în acelaşi timp posibilitatea cunoaşterii unor lucruri şi locuri noi, interesante, vacanţa trebuie să fie activă, să dea prilej copilului să se distreze în cele mai diferite feluri: să citească, să se dedea unei activităţi care să-l pasioneze. Aceasta se petrece, în general, în taberele de pionieri. Situate în mijlocul naturii, într-o pădure plină de farmec, pe malul mării sau al unei ape, tabăra e o adevărată pepinieră de excursionişti. Orice ieşire din tabără, devine o excursie ad-hoc: locuri noi, peisaje necunoscute, plante, gîze etc. li se dezvăluie copiilor cu tainele şi frumuseţile lor. Din prima zi, împrejurimile taberei lansează ca o chemare spre turism. Şi copiii atît aşteaptă. Participarea la excursii le dă posibilitatea de a obţine noi cunoştinţe în domeniul istoriei, geografiei, ştiinţelor naturii, geologiei, artei. Copiii au prilejul să cunoască munca avîntată din uzine şi de pe ogoare, să vadă noile construcţii ale socialismului. În acest fel, pionierilor li se dezvoltă dragostea de patrie, respectul faţă de creaţia oamenilor muncii, le creşte dragostea de natură şi gustul pentru frumos. Excursiile acestea, bogate în impresii, devin astfel iniţierea în drumeţie, pe care pionierii o vor practica şi după trecerea copilăriei.

Şi în vara trecută numeroasele tabere pioneresti, înfiinţate în diverse locuri, deosebit de pitoreşti, au dat prilejul pionierilor să pornească în drumeţie pe cărări de munte sau prin localităţi istorice. Aceasta au făcut-o nu numai cei din taberele centrale, organizate în afara localităţilor, ci şi pionierii din taberele locale. Pionierii din tabăra Stejeriş-Braşov au

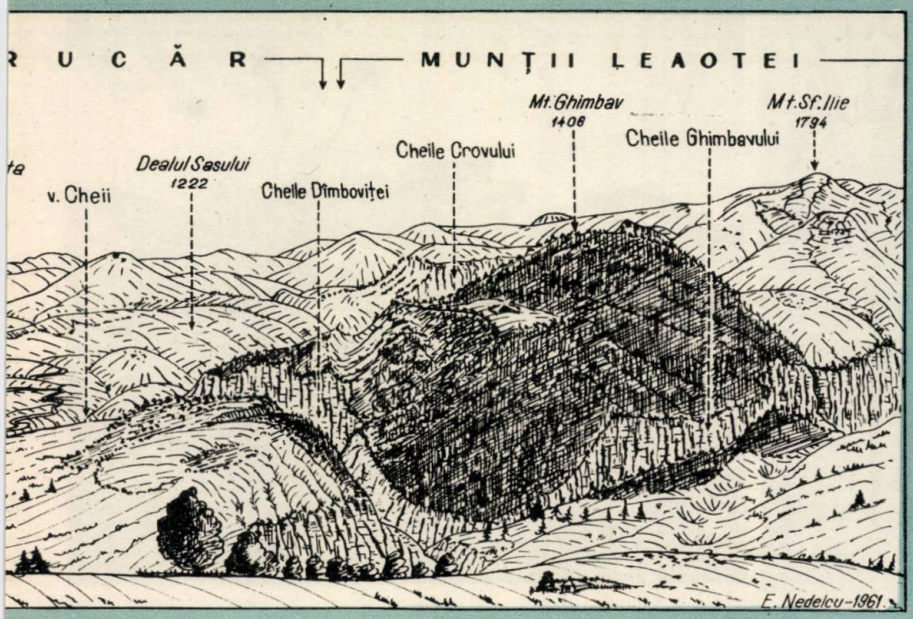

fost la Poiana Braşov, pe Tîmpa, la GAS Stupini etc. Cei din tabăra „1 Mai"-Tei din Bucureşti, au fost la Ploieşti, Băicoi, Afumaţi, în excursii de o zi. În excursii frumoase au fost şi ceilalţi pionieri, din taberele locale Rîureni, Jiblea Călimăneşti şi altele.

Pionierii din tabăra centrală de la Homorod au participat şi la un concurs de orientare; cei din tabăra centrală Suzana au urcat la Muntele Roşu, Trei Izvoare, Ciucaş, au fost la Cheia şi pe Zăgan.

Excursii asemănătoare au făcut şi alţi pionieri, din alte tabere (Păuşea, Cozia, Gura Lotrului), cei din Osmancea — raionul Negru Vodă, Calomfireşti-Alexandria, Tg. Mureş etc. Trebuie să menţionăm de asemenea taberele internaţionale de pionieri (ca cea de la Costineşti), care ajută la sădirea în inimile şcolarilor a spiritului internaţionalismului proletar.

La sfîrşitul unei vacanţe pline de frumuseţe şi noi învăţăminte, pionierii s-au întors la şcoală cu mintea îmbogăţită şi cu dorinţa sporită de învăţătură.

Totodată, cei mai mulţi dintre ei, care au rămas cu dorul de excursii în inimă, aşteaptă prima vacanţă pentru a porni din nou la drum. Primul pas spre turism, tabăra, i-a plasat pe o cale plină de satisfacţii şi învăţăminte.

prof. EŢIA LAZĂR

De la munte la mare

Turistul... însetat

Între mare şi-ntre munte
A cedat alpinului...
Şi s-a dus ca să înfrunte
Munţii-n ... Valea Vinului!

Umilul

Pe şef la Breaza l-a condus,
Bine-nţeles, la cea de SUS.
Iar el, cum nu-i orgolios,
S-a stabilit la cea de JOS!

Cocheta la băi

Toată vara, cînd o prinzi,
Şade numai la... Oglinzi!

Distratul

Pe munţi se urcă rareori,
Şi totuşi e cu capu-n nori!

Coaforul

Pentru dînsul farmec are
O pădure cu... cărare!

Afemeiatul

Pe faleză, c-o lunetă,
Urmăreşte o... „vedetă"!

D. BARTOLO

BIBLIOTECA ... SIBIU
1725

FLOAREA DE COLȚI

Podoabă de preț a peisajului alpin, în țara noastră, floarea de colți a fost declarată monument al naturii, bucurîndu-se astfel de protecția legii. Prin această măsură s-a înlăturat pericolul dispariției ei, pierdere ireparabilă și de neînlăturat dacă n-ar fi fost stăvilită la timp „vînătoarea" ce se practica pînă mai acum cîțiva ani pentru obținerea florii de colți.

Dragostea pentru această minunată plantă de munte și dorința de a o păstra, pentru a da și generațiilor viitoare posibilitatea s-o admire, nu ne îndreptățesc să adoptăm o atitudine de pasivitate. Nu este suficient că, personal, sîntem convinși de necesitatea măsurilor de protecție; trebuie să obligăm și pe alții să respecte legea. Să nu cumpărăm, nici pe munte, nici în gări și nicăieri în altă parte, florile culese de alții și să nu ezităm în a solicita intervenția organelor de resort ori de cîte ori constatăm că floarea de colți devine obiect de negoț.

Singura situație în care ne putem desfăta cu adevărat, privind minunata ei alcătuire și înfățișare, este numai atunci cînd ajungem să cercetăm floarea de colți în locurile pe care ea trăiește în mijlocul naturii. Să nu transformăm această împrejurare fericită în pretext de a culege floarea: smulgînd-o din rădăcină, nu vom reuși decît s-o urîțim.

Cît despre legenda că floarea de colți crește numai pe locuri inaccesibile, în zilele noastre afirmația rămîne într-adevăr numai legendă. În ultimii ani, această nestemată a florei alpine s-a răspîndit iarăși mai peste tot în masivele calcaroase din Carpați. În munții Rodnei, de pildă, existența ei, alături de cărările intens circulate din jurul Cormaiei sau din apropierea Corongișului, nu este nicidecum o raritate. Prin Ceahlău, pe Bucegi (nu departe de Caraiman) sau prin stîncile Rarăului, azi nu trebuie să te mai cațeri ca s-o întîlnești cu ușurință.

Cît de mare este aria de răspîndire a florii de colți, o dovedește și faptul că poporul o numește în fel și chip. Iată cîteva dintre aceste denumiri: albumiță sau albumeală, albinele sau albinețe, canafi, flocoșele, prescurele, siminic, steluță, tudeliță sau tuduliță, etc. Pe alocuri i se spune, pur și simplu, „floare" ca și cum ar fi vorba de o adevărată „floare a florilor".

Cu motocicleta pe înălțimile Parîngului

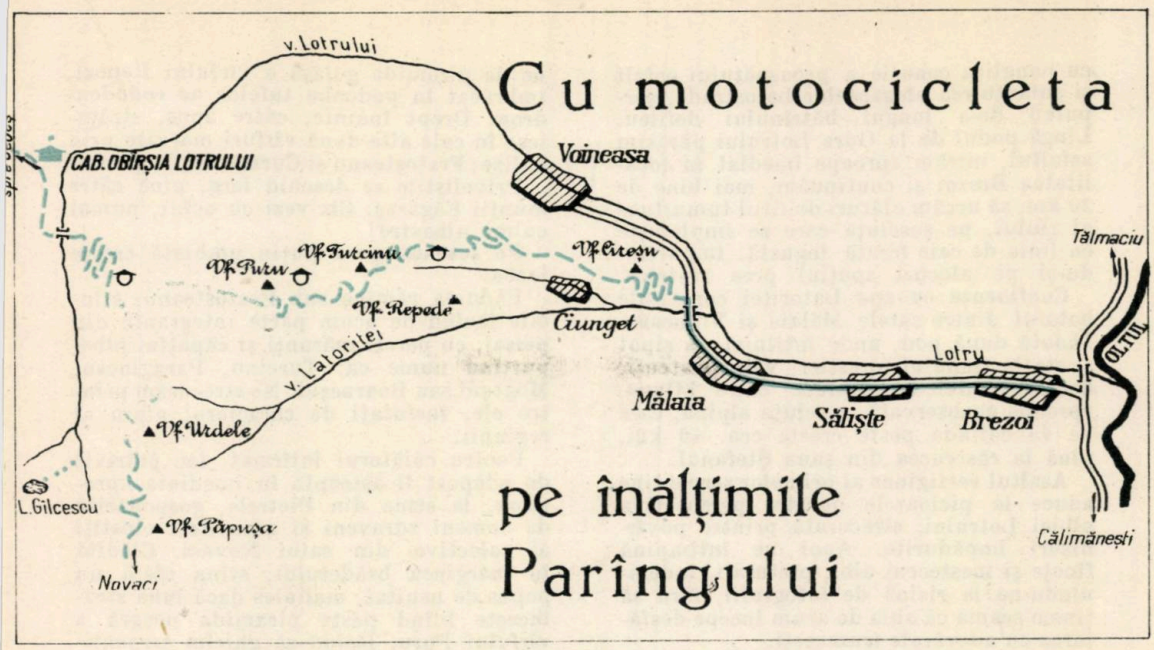

Dacă drumețul pasionat preferă să umble pe jos, uneori îi stă bine și... călare. Nu ne referim însă la căluții noștri munteneşti, mărunți și cuminți, cu podoaba țoalelor romînești strînsă în chingă peste șaua de lemn. Progresul tehnic a făcut să apară și să sporească, de la an la an, numărul turiștilor care se avîntă către regiunile pitorești ale Carpaților, mînuind cu îndemînare puteri de cîteva ori mai mari ca ale Pisicuței, pe care Calistrat Hogaș a purtat-o de dîrlogi prin munții Neamțului.

Mii de motociclişti gonesc vara pe minunatele şosele asfaltate, cutreieră coclaurile Apusenilor, poposesc la cabanele din Retezat, Semenic, Rarău, Muntele Roşu, traversează cele mai puțin umblate trecători. Printre aceste drumuri de munte, locul de frunte îl deține traversarea masivului Parîng, cunoscută pentru altitudinea, lungimea, dificultatea și mai ales perspectivele alpine oferite.

Fie că am trecut din valea Sebeșului la Obîrșia Lotrului și urcăm în continuare spre vîrfuri, fie că venim dinspre Novaci peste Păpușa și Urdele, ne rămîne întipărită în memorie răscrucea celor trei drumuri care se întîlnesc pe locul șes din șaua domoală a muntelui Ștefanul: unul urcă în serpentine ieșind la gol deasupra codrului din valea Lotrului, altul se cațără peste culmile pietroase, iar al treilea face un arc larg și se pierde apoi în linie dreaptă către răsărit, pe deasupra uneia dintre căldările alpine ale văii Latorița. Foarte puțin umblat, acest drum care stîrnește nedumerirea multor drumeți „motorizați", nu este totuși cu nimic mai prejos ca farmec, meritînd să fie popularizat și inclus în proiectele viitoarelor noastre concedii.

Călătoria noastră alpină începe din valea Oltului, astăzi mai frumoasă ca totdeauna,

Sub vîrful Păpușa, către pasul Urdelor

cu panglica cenuşie a proaspătului asfalt şi înlănţuirea elegantelor balustrade, şerpuind de-a lungul bătrînului defileu. Lîngă podul de la Gura Lotrului părăsim asfaltul, intrăm aproape imediat în localitatea Brezoi şi continuăm, mai bine de 20 km, să urcăm alături de firul tumultuos al rîului, pe şoseluţa care se împleteşte cu linia de cale ferată îngustă, împărţindu-şi pe alocuri spaţiul prea restrîns.

Confluenţa cu apa Latoriţei constituie hotarul dintre satele Mălaia şi Voineasa. Îndată după pod, unde întîlnim un şipot şi staţia trenului forestier, vom fi atenţi, deoarece aici se desface către stînga, aproape neobservată, şoseluţa alpină, care ne va colinda peste creste cca. 40 km, pînă la răscrucea din şaua Ştefanul.

Asaltul vertiginos al primelor serpentine aduce la picioarele noastre perspectiva albiei Lotrului, strecurată printre povîrnişuri împădurite. Apoi ne întîmpină fîneţe şi mesteceni albi, picturali, îndemnîndu-ne la risipă de fotografii, fără să ţinem seama că abia de acum începe desfătarea cu adevărate frumuseţi.

Drumul ne poartă foarte aproape de culmea vîrfului Cireşu, continuă într-o uşoară coborîre, trece pe lîngă prima stînă şi iese iarăşi în loc deschis, oferindu-ne priveliştea cătunului Ciungetu, ultima aşezare, răsărită la stînga şi dedesubt, pe firul îngust al Latoriţei. Panglica subţire a drumului devine pe rînd făgaş peste coaste ameţitoare, sau alee umbrită de mesteceni, urcînd şi coborînd plaiul Balţurile. Ea ne apropie cu repeziciune de următorul obstacol, muchia împădurită de la Dosul Mînilesii şi coasta Ştevia, peste care serpentinele bolovănoase constituie o piatră de încercare a îndemînării noastre şi a rezistenţei motorului. Dincolo de creastă ne potolim setea la şipotul ce susură lîngă o plantaţie, apoi întîlnim cantonul pastoral Plaiul Poienii.

Am ajuns astfel la jumătatea distanţei între valea Lotrului şi muntele Ştefanul, abătîndu-ne mult de Latoriţa. Sub noi se adînceşte valea Rudăreasa, despărţindune de piramida golaşă a vîrfului Repezi, îmbrăcat în podoaba tufelor de rododendron. Drept înainte, către apus, străjuiesc în cale alte două vîrfuri marcate prin balize: Fratoşteanu şi Curmătura Noptesei.

Priveliştile se deschid larg, pînă către munţii Făgăraş. Cît vezi cu ochii, numai culmi albastre!

Pe şoseaua prea puţin umblată creşte iarba.

Pădurea rămîne sub Fratoşteanu, stîncile făcînd de acum parte integrantă din peisaj, cu pereţi mărunţi şi căpăţîni albe, purtînd nume ca: Turcinu, Paraginosu, Mogoşul sau Boarneşul. Ne strecurăm printre ele, încîntaţi de caracterul alpin al regiunii.

Pentru călătorul întîrziat, loc potrivit de adăpost îl aşteaptă în imediata apropiere, la stîna din Pietrele, gospodărită de oameni zdraveni şi muncitori cinstiţi ai colectivei din satul Novaci. Clădită în marginea brădetului, stîna oferă un popas de neuitat, mai ales dacă luna străluceşte blînd peste piramida neagră a vîrfului Puru, lăsînd să ghicim serpentinele care vor trebui învinse a doua zi.

Dincolo de acest vîrf, priveliştea Parîngului se reînnoieşte. În faţă apar cele mai înalte culmi ale masivului. Către stînga ne însoţesc o căldare lungă şi domoală, coaste verzi, pîlcuri de pădure şi stîne răzleţe.

De acum greutăţile rămîn în urmă. În linie aproape dreaptă, drumul unduieşte, traversînd povîrnişurile de sub culmea Zănoaga şi Coasta Benghii.

La cel mult o oră depărtare de stînă, el ne duce pe muntele Ştefanul.

Oprim cîteva clipe la răscrucea şoselei Sebeş-Novaci. Avem de ales între coborîrea către Obîrşia Lotrului, sau continuarea urcuşului, peste Urdele, la cabana Rînca. În duduitul motorului, alte noi impresii se vor adăuga la bagajul frumoaselor amintiri, culese de-a lungul drumului străbătut pînă acum.

ing. I. COMAN
Braşov

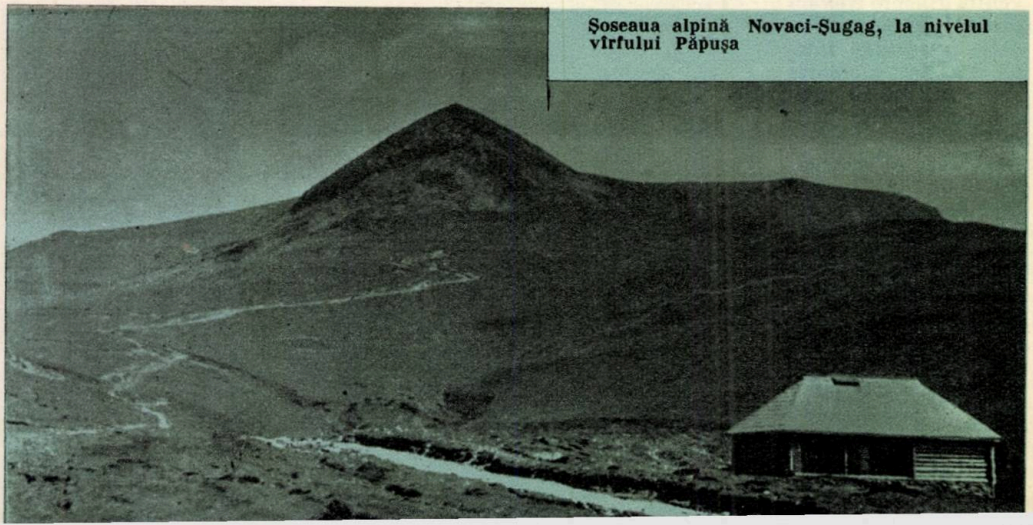

Şoseaua alpină Novaci-Şugag, la nivelul vîrfului Păpuşa

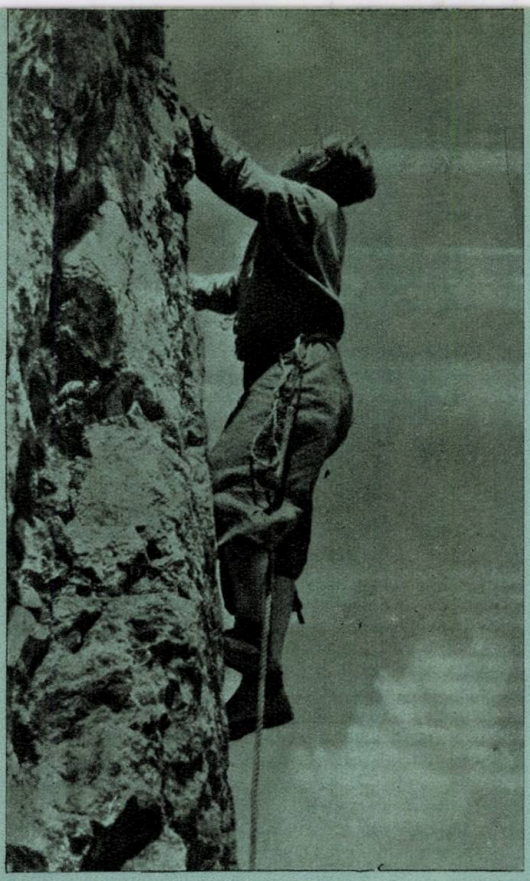

FIGURI DE MARI ALPINIŞTI

FRITZ KASPAREK

Gîndurile alpinistului se rotesc în jurul vîrfului de munte, iar visele sale îşi găsesc împlinirea în fapta alpină.

Şi te pot asigura că nu există o faptă mai bărbătească decît „lupta cu muntele" şi nici o împlinire mai desăvîrşită decît cucerirea vîrfului.

Ceea ce caut, este acel perete, colo sus, acea creastă, acea muchie....

F.K.

Pe firmamentul alpin al celui de-al patrulea deceniu al veacului nostru, a strălucit o stea de mărimea I: Fritz Kasparek, un vienez pur sînge, plin de temperament şi de umor. La 17—18 ani, pasiunea lui era dansul. Pînă cînd, într-o sîmbătă seara, în drum spre şcoala de dans, întîlni un grup de băieţi şi de fete care-l invitară să meargă cu ei pe munte. Şi, fie că-l atrăgea noutatea, fie că de vină erau o pereche de ochi frumoşi, Fritz s-a întors acasă, şi-a scos gulerul scrobit, şi-a schimbat pantalonii cu alţii vechi şi, aşa, în pantofi de stradă cum era, căci altă pereche nu avea, s-a dus pe munte. Din acea clipă, muntele a devenit viaţa lui. În orice duminică, în orice oră liberă, era pe munte.

Doi ani s-a mulţumit cu stîncile din apropierea Vienei, mai accesibile mijloacelor sale modeste. Dar cu timpul, aceste stînci nu-l mai mulţumiră. Făcuse toate traseele, începînd cu cele mai uşoare şi mergînd gradat pînă la cele mai grele, descoperind şi trasee noi. Merse apoi în Alpi. Sistematic, cu fiecare tură, sporea dificultatea. Şi iată-l parcurgînd cele mai grele trasee de stîncă din vremea aceea: Cima Grande — peretele nordic, Civetta — peretele nord-vestic, Marmolada — contrafortul sudic, Cima Vestică — peretele nordic.

Pentru fiecare „ieşire", Fritz Kasparek se pregătea minuţios, antrenîndu-se în aşa fel încît condiţia lui fizică să corespundă întru totul dificultăţilor traseului ales. Visul lui era să atace peretele nordic al Eigerului. Eigerul respinsese toate atacurile de pînă atunci, soldate cu şase morţi. Pentru a-şi încerca forţele în vederea asaltului peretelui nordic al Eigerului, Fritz Kasparek atacă în premieră peretele nordic al lui Cima Grande pe timp de iarnă. Apoi, în vara anului 1938, reuşeşte în sfîrşit cea mai răsunătoare premieră a perioadei dinaintea celui de-al doilea război mondial: peretele nordic al Eigerului, rămas pînă astăzi o piatră de încercare pentru candidaţii la ascensiuni în Anzi şi Himalaya.

După furtuna celui de-al doilea război mondial, Austria se reface şi iată-l pe cetăţeanul ei, Kasparek, în Anzi. Din Salccantay (Cordillera Huayhuash), Fritz Kasparek nu s-a mai întors însă. Era în iulie 1954...

În cele ce urmează, redăm una din cele mai grele escalade înfăptuite de Kasparek şi povestită de el însuşi.

CONTRAFORTUL SUDIC AL MARMOLADEI

...La ora 3 dimineaţa am fost treziţi din somn. Era frig şi nu era deloc plăcut să ieşi din sacul de dormit. La 4 părăseam, poticnindu-ne, cabana. Era întuneric şi vîntul bătea călduţ dinspre strungă, dîndu-ne de gîndit. Cînd se făcu ziuă şi norii se colorară într-un roşu aprins, schimbarea vremii se anunţă sigură.

Nu aveam cu noi decît strictul necesar, căci, cu cît aveam mai puţin de cărat, cu atît mai rapidă putea să fie înaintarea şi cu atît mai sigur puteam scăpa de bi-

vuac. N-aveam nici echipament de bivuac, nici îmbrăcăminte de rezervă şi doar puţine provizii.

Contrafortul este o tură cu un renume prost. Din istoricul lui reiese că numai cele mai bune corzi au reuşit să-l parcurgă. Micheluzzi şi tovarăşul său, Peratoner şi Glück, Schütt şi Stösser, — au fost primele corzi care au încercat premiera. Nici una însă n-a reuşit să treacă punctul cheie al traseului, o surplombă în formă de tavan, alcătuită dintr-un enorm bloc înţepenit. Un ghid de talia lui Glück a trebuit să fie scos de către o echipă de ajutor; el a declarat după aceea că trecerea surplombei este imposibilă.

Schütt şi Stösser au demonstrat că trecerea e posibilă. După două încercări infructuoase, le-a reuşit premiera în împrejurări dramatice. Ei au declarat că această escaladă e cea mai dificilă din cîte au făcut vreodată în Dolomiţi.

Hans Steger şi Paula Wiesinger au reuşit a doua parcurgere. A urmat tentativa unei corzi germane, care s-a terminat însă tragic, soldîndu-se cu un mort. A treia parcurgere au reuşit-o nişte ghizi italieni.

Timp de doi ani n-a mai încercat nimeni să refacă traseul. Acum a venit rîndul nostru, să ne încercăm norocul şi cunoştinţele. La 6 dimineaţa stăteam tremurînd de frig la intrarea în traseu. Nu ne puteam decide să atacăm stînca rece. Espadrilele lui Sepp căzuseră victime peretelui Civetta, aşa că trebuia să meargă desculţ. Şedea lîngă mine şi-şi freca picioarele.

După calculele noastre, soarele nu putea să ne ajungă înainte de ora nouă. Trebuia deci să lăsăm deoparte nehotărîrea şi să intrăm. Primii două sute de metri avansarăm uşor. Dificultăţile erau medii şi doar o placă cu prize puţine ne spori atenţia.

Prima terasă, care traversează peretele sudic pînă la contrafort, o atinserăm căţărîndu-ne în umbră. De aci, contrafortul se înalţă vertiginos spre a doua terasă. Văzurăm numeroase urme de retragere forţată: inele de rapel, carabiniere şi scăriţe. Ele ne vorbeau despre speranţe spulberate...

Stînca era ideală. Numai de n-ar fi fost frigul. În special pe Sepp îl deranja, deoarece mergea desculţ. Pînă la urmă trebui să-şi pună şosetele.

În peretele sudic mai apăru o coardă, condusă de ghidul Hans Steger. Ajunserăm în acelaşi timp la terasa a doua. Era ora 10. Steger ne strigă că de acum înainte treaba devine serioasă. Să nu mai zăbovim prea mult, căci următorii 300 de metri sînt de o dificultate extremă.

Dacă fisurile şi diedrele ar fi fost numai surplombate şi cu prize mici, le-am fi trecut în mod obişnuit. Dar aci se adăuga o friabilitate mare şi înainte de toate apa, care curgea zglobie prin fisurile lipsite de soare.

Cînd ridicam un braţ pentru a găsi o priză, apa rece ca gheaţa se prelingea prin mînecă de-a lungul întregului corp. Coarda devenea încetul cu încetul ţeapănă şi nu se putea folosi decît cu greu. În fundul fisurii începu să apară gheaţa. Ne era îngrozitor de frig. Soarele, acoperit de stînci şi de nori, nu voia deloc să ajungă la noi. Degetele ne erau muiate de apă şi ne dureau.

Eram curioşi să vedem punctul cheie. Trebuia să fie o chestiune nemaiauzit de dificilă, de vreme ce mulţi preferaseră să coboare în rapel, prin aceste cascade neplăcute, decît să continue. Căci un lucru era sigur: înainte ca cineva să se întoarcă de aci, încearcă orice risc. Fisurile dificile de sub tavan nu le luarăm pur şi simplu în seamă, rezervîndu-ne întreaga forţă morală pentru trecerea tavanului însuşi. Totuşi, a trebuit să trecem o surplombă fisurată de peste 12 metri, asupra căreia căzurăm de acord că „fusese groasă de tot". Nu puturăm decît să dăm din cap.

Cum se prezintă oare punctul cheie? Fisura se lăţi devenind diedru, iar mai sus peretele forma o şiştoacă. Urmară trei lungimi de coardă extrem de grele. Stînca parcă era prevăzută cu spălare automată. În fine, ajunserăm sub tavan. Acum ne puteam instala comod, căci aci era singurul loc unde nu picura apa. Deci aşa arată tavanul! De fapt aşa ni-l imaginasem.

Deocamdată ne mai odihnirăm, privirăm şi ne sfătuirăm. Fisura lărgită ca o şiştoacă era închisă de un bloc înţepenit, de dimensiuni nemaiauzite. Între perete şi uriaşul bloc ţîşnea un izvor de apă. Gaura prin care ţîşnea apa era mică, încît abia-ţi trecea mîna. Şi prin această gaură trebuia să trec! Două pitoane indicau că era foarte dificil de ajuns la această gaură. Prin această gaură înaintaşii noştri aruncau coarda şi o lăsau să cadă peste muchia exterioară a blocului, care ieşea cu 5—6 metri în afară, astfel încît coarda atingea din nou fisura la 15 metri sub bloc. Căţărîndu-te pe coardă, blocul putea fi trecut pe la exterior.

Cu toate că gaura era atît de mică, voiam totuşi să încerc să trec prin ea. Urcai peste placa udă şi alunecoasă şi datorită unei tracţiuni de coardă, cu ajutorul lui Sepp, atinsei tavanul. Acum începui să curăţ grohotişul şi gheaţa din deschidere. Această muncă, pe care o făceam sub şuvoiul de apă, mă obosea îngrozitor. Şi mă convinsei curînd că, dacă nu merge mai repede, mă aşteaptă

soarta multor înaintaşi ai mei. Dar asta nu trebuia să se întîmple. O întoarcere de aci ar fi fost şi imposibilă.

În fine, mărisem deschiderea într-atîta încît puteam încerca să intru. O clipă mai stătui pe gînduri, înainte de a intra cu capul drept în şuvoiul de apă. Apoi însă totul îmi deveni indiferent. Apa înghetată îşi croi drum din cap pînă în picioare. Costumul de alpinist se îmbibă ca un burete. Picioarele mele se bălăbăneau prin aer şi căutau în zadar un punct de sprijin. Eram susţinut doar de partea superioară a corpului, care se înţepenise în gaură. Existau patru feluri de a muri pentru mine: asfixierea, înecul, căderea sau înfometarea. Nu alesei însă nici unul dintre ele.

Desperat, mă muncii să trec. În cele din urmă reuşii să scot capul din această ţeavă de apă blestemată. Acum nu mai trebuia decît să scot şi restul corpului. Dar această treabă mergea numai centimetru cu centimetru. Mereu să găsea cîte cu colţ de stîncă care să mă împiedice.

Eram într-o stare care cerea pronunţare rapidă. Respiraţia îmi deveni şuierat, iar urechile erau pline cu apă. Încă o mişcare desperată a corpului şi victoria era a noastră. Şedeam sus pe blocul uriaş, ud pînă la oase, tremurînd de frig. Coarda trecea prin gaură în ţeava întunecoasă în care Sepp scotea carabinierele, pregătindu-se să vină.

Deoarece pieptul lui Sepp era mult prea mare pentru gaură, el trebuia să treacă blocul pe afară. Trăsei deci cea de-a doua coardă la mine, făcui scăriţe din ochiuri de coardă şi o aruncai peste muchia blocului, la Sepp. Coarda cu scăriţe atîrna acum la vreo şase metri distanţă de Sepp, în afara firului hornului şi nu putea fi ajunsă prin căţărare peste peretele vertical şi alunecos. El trebuia deci să rişte o pendulare în afară.

În curînd Sepp era la mine. Nici un fir de pe noi nu era uscat. Stăteam cu braţele atîrnînd şi ne temeam de orice mişcare. Dar trebuia să plecăm. Cît se putea cuprinde cu privirea, nu se vedeau decît fisuri neprimitoare, împodobite cu cascade lucitoare de gheaţă. Şi încă nu ne ajunsese soarele. El se afla lîngă un pîlc de nori grei de ploaie, care venea dinspre apus. Picioarele lui Sepp sîngerau şi erau insensibile din cauza frigului. Stînca era foarte friabilă. Urme de ale înaintaşilor noştri nu se mai vedeau acum. Puţini reuşiseră să treacă de bariera tavanului. Nu ne mai mirarăm deci că nici cele mai grele porţiuni de căţărătură nu aveau pitoane.

Trebuia să parcurgem fisuri şi hornuri lungi, acoperite cu gheaţă neagră. Gheaţa perfidă ne oprea înaintarea şi, cu cît urcam, cu atîta ne dădea mai mult de

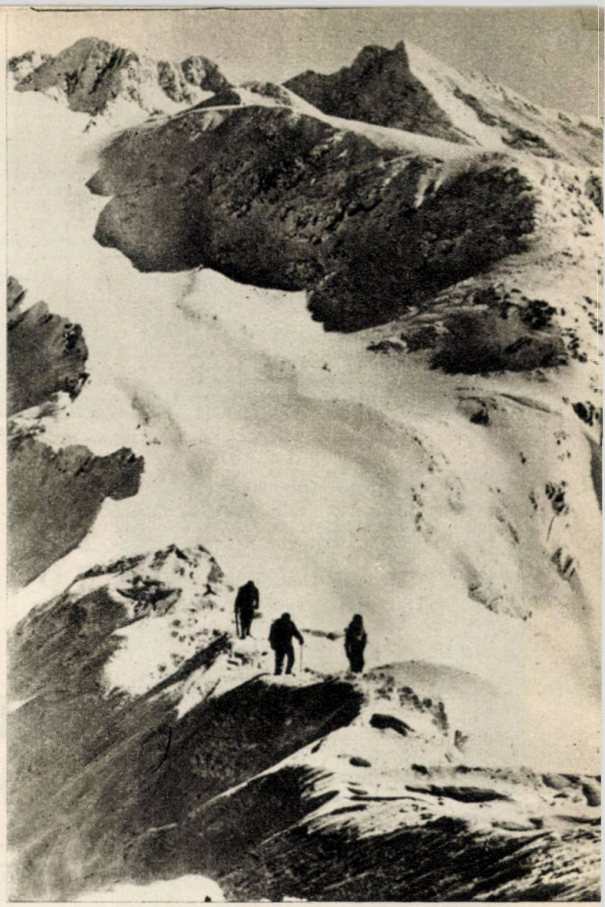

Ascensiune de iarnă în şaua Capra (Făgăraş)

furcă. În sfîrşit, la patru şi jumătate după amiază, ieşirăm din acest abis, mai obosiţi ca niciodată, înaintînd spre vîrf (3342 m). Ceaţa şi vîntul făcură să ne treacă fiorii. Cea mai mică mişcare ne provoca dureri.

Cît de dificilă fusese partea superioară a peretelui o indică timpul de căţărătură. Avusesem nevoie de 4 ore pentru cele două treimi inferioare ale contrafortului şi 6 ore pentru treimea superioară.

După 2 ore ajunserăm la stîna Contrin, unde ciobanul ne întîmpină cu o sticlă de Chianti.

Degetele mele erau ţepene şi abia putui să-mi schimb îmbrăcămintea. În timp ce ceaiul fierbea, afară începuse să plouă cu stropi mari. Ne uitarăm unul la altul. „Ce ne-am fi făcut dacă ar fi fost necesar un bivuac?". Aşa însă, ne vîrîrăm în fîn şi ne bucurarăm că ploaia promitea să ţină şi a doua zi...

(Prezentare şi traducere de ing. WALTER KARGEL)

Primul teleferic...

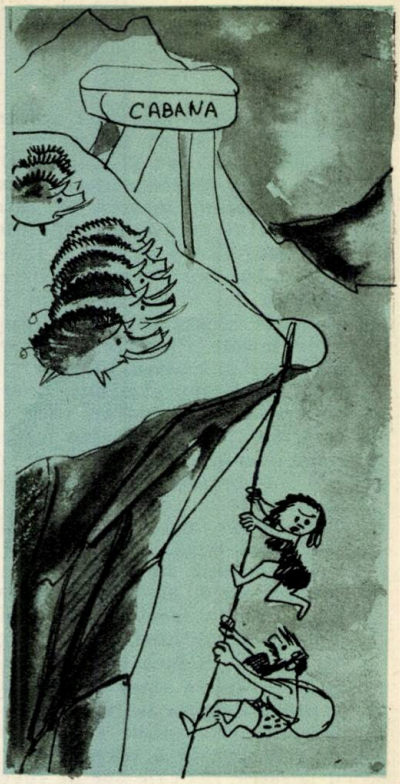

— Nu trebuia să venim cu mîncarea de-acasă! La cabană au din belşug...

DIN PREISTORIA TURISMULUI

LA MUNTE!...

Desene de NELL COBAR

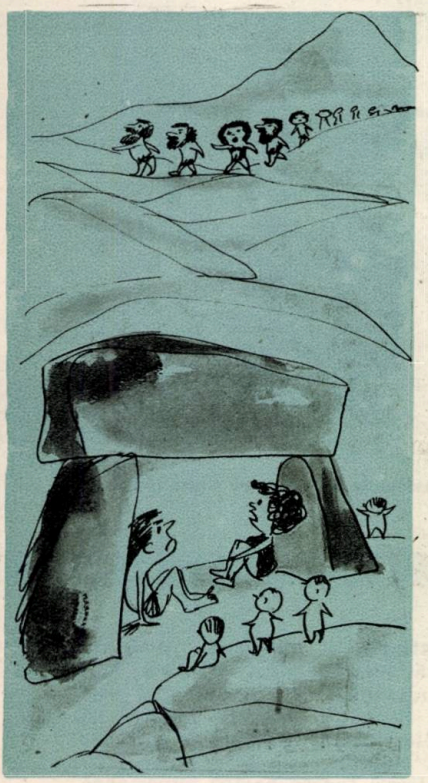

— Ce tot staţi în casă? Haideţi cu noi în excursie, la aer curat!

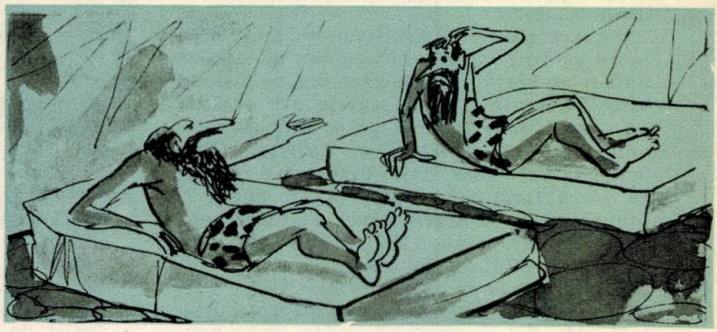

— Nu e rău aici la cabana, doar că paturile-s tari ca piatra...

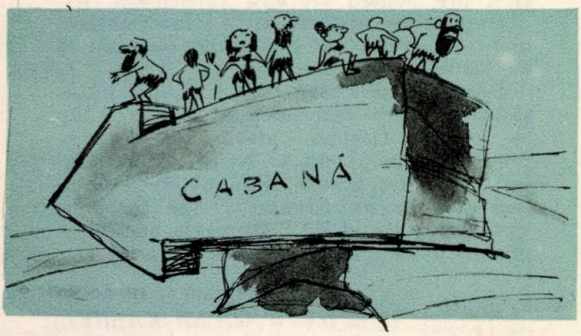

— Să ştii că ne-am rătăcit! Unde-or fi indicatoarele de direcţie?

— Scandalagiilor! Nu vă e ruşine să treziţi oamenii din somn?

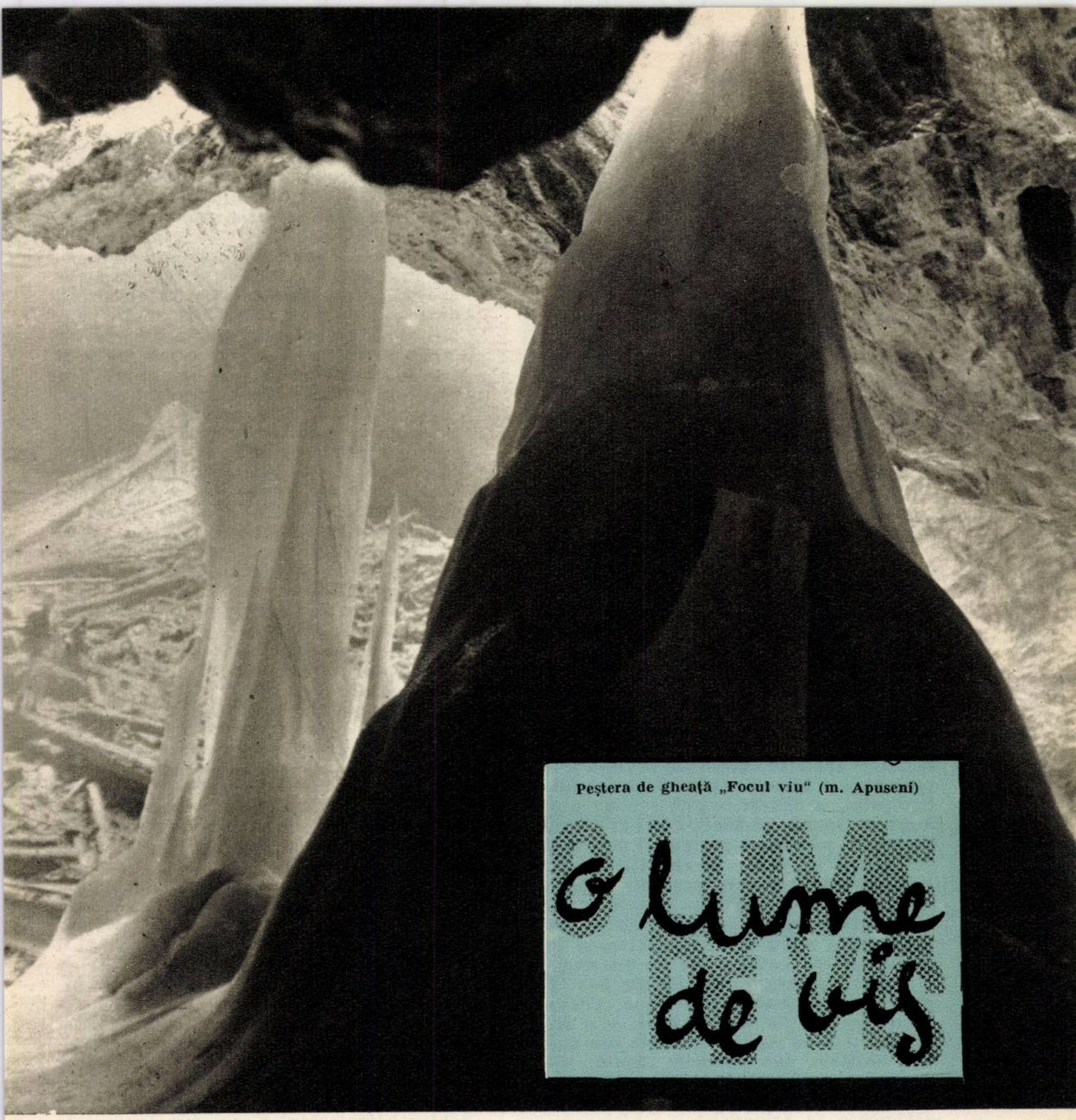

Peştera de gheaţă „Focul viu" (m. Apuseni)

O lume de vis

Mulţi turişti cunosc, dar şi mai mulţi n-au văzut încă, peisajul calm şi plin de misterioasă poezie al Munţilor Apuseni. Să nu ne aşteptăm la măreţia severă a peisajului alpin, cu proporţii ciclopice. Aici găsim plaiuri domoale şi înflorite, poieni mătăsoase de un verde nefiresc, păduri întunecoase de brad. Liniile sînt moi, în curbe uşoare, umbrele sînt prelungi, contraste apar doar între nuanţele aceloraşi culori. Şi, pe alocuri, vezi pe neaşteptate ziduri de stînci albe, bolţi de piatră, cetăţi fantastice care parcă s-au înecat în pădurile negre ori s-au ascuns după dealuri ierboase.

Padişul e poate cea mai caracteristică regiune a Apusenilor, cu particularităţile şi farmecul lui specific. Plecînd de la Stîna de Vale spre sud, peste vîrful Poieni şi culmile ce domină izvoarele Drăganului, după cota 1600 priveliştea se schimbă deodată — se întind plaiuri verzi, cu fîşii largi de pădure, altfel decît pe Valea Drăganului ori în alte părţi. Drumul continuă pînă pe aşa zisul „platou" al Padişului, la Casa Pădurarului şi la refugiu. O singură înălţime stîncoasă răsare deasupra brazilor şi domină podişul: Biserica Moţilor. Prin păduri, şi mai ales prin poieni, un amănunt ne deşteaptă luarea-aminte: muşu-

Pe cărările domoale ale Padişului

roaie rotunde, boltite, netede, de cîţiva metri lăţime, şi mai ales gropi rotunde, pietroase pe dinăuntru, de aceeaşi mărime. Sînt dolinele — peşteri mici — săpate de ape în solul calcaros, unele cu acoperişul boltit şi din care multe s-au prăbuşit cu zgomot, lăsînd gropile la lumina zilei. Ciobanii locului aud uneori cîte-o detunătură, — semn că s-a mai prăbuşit cîte un tavan.

Dar, aceste doline sînt doar semnele lucrurilor neobişnuite care se petrec sub pajiştea netedă şi sub rădăcinile brazilor seculari: apele subterane au o viaţă a lor, puternică şi tainică. Oriunde, în regiunea Padişului, urmăreşti o apă sau un pîrîu, după un timp te pomeneşti că l-ai pierdut. Te întorci pe urmele paşilor, şi poţi să dai de „sorbul" în care a pierit gîrliţa cristalină: sub un bolovan, sau într-o dolină, sau chiar pe nesimţite printre pietre. Apa îşi face drumul şi mai departe, într-o neasemuită reţea de rîuri subterane care împînzesc tot locul. Şi ele ies din nou, în alte părţi, pentru a dispărea din nou. Tuneluri, săli, cascade subterane, sifoane, lacuri ascunse de lumina zilei, — o lume tainică şi nepătrunsă vieţuieşte sub pajiştile liniştite, sub pădurile tăcute. (Căci Padişul e mai tăcut decît orice alt loc asemănător. Mai puţine păsări şi vieţuitoare gălăgioase ca oriunde).

Şi dacă mergem mai departe către Cetăţile Ponorului, viaţa apelor subterane ne dă mai mult de gîndit. Izvorul uriaş, Izbucul Ponorului, care iese bogat şi rece dintr-o peşteră în coasta dealului, adună apele care apar şi dispar în platou, cu cîţiva kilometri mai încolo. Echipele de geologi au pus coloranţi în gîrlele ce pier în sorburi, i-au văzut apărînd ici şi colo, şi mai ales în Izbucul Mare al Ponorului, care dispare el însuşi în coastele Cetăţilor, pentru ca să-i regăsim în cascadele şi torentele din peşterile Cetăţilor. Bolţile şi zidurile magnifice, străjuite de brazi în înălţimile lor, sînt iarăşi o operă a apelor ce le-au săpat întîi în pîntecul dealului, apoi le-au prăbuşit tavanul, deschizîndu-le luminii soarelui. Şi, din curţile mari şi prăpăstioase, se deschid încă alte săli subterane, unde apele îşi duc viaţa neodihnită mai departe.

Şi e vai de îndrăzneţii ce vor porni, pe timp nesigur, să străbată sălile şi strîmtorile din adîncul Ponorului. O ploaie bogată poate face într-un ceas să se umfle cumplit rîurile subpămîntene, să acopere trecerile, să mături totul în calea lor şi să care în străfundurile necunoscute tot ce au găsit. În peşteri, cîte un trunchi de brad agăţat de stînci la 15 metri înălţime, ne poate da de gîndit. Nu ştim locurile prin care mai umblă aceste torente, dar ştim că mai au şi alte legături. Mai încolo de Cetăţi se poate merge de-a lungul unui pîrîu care iese dintr-o catifea groasă de muşchi verde, — Izbucul Ursului. Acest izvor e în coasta unui alt platou: „Lumea Pierdută" — o pădure ca de basm, tăcută şi bătrînă.

Aici sînt cîteva avene: gropi, ca dolinele din mijlocul Padişului, dar în care cei îndrăzneţi pot coborî cîteva zeci de metri sub pămînt, pînă la o reţea de tunele, săpate tot de ape.

Dar, urmînd la vale Pîrîul Ursului, dăm într-un cotlon de o peşteră înaltă şi stîncoasă, în care poţi pătrunde puţin, pentru a da de o avenă uriaşă — un puţ vertical de stîncă—în care se aude, la o adîncime înfiorătoare, vuietul unei cascade bogate. Apa acestei cascade se pare că ajunge şi în interiorul peşterilor Ponorului... O lume cu ascunse minunăţii!

Dar, Padişul mai are şi la îndemîna noastră farmecele lui misterioase, în platoul central, înconjurat de păduri. În serile cu lună, coboară de sub brazi o ceaţă deasă şi albă. Se întinde, strălucind sub lună, ca o apă, cam pînă la genunchi, făcînd valuri moi la orice mişcare sau adiere. Cînd calci prin ceaţă, cu piciorul pe iarba moale, ţi se pare că umbli, ca în vis, printr-o apă imaterială, care face valuri tăcute şi molcome în jur, fără s-o simţi. Şi tot decorul, simplu şi schematic ca de teatru, completează o impresie de neuitat: parcă trăieşti într-o lume de poveste sau visezi treaz o lume ireală.

Drumeţule, care cauţi nu numai poteci lungi şi grele, ci şi un dram de poezie, după ce te-ai desfătat cu arhitectura Cetăţilor Rădesei, cu minunea gheţarului de la Focul Viu (lîngă Cetăţile Ponorului), unde gheaţa străluceşte sub arşiţa soarelui de vară, caută-ţi ceasuri de linişte în care să străbaţi lumea deosebită a Padişului, şi gîndeşte-te că ceea ce vezi e doar un semn al frumuseţilor ce ne sînt încă ascunse, în măruntaiele muntelui.

S. DORIN

DIN ALBUMUL NOSTRU

Lacul Podrăgelul, cu vedere spre creasta dinspre Bîlea (m. Făgăraş)

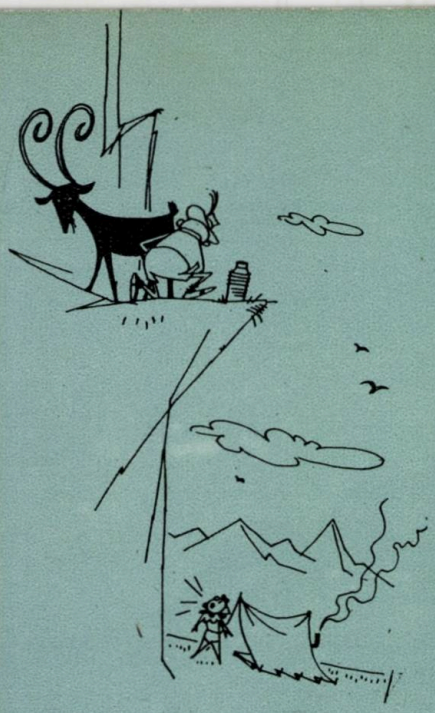

— Ai găsit lapte? Dar tocmeşte-te, să nu ceară prea scump!...

— Uite, ce nostimă creatură!...

— Mă apucă rîsul, cînd te văd ce fricos eşti...

URSUL: — Foarte practică invenţia asta!...

Desene de NIC. NICOLAESCU

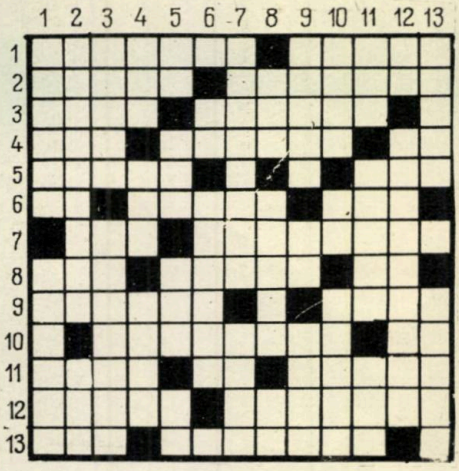

EXCURSIE ÎN BUCEGI

ORIZONTAL: 1. Punct de plecare spre Jepi, Caraiman, Coştila, Dîham şi Urlătoarea. — Poiana de la poalele muntelui Piatra Arsă. 2. Spre crestele Bucegilor şi cabanele turistice. — Vîrf (1998 m) şi chei între pasul Strunga şi cabana Bolboci. 3. Văzduhul fără impurităţi al înălţimilor. — Izvoare. 4. Jgheabul teascului. — Frumoasă localitate pe Valea Prahovei, de unde numeroşii oameni ai muncii veniţi la odihnă urcă uşor la cota 1400 şi la Vîrful cu Dor. — În Ialomiţa! 5. Iarbă crescută a doua oară. — Calapod. 6. Zece! — Înţelegere. — Nămol. 7. În acest loc. — Are cabana la 2025 m, iar crucea la 2291 m. 8. A lucra pămîntul. — Masiv stîncos între Poiana Coştilei şi Pichetul Roşu, care oferă turiştilor peisaje de o neasemuită frumuseţe. — Le găsiţi... la stînă! 9. Izvor cu apă caldă. — Verigă. 10. Partea inferioară a unei spinări de munte ce se desprinde dintr-un vîrf sau dintr-o culme (pl.). — Depresiunea dintre două vîrfuri de munte. 11. Momeală pentru peşti. — Ţese! — Bocancii purtaţi pe multe poteci de munte. 12. Poiană (1459 m) pe terenul dintre Bran-Padina-cabana Peştera. — — Obosit, ca după un traseu greu. 13. Prefix. — Cabană pe valea Ialomiţei, între Padina şi Babele.

VERTICAL: 1. Munte pe creasta căruia se urcă de la cabana Mălăieşti, prin Brîul Caprelor. — A ademeni. 2. Cascadă din Bucegi, la care se ajunge uşor urcînd din Poaiana Ţapului. — Animal sălbatic. 3. Vîrf de 2421 m, situat la vest de vîrful Omul. — Munţii noştri dragi, dintre care Bucegii sînt cei mai cutreieraţi de excursionişti, atît vara cît şi iarna. 4. Ocol... turistic! — A Cerbului, a Glăjăriei, a Jepilor, Ţigăneşti, Gaura şi altele. — O dai celui aflat în pericol. 5. În Mălăieşti! — Face parte din echipamentul turistului. — Floare roşie. — Pepene! 6. La intrarea în Sinaia. — Vîrf între Colţii Obîrşiei şi Omul. 7. Traseu turistic. — Sistem anatomic. 8. Ialomiţa sau Prahova. — Scumpă. — Sete! 9. Adept al stoicismului. — Un pătrat din Caraiman! — Itinerar. 10. Merge cu fiul. — Nota din Timiş! — Lac de munte. 11. Cureluşe. — Sat aproape de Bran. — Lac vulcanic carpatin. 12. Vîrful Nucetului! — Cabană (1720 m) pe traseul dintre Rîşnov şi Omul. 13. Căminul de la Buşteni şi hotelul de la cota 1400 (Sinaia). — Bancă ţărănească.

ION PASCAL

ÎN TABĂRĂ CU STUDENŢII

FILE DE JURNAL

Noaptea încă nu-şi ridicase vălurile, cînd trenul ne-a adus în gara Arpaş. De undeva, luna caută să străbată ceţurile, luminînd palid şi opac cîmpia înzăpezită de la poalele Făgăraşilor.

Deocamdată, pînă la venirea dimineţii, ne-am îngrămădit cu toţii în sala de aşteptare a gării. Cei cîţiva călători se strîng, să ne facă loc pe băncile incomode, pe care unii dintre noi încearcă să-şi continue somnul întrerupt. Îmi scot din rucsac primusul şi vechea gamelă şi-mi fac o băutură caldă din lapte şi cacao.

Tîrziu, prin geamul aburit, zorii unei dimineţi ceţoase încep parcă a miji... Cîţiva din grup ies afară să se mai desmorţească. Găsesc o fîşie de gheaţă şi, ca să-şi alunge frigul din oase, o transformă în patinoar. Înveseliţi de descoperirea lor, alunecă sfoară unii după alţii în ceaţa dimineţii.

În fine, pe la şapte, părăsim gara şi ieşim la marginea şoselei, să înduplecăm vreun şofer, călător ca şi noi, să facă un ocol care ne-ar scuti de cei 14 km de cîmpie pînă la Glăjerie, de unde vom scăpa de plictiseala drumului plat, acolo începînd urcuşul.

După puţină aşteptare, urcaţi în maşină, plecăm. Aerul rece şi tăios al dimineţii alungă somnul celor mai obosiţi de călătoria nocturnă cu trenul, iar peisajul dimprejur începe a prinde oarecare contururi în ceţurile vinete-albăstrii. Trecînd prin Oprea-Cîrţişoara, stîrnim lătra-

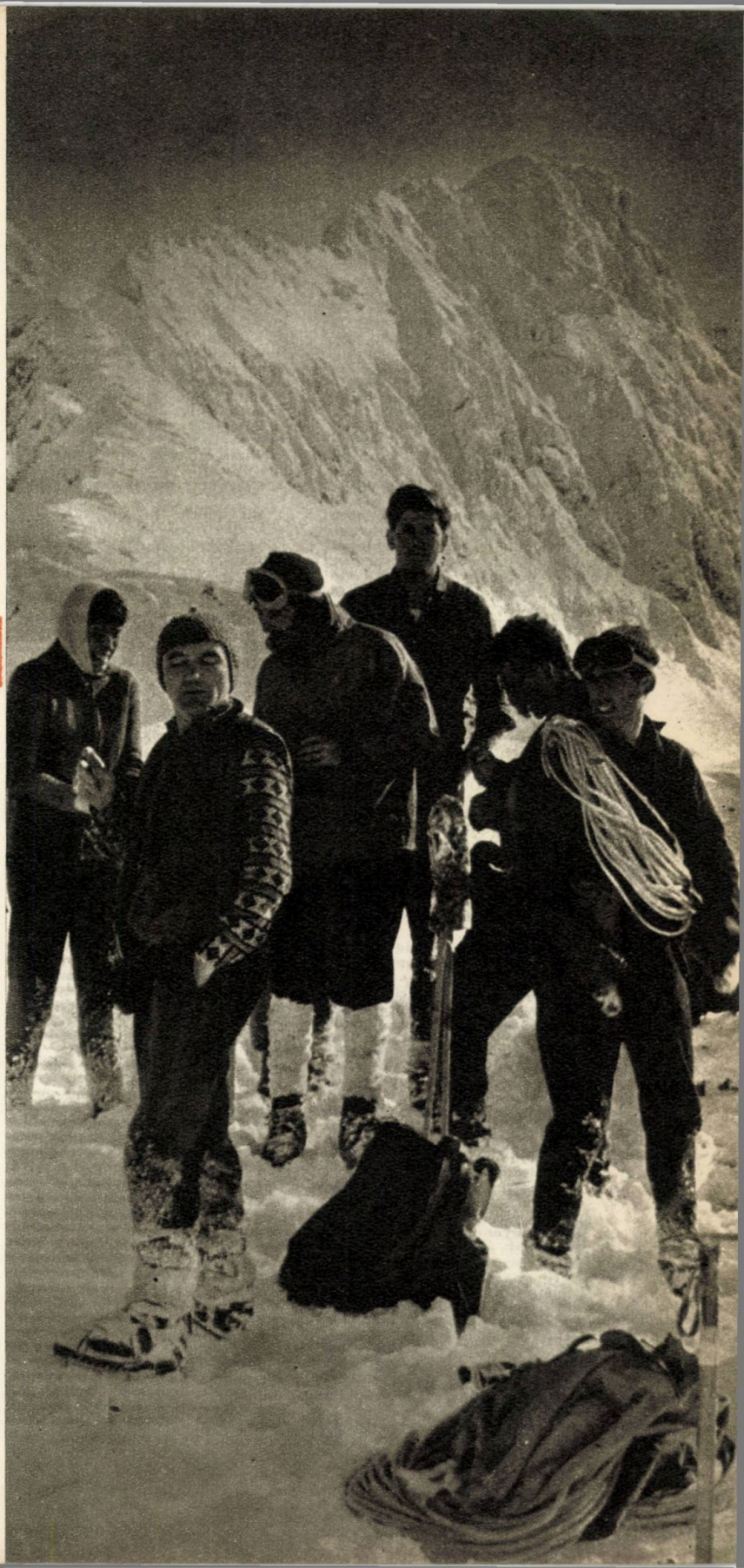

tul cîinilor și spaima orătăniilor de pe șosea, și, în viteză, plecăm capetele să nu ni le croiască crengile copacilor.

Cu cît ne apropiem de Glăjerie, forma munților apare tot mai distinctă. Lăsăm în urmă o vulpe ce aleargă săltat peste cîmpie, și am ajuns.

În cîteva minute ne garnisim spinările cu ceea ce avem de purtat. Începem urcușul printre arborii desfrunziți, albi de promoroacă, și, după un urcuș gîfîitor, ajungem la Scaune.

O clipă de popas, în care toată oboseala dispare ca prin farmec în fața priveliștii. Cîteva raze de soare străbat văzduhul și, în cele din urmă, împrăștie pîcla, descoperind ochilor conul muntelui Bîlea și valea cu cascada și circul glaciar. Cortine de ceață coboară și se ridică printre mănunchiuri de raze. Cîte un brad își scutură creanga de zăpadă, împroșcînd văzduhul cu mii de sclipiri. Deodată, perdelele de ceață, ca trase de o mînă nevăzută, dezvăluie și piscul Laiței, strălucitor pe albastrul întens al cerului. Seninul nu durează mult, suficient însă pentru a fi prins în obiectivul aparatelor de fotografiat. Și, din nou, rafale de vînt azvîrlă norii, prăvălindu-i peste noi și peste piscuri...

Binevenita noapte de odihnă de la Bîlea-Cascada ne înlesnește să pornim dis-de-dimineață spre Bîlea-Lac.

În văgăuna asta ningea liniștit, cu fulgi mari, ca într-o ilustrație din cărțile copilăriei... De aici, drumul pînă la liziera superioară a pădurii se face plictisitor de simțit. Bocancii alunecă, iar schiurile de pe umeri, infernal de grele, scutură zăpada crengilor peste noi. În dreapta, cascada Bîlea o auzim mai deslușit și, cînd ajungem sus în buza ei, o rafală de vînt rece ne îngheață transpirația.

În fine, de aici, spinarea scapă de povara schiurilor, trecînd-o picioarelor. Acum nu mai ninge liniștit. Viscoleste. Îmbrăcăm deci hanoracele, și, cu vizibilitate redusă, continuăm drumul...

Pe terasele de sub lac, zăpada e mare și întreg șirul de oameni se împarte, după forțe, în grupuri. Într-un tîrziu, intrăm în cabană, fericiți de a fi ajuns.

În zilele următoare, ninge și viscolește...

Unii își încearcă schiurile scurte, alpine, de fabricație proprie, și sînt încîntați că, grație lor, au devenit peste noapte adevărați asi ai schiului, oricînd gata să se ia la întrecere chiar cu Tony Sailer! Alții caută să străpungă cu privirea prin cețuri, pînă la crestele spre care tînjesc. Sînt nerăbdători să-și facă escaladele de iarnă, dar nu-i las încă. Ceea ce le sporește nemulțumirea. Tendințele nejustificate ale temerarilor nu pot fi tolerate în alpinism. Accidentele sînt oricînd posibile...

...Mă trezesc și mă uit la ceas: e noapte încă. Printr-un colț de fereastră, înflorată de ger, zaresc sclipind o stea. Parcă mi-ar clipi din ochi să vin la ea afară. Încerc să dorm din nou. Deși închid ochii, tot o văd scînteind. Parcă îmi spune zîmbind: „Hai! Nu-ți fie lene, vino să mă vezi. De dormit, poți dormi și acasă!".

În scîrțîitul priciului, mă dau jos și ies din cabană. Frigul mă cuprinde dintr-o dată în haina-i de gheață, însă priveliștea este fantastică. Depășește orice și-ar putea închipui acela care n-a călcat încă pe vîrf de munte, iarna... Nici urmă de nor. În fața mea, crestele sînt imense, îmbrăcate în zăpezi proaspete. Privesc în sus și îmi dau seama că cerul nu este ca o boltă, ci spațiu infinit. Și numai stele! E liniște. O liniște care înfioară...

Mă întorc în dormitor. O voce din întuneric mă întreabă: „Cum e, nea Sandule, afară?". Tulburat, nici nu știu ce să răspund. „Cum să fie?! E nemaipomenit de frumos!... Du-te și vezi...".

Dimineața, mă trezesc în zgomotul celorlalți, care se grăbesc nerăbdători să plecăm. Programul: urcarea pe Netedu.

Pornim prin zăpada mare care, în unele locuri, ne ajunge pînă la coapse. Trebuie să suim pe sub Văiuga în circurile ei și, de acolo, spre șaua Netedului. Înaintăm înșirați unul după altul, prin zăpada proaspătă, troienită de viscol, și privim în jos cum bulgari mici de omăt, desprinși din mersul nostru, se rostogolesc, lăsînd dîre punctate pe suprafețele ce coboară vertiginos spre funduri de căldări...

Cei din față s-au oprit și cer coarda s-o întindă. Trecerea de-a curmezișul peste două planuri înclinate, prelungiri ale hornurilor Văiugii, ne poate pricinui necazuri. Pe primul din ele îl traversăm cu bine; la al doilea însă ne oprim. Dacă am tăia suprafața puternic înclinată, desigur s-ar produce inevitabilul. De altfel, cunoaștem acest loc din anii anteriori, cînd, între două traversări, avalanșa s-a declanșat, cărînd tone de zăpadă, în blocuri colosale.

Din locul unde ne-am oprit, cercetez cu ochii alte posibilități de a ajunge în șaua Netedului. Vom sui spre șa din valea Bîlii, direct prin hornurile Netedului. Mîine însă, nu astăzi.

Ne întoarcem la cabană sub un soare ce încălzește ca primăvara. Schiem toată ziua, întrebîndu-ne dacă mîine va mai fi tot atît de frumos.

Dimineața, același soare surîzător ne trezește, grăbindu-ne. În cîteva minute sîntem toți afară, cu colțarii și pioleții, gata de atac pe noua varianta. De data aceasta, lăsăm Văiuga la o parte și urcăm direct pe suprafețele pietroase și hornurile Netedului. Zapezile păstrate tari în umbra stîncilor, le călcăm în tempo rapid, să nu ne prindă căldura soarelui, care strălucește orbitor. Muntele Buteanu, troienit de zăpadă, pare iarna un pisc din Himalaya și, de cîte ori îl privim, ne copleșește cu măreția lui... Clipa de răgaz admirativ o întrerupem și, după puțin timp, sîntem în șaua Netedului.

Din acest punct, lanțul Făgărașului, vizibil de dincolo de Vișteа-Moldoveanu pînă dincoace de Negoiu, ne face să nu mai simțim nici asprimea vîntului, înțețită de a gerului, nici orbitoarea lumină a soarelui. Ceea ce văd pe chipul fiecăruia în fața peisajului, desfășurat pe tot întinsul celor 180 de grade, este tot atît de greu de zugrăvit ca și peisajul însuși. Creste, vîrfuri, căldări și văi, sub lințoliul iernii, sclipesc cu miriade de lumini; albastrul tăios al umbrelor, în depărtări, se confundă cu albastrul cerului. Hăurile adînci ale văii Arpașului se aștern sub noi, troienite de zăpezi grele. Totul este ca în basme... Unii fotografiază, iar alții filmează aceste clipe de neuitat. Amintirile sînt frumoase și prind bine, mai ales cînd vrei să demonstrezi colegilor că faci alpinism! Mă uit la ei și, surîzînd, sînt gata să întreb: „Tovarășul nu dorește o poză? Cu piolet, sau fără?". Și apoi să adaug: „Vă rog aranjați coarda cu toroanele în diagonală peste umărul drept! Iese mai bine în poză!" ș.a.m.d.

Împinși de rafalele reci ale vîntului, ne adăpostim de vînt într-o viroagă. Aici așteptăm cîteva ore să vină după amiaza, să se mai răcorească atmosfera și să fim siguri că nu vom alunneca cu zăpada hornurilor la vale.

Întoarcerea se desfășoară pe 100 m de coardă, întinși pînă jos în valea Bîlii, ca balustradă, în două etape. Toți sîntem fericiți. Liniștea înserării se așterne pe întreaga vale. Soarele scapătă undeva, în spatele piscului Bîlii și a unor nori pîcloși cu reflexe vineții. Cîmpia Arpașului se vede desenată ca o hartă și se pierde la orizont într-o lumină violetă, care, încet-încet, ne cuprinde și pe noi...

Urcăm terasele Bîlii spre cabană, privind cerul, vîrfurile și valea, al căror colorit se schimbă treptat, ca luminile unui decor de vis...

În fine, seara albăstrie ne ajunge din urmă, însă noi sîntem de mult pe prispa cabanei, cu ochii la miriadele de stele, ce-și încep viața odată cu lăsarea întunericului.

A fost o zi de basm... Cum va fi mîine? Vom vedea...

A. FILIP

Niciodată natura nu spune ceva și înțelepciunea altceva

Juvenal

construiți-vă singuri bărci pneumatice

Interesul stîrnit în rîndul cititorilor almanahului nostru, care şi-au manifestat dorinţa de a practica „un gen deosebit de turism", ne-a determinat a veni în ajutorul lor prin cîteva sfaturi practice pentru construirea bărcilor pneumatice.

Pentru construirea unei ambarcaţii de 4 persoane sînt necesare 4 bucăţi camere-auto (de preferat cele mari, de camion), circa 4 m² pînză cauciucată (dimensiunea variază în funcţie de mărimea camerelor) care poate fi procurată de la magazinele Centrofarm, soluţie de crep sau cauciuc natural (pară).

După procurarea acestor materiale de bază putem începe construirea bărcii. Două camere vor forma capetele bărcii, iar celelalte bucăţi bordurile laterale. Toate cele patru camere vor fi tăiate astfel ca să obţinem un tub de cauciuc a cărui lungime va fi egală cu circumferinţa camerelor. Tubul obţinut va avea două clinuri care se vor forma la distanţe egale de tăietura camerei (fig. 1).

Prin îmbinarea camerelor tăiate se va obţine un colac oval a cărui formă şi dimensiune va fi stabilită după dorinţă. Dacă dorim o ambarcaţie

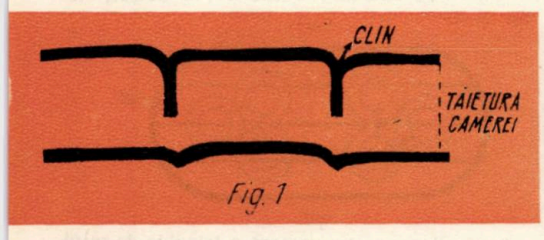

Fig. 1

mai mică, atunci vom tăia din lungimea tuburilor de cauciuc (fig. 1a).

Pe o lăţime de 15—20 cm a locului de îmbinare (suprapunere) a camerelor, vom poliza cauciucul, atît al camerei suprapuse cît şi al celei de suprapunere. Pe o porţiune de 3—4 cm de la marginea camerei, şlefuirea se va face pînă la subţierea completă a marginii, ceea ce va asigura o vulcanizare mai solidă (fig. 2).

După polizare nu se va spăla porţiunea respectivă cu benzină sau neofalină, deoarece prin această aşa-zisă „degresare" se vor astupa porii

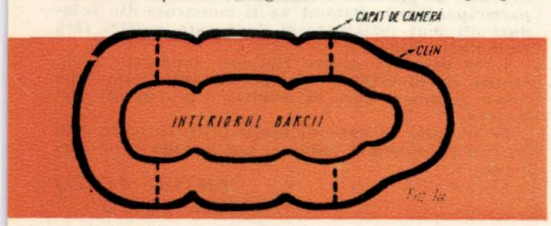

Fig. 1a

cauciucului, astfel că lipirea nu va avea durabilitate. Porţiunea polizată va fi unsă de 2—3 ori cu soluţie de cauciuc. Pentru că lipirea dintr-o dată a întregii porţiuni polizate se face cu mare

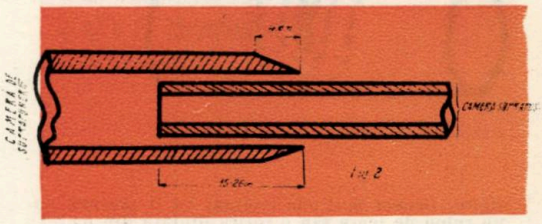

greutate, vom proceda la lipirea în 2—3 tranşe, astfel că porţiunea unsă cu soluţie fiind mică, putem realiza o suprapunere perfectă a capetelor camerelor, fără ca această lipitură să aibă cute sau bule de aer. La lipirea în două tranşe procedăm în felul următor: pe porţiunea de 1/2 din circumferinţa tubului, ungem cu soluţie ambele capete care trebuie suprapuse şi după zvîntare vor fi lipite. Apoi ungem şi jumătatea rămasă, obţinînd lipirea completă. Operaţia de lipire trebuie făcută pe o planşă netedă, pentru a putea presa porţiunea lipită. După lipirea tuturor capetelor vom obţine un colac de cauciuc care poate lua forma dorită de noi (fig. 1 a).

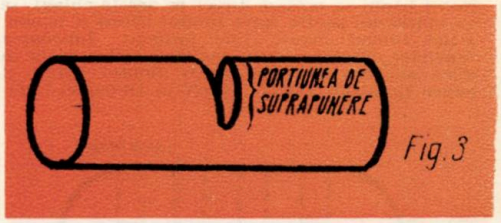

Fig. 3

După fixarea formei bărcii, vom proceda la scoaterea clinurilor (porţiunile care prin întinderea liniară a colacului prezintă la anumite distanţe gîtuiri). Suprafaţa de cauciuc care trebuie scoasă va fi porţiunea de suprapunere a suprafeţei colacului, astfel că, în urma decupării, vom obţine o secţiune care va trebui să aibă pereţii apropiaţi (fig. 3).

Pentru uşurinţa lipirii acestei porţiuni tăiate, pereţii vor fi lipiţi cu o bandă de cauciuc plastic în lungimea tăieturii. Mărimea acestui petic va depăşi cu 3—4 cm de fiecare parte secţiunea dintre cei doi pereţi. Peste această lipitură se va face lipirea de bază a porţiunii decupate prin

aplicarea unui petic din cauciuc de automobil. Mărimea acestuia va trebui să depășească tăietura cu cel puțin 10 cm de jur împrejur (fig. 4).

După lipirea completă a camerelor și scoaterea clinurilor, colacul obținut va fi umflat în vederea lipirii fundului (a pînzei cauciucate). Acum procedăm astfel: se curăță cu șmirghel sau glaspapir o porțiune de circa 20 cm lățime pe toată circumferința colacului bărcii. Această operație va fi făcută și pe pînza cauciucată, după ce în prealabil s-a trasat conturul (ovalul bărcii) colacului. Urmează ungerea cu soluție de lipit atît a colacului cît și a pînzei cauciucate (fundul bărcii).

Pentru că suprafața care urmează să fie lipită este mare și operația de lipire se face foarte greu, recurgem la lipirea în tranșe, adică: se lipesc treptat, porțiuni de $1/2$—1 m, avînd grijă ca înainte de începerea lipirii să fixăm bine colacul pe suprafața fundului, pentru a avea o suprapunere cît mai perfectă a conturului trasat. După

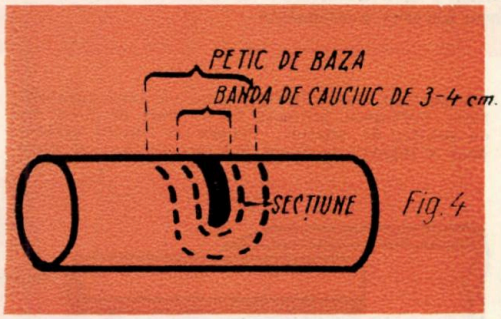

Fig. 4

lipire, fiecare porțiune (tranșă) va fi presată cu un rulou de lemn sau o rotiță dințată din metal. Apoi vom decupa suprafața rămasă nelipită.

Pentru a evita sfîșierea sau dezlipirea fundului bărcii de colac, datorită greutății de apăsare, urmează lipirea pe ambarcația construită a chingilor de susținere a panoului, care va forma puntea ambarcației. Tăiem 4 benzi din pînză cauciucată de lățimea 15—20 cm și lungimea corespunzătoare înfășurării de jur împrejurul ambarcației, le lipim la distanțe egale pe suprafața exterioară a fundului bărcii (partea de dedesubt, care intră în apă) (fig. 5).

Porțiunea de chingă care acoperă interiorul bărcii va fi liberă. Prin înnodarea capetelor, fiecărei chingi, astfel ca panoul aplicat în interiorul bărcii să preseze direct pe aceste chingi, se va obține un spațiu între fundul bărcii și panou, astfel fundul bărcii fiind protejat. Înnodarea capetelor chingii se face pentru a putea regla în orice moment distanța dintre fundul bărcii și panou (puntea). Puntea bărcii va trebui să îndeplinească următoarele condiții: greutate minimă, posibilitate de pliere, rezistență la apă.

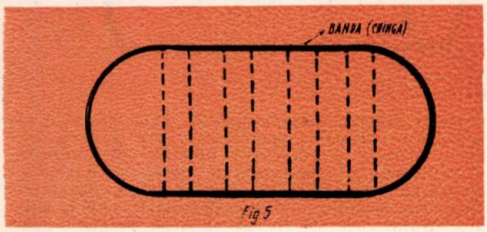

Fig 5

Din scîndură ușoară (grosime maximum 2 cm) vom tăia 3—4 bucăți astfel încît lungimea interiorului bărcii să fie acoperită. Pentru lățime vom tăia atîtea bucăți încît prinse în paralel, cu spații de 4—6 cm între ele, să acopere suprafața în lățime. Îmbinarea bucăților de punte se va face prin placarea capetelor pe ambele părți cu bucăți de scîndură de grosimea 3—4 cm, lungimea fiind egală cu lățimea interiorului bărcii, iar lățimea

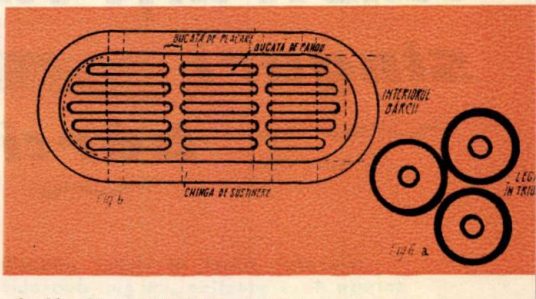

de 20—25 cm. Prinderea acestora de punte se va face prin șuruburi (fig. 6).

Panoul astfel îmbinat va fi așezat pe chingile de susținere.

Dacă barca pneumatică va fi procurată din comerț, acesteia va trebui în mod obligatoriu să-i adăugăm chingile de susținere și panoul-punte, acesta din urmă contribuind foarte mult la stabilitatea bărcii.

* * *

Un alt tip de ambarcație construit cu mijloace mult mai modeste, foarte ușor de realizat și de mare amuzament, este *pluta pneumatică*. Pentru aceasta folosim numai camere-auto, prin simpla lor legare.

Numărul necesar de camere îl stabilim adăugînd la numărul persoanelor participante și camera „mesagerie", destinată sacului impermeabil cu îmbrăcăminte, aparatului foto, alimentelor etc.

Legarea camerelor se poate face în diverse feluri. Astfel, dacă avem 3 camere, acestea vor fi legate în triunghi, 4 camere în pătrat, etc. fig. 6 a).

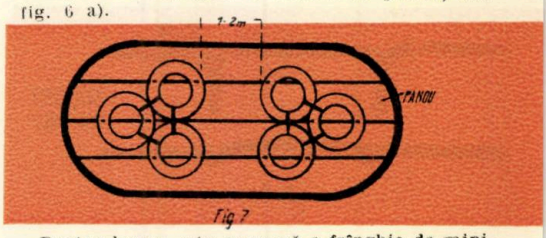

Fig 7

Pentru legare este necesară o frînghie de minimum 10 m lungime, cu care vom bandaja camerele astfel ca să asigurăm o cît mai perfectă apropiere a lor. Peste camerele astfel legate se va pune puntea ambarcației, care nu este altceva decît panoul al cărui mod de construire a fost arătat anterior.

Dacă navigăm pe ape curgătoare cu albie foarte lată (Dunărea, Oltul de la Rm. Vîlcea, cursul inferior al Mureșului), putem construi un alt gen de plută pneumatică de dimensiuni mai mari. Legăm 6 camere, 3 cîte 3, obținînd două flotoare pe care le fixăm la distanță de 1—2 m (distanța depinde de greutatea încărcată, deci de numărul participanților). Panoul va fi construit din scînduri cît mai rezistente și dacă este posibil fără articulație (fig. 7).

Dacă distanța dintre flotoare depășește 2 m, atunci la jumătatea acestei distanțe vom lega 1 sau 2 camere care să asigure o plutire cît mai stabilă.

Pe o plută la care distanța între flotoare este de 3 m și folosim 8 camere, pot naviga 8—9 persoane.

ANTON VOICU
GH. VOICU

TURISMUL ORGANIZAT PE PLAN INTERNAȚIONAL

Relațiile internaționale, care se stabilesc în activitatea multiplă a specialiștilor din diferite țări, au dus la nașterea sutelor de organizații internaționale. Turismul nu putea constitui o excepție de la această formă a relațiilor internaționale. În domeniul turismului au luat ființă, în special după al doilea război mondial, numeroase organizații internaționale, care s-au specializat pe diferite probleme ale activității turistice.

Dintre aceste organizații internaționale, cea mai reprezentativă și care îmbrățișează poate cele mai multiple aspecte ale turismului internațional este *Uniunea Internațională a Organizațiilor Oficiale de Turism* (sau prescurtat, în limba franceză: U.I.O.O.T.).

Scopul acestei organizații este promovarea turismului sub toate aspectele. Peste 80 de organizații naționale de turism, printre care și O.N.T. „Carpați", se întrunesc cu regularitate în cadrul U.I.O.O.T., spre a examina căile cele mai adecvate, care să ducă la dezvoltarea turismului. Organizațiile naționale de turism, grupate în Comisii regionale și Comisii tehnice (de cercetări, de dezvoltare a turismului, de echipament turistic, pentru eliminarea obstacolelor etc.), examinează în cadrul reuniunilor, ședințelor și adunărilor generale, principalele probleme ale turismului internațional.

În momentul actual, U.I.O.O.T. pregătește, împreună cu alte organizații internaționale, desfășurarea unei Conferințe Mondiale a Turismului, sub auspiciile O.N.U., în septembrie 1963, la Roma. Țările membre ale O.N.U. vor examina, pe baza materialelor furnizate de U.I.O.O.T și de către alte organizații internaționale de turism, cele mai acute probleme ale turismului internațional, ca: formalitățile de frontieră și vamale, situația statisticii turistice, educarea personalului care lucrează în domeniul turismului, transporturile etc.

Oficiul Național de Turism „Carpați", membru în Comitetul Executiv al U.I.O.O.T., a prezentat numeroase comunicări privind dezvoltarea turismului în țara noastră, a elaborat un studiu (însușit de U.I.O.O.T.) despre „amenajarea stațiunilor turistice", în care a generalizat experiența dobîndită în realizarea stațiunii Mamaia, etc.

Agențiile de voiaj din lume, al căror număr a depășit cu mult 100.000, s-au grupat în federații naționale, care și-au constituit o *Federație Internațională a Agențiilor de Voiaj*, menită să le apere drepturile și să constituie un for mondial pentru dezbaterea celor mai importante probleme profesionale. Organizațiile de turism din țările socialiste au aderat la F.I.A.V. și se bucură de un statut oarecum special, dat fiind natura lor deosebită de cea a micilor agenții de voiaj cu 3—4 salariați.

Din păcate, în cadrul acestei federații se desfășoară (în conferințele anuale, în paginile revistelor de specialitate etc.) o luptă acerbă, care reflectă în esență concurența dintre marile agenții de voiaj din țările capitaliste.

În cadrul F.I.A.V., O.N.T. „Carpați" sprijină orice inițiativă și activitate menite să contribuie la dezvoltarea turismului internațional. Astfel, din inițiativa F.I.A.V. se pregătește un fișier internațional al hotelurilor, cu descrierea amănunțită a caracteristicilor tehnice ale hotelurilor. O.N.T. „Carpați" sprijină această activitate utilă și de un interes general.

Asociația Automobiliștilor din R.P.R. face parte din *Federația Internațională a Automobiliștilor* (FIA) și din *Asociația Internațională de Turism* (AIT), două mari organizații internaționale care grupează cluburile de automobiliști din aproape toate țările lumii. Ambele organizații emit documente de călătorii internaționale, examinează și adoptă măsuri menite a contribui la dezvoltarea turismului automobilistic.

Oficiul Național de Turism „Carpați" este în corespondență cu un număr foarte mare de organizații internaționale, care se ocupă numai cu unele aspecte mai restrînse ale turismului internațional, cum ar fi: *Asociația Internațională a Experților Științifici în Turism* (AIEST), *Asociația Mondială a Agențiilor de Voiaj* (prescurtarea în limba engleză: WATA), *Asociația Internațională a Operatorilor de Tururi și Tururi de oraș* (prescurtare în l. engleză: ISTA), *Organizația Mondială a Turismului Automobilistic* (OMTA), *Federația Internațională a Scriitorilor și Ziariștilor din Turism* (FIJET).

Organizațiile internaționale de turism publică numeroase reviste de specialitate, documente ale reuniunilor și sesiunilor, organizează expoziții și seminarii, — reprezentînd astfel o tribună largă la care se dezbat și se confruntă opinii și concepții foarte variate.

În cadrul organizațiilor internaționale de turism, Oficiul Național de Turism „Carpați" popularizează realizările obținute în țara noastră în domeniul turismului și cîștigă noi și noi prieteni, care se conving că turismul internațional poate contribui la crearea unui climat favorabil menținerii păcii și securității internaționale.

E. RAFAEL

VIZITAȚI REGIUNEA MARAMUREȘ

Vă stau la dispoziție
casele de odihnă: COMPLEXUL TURISTIC BORȘA și IZVOARE
cabanele: PUZDRA, MOGOȘA, AGRIȘ
băile: USTUROI, APA SĂRATĂ, CĂRBUNARI, PUTUROASA, DĂNEȘTI
Pensiune completă la prețuri avantajoase. Cantonamente sportive la Borșa și Mogoșa.
În timpul iernii, condiții excelente pentru schi și patinaj.

Informații detaliate la într. „Izvoarele" din Baia Mare, str. Lendvay nr. 9, tel. 1766 și 2192, sau la agențiile O.N.T. „Carpați" din întreaga țară

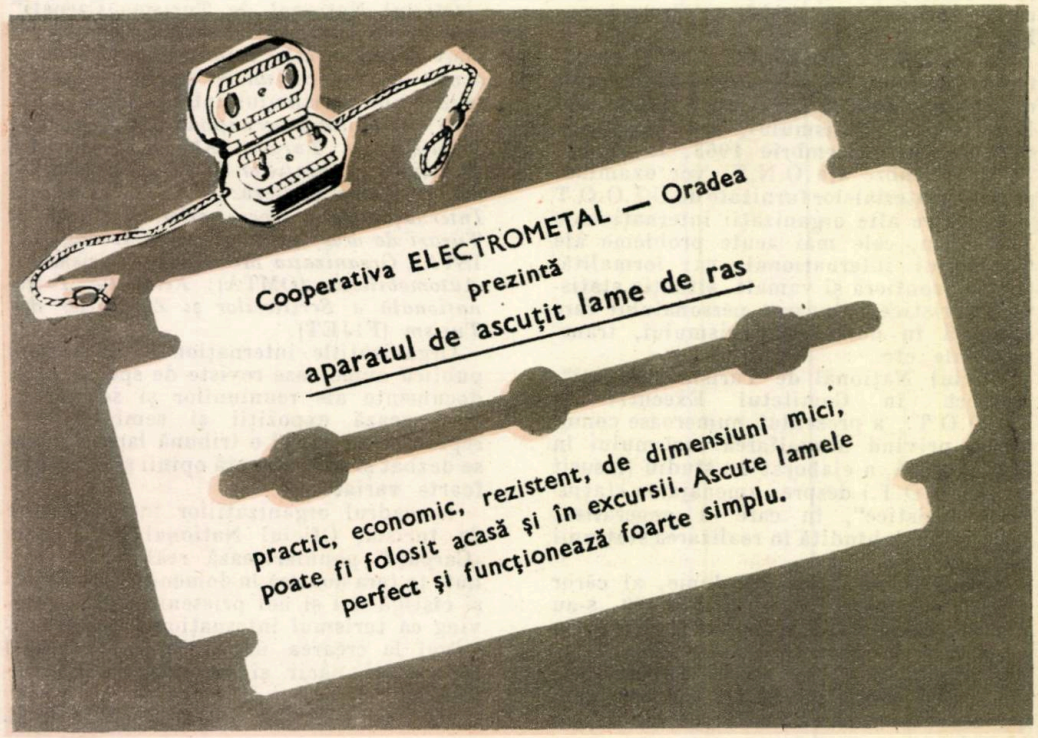

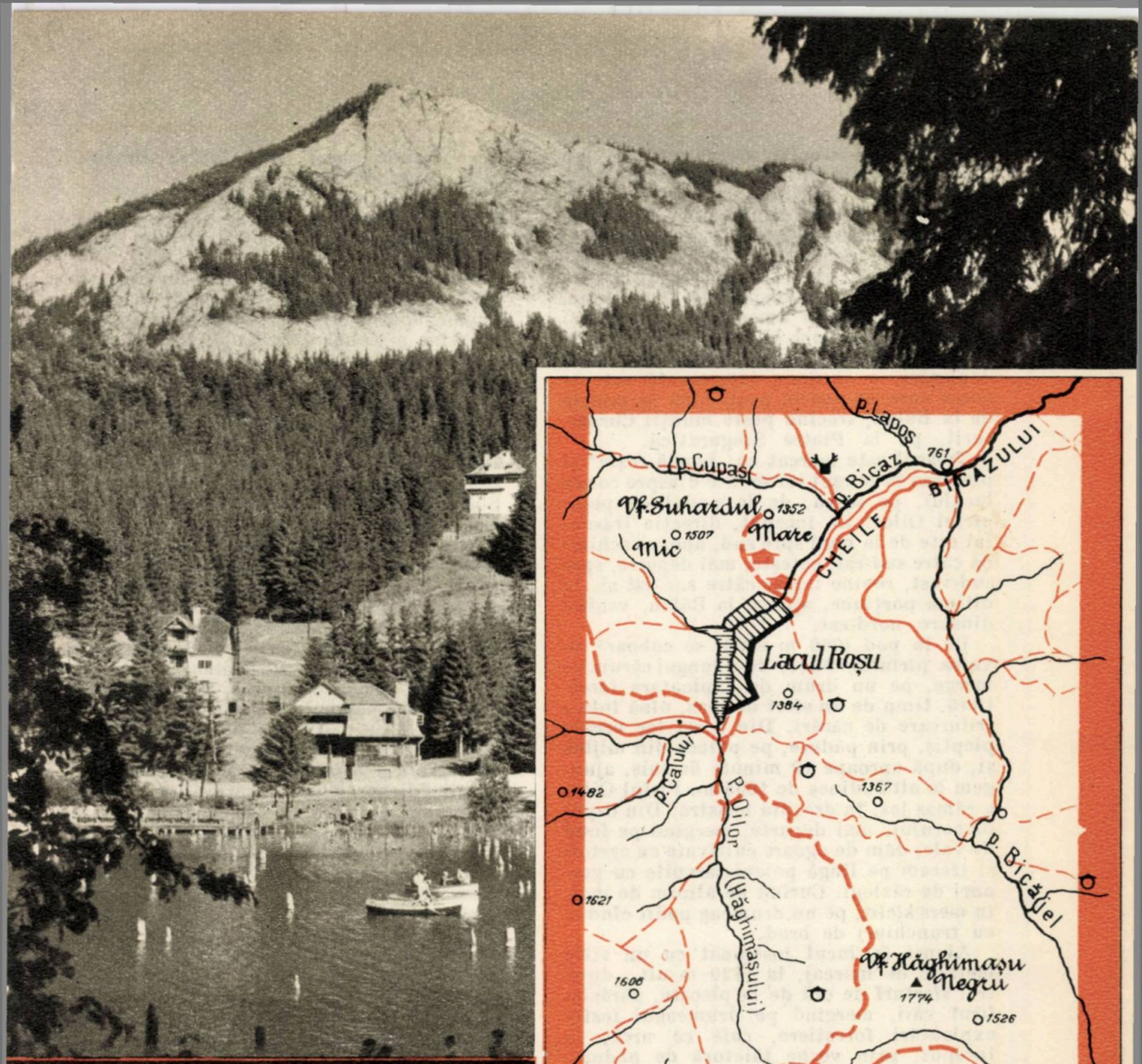

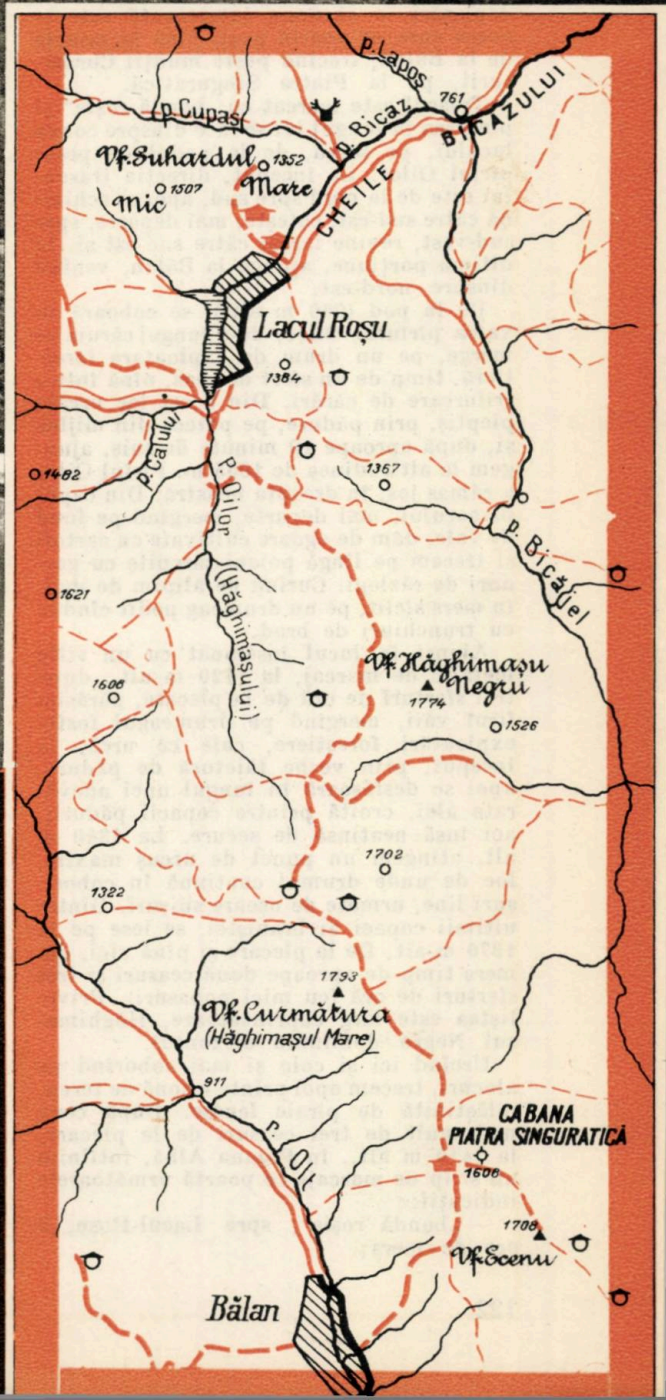

de la Lacul Roșu la Bălan . . .

Pentru cei veniţi să-şi petreacă un plăcut concediu de odihnă la Lacul-Roşu, împrejurimile staţiunii oferă multiple posibilităţi de organizare a unor mici raite turistice (Cheile Bicazului, malurile lacului, drumul pe Suhard, Cheile Bicăjelului, Surducul etc.). Drumeţii, aflaţi în trecere pe aci, au la dispoziţie, în staţiune, două cabane bine amenajate (Suhard şi Cabana Turiştilor) şi, în chei, cabana Cheile Bicazului. În afara acestor mici deplasări, o excursie interesantă este şi aceea care ne poartă paşii pînă la minele de la Bălan, trecînd peste munţii Curmăturii, pe la Piatra Singuratică.

Traseul este marcat cu „bandă roşie" şi plecarea în lungul lui se face dinspre coada lacului, pe şosea, de la podul de peste pîrîul Oilor. La început, direcţia traseului este de la nord spre sud, apoi se schimbă către sud-est, coteşte, mai departe, spre sud-vest, revine iarăşi către sud-est şi, în ultima porţiune, ajunge la Bălan, venind dinspre nord-est.

De la pod (980 m alt.), se coboară în valea pîrîului Oilor, de-a lungul căruia se merge, pe un drum de exploatare forestieră, timp de un sfert de ceas, pînă într-o trifurcare de cărări. Din acest loc urcăm pieptiş, prin pădure, pe poteca din mijloc şi, după aproape 10 minute de suiş, ajungem la altitudinea de 1055 m. Pîrîul Oilor a rămas jos, în dreapta noastră. Din capul priporului, mai departe, mergînd pe fund de vale, dăm de ogoare cultivate cu cartofi şi trecem pe lîngă poieni ţărcuite cu garduri de răzlogi. Curînd ne alipim de mal, în mers sîcîit, pe un drumeag podit cîndva cu trunchiuri de brad.

Ajunşi în locul însemnat cu un stîlp metalic de marcaj, la 1120 m alt., după trei sferturi de oră de la plecare, părăsim firul văii, mergînd pe drumeagul fostei exploatări forestiere, cale ce urcă, la început, prin veche tăietură de pădure, apoi se desfăşoară în lungul unei adevărate alei, croită printre copacii pădurii, aci însă neatinsă de secure. La 1340 m alt. atingem un punct de urcuş maxim, loc de unde drumul continuă în coborîşuri line, urmate de uşoare suişuri. Dintre ultimii copaci ai braniştei, se iese pe la 1370 m alt. De la plecare şi pînă aici, am mers timp de aproape două ceasuri şi trei sferturi de oră (cu mici popasuri). Priveliştea este larg cuprinzătoare, Hăghimaşul Negru dominînd orizontul.

Urcînd ici şi colo şi mai coborînd pe alocuri, trecem apoi printr-o zonă de teren, mlăştinită de pîraie leneşe. După ceva mai mult de trei ceasuri de le plecare, la 1410 m alt., în Poiana Albă, întîlnim un stîlp de marcaje ce poartă următoarele indicaţii:

— „bandă roşie", spre Lacul-Roşu, 2 ore de mers;

— „bandă roşie", spre Piatra Singuratică, 2 ore de mers;

— „punct roşu", spre Trei Fîntîni.

Sîntem la cumpăna de ape dintre bazinul Bicăjelului (la est) şi cel al pîrîului Oilor (către vest).

Plecaţi din locurile mlăştinoase ale Poienii Albe, urcăm în curînd un scurt pripor, apoi mergem pe un platou presărat cu stîne şi conace. Se vede, în faţă, impresionantul masiv al Curmăturii. Sub poală de pădure, la 1490 m alt., un stîlp de marcaj ne încredinţează că ne aflăm pe drumul cel bun. Străbatem fîşia de teren din faţă, acoperită de copaci, şi, după liziera pădurii, cotim la dreapta, urcînd uşor pe plai, în mers aproape de-a coasta. Sus, la 1620 m alt. se întîlneşte una dintre cele mai frumoase privelişti din Carpaţii noştri. Începînd dinspre NV — de acolo unde munţii Rodnei se estompează în ceaţă, dincolo de Călimani — şi continuînd a privi roată, pînă către sud, se desfăşoară o imensă panoramă dominată de uriaşele siluete ale celor mai importante masive din Carpaţii Răsăriteni: Ceahlăul, Tarcăul, Ciucul şi, mult mai departe, dincolo de pădurile Vrancei, Ciucaşul şi Bucegii. Mult mai în jos de nivelul la care ne aflăm, către răsărit, se adînceşte valea superioară a Bicăjelului; în partea opusă, curgînd dinspre miazănoapte, Oltul aleargă pe fundul unui adînc, dar larg uluc, tras parcă cu sfoara, prin munţi. În faţă-ne, către sud-est, cetăţile de stîncă ale Curmăturii sfredelesc cerul într-o surprinzătoare asemănare cu Vărăria şi Detunata Ceahlăului.

Cotind la stînga, ne continuăm calea, coborînd uşor sau mergînd de-a coasta, prin pădure. Dincolo de poala pădurii, coborîm mai repezit, prin gol alpin. În prima şa (1410 m alt.), se întîlneşte un stîlp cu două săgeţi indicatoare: una este îndreptată în direcţia de unde am venit aici; cealaltă ne spune că, pînă la cabana Piatra Singuratică, mai avem de mers aproape 10 minute. De la stîlp, dirijîndu-ne către stînga, coborîm uşor prin şa. Urcăm apoi lin şi, mergînd după aceea de-a coasta, ajungem la cabană (1430 m alt.), după cinci ore şi jumătate de la plecarea din staţiunea Lacul-Roşu.

Între cabana Singuratică şi minele de la Bălan, trebuie străbătută, în coborîş continuu, o distanţă de aproximativ cinci kilometri. Coborîşul, priporos pe alocuri, se face prin pădure. Drumeagul sfîrşeşte în şoseaua Bălan-Sîndominic, la 860 m alt. dincolo de biserica satului. Pîrîul Covaci, pe lîngă care am trecut utimele sute de metri, se varsă aci în Olt.

De la Bălan la Sîndominic mai sînt de parcurs încă 12 km, pe şoseaua ce însoţeşte, devale, cursul Oltului.

M. COSTEL

GLOSAR

În deplasările lor prin țară și, mai ales, cu prilejul excursiilor pe munte, drumeții aud de la localnici unele cuvinte a căror semnificație le este, fie neclară, fie cu totul necunoscută. De multe ori, cunoașterea precisă a sensului cu care este folosit un cuvînt, constituie un element prețios în nevoia de orientare pe teren. Ținînd seama de acest considerent, cît și de faptul că, în multe cazuri, aceste cuvinte mai puțin cunoscute turiștilor sînt folosite curent numai în anumite regiuni ale țării, dăm mai jos semnificațiile cîtorva dintre ele.

ARȘIȚĂ

Are aceeași semnificație ca și *runc* sau *curătură*, cu deosebirea că poiana din pădure este orientată către răsărit sau miazăzi (ex. vf. Arșița, Arșița Horștei etc., în Ceahlău).

BORD

Stei sau bolovan mare de piatră, înalt și izolat, într-o pășune de munte sau prin bolovăniș de morenă (ex. *Bordul Tomii*; *La Borzii Vineți*, pe valea Pietrele, în Retezat).

CĂȚÎM SAU CĂȚÎN

mai ales în expresia „În cățîmi", este folosit pentru a se denumi locurile aflate, de obicei, în căldările glaciare și care sînt acoperite cu mari cantități de bolovăniș colțuros de morenă (ex. *În cățîmi*, deasupra poienii Știolului, către șaua Gargalău, în munții Rodnei).

Cățîn mai este și un soi de jneapăn. Denumirea apare folosită, cu acest sens, ca toponimic (*În cățîni*, tot în munții Rodnei, pe poteca dintre vf. Repedea și șaua între Izvoare).

CÎRJOI

Cotitură a unui drum (serpentină) sau a unei ape (ex. *Cîrjoiul Cîrligatei*, pe Bistrița, în aval de Vatra—Dornei).

COSTIȘ

Pe un versant de munte sau deal, mersul se poate face: *piepțiș* (atunci cînd se urcă direct, pe linia de cea mai mare pantă); *costiș* (în urcuș sau coborîș pieziș, oblic, pe o cale mai mult sau mai puțin înclinată); *de-a coasta* (deplasîndune fără să urcăm sau să coborîm, mergînd adică pe curba de nivel) sau *în ponci*, *povîrnit* (coborînd direct, pe linia de cea mai mare pantă, pe pripor).

CURMĂTURĂ

În lungul unei coame (creste, spinări etc.) de munte, există, din loc în loc, cîte o zonă de altitudine mai joasă, care determină o separație între două înălțimi vecine. Aceste denivelări ale culmii au valori care merg de la o denivelare ușoară pînă la spintecături adînci. În genere, prin aceste zone mai joase se desfășoară, de pe un versant pe altul, căi de comunicație de importanță variată (de la o simplă cărare și pînă la șosele și căi ferate importante). Denumirile pe care le indicăm mai jos și care se dau unor astfel de accidente de teren nu sînt totdeauna specifice caracteristicilor lor (*Curmătura Bucurei* este o formă de teren ovală și largă; *Curmătura* este o adevărată spintecătură în masivul de calcar al Pietrei Craiului etc.).

Iată alte cîteva moduri în care, în afară de curmătură, sînt numite elementele topografice de acest fel: ȘA (*Șaua Plaiului Mic*, în munții Retezatului; *Șaua Iepii*, între Țarcu și Retezat etc.); PAS (*Pasul Rotunda*, în munții Rodnei; *Pasul Verdele*, în masivul Parîng etc.); TARNIȚĂ (*Tarnița lui Putredu*, în munții Rodnei; *Tarnița Bătrînei*, în același masiv etc.); PORTIȚĂ (*Portița Caraimanului*, în Bucegi; *Portița Bucurei*, în Retezat etc.).

DOSUL MUNTELUI

Parte a versantului unui munte, care rămîne umbrita în cea mai mare parte a zilei (*Dosul Pămîntului*, în partea de răsărit a munților Căpățînii etc.).

FAȚA MUNTELUI

Partea însorită (orientată către sud sau est) a versantului unui munte (*Fața Munților*, în masivul Rodnei etc.).

PLAI

În vorbirea curentă, cuvîntul *plai* este cunoscut ca avînd semnificația de *loc șes, acoperit cu pășune și situat în zonele de mare altitudine ale munților* (ex. *Plaiul Frunților*, în munții Sebeșului; *Plaiul Frăsinet*, în munții Căpățînii etc.).

În trecutul mai îndepărtat, *plai* avea și semnificația de *regiune administrativă* (ex. *Plaiul Peleșului*; *Dan, căpitan de plai* etc.).

Ciobanii și locuitorii de la munte folosesc termenul de *plai* pentru a numi acele cărări late de pe munte pe care se poate circula cu caii sau cu asinii încărcați cu tarhatul stînei. Deși, de obicei, în acest caz, *plaiul* (poteca) străbate *plaiurile alpine* (locurile șese de la munte), plai este însă și poteca lată din zonele împădurite, dacă pe ea se poate circula în felul arătat mai sus (ex. *Plaiul Munticelului*, în Bucegi; *Plaiul Mare*, drumul dintre Țarcu și Retezat; *Plaiul Piatra Tăiată*, în munții Căpățînii, etc.).

RUNC

La munte, *runcul* este un loc curățit de pădure, de rădăcini, de cioturi și de huci, pentru a putea fi folosit ca pășune. De asemenea, are semnificația de poiană înconjurată de pădure; cîteodată, în poiană, se lasă, pe ici colo, cîțiva seminceri. Sinonime: CURĂTURĂ, ARȘIȚĂ. Exemple în toponimie: *vf. Runcu*, în munții Rarăului, la SSV de Cîmpulung-Moldovenesc; *Runcul Ars*, în munții Rodnei, pe drumul către complexul turistic Borșa și Poiana Știol.

VÎRTOP

Versant de munte, în forma de rîpă prăpăstioasă (ex. *vîrful Vîrtopu* și *vf. Vîrtopelu*, în munții Făgăraș).

Vizitați unitățile

T.A.P.L.

TIMIŞOARA

str. Popa Şapcă nr. 4, tel. 3113

Restaurantele: „Timişoara", „Cina", „Timiş", „Sinaia", „Central".
Cofetăriile: „Violeta", „Macul Roşu", „Delicia", „Crizantema",
Grădinile restaurant: „Trandafirilor", „Terasa Pădurea verde", „Ciocîrlia" şi „Ştrand"
Bufetele: „Expres", „Predeal", „Lacto-bar".
Bucătăria bloc din bd. Republicii nr. 1 serveşte preparate culinare pentru consumul la domiciliu.
T.A.P.L. Timişoara satisface orice comenzi pentru recepţii, mese comune, grupuri de turişti şi sportivi etc.

Pentru grupuri de turişti excursionişti şi sportivi

TAPL ORADEA

satisface orice comenzi de mese comune prin unităţile sale din ORADEA şi BĂILE 9 MAI — VICTORIA
Se pun la dispoziţie unităţi moderne aprovizionate în permanenţă cu specialităţi culinare, grătar şi băuturi alese, la preţuri avantajoase

Adresaţi comenzile la: TAPL Oradea, calea Clujului nr. 8, tel. 1605 şi 4896.

LUPTA PENTRU ÎNĂLȚIMI

Pămîntul, cerul, apele au fost pentru om, încă de la apariția lui în lume, o continuă și tulburătoare ispită. În această întîlnire cu natura și cu sine, cu spațiul și cu timpul, lupta pentru înălțimi rămîne una dintre cele mai încordate și dramatice.

La început, omul a înălțat numai cea mai înaltă statuie, aceea de 30 m a lui Apolo (280 î.e.n.), cunoscută în antichitate sub numele de „colosul din Rhodos" și considerată una din cele șapte minuni ale lumii. Un cutremur de pămînt a zdrobit însă această „cutezanță" a omului de a se ridica mult mai presus depropria sa statură.

Peste veacuri, oamenii au dorit să se desprindă cît mai mult de pămînt, spre cer. Campanila din venețiana piață San Marco avea 99 m, biserica Sf. Petru din Roma, unde a lucrat cîndva Michel Angelo — 133 m, iar Ulmer Münster, cel mai înalt turn de biserică din lume — 161 metri. Iată astfel depășite în timp și faimoasa piramidă a lui Keops, și ea una din cele șapte minuni ale lumii (137 m), și silueta zveltă a celui mai înalt copac din lume, eucaliptul, care crește în Australia și care atinge 152 metri.

Începe acum bătălia înălțimilor care depășesc două și trei sute de metri. Universitatea Lomonosov privește de la 275 metri rîul Moscova și viitorul lumii. Turnul Eiffel se înalță deasupra Senei și a Parisului la 300 m. Cea mai înaltă clădire este Empire State Building din New-York (102 etaje — 381 m) și cel mai înalt turn din lume, turnul de televiziune din Moscova (495 m).

De aici, omul, singur, nu se mai încumetă să cucerească înălțimile. Balonul îi dă prima dată acest fior și această voluptate a victoriei. Întîiul zbor peste o mie de metri aparține francezului Charles, care în 1783 atinge neverosimila înălțime de 3500 m. Învățatul Gay-Lussac va urca pînă la 7000 m (1804), iar peste un veac și mai mult, în 1932, tot un fizician, elvețianul Piccard, va face primul zbor în stratosferă, cu balonul la 16.940 m, înălțime care va fi și ea depășită, sovieticii atingînd, în 1933, 19.000 m.

Iată însă că apare avionul, acest cel mai neastîmpărat stăpîn al cerului și după ce austriacul Oelerich izbutise, în 1914, să atingă 8050 m, în 1920 se trecea granița celor zece mii de metri. Astăzi, se dă bătălia cuceririi cosmosului și a spațiilor interplanetare. Victoriile lui Gagarin și Titov, Nikolaev și Popovici, înălțimile amețitoare de 250—300 km, reușite de navele cosmice sovietice, sînt o biruință și o promisiune.

În această cutezătoare și eroică luptă a înălțimilor își găsește locul meritat și alpinismul, întîiele victorii ale omului fiind cucerite pe pămînt, pe munții aceștia ai lumii, care de milioane de ani ne priveau de sus...

Cuceritorii munților (Balmat, Mallory, Abalakov, Hillary, Tensing, Buhl) vor figura pentru totdeauna alături de aceia ai apelor, ai pămînturilor îndepărtate, ai polilor și ai cerului. Munții lumii nu-și au numai străvechile lor origini geologice, ci și milenarele lor existențe istorice. Cu toții credem că le știm vîrsta, înălțimile, cuceritorii, dar nu odată ne dăm seama că ne înșelăm.

Fiți sinceri, știți într-adevăr că vîrsta pămîntului este de 5—7 miliarde de ani și a munților numai de 1 miliard și jumătate? Vă vine să credeți că cei mai bătrîni munți sînt în America de Nord (după sistemul laurențian: 1 miliard 550 milioane) și cei mai tineri în Europa, America de Sud și Asia (sistemul alpin, terțiar: 119 milioane de ani)?

De ce să nu recunoaștem că nu ne explicăm prea precis cum munții se nasc prin erupții vulcanice, eroziune și încrețirea scoarței, cum s-au despărțit cu milioane de ani în urmă continentele și cum prin mișcarea blocurilor acestora, din fundul oceanelor s-au ivit bizari și masivi munți? Cine vrea să creadă că în Antarctica sînt munți de peste 6000 de metri, că podișul Tibetului este la aproape 5000 m înălțime, că munții Dobrogei, acum 300 milioane de ani, cînd s-au format, erau înalți de mii de metri (astăzi Țuțuiatul are 456 m) și cine are azi imaginea viitoare a falnicilor Carpați, Alpi, Cordilieri, Hi-

MONT BLANC	Alpi Europa	4810	J. Balmat Paccard	1786
CARSTENS	Noua Guinee Australia	5030	—	
KIBO	Kilimanjaro Africa	5895	Hans Meyer	1889
ACONCAGUA	Anzi America de Sud	6959	M. Zurbriggen	1897
CHOMOLUNGMA (Everest)	Himalaya Asia	8848	N. Tensing E. Hillary	1953

malaya, care peste milioane de ani vor arăta — asemeni dealurilor dobrogene?

Dar pînă atunci mai este încă vreme. Să vedem cum arată astăzi munții, care sînt piscurile cele mai înalte, care au fost jertfele cerute de cucerirea lor și care au fost învingătorii. Pe continente, cei mai înalți munți sînt bine cunoscuți (vezi tabelul ce însoțește acest articol).

Geografia și istoria eroică a alpinismului cunosc 14 piscuri peste 8000 de metri și mai mult de o sută peste 7000 m. Fiecare cucerire și-a avut paginile ei de glorie și sînge. Ca să înțelegeți cît de necrezut de grea a fost această bătălie cu uriașii pămîntului, amintiți-vă că primul mare pisc peste 8000 m (Annapurna, 8078 m), asaltat de francezi cu prețul multor jertfe, între care și degetele de la mîini și de la picioare ale învingătorilor (Maurice Herzog și Louis Lachenal) — a fost cucerit abia în 1950.

După o sută de ani de căutări și treizeci de ani de expediții și încercări aproape totdeauna eroice, a căzut și Chomolungma, „zeița mamă a pămîntului", cel mai înalt și mai înverșunat pisc al lumii: 8848 m, Dar nu mai puțin eroice, sinucigașe am putea spune, au fost încercările de a cuceri Nanga-Parbat (8125 m), muntele groazei, muntele celor 31 de jertfe în 1953. sau cel de al doilea munte înalt al lumii: K 2 Chogori (8611 m, în 1954).

Și acestea nu sînt decît patru din marile bătălii ale munților. Adăugați toate celelalte zeci și sute de bătălii pentru Himalaya, Karakorum, Tianșan, Pamir, treceți apoi în Anzi și în Cordilieri, urcați pe Kilimanjaro, Caucaz, Alpi și nu uitați nici Carpații noștri, cu înaintașii lui romantici și temerarii cățărători de azi.

Munții lumii! Mii de metri înălțime, zeci de mii de km lungime. Toți parcă semănînd între ei, dar nici unul asemenea celuilalt. Ziduri mărețe și sălbatice de 8000 km ca Anzii Cordilieri sau de 2500 km ca lanțul Himalayei, vulcani care mai amenință și azi viața oamenilor și a pămîntului (Cotopaxi-Ecuador 5897 m, Popocatepetl-Mexic 5452 m), cascade cu căderi de apă de sute de metri (Angel-Venezuela 978 metri), ghețari lungi de 60—80 km sau cu imense suprafețe (Vatna Jökull-Islanda, 8800 kmp), fiorduri de 240 km ca Hamilton Inlet din Labrador și trecători la 5580 m în Karakorum.

Și totuși, înfruntînd și supunînd natura, pretutindeni, această încăpățînată furnică a universului, acest uriaș al ei — omul! El, și-a făcut așezări chiar la peste 3500 de metri (La Paz-Bolivia 3694 m, Lhasa-Tibet 3600 m), tuneluri lungi de 20 km, cum este Simplonul în Alpi, între Elveția și Italia, construit în zece ani (1896—1906) cu nenumărate jertfe materiale și omenești, căi ferate la mare altitudine ca cea din Peru la 4816 m deasupra oceanului sau cea elvețiană construită în 16 ani (1896—1912), care urcă de la localitatea Scheidegg (2064 m) pînă la 3457 m, nu departe de piscul celui de al cincilea munte al Europei, Jungfrau (4159 m).

Munții lumii sînt străbătuți astăzi de marcaje și cabane, observatoare și stațiuni meteorologice, de teleferice și trenuri electrice. Cel dintîi club alpin din lume a fost cel englez, creat în 1857. El număra atunci, la înființare, 480 de membri. I-au urmat cluburile german, elvețian, norvegian.

Astăzi numărul îndrăgostiților și cuceritorilor de munți crește în fiecare zi și îndrăznețele lor fapte aproape nu mai miră pe nimeni, deși ele sînt adesea uluitoare. Peste o sută de mii de cărți, în toate limbile și în toate genurile, vorbesc astăzi oamenilor despre dragostea și biruința lor, grea în timp, asupra munților. Munții lumii, pe pămînt, au fost în întregime cuceriți. Dar mai rămîn munții celorlalte planete și munții, care au și primit nume, ai lunii. Un nou alpinism așteaptă pe cuceritorii munților: cucerirea munților planetelor, cucerirea munților universului.

V. GIL

EVEREST ȘI CAUCAZ

SPUTNICII ȘI PRIETENIA

Cu doi ani în urmă, mă aflam în U.R.S.S. cu o echipă de alpiniști englezi, în drum spre Caucaz. În vitrina unui magazin din Moscova am văzut un afiș impresionant, mărturisind mîndria, cu totul firească, pe care le-a inspirat-o cetățenilor sovietici lansarea reușită pe orbită, care a făcut din „Sputnik II" un satelit al globului.

Printr-o curioasă coincidență, cîteva săptămîni mai tîrziu, într-o vale înaltă din Caucaz, am putut observa, pe cerul țintuit de stele, traseul strălucitor al aceluiaș „Sputnik", care zbura deasupra țării sale de origină. Pajiștea mirosea bine a fîn, iar acest simbol al triumfului omului asupra naturii era un spectacol minunat — și în același timp o prevestire.

A doua zi, pășind fără grabă prin pajiștile smălțate cu flori alpine, mă gîndeam, îndreptîndu-mă către obiectivul nostru, formidabilul perete de nord care mărginește ghețarul Bezingi: cît de splendidă e clipa de față!... Ea ne îngăduie să ne integrăm cadrului; ceea ce ne făcea plăcere, la fel de mare ca și tovărășia prietenilor noștri balkari și a alpiniștilor ruși. Prietenia, frumusețea decorului, aveau ceva exaltant și ne simțeam fericiți...

JOHN HUNT

conducătorul primei expediții victorioase (1953) asupra vîrfului Everest (Chomolungma)

(Din „Enciclopedia sporturilor", Larousse, Paris. 1961).

DIN ALBUMUL NOSTRU

Vilegiatură pe malul Mării Negre, la Mamaia: zîmbet, flori, fericire...

SFATURI PRACTICE...

Desen de GH. CHIRIAC

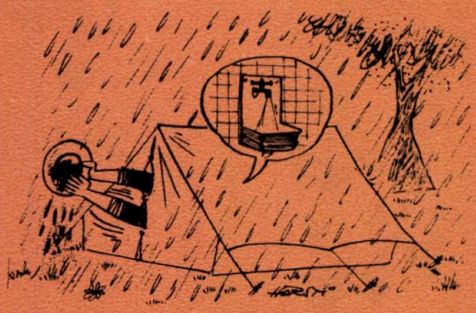

Desen de HORIA ȘTEFĂNESCU

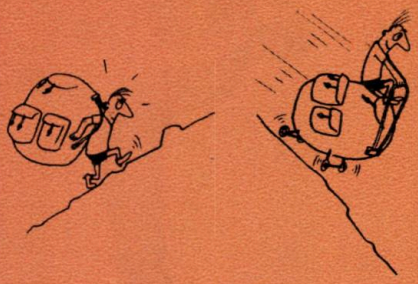

Desen de N. ARION

Desen de ION DRĂGAN

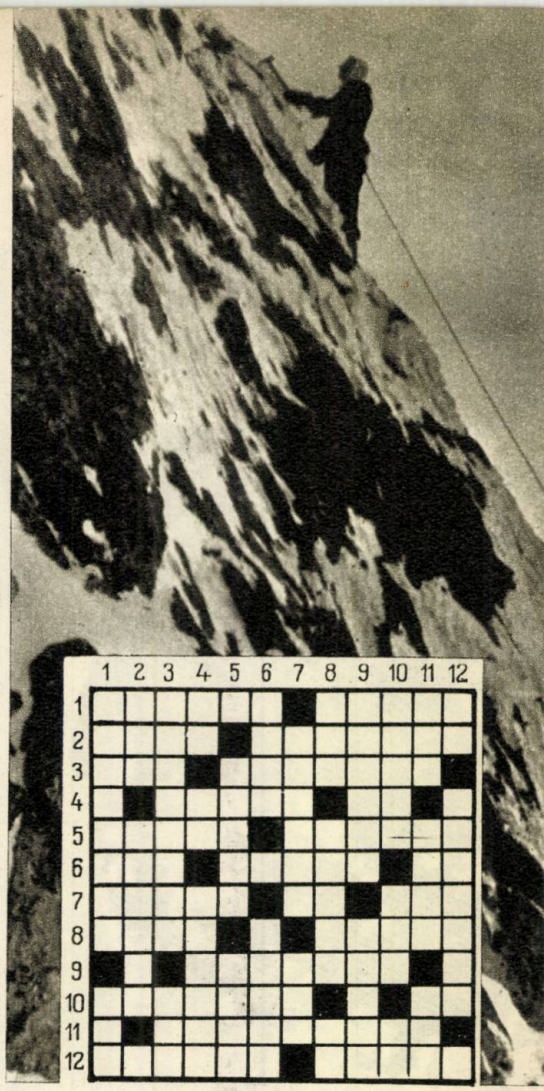

Surpriză... alpină

ORIZONTAL: 1. *Imitație de... copil* (**pisc-Leaota**). — *Ciucure* (**castel-Sinaia**). 2. *Enigma sfinxului* (**pisc-Bucegi**). — *Hoinari* (**pas-Oltenia**). 3. **Jumătate de rucsac!** — *Pildă de hărnicie* (**pisc-Bucegi**). 4. **Anotimp pentru schi și bob (pl.). — În genune!** 5. **A face abonament. — Cifre.** 6. **Circulă și pe lacul de la Bicaz.** — *Fabrică de... ouă* (**munte-Apuseni**). — **În munții Lotrului!** 7. **Nori. — La Sibiu! — Frunze de brad.** 8. **Haine. — Om glumeț.** 9. *Oficiul național de turism.* 10. *Vultur-Bărbos* (**munte-Moldova**). — **Cal.** 11. *Plin de pietre* (**pisc-M. Rodnei**). 12. *Obstacol* (**fig.**). — *Pădure de fagi* (**cabană-Borsec**).

VERTICAL: 1. *Fabricant de stofe* (**munte-Bucegi**). — **Produs de stînă.** 2. **Interjecție.** — *Bătrînele* (**cabană-Bucegi**). 3. *Nu miroase bine* (**munte-Tușnad**). — **Varietate de mere.** 4. **Articol. — Ene! — Pește.** 5. **Fructe de munte. — Alexandru mai scurt.** 6. *Alimentara... veveriţelor* (**munte și peșteră**). — **A îndruma.** 7. *Pădurice de arini* (**deal-Boeșa—Montană**). — *Curat* (**munte-Parîng**). 8. **Conifer. — Piatra** *fără pereche* (**cabană-m. Hăghimaș**). — **Interjecție.** 9. **„Omul"... sfinxului! — A se alătura.** 10. **Școli medii. — Abis nesfîrșit! — Galben unguresc.** 11. **Romancier portughez (1845—1900). — Stîncă. — În cale!** 12. **La Sinaia! —** *Tăiat* (**masiv muntos**).

N.B. *Cuvintele definite prin cursive sînt și ele tematice. În paranteză se arată punctele de orientare.*

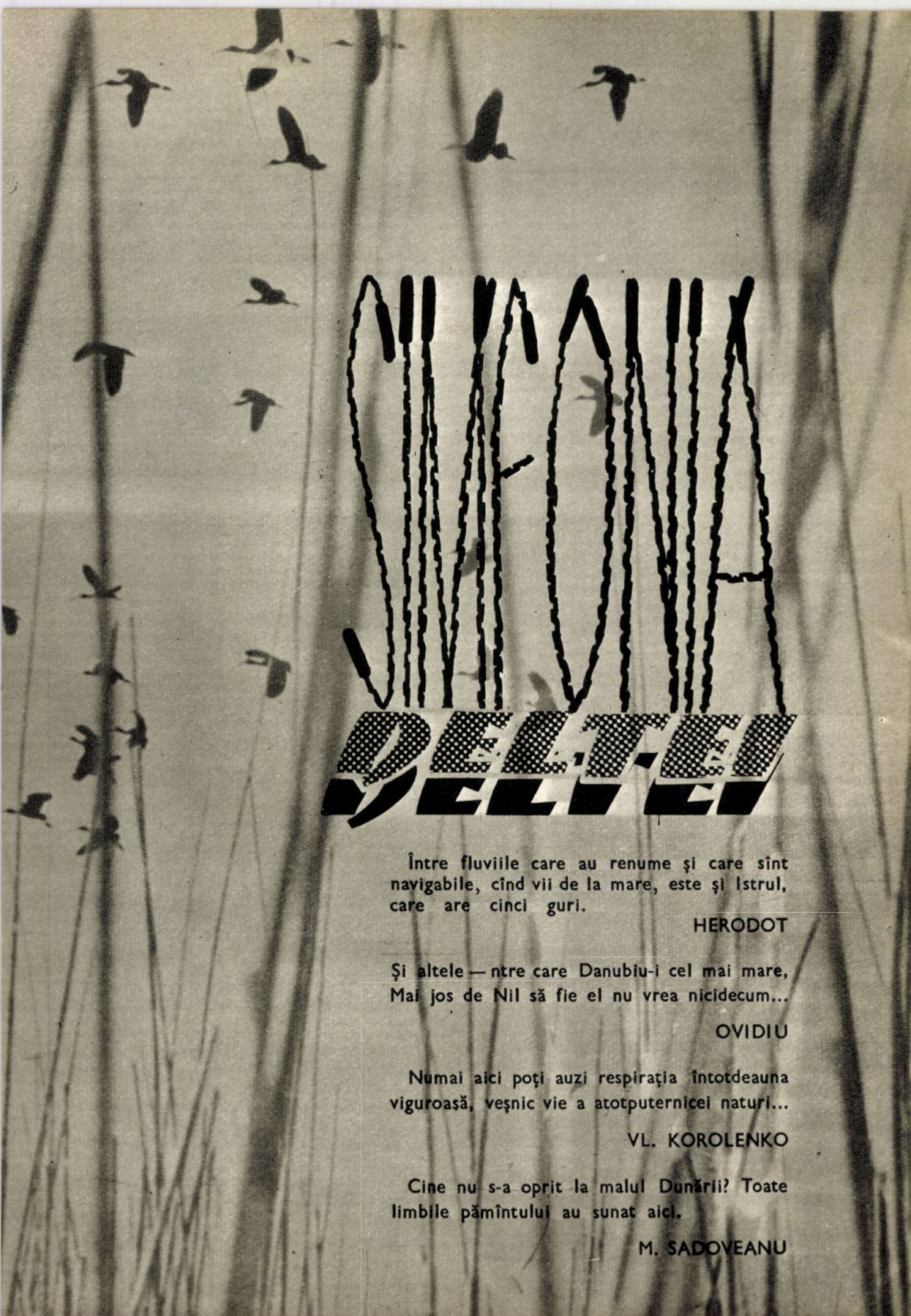

SIMFONIA DELTEI

Între fluviile care au renume şi care sînt navigabile, cînd vii de la mare, este şi Istrul, care are cinci guri.

HERODOT

Şi altele — ntre care Danubiu-i cel mai mare,
Mai jos de Nil să fie el nu vrea nicidecum...

OVIDIU

Numai aici poţi auzi respiraţia întotdeauna viguroasă, veşnic vie a atotputernicei naturi...

VL. KOROLENKO

Cine nu s-a oprit la malul Dunării? Toate limbile pămîntului au sunat aici.

M. SADOVEANU

SIMFONIA DELTEI

(Pe brațul Sf. Gheorghe)

Este încă întuneric atunci cînd ne trezim. Zorile se silesc să înlăture vălurile de ceață care îmbrobodesc Dunărea și o ascund de privirile noastre. Pe cheiul portului Tulcea umezeala ne pătrunde și ne dă fiori. Strîngem hainele pe noi și mergem spre locul unde știam ancorat, încă de aseară, micul vas pescăresc „Sinoe". Cu ajutorul lui, trebuia să ajungem la Sfîntu-Gheorghe. Puntea mică era supraîncărcată cu lăzi goale în care se transportase pește. Cum noi trebuia să fim pînă-n seară la locul lucrărilor, iar cursa de pasageri pleca abia peste două zile, n-am mai pregetat și am urcat pe punte printre lăzi. N-aveam altă soluție.

Pe vaporaș mai sînt înghesuiți, printre lăzi, niște lipoveni bărboși — pescari din deltă — și cîteva femei, îmbrăcate în haine viu colorate, călători ocazionali și ei pe „Sinoe".

Vaporașul, un barcaz cu motor, destul de voinic spre a putea să transporte pește, înfruntînd valurile fluviului, a sunat din sirenă ca un vapor mare, dîndu-ne fiorii plecării într-o călătorie spre țări îndepărtate. Asemenea unei cortine, începe și ceața să se ridice. Ici și colo, cîte o scamă de nor se destramă sub razele biruitoare ale soarelui. „Voinicul" nostru, după ce face rondoul obligator, își îndreaptă prora spre aval, coborînd în lungul Dunării. Acum defilăm prin fața cartierului industrial de la răsăritul Tulcii și vedem întîi combinatul de industrializare a peștelui, ale cărui instalații moderne le admirasem cu o zi înainte. După uriașele maldăre de stuf, apare fabrica de prelucrare a stufului, deocamdată numai ca plăci de stufit necesare construcțiilor.

Dunărea e tulbure ca braga. Pe valurile stîrnite de noi, cîte o barcă cu pescari saltă, gata să se scufunde. Mîinile vînjoase și pricepute ale vîslașilor se încordează și reușesc s-o mențină în stare de plutire. În zare, către răsărit, se conturează în albastru-închis, pe azurul cerului fără pată, înălțimea crenelată a dealului Beștepé, cu ale lui cinci vîrfuri tocite de vreme; niște dinți uzați de fierăstrău. Timpul frumos întrece toate așteptările noastre; soarele ne mărește bucuria pe care ne-o produc priveliștile din ce în ce mai frumoase și mereu reînnoite.

La Ceatalul Sfîntu-Gheorghe, brațul Sulina se desparte spre stînga, curgînd drept către mare, iar vaporașul intră pe brațul Sfîntu-Gheorghe. Șerpuirile capricioase ale acestui braț sînt prilej de peisaje minunate și de multe surprize plăcute. La fiecare cot, țărmul dinspre miazăzi evocă mulțime de amintiri istorice. Acolo unde a fost cîndva Prislavul sau Pereiaslavul, ridicat și el peste urme de așezări romane, s-au găsit și se găsesc mereu lespezi cu inscripții, sarcofage de piatră, vase de lut cu monede romane și grecești, odoare de metal și arme din trecut. Din cetatea ridicată aici acum vreo mie de ani de

Toată geneza paradisului păsărilor stă în cuibul acesta străjuit de stufării

cneazul Sviatoslav Igorevici al Kievului, a rămas doar cenușă. Dovada aceasta, păstrată sub pătura de pămînt pe care vremea a așternut-o peste gloria și înfrîngerea viteazului cneaz, arată că cetatea a fost arsă de pecenegi. Cînd și cînd, lucrînd țarina, fierul plugului scoate la lumina zilei pietre cu însemnări ciudate, pe care le tălmăcesc învățații, sau vase

și podoabe de-ale pribegilor care și-au adăpat caii în Dunăre, prin locurile acestea.

Cîte neamuri nu s-au perindat pe aici! Au trecut ca păsările sau ca vîntul. Zarva bătăliilor a clătinat puțin stuful din baltă și-apoi, ca și cum nu s-ar fi întîmplat mare lucru, totul a revenit la normal. Toate au trecut, așa cum trecem și noi

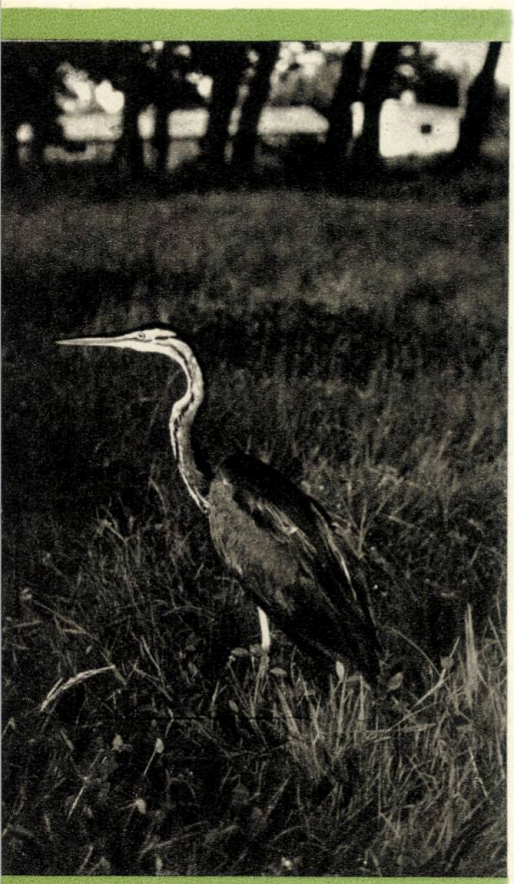

Cu gîtul ca un șarpe suplu sinuos, cu talia înaltă și zveltă, cocorul veghează lunca

acum cu vaporașul printre luncile nesfîrșite de sălcii.

Pe malul stîng, un șantier. În depărtare două drage taie un canal navigabil ca să înlesnească exploatarea stufului. Pescari în lotci verifică plasele. Luncile de sălcii alternează cu stufărișurile. Prin satele riverane, femei cu fustele înfoiate și cu broboade roșii, pun mîna streașină la ochi și privesc vaporașul care trece. Legate la un par, lîngă un ambarcader improvizat, cîteva lotci, unse cu catran, se leagănă lin. Turme de vite albe și de cai, pe maluri sau cufundate în apă pînă aproape de șolduri, merg încet căutînd pășune. Rareori vezi vreun păstor cu ele. Sirena tulbură solemna liniște a luncilor și stîrnește păsăretul care zboară întunecînd zarea.

Vaporașul ne poartă pe lîngă înălțimea Beștepé. Dealul, cu cele „cinci movile", cum i s-a păstrat numele de la turci, are 242 metri înălțime, iar movilele apar ca niște cocoașe ale unui monstru preistoric. Deși deal în aparență, face parte în realitate dintre cei mai vechi munți din țara noastră. Coastele lui sînt acoperite cu pajiști pe care pasc turme de oi și care, în urma ultimelor ploi, împodobesc cu un verde sănătos, înălțimea tocită de vreme. Acest tablou static este completat de viață prin zborul plin de grație al unui pescăruș care evoluează ca o balerină. Un stîrc cenușiu, solemn ca o eminență, și un cîrd de rațe zgomotoase ne fac primirea în împărăția stufului. Cît vezi cu ochii, numai apă, sălcii și stuf.

La Mahmudia, localitate care poartă urme de strălucire otomană, se află și ruinele Salsoviei, veche așezare romană din timpul Bizanțului. Pe aici, cu sabia într-o mînă și cu cîntarul negustorului în cealaltă, au mai trecut și alții: genovezii și veneții. Urmele lor se citesc și azi în ruinele Geneviz Kaleh de lîngă Morughiol. Pe aici, resturile locurilor istorice sînt atît de multe, încît aproape fiecare colț de deal mai răsărit este numit de popor „La cetate".

Trecem de Mahmudia și intrăm în „marele S", așa cum se spune obișnuit cursului fluviului care desenează aici o uriașă literă „S". Întortochierile capricioase ale brațului Sfîntu-Gheorghe ne conduc prin locuri de vis și ne arată masivul Beștepé sub cele mai variate înfățișări. Pe maluri, vitele se opresc din păscut și privesc curioase la vaporașul care, prin sunetele sirenei lui, trezește natura din jur, cuprinsă acum într-o caldă somnolență de amiază. Pescarii strîng plasele, în timp ce, pe fundul cătrănit al lotcilor, se adună, cu sclipiri argintii, rodul muncii lor. Ei trag voioși la lopeți și se îndreaptă spre cherhanale. În jurul lotcilor, rîndunelele zboară la luciul apei, salutînd prin fîlfîitul aripioarelor pe prietenii lor de anul trecut, pe pescarii din Delta Dunării.

„Uzlina", așa citisem de dimineață, cînd plecasem din Tulcea, pe unele dintre lăzile care ne împiedicau să ne plimbăm pe puntea lui „Sinoe". Mi s-a părut că scrie „uzina" și-mi fusese rușine să întreb despre ce uzină era vorba, aici, în deltă, și unde se găsea ea. Cînd colo, într-un cot al brațului Sfîntu-Gheorghe, într-un loc plin de farmec, o cherhana avea înscris, cu litere

albe pe frontonul ei negru, acest nume. Lotci pline cu pește acostau mereu la clădirea neagră, încadrată de sălcii mari și plute argintii. Aici descărcăm și noi o bună parte din lăzile goale de pe punte pe care, la înapoierea de la Sfîntu-Gheorghe, vaporul trebuia să le ia pline cu pește.

La cherhana descarcă pescarii producția, clasifică peștele, îl curăță și-l ambalează cu sare ori cu gheață. Pescari cu fețele radiind de satisfacție, mulțumiți de rezultate. Aici, în apropiere de Uzlina, într-un cadru potrivit, se află cea mai mare colonie de pelicani din deltă. Pasărea asta care se hrănește cu pește, este o necesitate, un fel de medic al deltei, care asanează apele de peștii degenerați, plăpînzi, insuficient dezvoltați. Ca și alte păsări rare, pelicanul este ocrotit de lege. El nu poate fi vînat.

Bucătarul de pe vaporaș curăță peștele dintr-un lighean și-l spală cu apă luată cu căușul din Dunăre. Echipajul mîncase înainte de sosirea la Uzlina. Se pare că bucătarul ne pregătește o surpriză culinaro-pescărească. Într-adevăr, peste cîtva timp, după ce trecusem de Morughiol — lacul violet — vechiul Geneviz Kaleh și ne apropiam de canalul Dunavăț, am fost îmbiați să luăm o gustare la masa improvizată pe o tavă mare de lemn. Nu încercam vestitul borș pescăresc, ci un rasol făcut din varietăți de pește dulce, înăsprit cu mujdeiul de usturoi și ardeiul roșu dintr-o scăfiță de lemn. Am mîncat cu poftă. Deși la început ne cam jenam și ne întrebam cine o să mănînce atîta pește, după ce mormanul de pește dispăruse de pe tavă, ne-a cam părut rău că se terminase. Am ciocnit cu gazdele noastre un păhărel de vin roșu și viața ne-a apărut și mai frumoasă ca pînă acum.

Pe dreapta noastră, tăiat în desișul de stuf, Dunavățul se pierde în depărtare, spre miazăzi, ca un bulevard de apă umbrit de două șiruri de sălcii. El duce apă proaspătă și dulce, din Dunăre, ca să înlesnească viața peștelui din lacul Razelm și să bucure astfel pe pescarii de pe malurile lui.

Începem iarăși un joc de-a v-ați ascunselea prin coturile tăinuite. Legenda — căci și aici, ca pretutindeni, este o legendă — spune că așa fugise, șerpuind, balaurul care teroriza oamenii de prin părțile astea, pînă a fost ucis la Catîrleț.

Stoluri mari de rațe, cîrduri de cormorani negri și greoi, multe perechi de egrete albe și delicate, speriate de zgomotul făcut de vaporașul nostru, se ridică spre înaltul cerului sau zboară pieziș în desișurile de sălcii și stuf. Numai berzele rămîn locului, nemișcate pe picioroangele lor roșii. Ele s-au învățat cu zgomotul civilizației și privesc indiferente în jur, așteptînd vreun peștișor imprudent, nepregătit pentru viață, care... nu respectă regulile de circulație din regiunea bălților. O egretă albă ca zăpada pășește cu grație, cercetînd parcă locul pe unde calcă. Larii albi zboară grațios în volte mari, planînd prelung în jurul vaporului și ating din zbor apa, ca să prindă vreun pește.

Alt canal: Dranovul, tot pe dreapta, duce spre Razelm. Bărci se strecoară din

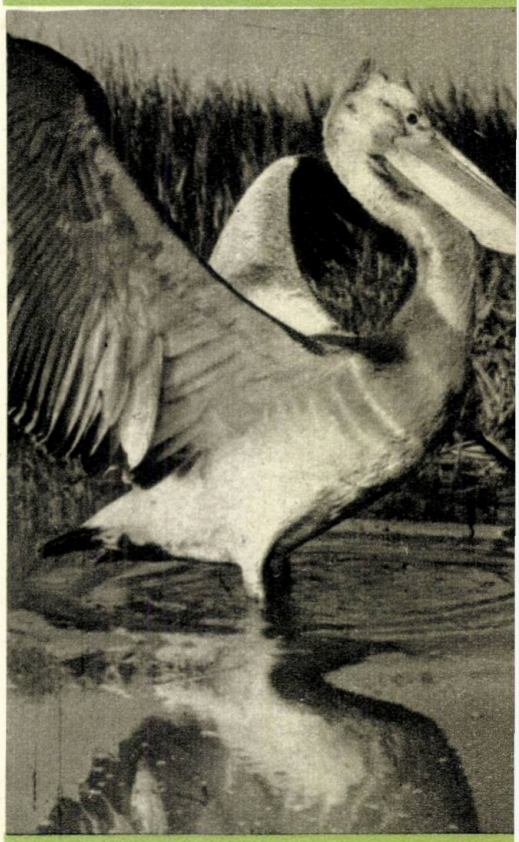

Doctorul pelican își caută pacienții printre plauri, tratîndu-i prin ingurgitare...

Dunăre pe canal și, mai departe, prin toate cotloanele deltei, unde duc produse industriale și de unde aduc pește.

La Ivancea, facem altă oprire. Se descarcă și aici multe lăzi goale pe care, spre seară, „Sinoe" trage nădejde să le încarce pe toate pline. Aici sîntem, mai mult ca oriunde pe brațul Sfîntu-Gheorghe, în plină natură; nu zărim nici cea

mai neînsemnată aglomerare umană. Doar uneori, pe vreun loc mai ridicat, ferit de inundație, apare cîte o colibă vremelnică de stuf, care adăpostește cîțiva pescari, unii veniți tocmai de la Tulcea, să lucreze aici. Ei flutură mîna, salutînd vaporașul care le aduce jurnale, scrisori sau vreun pachet de-acasă. Cînd sună sirena de pe „Sinoe", o barcă se desprinde de mal și, acostînd lîngă noi, primește pachetul.

O pasăre care nu are nevoie de modistă: natura a dăruit-o cu pene de... egretă!

Soarele arde; e miezul zilei. Totuși, pe apă, undește o adiere ușoară, care răcorește plăcut și aduce mirezme sărate de la marea care-i pe-aproape.

Apar printre sălcii, pe dreapta, clădirile noi ale cherhanalei de pe canalul Olinca, iar pe stînga se ivesc primele căsuțe din Sfîntu-Gheorghe. Un pas și ai ajuns în portul în care lotcile, încărcate cu bogăția sclipitoare a Dunării și a mării, se leagănă ușor, lucind în lumina soarelui de după-amiază, în mii și mii de fețe. Casele curate, văruite proaspăt, apar ca un preludiu la curățenia sufletească a oamenilor, iar clădirea mare a căminului cultural se înalță ca semn al unei înnoiri și al unei cotituri hotărîte în viața pescarilor din mica localitate.

„Sinoe" ne lasă la un debarcader anonim. De aici, mai avem de mers. Așteptăm un cuter care se și vede venind din mare, cu un lung șir de bărci după el. Și cuterul acesta este un semn al vieții noi. El scutește pescarii, care sînt obosiți de o zi de muncă pe mare să mai lopăteze spre casă și-i remorchează pînă în port, sau îi lasă la cherhana.

După ce trecem de cherhanaua modernă și strălucind de curățenie, unde cuterul și-a lăsat bărcile cu pește, mai plutim vreo 6 kilometri printre trestiile și sălciile care mărginesc canalul Olinca și ajungem apoi la punctul final al călătoriei noastre. Acolo unde acostăm, sîntem primiți cu un concert asurzitor, dat de broaște. Păsări necunoscute, cu penele minunat colorate, trec jos de tot, familiarizate cu cei cîțiva oameni care locuiesc aici, unde altfel domnește doar apa și stuful. Alte păsări trag prin zborul lor curbe grațioase pe cerul fără nori. Un vîntuleț, vine ca o glumă dinspre marea care, aici, este foarte aproape, în timp ce soarele asfințește într-un nimb roșu-vioriu.

De sus, de pe platforma farului, avem orizont larg; privim cu nesaț în jurul nostru. Între țărmul foarte greu de definit și Sahalin — geana de pămînt care abia se-nfiripă din întîlnirea Dunării cu marea — se află un amestec de apă dulce și apă sărată, adevăratul domeniu de viață al pelicanilor. Așezați în semicerc, ei pescuiesc în colectiv, bătînd din aripi ca niște spectatori veseli și fac gălăgie ca să intimideze peștele, să-l alunge spre locuri mai puțin adînci unde pot să-l prindă mai lesne. Pe Sahalin sînt cîteva colibe de stuf, care adăpostesc pescarii plecați „la scrumbie"; pasajul scrumbiei este cel mai de seamă eveniment al acestor zile.

În zare, un cargobot negru trece greoi, fumînd liniștit, spre Sulina. Soarele a lunecat sub orizont, lăsînd în urma lui o liniște care pare nefirească. Au tăcut pentru moment și broaștele. Într-un ochi de apă, o pereche de lebede,căsnicie solitară, își pregătește cuibul. Întunericul a venit pe nesimțite. Farul clipește discret, dar destul de insistent ca să atragă atenția marinarilor de pe mare asupra pericolului pe care-l prezintă ostrovul Sahalin. Peste zătoane, departe către apus, cîteva focuri arată că pescarii își pregătesc cina...

VASILE GORĂNESCU

DIN PREISTORIA TURISMULUI

LA MARE

Desene de
NELL COBAR

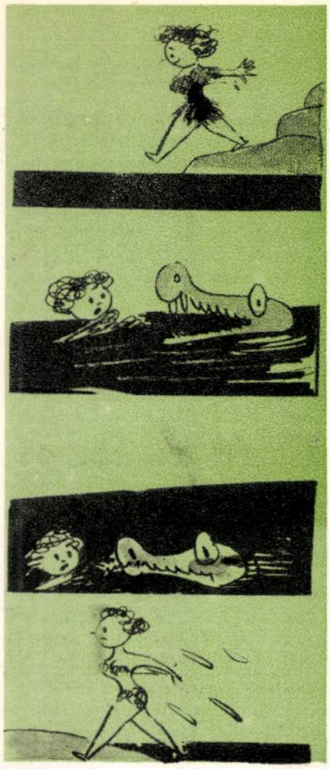

Primul costum de baie...

Instalație de dușuri pe plajă

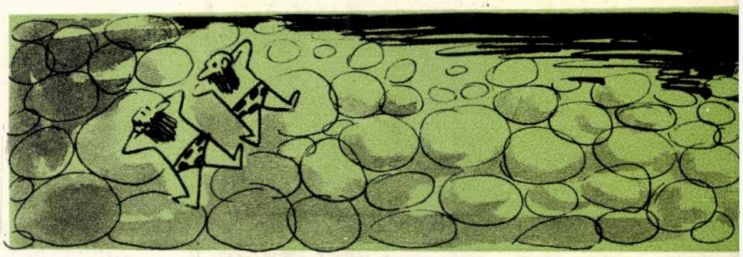

— Știi, nicăieri nu se găseste nisip mai fin ca pe plaja asta...

— Iar s-a apucat Anuța să culeagă scoici de pe plajă...

Primul campion de sărituri de pe trambulină

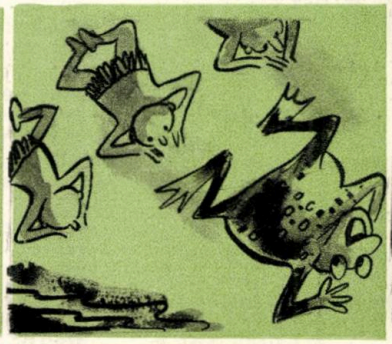

Primul profesor de înot, pe plajă...

Serviciul „Salvamar" în acțiune...

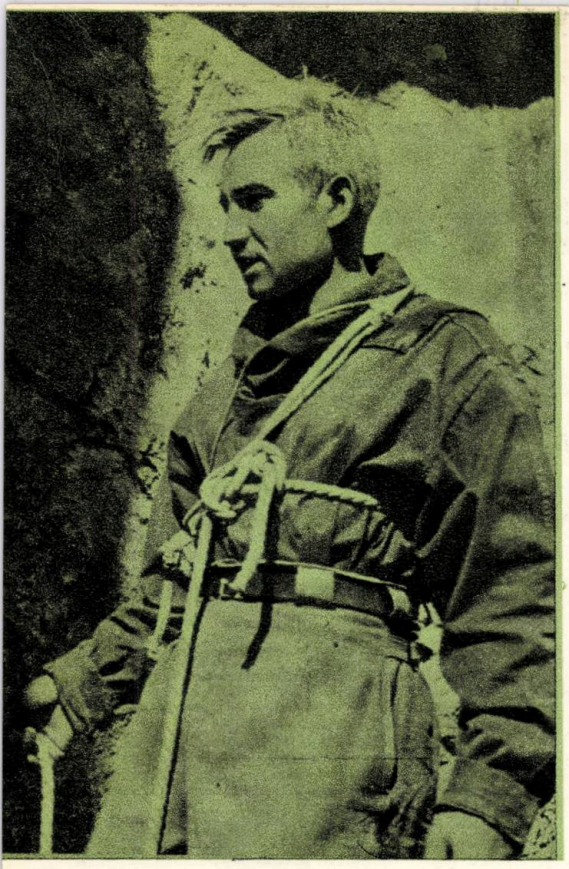

FIGURI DE MARI ALPINIŞTI

EMILIAN CRISTEA

TREI DECENII PE MUNŢI

Muntele a generat totdeauna pasiuni mari. Mari pe două coordonate: intensitate şi durată. Cu alte cuvinte: puternice şi trainice. Gîndiţi-vă la un Vitali Abalakov, la un Hermann Buhl ori la un Lionel Terray. Greu ţi i-ai putea închipui altfel decît în „tête à tête" cu muntele.

Dar parcă Emilian Cristea, maestrul nostru al sportului, e altfel? La cei 48 de ani pe care îi împlineşte, acum în primele luni ale lui 1963, el continuă să cutreiere munţii cu acelaşi juvenil neastîmpăr pe care i-l cunosc de trei decenii cei care îndrăgesc de asemenea muntele.

Născut în oraşul Ploieşti—la jumătatea drumului dintre Bucureşti şi Bucegi — Cristea a cunoscut mai întîi Capitala, unde avea să trudească din greu, într-un atelier de vulcanizare, pentru a-şi cîştiga o existenţă amară de copil rămas de timpuriu fără părinţi.

La 19 ani face cunoştinţă cu muntele, rămînîndu-i, pentru totdeauna, credincios prieten. Nările lui îmbîcsite de mirosul cauciucului ars adulmecă, cu nesaţ, aerul pur al înălţimilor. Frumuseţea priveliştilor îi încîntă privirea şi-i robeşte inima.

Tînărul revine adeseori în împărăţia de piatră a munţilor, îi admiră, le străbate potecile, învaţă să-i cunoască. Şi nu se mulţumeşte cu ceea ce vede şi îi spun binevoitorii din jur. Începe să citească lucrări de geografie şi de geologie, ghiduri şi reviste de specialitate. Ascultîndu-l azi, pe Emilian Cristea vorbindu-ţi, în termeni adecvaţi, nu numai despre tehnica escaladelor dar şi despre flora şi fauna munţilor noştri, sau despre constituţia lor geologică, nu ai crede că ai în faţa ta un autodidact. De altfel, verbul sprinten şi consistent îi caracterizează, făcînd din el un povestitor care îşi farmecă auditoriul cu expuneri libere. Trebuie să ştiţi că oriunde a fost solicitat să vorbească despre munţi, despre alpinism, Cristea a venit cu dragă inimă, a cotrobăit în sacul — ce mare sac! — cu amintiri şi în cutia de diapozitive, purtînd tineri şi vîrstnici, muncitori şi studenţi, pionieri şi ostaşi, pe minunatele poteci ale mai tuturor munţilor noştri. Ba chiar şi din ţări vecine căci, în Cehoslovacia, el a parcurs cei 900 de metri ai peretelui de la Kesmarski (cel mai mare din Carpaţi), iar în Bulgaria a urcat pe vîrfurile Rilei şi ai Pirinului.

Tot atît de activ este Cristea în domeniul pedagogic. Antrenor la C.C.A., acum la Casa Ofiţerilor din Braşov, el a format alpinişti de valoare, în care a sădit nu numai temeritatea dar şi dragostea de munte, de natură, de patrie. Maestrul sportului Aurel Irimia este unul dintre aceşti ciraci ai lui Cristea, care l-a însoţit în multe premiere şi ture alpine. Mai sînt L. Karacioni, Matei Schen sau Dan Pichiu care, în marea cetate muncitorească a Hunedoarei, face acum prozeliţi pentru sportul cu corzi şi pitoane. Cristea şi-a împărtăşit, din plin, experienţa tuturor tinerilor care, de peste un deceniu încoace, vin la cursurile care au ca scop să îmbogăţească mişcarea noastră sportivă cu noi cadre de alpinişti.

Cercetător atent şi avizat al munţilor noştri, Cristea a descoperit numeroase trasee pentru escalade. Pe cele mai multe, primele pitoane le-a bătut el cu tovarăşii săi de club. De la Peretele Piscului Rece — care constituie prima mare performanţă a sa — pînă la Fisura Albastră, Cristea a scris un vast capitol din istoria alpinismului nostru. Şi dacă ar fi doar escaladele!

Turele alpine — mai ales cele de iarnă — l-au atras, în egală măsură, pe acest temerar colindător al înălţimilor de calcar sau granit. El însuşi mărturiseşte că nici cea mai grea premieră alpină nu i-a procurat atîtea satisfacţii ca traversarea crestei Făgăraşului iarna

Nici alpinismul subteran, speologia, nu l-a lăsat indiferent pe Cristea. Cînd oamenii de ştiinţă au vrut să cerceteze dificila peşteră de la Cetăţile Ponorului, el a fost prezent cu tovarăşii săi, dînd o preţioasă mînă de ajutor cercetătorilor tainelor din adîncurile munţilor.

Pe creste, în peşteri, la competiţii, în săli de conferinţe, Emilian Cristea ne-a dat şi ne dă o pildă vie de perseverenţă şi de seriozitate. A dus la capăt tot ceea ce şi-a propus să realizeze.

Iubitorii de munte aşteaptă acum ca veşnic tînărul maestru al sportului să ducă la capăt şi activitatea începută pe tărîmul scrisului. Cu alte cuvinte, cărţii dedicată Bucegilor să-i urmeze altele. Şi nu numai cu descrieri de masivi, cu prezentări de trasee, dar şi cu amintirile premierelor, ale turelor sale depănate pe-ndelete, pe multe pagini, ca nişte poveşti spuse la gura sobei. Doar are în urma sa aproape trei decenii de cînd tot bate munţii cu pas neobosit!...

S. BONIFACIU

AVALANȘA

La circa 30 km de Brașov, se află orașul Zărnești, punct terminus al căii ferate secundare: Brașov — Zărnești.

Zărneștii, oraș industrial și important centru forestier, își întinde casele pe șesul depresiunii Bîrsei, la poalele pădurilor ce acoperă, pînă aproape la creastă, pantele abrupte ale masivului Piatra Craiului.

Pentru noi, peisajul locurilor de aci nu este nou și de aceea sîntem impresionați mai mult de transformările din oraș, de animația neobișnuită, de uruitul fabricii, de magazinele cu vitrine încărcate cu noutăți, de mulțimea de copii ce tocmai ieșeau de la școală, discutînd cu multă însuflețire problemele încă neclare din lecțiile învățate.

Privind în depărtări, către munții ce se înalță dintr-o dată din cîmpie, ochiul hoinărește către creste, căutînd să zărească traseul ce ne-am propus să-l parcurgem: creasta Pietrei Craiului.

Ca de obicei, și în această tură plecăm patru alpiniști: maestrul sportului Aurel Irimia, Matei Schenn, Ladislau Karaciony și autorul rîndurilor de față.

Asociația noastră, Casa Ofițerilor din Brașov, primise din partea Federației de alpinism invitația de a participa la Alpiniadă (etapa de iarnă), care urma să se desfășoare în munții Făgăraș. Pentru aceasta, ne-am gîndit că înaintea ascensiunii, care se anunța atît de grea, să ne probăm echipamentul, verificînd și starea zăpezilor căzute atît de abundent în ultima vreme în munți.

16 februarie. După ce am făcut ultimele cumpărături, pornim la drum, avînd, ca prim obiectiv, cabana Curmătura, unde hotărîsem să rămînem peste noapte.

Cînd am ieșit din oraș, soarele apusese. Luna se ridicase destul de sus deasupra crestelor și își împrăștia lumina strălucitoare pe cerul de culoarea peruzelei. Umbra pădurii, de un albastru-negru, ne întîmpină și crește atît de puternic încît pare perdeaua de nori negri a unei furtuni.

Primii kilometri ai urcușului ne obosesc. La „Fîntîna lui Botoroagă", ca la un semnal, am dat cu toții sacii jos din spate și ne-am aplecat să bem cîteva înghițituri din apa limpede a acestui izvor, situat la răscruce de drumuri.

De aici, drumul nostru se abate către dreapta, urcînd prin pădure de-a lungul Văii lui Dănișor; apoi trece pe versantul drept al văii și, în serpentine repezi, ne poartă printre copacii înalți, ale căror siluete, luminate de lună, iau forme ciudate de uriași. Din timp în timp, ne oprim să ne odihnim, și atunci, din pădurea ce pare tăcută, răzbate pînă la noi lătratul vulpilor sau pocnetul cîte unui copac înghețat, legănat de vînt.

În poiana Zănoaga, unde sînt două colibe, ajungem obosiți și transpirați. Se văd lumini prin ferestre, indiciu că înăuntru locuiesc oameni. Nu ne abatem din drum; admirăm doar cristalele zăpezii de pe acoperișuri, care sclipesc în noapte, de parcă ar fi diamante.

Străbatem poiana și pătrundem în pădurea deasă de molid, urmînd poteca ce pare acuma un tunel lung, luminat slab de lună.

Sîntem tot mai obosiți, dar cum ne-am creat obiceiul ca popasurile să le facem în luminișuri de pădure, pentru a putea avea în timpul șederii decorul neasemuit de frumos al brazilor îmbrăcați în zăpadă, continuăm să urcăm.

Lătratul cîinelui ne vestește apropierea de cabană și, curînd, la geamul pe care-l vedem încă de departe, se agită o lumină. Am ajuns. Intrăm cu precauție în cabană, ferindu-ne de cîinele care vrea să arate că-și face datoria și, curînd, avem prilejul să sorbim cîte o ceașcă de ceai fierbinte. Ne-am culcat satisfăcuți de drumul făcut și plini de optimism, căci vremea se anunța neobișnuit de frumoasă.

17 februarie. Dimineața, cînd ne-am trezit, ningea. Stratul de zăpadă proaspătă avea circa 15 cm, temperatura era de minus 10°, vîntul sufla dinspre nord-vest, aducînd peste creastă rafale de zăpadă, ce întăreau parcă ninsoarea abundentă ce cădea peste pădure.

De la cabană în sus nu erau urme pe zăpadă și primii pași ne arată că grosimea stratului, cu ce se adăugase peste noapte, a ajuns la 1,50 m. Știam că va fi greu, dar hotărîrea era definitivă, iar forțele noastre încă intacte nu ne îngăduiau să concepem o înapoiere.

Înotînd prin zăpadă pînă la brîu, începem urcușul direct pe sub pereții de stîncă către gura unui canion îngust, unde se vedea o avalanșă căzută. Din experiență, știam că aceasta a măturat toate pericolele din drumul nostru, ușurînd astfel foarte mult ascensiunea. Am ajuns greu la acest punct. În mintea mea încolțise gîndul unei întoarceri, însă nu am îndrăznit să-l mărturisesc. Tovarășii mei de drum spărgeau zăpada cu schimbul și erau însuflețiți de o bună dispoziție pe care propunerea mea, sigur, le-ar fi stricat-o. În plus, mie care eram înarmat cu trei aparate de fotografiat, o îmbunătățire a timpului — pe care o speram — mi-ar fi dat ocazia să reușesc, în sfîrșit, să mă întorc cu cîteva imagini deosebite ale acestei minunate creste. Pînă acum, de trei ori o mai parcursesem iarna, dar niciodată n-am putut-o fotografia din cauza timpului nefavorabil.

Pe canion, ascensiunea a decurs normal. Spre sfîrșit, acolo unde el se pierde, întîlnim o creastă împădurită, pe sub care înaintăm, înfruntînd la tot pasul pericolul avalanșelor. Ore întregi am înaintat sub această amenințare, pînă cînd, după eforturi mari, vedem fanionul de tablă, montat pe Turnul Pietrei Craiului (1923 m). Curînd prindem linia de creastă și astfel încheiem prima parte a ascensiunii noastre. Din acest loc, adversarii se schimbă: ne ia în primire vîntul, care suflă cu mare intensitate, aruncîndu-ne în obraz rafale de zăpadă și dezechilibrînd călcătura noastră atît de sigură pînă atunci. Creasta ascuțită și împodobită cu cornișe, lasă spre nord-vest pereți abrupți, jivrați, în zăpadă și gheață; dincolo, pe versantul sud-estic așteptînd parcă doar semnalul de plecare, cîmpuri de zăpadă instabilă stau agățate pe fața muntelui, gata să formeze, fără veste, avalanșe pustiitoare. Amurgul începe să se lase simțit, micșorînd vizibilitatea, și așa redusă de ceață și ninsoare.

Într-un moment de liniște, ceața se ridică și jos, departe, pierdută pe sub pereți și troienită, vedem pentru ultima oară cabana și un om, care mătură de zor zăpada de pe terasă. Apoi, ca la un semnal, totul se închide, rupînd astfel, pentru multă vreme, contactul vizual cu cei de jos. Sîntem captivi ai muntelui, prinși într-o capcană, din care numai iscusința noastră ne va scoate învingători.

Dar atunci nu bănuiam nimic și singura noastră dorință era să începem cît mai repede lupta cu obstacolele crestei, înșirate pe aproape 20 km, ascunse privirii de perdeaua de ceață atît de apăsătoare în ascensiunile de iarnă.

Turnul Pietrei Craiului îl putem considera începutul ascensiunii propriu zise pe creasta nordică a Pietrei Craiului sau Piatra Craiului Mare, cum i se mai spune, pentru a o deosebi de Piatra Mică.

Creasta nordică, între Turn și vîrful „La om", este o istovitoare succesiune de vîrfuri, țancuri și muchii, ce pun la grea încercare — iarna — chiar și pe cei mai iscusiți alpiniști.

Noi speram să ajungem încă pînă seara la refugiul de sub Vîrful Ascuțit, în interiorul căruia intenționam să instalăm cortul, pentru a avea adăpost ferit de vînt și umezeală, în care să dormim bine. Înainte de a parcurge cei 2—3 kilometri ce ne mai despărțeau de adăpost, viscolul s-a întețit atît de mult încît echilibrul pe creastă devenise nesigur. Legați cu frînghia, înaintam, asigurîndu-ne reciproc. Viforul gonea peste noi, iar zăpada era aruncată cu furie pe versantul sud-estic, pe care trebuia uneori să ne abatem și noi intrînd în zăpadă pînă aproape la umeri.

Către orele 17, ceaţa devenise atît de deasă, că nu mai vedeam nimic în jur şi orice încercare de orientare era zadarnică. Riscăm să trecem pe lîngă refugiu, fără să-l vedem (aci creasta fiind mai lată) şi astfel speranţa unei nopţi liniştite să rămînă pentru noi doar un vis. Ne-am dezlegat, pentru a merge resfiraţi pe creastă. Curînd, ne dăm însă seama de pericolul de a ne rătăci unul de altul. În această situaţie renunţăm să mai avansăm şi începem căutarea unui loc adăpostit pentru montarea cortului.

Între timp, Schenn Matei a dispărut în ceaţă şi am înţeles, după cum mergea, că încă nu voia să renunţe la ideea de a găsi refugiul.

Am plecat toţi pe urmele lui şi curînd îi vedem silueta înaltă, înaintînd prin viscol; apoi, cu o viteză neobişnuită, dispare din raza vederii. Am strigat speriat: „A căzut Matei!" şi am pornit într-acolo. Uf! Matei nu căzuse; ajunsese la refugiu. Cu toată sudoarea rece ,pe care mi-o provocase spaima de moment, am strigat: „Ura!"

Adăpostul pe care-l avem în faţă este jivrat în gheaţă, iar şiţa de pe acoperiş fluieră sinistru, prevestind o noapte grea pentru noi. Intrarea este blocată de o dună din zăpadă îngheţată, pe care o săpăm în grabă cu pioletele şi apoi, după un scîrţîit prelung, uşa se deschide. În refugiu, simţim pentru un moment căldura binefăcătoare şi respirăm cu plăcere aerul îmbălsămat de cetina întinsă pe paturi, folosită de drumeţi, vara, ca saltea.

Pe jos, duşumeaua este acoperită de un strat înalt de un metru, de zăpadă, spulberată de vînt prin crăpătura uşii. O dăm afară şi cortul nostru îi ia locul. Urmează apoi masa şi preparativele de culcare. Ca de obicei, din toată echipa, numai eu am saltea pneumatică; ceilalţi rămîn pe poziţie: nu întrebuinţează iarna saltele pneumatice.

E noapte! Prietenii mei băgaţi în sacii de dormit respiră adînc, visînd poate drumul de peste zi. Vîntul se pare că nu mai suflă. E atîta linişte, că îmi ţiuie urechile. Prin pînza cortului se vede o geană slabă de lumină, indiciu că afară este lună. Îmi fac planul pentru a doua zi, gîndindu-mă ce frumuseţi voi vedea şi cu cîtă plăcere am să urc obstacolele crestei. Devin nerăbdător şi dacă nu ar fi deranjul, sigur aş trage o raită pe afară. Am adormit cu inima plină de bucurie, dar cu regretul că nu pot face nimic timpului să treacă mai repede, să putem pleca iar la drum.

Către ziuă, mă trezesc. Am nasul înfundat şi iau din trusa sanitară sticluţa cu picături. Nu mă pot folosi de ea, lichidul fiind îngheţat, indiciu că în cort temperatura era sub zero grade. Intru din nou în sac şi ascult atent, căutînd să deduc după zgomote ce se întîmplă afară. Un fîşîit prelung, urmat la scurtă vreme de un bubuit înfundat, se repetă la intervale aproape regulate; din cînd în cînd, rafale de vînt lovesc pereţii refugiului, făcîndu-l să trosnească din încheieturi.

Am înţeles că ningea, că fîşîitul şi bubuitul erau provocate de căderea zăpezii de pe acoperiş. Planurile făcute de cu seară se spulberau.

18 februarie. La ora 8 dimineaţa, după aproape 12 ore de şedere în cort, ieşim în camera refugiului observînd, prin crăpăturile uşii, starea vremii şi a zăpezii. E ceaţă. Stratul de zăpadă, căzută în timpul nopţii, atingea aproape un metru. Şi continuă să ningă.

În refugiu e bine şi nu ne pasă de cele ce se întîmplă „afară".

Sîntem încă cu forţele intacte şi sperăm într-o îmbunătăţire a vremii.

Părăsim adăpostul către orele 10, dornici să realizăm o performanţă, să gustăm din plin greutăţile muntelui, iarna. Inotăm prin nămeţi, sondînd cu pioletul, căutînd linia crestei înguste, dublată acum de o cornişă falsă, instabilă, atît de periculoasă pentru înaintare. Vîntul, acest adversar de temut în ascensiunile de iarnă, se intensifică treptat şi, împreună cu ninsoarea şi ceaţa, ne pune piedici în înaintare. Cam după o oră de mers, intrăm în regiunea Ţimbanelor. Trecem mai întîi pe lîngă marea fereastră, ce străpunge creasta subţire a muntelui, indiciu că sîntem în dreptul Vîlcelului cu Fereastră.

Ajungem apoi în faţa marilor coloşi ai Pietrei Craiului: Ţimbanul Mare (2148 m) şi Ţimbanul Mic (2198 m). Aşezaţi faţă în faţă, sînt legaţi între ei de o muchie îngustă şi fierăstruită — Muchia dintre Ţimbane — a cărei trecere, pe asemenea vreme, nu promite să fie deloc uşoară.

Giganţii aşteaptă nepăsători să începem lupta.

Drumul îl deschide acum Schenn Matei. El urcă, tatonînd zăpada cu pioletul, înaintînd prudent, matematic pe linia crestei. Prin ceaţă pare enorm de mare, dar şi mai mare pare vîrful ce se profilează dincolo de muchie, acolo unde vrem noi să ajungem. S-a oprit. Îmi face semn cu mîna şi înţeleg că nu mai poate înainta. Îmi leg frînghia şi cobor pe versantul sud-estic circa 10 m, mergînd în zăpada afînată, săpînd un adevărat canal. Mă abat apoi orizontal către dreapta pe sub pereţi. Aci nu bate vîntul, dar ninge cu o intensitate neobişnuită. Pînă găsesc un loc de regrupare şi o stîncă pe după care să trec frînghia pentru asigurare, urmele mele aproape că erau astupate. Vara, cînd plouă torenţial, se spune că s-a produs o rupere de nori; pentru o ninsoare atît de abundentă nu cunosc însă o expresie potrivită.

Regrupaţi pe platformă, asistăm la această „avalanşă a cerului" , din care Irimia, printr-o singură mişcare a braţului, strînge în palmă aproape un bulgăre de zăpadă. E de necrezut acest fenomen, pe care-l întîlnim pentru prima oară în viaţă.

Pe platforma largă pe care o formează Şaua Călineţului, facem o analiză a situaţiei. În faţă avem creasta ascuţită a Ţimbanelor, după care urmează pînă pe vîrful „La om": vîrful Sbirii şi Cláile. Obstacolele nu sînt de netrecut, dar ne vor da mult de lucru. De la vîrful „La om" (2244 m), unde probabil vom ajunge către orele 18, nu putem coborî la refugiul Grind, pericolul de avalanşe fiind iminent. Deci se pune problema unei înnoptări pe creastă. În ziua următoare, poate vom continua drumul pe Creasta Sudică spre Funduri, de unde coborîrea este mai puţin periculoasă, dacă ne vom „sparge" drumul prin pădure. Se pune însă problema, cum vom putea parcurge apoi, prin zăpada afînată, fără ajutorul schiurilor, cei 12 km ce ne despart de comuna Şirnea? Să bivuacăm aci în Şaua Călineţului nu vedem raţiunea, căci refugiul este la o oră în urma noastră. Şi apoi, oricum, dacă vrem să ajungem teferi jos, nimic nu este mai bun, decît întoarcerea la refugiu, unde putem aştepta îmbunătăţirea vremii şi eventual, căderea avalanşelor.

Iată-ne deci captivi ai muntelui, prinşi într-o capcană a zăpezii, care de 48 de ore cade neîntrerupt.

Soarta noastră depinde acum de felul cum vom şti să gospodărim proviziile, pentru o aşteptare cît mai îndelungată şi , bineînţeles, de vremea care, după semne, nu promitea nimic bun.

Ne întoarcem spre refugiu. În faţă este Karaciony, care conduce calm, călcînd atent pe urmele noastre, abia vizibile acum. La început credeam că va fi uşor. Nu ştiam că întoarcerea este uneori mai grea decît înaintarea, iar obstacolele inversaei cer acelaşi efort, iar moral, pun probleme parcă mai dificile. Vîntul suflă direct din faţă şi ne îmbracă, în curînd, cu o carapace de zăpadă. De sprîncene şi gene ne agaţă ţurţuri grei de gheaţă.

Un obstacol expus ne obligă să ne legăm cu frînghia. Karaciony înaintează asigurat de Schenn, iar Irimia nelegat, merge în urmă. Cei din faţă se mişcă încet şi eu nu pot înţelege din ce cauză, căci obstacolul nu mi se pare prea greu. Puţin nervos, grăbesc să-i ajung pentru a vedea ce se întîmplă. Un moment de neatenţie, poate o fracţiune de secundă, şi calc pe o cornişă falsă, prăbuşindu-mă pe perete în valurile de ceaţă. Am strigat şi, în cădere, am prins frînghia. Cu viteza fulgerului, mi-am dat seama că pot trage după mine şi pe ceilalţi. Vreau să eliberez frînghia, dar nu pot, căci în cădere mi-a trecut pe sub rucsac. La scurt interval simt un şoc, care mă opreşte. Privesc în sus prin ceaţă, călăuzit de linia frînghiei, şi văd silueta lui Matei Schenn care, alarmat de strigătul meu, a reacţionat prompt şi mi-a oprit căderea. „Mulţumesc, Matei!".

Ajunşi cu greu la refugiu, instalăm din nou cortul, făcînd amenajări ca pentru o aşteptare îndelungată. Afară furtuna s-a înteţit, aducînd, în

valuri nesfîrşite, uriaşe cantităţi de zăpadă, pe care le aruncă cu furie peste refugiul ce se cutremură sub izbiturile vîntului dezlănţuit cu furie.

Noaptea s-a lăsat peste munte, rece şi apăsătoare, întinzîndu-şi mantia neagră şi de nepătruns peste toate crestele troienite cu zăpadă. Ne gîndim că totuşi nu sîntem chiar singuri. Undeva, în fundul văilor, ascunse prin vreo gură de peşteră, caprele negre, care populează atît de mult aceste locuri, stau şi ele zgribulite de frig, aşteptînd ca şi noi îmbunătăţirea vremii, ca să poată urca din nou pe creste, acolo unde viaţa lor este mai ferită de necruţătoarea vînătoare a animalelor de pradă.

19 februarie. Au trecut 20 de ore de cînd stau lungit. Sînt aproape amorţit de această inactivitate impusă. Irimia învaţă la fizică şi apoi discută cu Karaciony pe marginea celor citite. Eu sînt frămîntat de tot felul de gînduri, care se succed ca secvenţele unui film interminabil. Uneori, hoinăresc cu gîndul pe coclauri, imaginîndu-mi cum ar arăta regiunea dintre Padina Închisă şi Padina lui Călineţ. Văd pereţi înalţi, acoperiţi cu gheaţă, strălucind în lumina soarelui, lăsîndu-şi crestele crenelate să unduiască pînă departe pe albastrul cerului. Trăiesc clipele de încordare ale imaginarelor traversări de pe Brîul Ciorînga Mare, sau mă opresc obosit şi însetat la „Izvorul fără moarte" din Padina Închisă, să-i sorb apa limpede şi înviorătoare, care nu seacă niciodată. Ce n-aş da să pot bea „La Găvan" — cum i se mai spune acestui izvor — un pahar de apă „adevărată", mai ales acum, cînd de 3 zile beau numai apă din zăpadă. Numai Matei este absent. Doarme şi iar doarme. Uneori geme şi atunci noi izbucnim în rîs, iar el supărat se întoarce pe cealaltă parte, dispărînd şi mai mult în sacul lui de dormit. Hibernează ca un urs şi bine face, căci doar aşa va mînca mai puţin, prelungind astfel aşteptarea noastră.

Către seară ies din adăpost şi constat că vîntul este tot atît de puternic, iar zăpada proaspăt căzută a ajuns la o grosime de peste 2 m. Nimic bun... Situaţia noastră devine îngrijorătoare. Karaciony mă anunţă că a pus în primus ultima provizie de benzină, ce reprezintă cam 8 ore de căldură.

Din acest moment, luăm hotărîrea să aprindem focul numai pentru topitul zăpezii care ne asigură apa de băut. Masa de seară o luăm către orele 18, pentru că sărisem peste cea de prînz. Noaptea, adăpostul a fost zguduit de cîteva ori de furtună şi dacă nu l-aş fi ştiut bine ancorat, poate îl părăseam.

20 februarie. Nu mai putem aştepta nimic. Vremea este tot închisă, iar ninsoarea cade cu aceeaşi intensitate. Alimentele sînt terminate şi benzina din primus abia ajunge să facem ultimele ceaiuri de dimineaţă. Nu mai putem rezista; riscăm ca treptat, treptat să epuizăm forţele de care avem atîta nevoie pentru străbaterea drumului de înapoiere, care ştim că va fi lung şi greu. Trebuie să scăpăm din capcana în care am intrat şi hotărîm coborîrea.

Cel mai indicat itinerar ar fi fost Creasta Nordică, Turnul Pietrei Craiului, Şaua Curmătura. Drumul greu şi mai ales vîntul ce sufla din faţă, spulberă de la început această ipoteză. O coborîre către valea Bîrsei prezintă aceleaşi riscuri; în plus se adaugă pantele extrem de înclinate, peste care nu putem coborî cu o singură frînghie. Încercăm aşadar coborîrea pe drumul clasic de la refugiu la cabana Curmătura.

Karaciony şi cu mine ne legăm cu frînghia. Ceilalţi doi rămîn dezlegaţi şi coboară între noi. Atacăm un cîmp larg de zăpadă îngheţată de pe care vîntul spulberase zăpada nouă. Ne strecurăm pe sub linia unei creste subţiri. Sub noi, cam la 200 m, un canion îngust şi afund se pierde înghiţit de negrul pădurii de molid. De o parte şi de alta, imense cîmpuri de zăpadă instabilă ne gîtuie înaintarea, obligîndu-ne tot mai mult la ocoluri periculoase. Folosind mereu insuliţele de zăpadă îngheţată ajungem, după un timp, sărind de la una la alta, în dreptul unui mic platou, în mijlocul căruia se află un stîlp de marcaj, la care nu putem ajunge decît dacă traversăm prin zăpadă proaspătă o distanţă de circa 10 metri.

Trecerea este periculoasă, dar nu avem altă ieşire.

Planul este făcut repede şi în şoaptă. Karaciony traversează; îl urmează apoi Irimia, care ia măsuri de asigurare, trecînd frînghia pe după stîlp. Schenn este la cîţiva metri de ei, iar eu pornesc pe urmele lor spre acelaşi obiectiv. Îmi număr paşii: unu... doi... trei... patru... cinci...

Pînă la stîlp au mai rămas poate zece paşi. Ce bine! Vom ajunge acolo şi nu vom pleca pînă nu dăm drumul, în vale, zăpezilor ce acoperă aceste locuri. Dar nu! Parcă nu văd bine. Poteca începe să se îngusteze, taluzurile de zăpadă se apropie şi, ca la un semnal, se strîng. Închid ochii şi gura, speriat de bubuitul ce l-am auzit; este al zăpezii care s-a rupt şi a pornit către mine. Uf! De nu m-ar sufoca suflul şi zăpada. Trebuie să caut să nu rămîn la fund şi pioletul nu trebuie scăpat; îl ţin strîns în mîini şi îl ridic în sus. Alunec spre vale; simt loviturile blocurilor de zăpadă în rucsac; văd cum valurile de pulbere albă trec intermitent, lăsîndu-mi lumină şi aer; aerul de care am atît de multă nevoie. Apoi primesc o izbitură puternică în spate şi simt cum mi se strînge frînghia de mijloc. Mă sufoc... ameţesc... pioletul îmi scapă dintr-o mînă şi stă sub mine cu vîrful în sus. Se înfige în stofa pantalonului... a rupt-o. Simt cum intră în pulpa piciorului... pătrunde tot mai mult. Ah! Şi nu pot face nimic, căci mă apasă ceva de sus. Am impresia că tot muntele este în spatele meu. Şi coada pioletului continuă să intre în picior, dar nu mă doare. Acum vîrful a ieşit pe altă parte, a rupt stofa pantalonului din nou... este afară. Ce bine că s-a sfîrşit şi cu asta. Încerc, să mă debarasez de greutatea din spate şi aud un geamăt prelung: „Au, mîna!" Privesc în sus şi văd pe Schenn Matei în circa mea. Aşadar el era greutatea apăsătoare din spate. Nelegat, el se prinsese în cădere de frînghie, şi, ajuns la capătul ei, s-a oprit în spatele meu. Amîndoi, spînzuraţi pe un perete mic, fără putinţă de a ne mişca, chibzuim ce putem face. De sus se aud voci, care ne vestesc că intervenţia este destul de periculoasă. Zăpezile rămase pe faţa muntelui continuă să ne ameninţe.

Karaciony, „contrabalansul", era printre zăpezi, cu frînghia trecută de cealaltă parte a stîlpului de marcaj.

„Aveţi ceva?". Pe rînd, aflu: Karaciony teafăr, Irimia cu braţul strivit de frînghie, dar nimic grav; Matei simte dureri la mîna dreaptă, pe care i-a strangulat-o frînghia, dar cred că îi va trece. Eu sînt tras „în ţeapă" de coada pioletului. Încet, cu prudenţă, reuşim să coborîm şi Matei îmi vine în ajutor, scăpîndu-mă de pioletul buclucaş. Rana din coapsă nu este de fapt decît o zgîrietură superficială, din care nu curge sînge prea mult. Sîntem bucuroşi, că totul s-a terminat cu bine. Acum muntele prezintă o faţă de peste 500 m diferenţă de nivel, curăţată de zăpada nouă ce stătuse pînă nu de mult agăţată ameninţător.

Pe patul avalanşei putem coborî acum liniştiţi. Ba nu!

Deasupra, pe faţa unui perete, spînzură, ca sabia lui Damocles, marginea unui strat de zăpadă, gros de peste un metru, care nu ştiu prin ce miracol nu picase cu avalanşa. Gîndul că şi acesta ar putea porni, dintr-o clipă în alta, face coborîrea apăsătoare.

Jos, răspîndită în formă de evantai, zăpada avalanşei, acum îngheţată, se odihneşte inofensivă, amestecată cu pămînt şi pietre, cu copaci şi ierburi, măturate în alunecarea ei nebună de pe faţa muntelui.

Credeam că din acest punct totul s-a terminat, că drumul nostru pînă la Zărneşti va fi doar o formalitate.

Realitatea a fost însă alta. Înaintarea prin zăpada ce depăşea trei metri grosime, a fost istovitoare, iar instabilitatea ei ne-a măcinat forţele şi nervii timp de 11 ore, cît a durat retragerea.

Astfel s-a terminat ascensiunea noastră, din care ne-am înapoiat cu multe învăţăminte şi care a fost pentru noi un sever examen de voinţă.

EMILIAN CRISTEA

SUB OGLINDA APEI

Unduirea tulbure a bătrînului Istru ne-a dăruit Delta, a cărei faimă a trecut de veacuri peste hotare. Torentul vizitatorilor năvălește în fiecare vară către litoral, unde farmecul mării se îmbină armonios cu eleganța stațiunilor înflorite în anii construcției socialismului. Mărețul lac de acumulare înfrățit cu barajul hidrocentralei „V.I. Lenin", rîuri năvalnice sau leneș furișate pe sub sălcii, salba lacurilor de șes sau iezerele presărate în căldări alpine, întregesc prin pitorescul lor comoara frumuseților patriei, exercitînd asupra turiștilor o irezistibilă atracție.

În rîndurile acestora crește numărul celor care doresc să pătrundă sub oglinda apei, acolo unde masca, tubul de respirat și labele de rață ne ajută să înotăm ore întregi fără efort, trăind momente interesante și observînd în voie viața care palpită în cadrul neobișnuitului peisaj subacvatic.

Pentru aceasta nu este însă suficient să ne acomodăm cu noul mediu, simțindu-ne în cele din urmă aproape la fel de bine ca... peștii. Succesul micilor noastre explorări, pe lîngă descoperirea unei flore și faune inedite, depinde în cea mai mare măsură de claritatea apei.

Încotro să ne îndreptăm? Ce ne oferă adîncul apei? Iată întrebări care preocupă pe cei abia inițiați în tainele unei pasionante îndeletniciri, ce reprezintă o formă deosebită de turism.

Pentru început vom evita rîurile, a căror limpezime este rareori satisfăcătoare. Cristaline sînt iezerele alpine, însă temperatura lor, în lipsa unui costum de protecție... răcorește de obicei flacăra entuziasmului. Dacă totuși nu renunțăm la minunata împletire de munte și apă, o excursie în timpul verii la lacul Sf. Ana (lîngă Tușnad) constituie bun prilej de antrenament și chiar interesante observații asupra vieții somnilor pitici (Ameiurus nebulosus). Înotînd de-a lungul malului cu vegetație pipernicită, cu grijă ca prin bătaia labelor să nu stîrnim norișori de mîl fin, vom surprinde peștii adăpostiți sub buștenii scufundați, în așteptarea serii cînd pornesc lacomi la vînătoare, în preajma plajei unde licăresc focuri de tabără.

Printre lacurile din jurul Capitalei, Snagovul și Căldărușanii ocupă locuri de frunte. Claritatea apei este maximă primăvara și toamna. În toiul verii vizibilitatea scade la cîțiva metri, fenomen datorit în primul rînd dezvoltării planctonului și accentuat în zonele unde valurile și ambarcațiile numeroase tulbură mîlul și scutură pojghița de calcar formată pe vegetația abundentă. La adăpostul pîlcurilor de brădiș, nuferi, coada vulpii și stuf, speriem stoluri de roșioară și babușcă, în permanentă mișcare. Ne găsim înconjurați de roiurile puietului argintiu, dăm ochii cu bibani curioși, examinîndu-ne din cele mai comice poziții.

Minunată este lumea plantelor subacvatice: bobocii de nufăr năzuiesc spre suprafață, bureții de un verde crud și cu forme ciudate îmbracă vergi galbene de trestie, plaurul își destăinuie încîlceala țesăturii de rizomi, sub care stăpînește semiîntunericul. Ne strecurăm ca în vis pe sub bolți gălbui — diafane de mătasea broaștei și plutim peste covorul vegetal. Asemenea frunzișului pădurii, văzută din zborul păsării, el lasă să se întrevadă desișul tulpinilor subțiri verticale, coborînd către fundul misterios. Scufundătorul care se încumetă să pătrundă printre ele, întîlnește adesea crapul leneș, în aparență absent, dar gata să dispară la prima alarmă.

Mai lesne ne apropiem de știucă. Uneori dormitează sătulă, ușor încovoiată, cîteodată se însorește pe fruntea ierburilor, gata să țîșnească în desiș, dar de cele mai multe ori ne înfruntă obraznică, în marginea trestiilor. Pare o închipuire străvezie de sticlă vărgată, însuflețită de o ușoară fluturare a înotătoarelor, cu ochi negri mobili și pătrunzători. Așteaptă nemișcată să ne apropiem la

Barbuni, guvizi, calcani? Ce va găsi înotătorul sub unda mării?

Apa dulce, mult aduce...

După prima experiență, la Mamaia

Datorită arbaletei și harponului, meniul zilei va fi completat cu chefal

mică distanță, apoi fuge un pic mai departe, sau ne plimbă în jurul locului ei de vînătoare.

Ademenitoare sînt pe hartă întinderile imenselor lacuri presărate de-a lungul litoralului. Fermecătoarea lor oglindă ascunde însă o adîncime relativ mică și prea des răscolită de valuri. S-ar putea să ne dezamăgească Razelmul capricios și tulbure, Sinoe în care înaintăm sute de metri cu apa abia ajungînd la piept, Tașaulul și altele. În schimb, Siut-ghiolul aflat la îndemîna vizitatorilor Mamaiei, ne surprinde uneori cu limpezimea sa și abundența peștilor, printre care nu lipsesc crapii, știucile, șalăii, bibanii, linii și lacomii guvizi, adaptați apelor salmastre.

Desigur că paradisul pescarilor rămîne Delta, dar pentru ceeace ne interesează ca scufundători, vom evita canalele cu apă stătută sau în directă legătură cu Dunărea tulbure, precum și bălțile năpădite de vegetație. Dacă excursia noastră coincide cu perioada cînd, scăzînd nivelul fluviului, apele se retrag din bălți, purificate ca lacrima prin filtrul stufului, vom trăi impresii unice în gîrlițele limpezi, ușor curgătoare, printre stoluri de pești speriosi.

În sfîrșit, litoralul Mării Negre rămîne primul obiectiv al iubitorilor sportului subacvatic. Nu vom găsi, ca în filme, corali și... rechini, dar vom avea nenumărate satisfacții, profitînd de zilele calme, pentru a ne depărta de plajele frecventate, către locuri liniștite, de preferință stîncoase, așa cum aflăm bunăoară la Agigea, Tuzla, Costinești.

De cum intrăm în apă, vom fi fermecați de lumea dezvăluită sub jocul valurilor. Puzderie de mărgele străvezii clocotesc din spargerea valurilor pe creștetul stîncilor răsărite la suprafață. Colonii de midii brune și peria algelor îmbracă aceste miniaturale prăpăstii, dominînd luminișuri cu nisipul ondulat ca dunele pustiurilor. Fiecare zonă își are locuitorii săi obișnuiți.

Pe nisip scormonesc barbunii, se odihnesc guvizii deschiși la culoare și foiesc răcușorii adăpostiți în cochilii spirale de melci. Uneori, surprindem înotînd aproape de fund, ca o frunză ovală gălbuie, sperioasa „limbă de mare" (Solea nasuta). Abia culcată pe nisipul cu care se confundă, din cîteva zvîrcoliri dispare fără urmă, ca și calcanul pe care îl întîlnim de obicei la începutul verii.

Sub stînci se adăpostesc guvizii negri, fixați de piatră cu înotătoarea ventrală transformată în ventuză.

Printre alge descoperim „acul de mare" și „căluțul" (Hippocampus), cu cap de cal, trup răsucit și codița încîrligată ca un fir de iarbă. Peștișorii modești, din familia „steluțelor", cu botișor mic și culori variind între brun și verde-auriu, se apropie cu încredere.

Crabii războinici se încaieră dintr-un nimic, prezenți peste tot.

După zile cu valuri, de mal se apropie umbreluțe gelatinoase, unduind molatic. Sînt meduzele, ascunzînd în falduri peștișori minusculi, însoțitori credincioși ai gazdei lor străvezii. Adesea ne înconjoară cîteva pălămide albastre-argintii, iar apariția chefalilor stîrnește înclinațiile vînătorești. Dacă posezi o arbaletă, cu săgeată, pornești îndată în urmărirea lor. Zadarnic! Să-i aștepți mai degrabă la cîțiva metri de mal, în apa mică, unde „Mugil auratus" vine cu plăcere să pască algele mărunte, trădîndu-și prezența cu sclipiri argintii.

Nu avem încă îndemînare vînătorească, dar ținem totuși să mîncăm pește proaspăt; vom pescui guvizi sub apă, la ei acasă, momindu-i cu carnea midiei, culeasă în apropiere și deschisă folosind cuțitașul purtat la centură. Ținînd în mînă firul scurt de nylon, îngreunat cu plumb, lăsăm momeala lîngă ascunzătoarea guvidelui lacom, urmărindu-l prin apa limpede cum se repede, mușcă și... se lasă tras de cîrlig. Metoda este la îndemîna oricărui începător în tainele vînătorii subacvatice. Deoarece, sub apă, obiectele apar cam cu 30% mai mari, să nu fim dezamăgiți dacă peștii cei mai „uriași" vor apare, afară, în... adevărata lor mărime!

C. IOAN
Brașov

VANILIE
MO
CA
LAPTE
CIOCOLATA
In excursii
alimentul
nelipsit
CIOCOLATA

Completați bucuriile turismului cu delicioasele produse ale I.I.S. FABRICA DE CONSERVE BURDUJENI

— dulceți
— compoturi
— gemuri
— siropuri
— marmeladă

De vînzare în tot cursul anului la magazinele comerțului de stat și ale cooperației de consum din întreaga țară

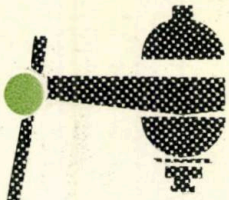

Fotografi profesioniști și amatori! Folosiți hîrtia fotografică ARFO ARFO, produs al Combinatului chimic Tîrnăveni, se livrează în sortimente variate, printre care:
— hîrtie albă lucioasă
— carton filigran
— hîrtie și carton mat și semimat.
Aceste sortimente se găsesc în trei gradații: moale, normal și contrast. De vînzare la toate magazinele de specialitate.

arfo

Restaurantul cu autoservire „MODERN" din București, str. Luterană nr. 15, Piața Palatului R.P.R. telefon 15.88.20.

modern

satisface cele mai exigente gusturi prin bogatul său sortiment de preparate de bucătărie și cofetărie.

modern

Pentru a putea pregăti acasă o masă delicioasă

rapid
practic
economic

modern

modern

cumpărați preparatele și semipreparatele noastre, care vă stau zilnic la dispoziție. Se primesc și comenzi.

DIN ALBUMUL NOSTRU

Tainele subpămîntene își dezvăluie frumusețile: ca un uger uriaș se preling aceste stalactite din peștera Comarnic (munții Banatului)

ÎNTREBĂRI...

— Nene, unde e răsăritul? La est ori la vest?
— Nu știu, copii, că eu nu sînt din partea locului...

Desen de HORIA ȘTEFĂNESCU

EL: — Nu vrei să ne facem cortul aici?
EA: — Nu! Sus pe munte e mai sănătos...

Desen de GH. CHIRIAC

ÎNTRE STOMATOLOGI

— Ai văzut „Colții Morarului"?
— Da, colega! I-am și plombat vreo doi...

Desen de AL. CLENCIU

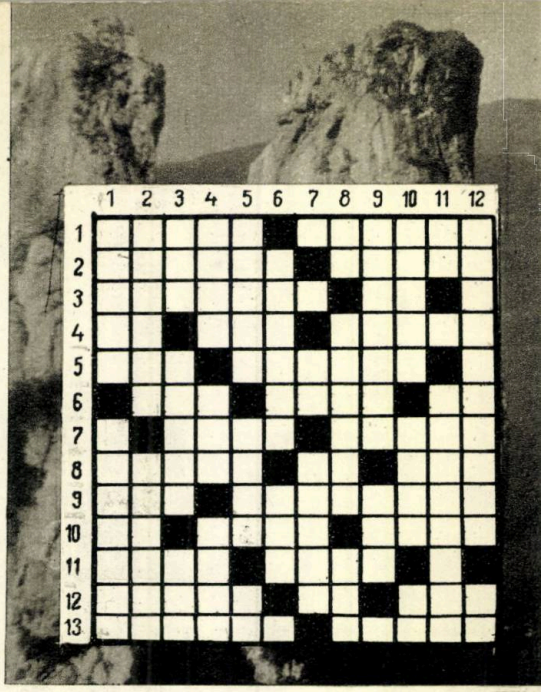

PRIN CEAHLĂU

ORIZONTAL: 1. Cel mai înalt vîrf al Ceahlăului, de unde se văd bine văile Bistriței și Bistricioarei, Pietrele Doamnei, Stînca Panaghia, munții Bicazului. — Cabană la 1107 m, aproape de Casa Turiștilor (Lacul Roșu) și nu departe de cabana „Floarea Republicii" din Cheile Bicazului. 2. Părți de munte orientate către soare, întîlnite și în Ceahlău, la obcina Verdelui și obcina Boiștei. — Una dintre cabanele Ceahlăului. 3. Curmătură, pe traseul turistic valea Bistriței — cabana Dochia. — Notă pe portativ. 4. Comparativ. — Pîrîu care izvorăște din Ceahlău. — Loc de onoare pentru fruntași. 5. Acum. — Loc turistic între cabana Izvorul Muntelui și cabana Dochia. 6. Cureluș de meșină. — Bine crescuți! — În Bistrița! 7. ...Turiștilor, de la Lacul Roșu. — Prefix pentru unele centrale electrice. 8. Trecute (fig.). — Unu și una! — Postav țărănesc. 9. Măcinat de ape. — În lucrarea sa „Descriptio Moldaviae", prezenta Ceahlăul drept cel mai înalt dintre munții Moldovei. 10. Aluminiu. — Sălbăticiuni care trăiesc și în masivul Ceahlău. — Vase sanguine. 11. Afluent al Dunării. — Piatra... dintre vîrful Secuiesc și vîrful Văratic. 12. Ivită. — Dînsa... din Ceahlău. — Un exemplu din fauna carpatină. 13. Poteci. — Sat pe traseul Bicazul Ardelean — Pîrîu Borviz.

VERTICAL: 1. Comună la sud-est de vîrful Secuiesc. — Vîrf din Ceahlău pe lîngă care se trece, pe ruta: Neagra — Poiana Maicilor — Ocolașul Mic — cabana Dochia. 2. Tovarăși de muncă. — ... „la zăvoare" și „cu crini", trepte care coboară spre răsărit (sing.). 3. În acest mod. — Spre culmile Ceahlăului! — Rînd. 4. Masa de seară. — Un fel de deal în Suedia. — Piatra..., una dintre principalele ramificații ale culmii centrale a Ceahlăului. 5. Determinant cantitativ. — Sat pe șoseaua Bicaz — Bicaz chei. — Careu agrar. 6. „... în munți", cunoscut film romînesc. — Bistrița, Bistra sau Bicazul. 7. Depresiunea largă dintre două vîrfuri de munte. — Sine-qua-non-ul puterii! 8. Intrat în apă. — Transportat. — Gura Dămuc, Chisirig sau Schitu, localități din Ceahlău (sing). 9. Loc de interes turistic pe traseul: comuna Ceahlău — cabana „7 Noiembrie". — Nume feminin. 10. Arbuști. — Cadre. — Parte dintr-o culme... 11. Soare pe Nil. — Asamblare. 12. Cascada spre care se pornește de la cabana Durău, se urcă printr-o pădure de molizi și se trece prin Poiana Viezuri. — Vîrf de... schi!

Cuvînt rar: AAS.

UN ITINERAR INEDIT
ÎN MUNŢII BANATULUI

PE PLAIURILE GUGULUI

Acolo unde Carpaţii meridionali se arcuiesc spre Dunăre, fără a-şi pleca încă frunţile înalte, acolo, la hotarele a trei masive impunătoare, se ascunde plină de farmec cabana Gura Apei. Cuibărită în ulucul adînc al Lăpuşnicului Mare, pe mica netezime de la confluenţa lui cu Lăpuşnicul Mic, această aşezare vînătorească şi turistică se poate zări cu greu de pe înălţimile Zlatei, Borăscului sau Branului. Dour din poienile muntelui Tomeasa, la miază-noapte, se ghiceşte uneori cîte o frîntură de acoperiş înghiţită de verdeaţa covîrşitoare din jur şi încadrată strîns între panglicile de argint ale fraţilor Lăpuşnic.

Gura Apei. Din toate părţile, coamele povîrnite ale Retezatului, Godeanului şi Ţarcului nu lasă să se dezvolte căi de comunicaţie mai lesnicioase. Doar în lungul apelor unite ale Lăpuşnicului, chiar de la cabană, se strecoară un drum tăiat în stîncă, sau în malul lutos, pînă la Gura Zlata. O serie de poteci se îndreaptă radiar fie spre culmile semeţe din preajmă, fie pe firul văilor, în sus.

Poteca spre Gugu începe din spatele casei, de lîngă podul peste Lăpuşnicul Mic. Lăsăm poteca principală din lungul văii şi facem cîţiva paşi la stînga spre poalele muntelui. Începem urcuşul imediat, spre vest, pe lîngă un pîrîiaş. Nu mergem prea multă vreme şi intrăm pe hăţaşul destul de umblat, drum de acces la stînele din Branu, traversăm o mică poiană, apoi intrăm în pădure. Pîrîiaşul rămîne în urma noastră. Doar vuietul apelor din vale mai tulbură liniştea pădurii, dar se stinge şi el treptat, treptat. Încep serpentinele pe o pantă destul de repede. Deocamdată direcţia noastră se menţine spre vest. Pădurea, care se îndeseşte pe măsură ce urcăm, capătă un aspect sălbatec. Ici şi colo apar stînci cenuşii acoperite cu muşchi; din cînd în cînd ne strecurăm pe sub trunchiuri de copaci desrădăcinaţi de furtună.

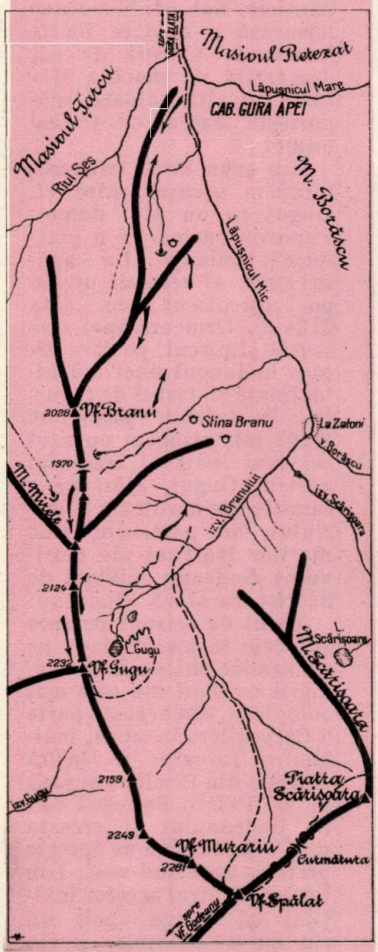

STÎNGA: zi de plajă pe valea Lăpuşnicului, la Gura Apei

DREAPTA SUS: creasta Branu-Gugu, văzută de pe muntele Şeselor, din masivul Retezat

Ajunşi în zona bradului, ne plecăm pe sub mustăţile lungi de „barba ursului", care spînzură de ramurile uscate. Uneori surprindem zgomote prin desiş: vreo vietate speriată de prezenţa omului se îndepărtează în grabă.

Dar atmosfera apăsătoare a codrului dispare; după mai bine de un ceas de mers de la cabană, ajungem pe o culme cu pădure mai rară, pe care urcăm comod. Observăm că pe încetul schimbăm direcţia de mers, îndreptîndu-ne pe această culme spre sud.

Tufele de smeură îşi fac apariţia în rarişti, unde mai zăbovim după o boabă rubinie şi parfumată. Ceva mai departe ieşim într-o poiană mare unde zărim o stînă. Abia aci ne putem potoli setea la un mic şipot. De aci vom părăsi poteca ciobănească. Aceasta se îndreaptă spre sud pe curba de nivel. În faţa noastră, spre sud-vest, se înalţă o pantă înclinată, ierboasă, brăzdată de numeroase muşuroaie.

În muchia rotunjită ne aţinteşte privirile spre sud primul tablou alpin: Obîrşia Lăpuşnicului Mic, cu numeroasele sale izvoare. Dincolo, la est, se ridică, pleşuv, povîrnişul vestitei platforme Borăscu.

Panta lungă şi obositoare a muntelui Branu este presărată cu mici grohotişuri mărginite de tufe de jneapăn. Ne trebuie o oră bună de urcuş de la stînă, ca să ajungem în sfîrşit pe creştetul înalt al muntelui. Priveliştea este mult mai largă spre est, dar mai ales spre nord-est. Masivul Retezatului apare cu versanţii săi de sud, care au un aspect cu totul diferit de cel cunoscut de pasionaţii săi admiratori, care parcurg centrul şi nordul masivului. Frunţile domoale din sud, deşi aride, pietroase, ascund cu totul căldările, chiar şi pe cea a Zănoagei.

La vest, priveliştea spre masivul Ţarcu este incomodată în parte de coama Mirelui, de care ne desparte valea Găuri. Parcurgem scurta platformă a acoperişului şi apoi coborîm domol în şaua Branului.

Piscul Gugului, semeţ, piramidal, se ascunde puţin după un vîrf secundar. La vest se zăreşte, mai degajat, creasta principală a masivului Ţarcu. Relieful glaciar al abruptului de est al acestuia se etalează cu dărnicie. Sub vf. Nevoia se formează o căldare foarte frumoasă; alături de ea, despărţită de muchia Mătania, o altă căldare adăposteşte iezerul cu acelaşi nume.

Din şaua lată, ierboasă, începem urcuşul către vf. Gugul pe un plai domol. Poposim curînd pe o platformă prelungă. La capătul sudic al acesteia urcăm pe antepiscul cu cota 2124 m. Urmează apoi o şa scurtă şi piscul, pe care urcăm în lungul unei muchii înclinate şi destul de înguste. În vîrful piramidei (2292 m), atingem punctul cel mai înalt al traseului nostru. Gugul, aflat pe o ramificaţie nordică a Murariului, face parte din salba marilor înălţimi ale masivului Godeanu, alături de Scărişoara şi vf. Godeanu.

Turul de orizont pe care îl facem în piscul Gugu ne va rămîne întipărit în memorie ca unul din cele mai complexe, din această parte a Carpaţilor. La apus, înălţimile Ţarcului se înşiră distinct din Prislopu şi pînă în vf. Petrii. Semeţul vîrf al Godeanului şi creasta pînă sub Murariu ne opreşte privirea spre sud-vest. Din tot amfiteatrul acestor înălţimi îşi culege apele un rîu cu o denumire puţin potrivită cu locurile prin care curge: Rîul Şes. Chiar sub vf. Gugu se formează izvoarele pîrîului cu acelaşi nume, care, împreună cu Zîrna, izvorîtă de sub vf. Godeanu, dau naştere rîului amintit mai sus.

Spre sud-est se înşiruiesc vîrfurile crestei principale, începînd cu Scărişoara şi pînă în vf. Stîna Mare. Din bazinul limitat de Gugu, creasta principală şi Borăscu, la fel de bogat în izvoare ca şi vecinul său de la apus, se formează pîrîul Lăpuşnicului Mic.

Punctul de atracţie al vîrfului îl constituie însă frumoasa viziune asupra masivului Retezatului, care de aci, de la această înălţime, îşi dezvăluie cu dărnicie o serie din culmile sale semeţe. Vîrful Retezat răsare dintre toate celelalte, foarte înalt, caracteristic.

Timpul petrecut pe vîrf este pe terminate. Trebuie să ne pregătim pentru drumul de întoarcere la cabană. Coborîm în sens invers muchia nordică a vîrfului, pînă în şaua scurtă. Din acest loc părăsim linia crestei şi ne abatem la dreapta, pe panta ierboasă, fără potecă, coborînd timp de 10 minute. Întîlnim unul din firele pîrîului V. Scurtă. Curînd zărim poteca ciobănească, pe curba de nivel şi ajungem la stîna Branul. După un scurt popas, în timpul căruia putem gusta din jintiţa răcoritoare, oferită cu dărnicie de gazde, ne vom continua drumul pe poteca bună, spre nord. Traversăm un vîlcel chiar în dreptul şeii Branului şi intrăm pe versantul de est al muntelui Branul. După cca. 15 minute ne aflăm la stîna din poiană. Coborîrea prin pădure este ultimul act al acestui traseu interesant. Nu este exclus ca în drum să întîlnim reptile, dintre care viperele nu sînt cele mai rare. Vom merge cu atenţie mai ales în porţiunea finală a coborîrii, pentru a evita întîlniri spontane, neplăcute, cu aceşti cerberi ai Munţilor Banatului. Sosind la Gura Apei, minunatul loc din care am pornit de dimineaţă, încheiem un traseu, cu o durată de 5—6 ore, indicat turiştilor mai experimentaţi.

P. NICOLAE

Se mănîncă?...

Nu se mănîncă?...

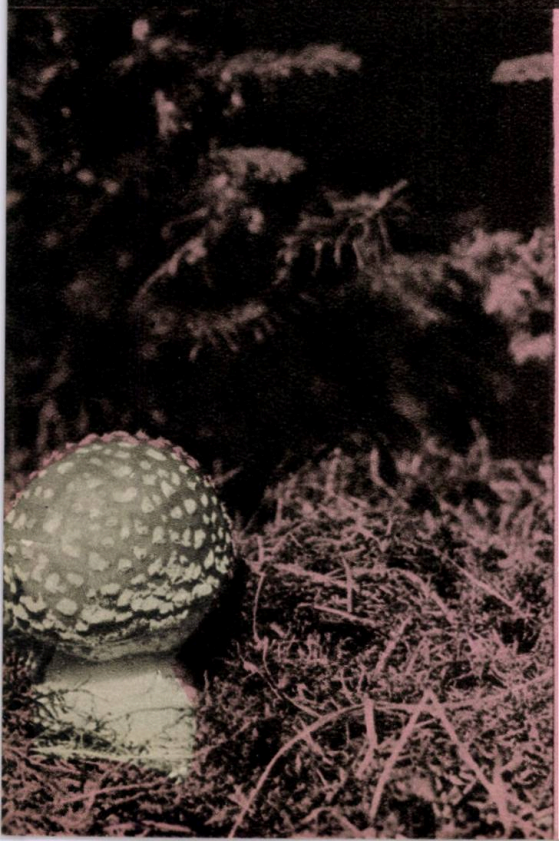

Mărunte făpturi cu pălării colorate, apar în calea drumeţului, printre pomi, cînd raze împrăştiate de soare stropesc cu aur frunzişul veşted pe pămînt. Unele — ispită vie — strălucesc în culori ademenitoare, cu carnea translucidă. Altele, modeste, în haine cafenii sau cenuşii, se adăpostesc după buturugi. Şi drumeţul îşi aminteşte de gustul delicat şi carnea elastică a ciupercilor — îşi face planul să le mănînce... Dar pe care? Teama de cele otrăvitoare e totuşi mai mare decît pofta. Şi într-adevăr, primejdia nu e mică: sînt neamuri atît de asemănătoare, încît chiar cunoscătorii pot să le încurce, şi numai o otrăvire fatală le deosebeşte. Aproape fiecare specie comestibilă are cel puţin o vecină veninoasă.

Să încercăm să le cunoaştem pe cele mai des întîlnite în pădurile noastre (se ştie că le place umbra şi umezeala) — întîi

doar pentru a le admira frumuseţea gingaşă.

Cea mai bătătoare la ochi — ciupercă mare, pînă la 15 cm diametru, cu o pălărie roşie strălucitoare şi picăţele de frişcă albă, picior zvelt şi alb — este *Amanita muscaria*, sau „pălăria şarpelui". O întîlnim mai ales în pădurile de brad, izolată sau în familii mici. Ca şi celelalte ciuperci, cînd e tînără are forma de căciuliţă rotundă, pentru ca la maturitate să se deschidă ca o pălărie chinezească, lăsînd să se vadă lamele albe, delicate, dedesubt. E foarte veninoasă, ca cele mai multe din neamul ei, în culori mai şterse, dar caracteristice prin solzii sau picăţelele de pe pălărie.

Alta, de o culoare foarte suspectă — roşie-portocalie, cu nuanţa de verde, ca o pălărie întoarsă pe dos, cu un picior mai gros, dar totuşi elegant — este „rîşcovul" *(Lactarius deliciosus)*, una dintre cele mai gustoase ciuperci.

În pădurile de fag şi brad, îngrămădiţi în familii foarte numeroase, cresc „ciuciuleţii" *(Cantharellus cibarius)*, de un galben-portocaliu, care dau recolte foarte bogate în scurte plimbări, şi pot fi gătiţi în multe feluri. E ciuperca pentru care riscul de a fi confundată este cel mai mic.

„Roşioarele" *(Russula)*, de 5—6 cm, cu pălăria vişiniu-deschis şi piciorul alb şi grosuţ, sînt şi ele gustoase, puţin picante, dar au cîteva neamuri otrăvitoare şi îngrijorător de asemănătoare. Mai inofensive sînt verişoarele lor, „golumbiţele", cu pălăria verzuie, cenuşie sau albăstruie, şi piciorul alb.

Hrană pentru o familie întreagă dau „pitoancele" sau „hribii" *(Boletus edulis)*, ciupercă ce poate ajunge uriaşă, cu pălăria de culoarea franzelei bine coapte, şi partea dedesubt ca buretele, cu piciorul gros albicios. Mai are cîteva neamuri mai mici, bune şi ele, dar şi unul mai viu colorat *(B. satanas)*, foarte veninos.

Sînt mai bine cunoscuţi „bureţii" mărunţi, de fag, „urechiuşele" *(Peziza)* întotdeauna comestibile, zbîrciogii *(Morchella)* şi diferitele specii galbene şi portocalii de „gheara ursului" *(Clavaria)*, comestibile şi gustoase cînd sînt tinere, asemănătoare cu mărgeanul.

Printre ciupercile albe, cele rotunde cu lamele brune şi cu miros plăcut, numite „champignons" *(Psaliota)*, sînt cele mai gustoase, alături de *Lactarius piperatus*, cu totul albă, picantă la gust cînd se frige cu sare.

Mai sînt, se înţelege, multe — atît comestibile cît şi otrăvitoare — din ce în ce mai greu de deosebit. Numele lor popular variază şi după regiune, de altfel, ceea ce le face şi mai greu de identificat.

„Proba linguriţei de argint", în cazuri de îndoială, a costat multe vieţi. Intoxicaţia se tratează cu greu şi nesigur, cerînd o pricepere deosebită şi de mare urgenţă. Deci, drumeţule ce străbaţi munţii, chiar de cunoşti bine ciupercile, cere şi sfatul localnicilor mai experimentaţi, care le cunosc pe cele din părţile lor, înainte de a îndrăzni să-ţi gătesti o cină din roadele unei după amiezi petrecute în pădure...

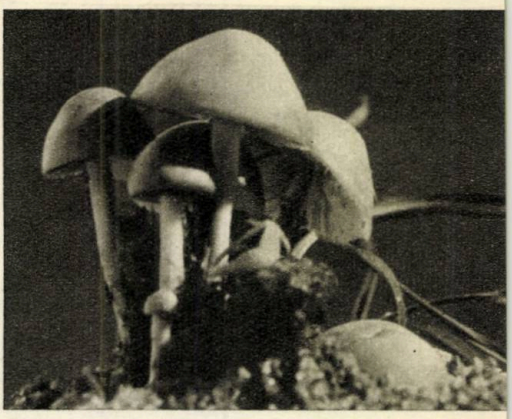

Ciuperci din pădurile noastre (printre care LACTARIUS PIPERATUS)

dr. D. SPERANŢIA
Arad

Călătoria de o mie de mile începe cu un pas.

Lao Tse

Primiţi salutul meu, o munţi albaştri ai Caucazului! Căci voi mi-aţi legănat copilăria pe crestele sălbatice, voi m-aţi purtat şi m-aţi înveşmîntat în nori de argint şi m-aţi deprins cu cerul şi tăria. O, Caucazule, cît ţi-am iubit furtuna. Pustiitoarele, răsunătoarele furtuni.

Lermontov

CONFECŢIONAŢI-VĂ SINGURI

SACUL DE DORMIT

SACUL DE DORMIT trebuie să aibă trei calităţi: să fie călduros, uşor şi mic ca volum. Deci pînza pe care o folosim trebuie să fie uşoară, subţire şi foarte densă. Se recomandă inlet sau poplin. Pentru o persoană a cărei înălţime este de 1,70 m — 1,80 m, sînt necesari 8,50 m material. Pentru umplutură avem nevoie de 800 g puf, preferabil din cel mai fin, fără cotoare.

Se vor croi două bucăţi de material, lungi de 2,10 m/0,80 m şi două bucăţi de 1,75 m/0,80 m. Cele două bucăţi de 2,10/0,80 se vor coase împreună pe margini, lăsîndu-se o deschizătură de cca. 15—20 cm pentru a putea introduce puful; se va întoarce cusătura înăuntru, apoi se va tigheli pe margini. Cu o cretă vom desena de-a lungul şi de-a latul materialului dungi; pe aceste urme se va matlasa (fig. 1). La fel vom proceda şi cu celelalte două bucăţi de dimensiuni mai mici, avînd grijă de data aceasta să crestăm cele două bucăţi la mijloc, acolo unde vom coase fermoarul, care va fi de 60 cm (fig. 2), în aşa fel încît să-l putem închide stînd în interiorul sacului.

Umplem apoi cele două feţe cu puf, coasem la maşină deschizăturile lăsate pentru introducerea pufului, le întidenm pe o masă sau pe covor, şi cu un beţişor vom bate încet, căutînd să repartizăm puful în mod egal peste tot. Pe urmele desenate cu creta vom însăila — neridicînd lucrul de jos — sau şi mai simplu: vom prinde cu bolduri, apoi pe aceleaşi urme se va coase la maşina de cusut, folosind de astă dată pasul mare. După ce ambele bucăţi vor fi matlasate, le vom coase între ele tot la maşina de cusut şi vom întoarce cusătura înăuntru.

Partea cea mai lungă a sacului, rămasă liberă, o vom îndoi în două şi o vom coase de asemenea la maşină, formînd o glugă (fig. 3). Pe marginea acestei glugi vom coase o fîşie de material lată de 2 cm prin care vom trece un şnur care se va termina prin două capete în dreptul fermoarului şi care va servi pentru a strînge gluga în jurul capului şi a umerilor (fig. 4).

Din materialul care ne-a mai rămas, vom confecţiona un săculeţ de formă cilindrică, pentru a putea transporta mai uşor sacul de dormit.

L. DAN

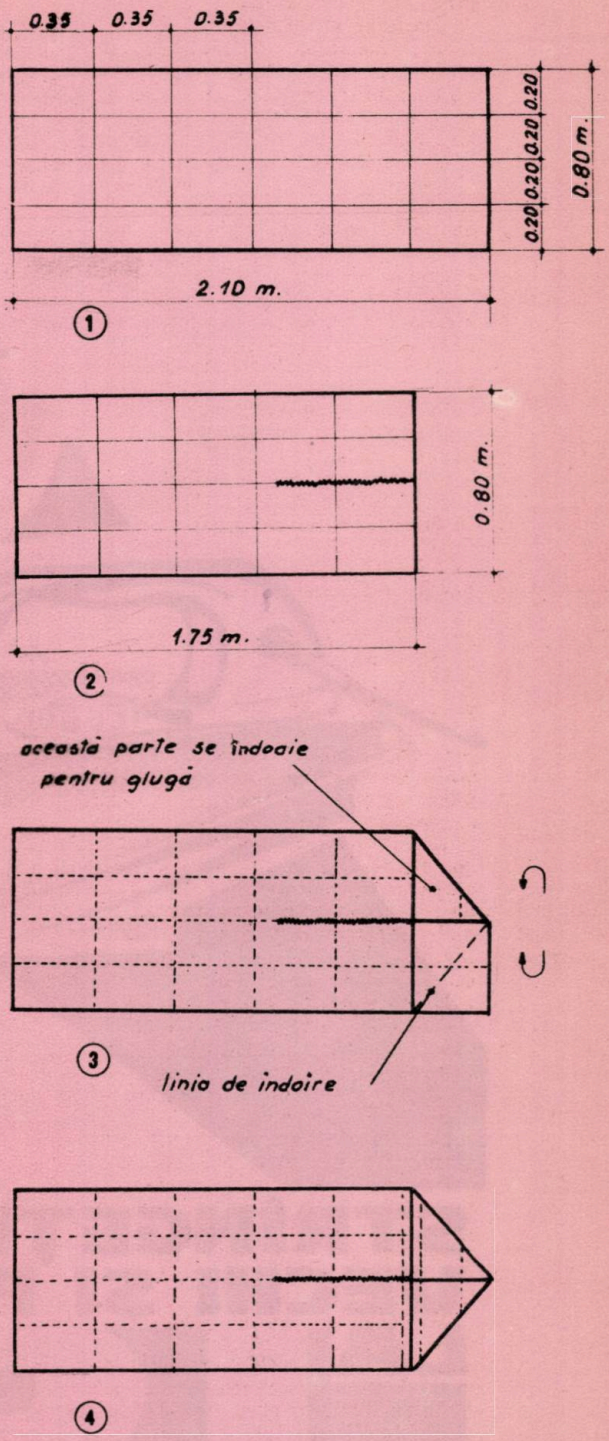

STRÎNGEȚI METALELE VECHI ȘI PREDAȚI-LE LA ICM

ÎN CĂUTAREA NORDULUI

A te orienta în teren înseamnă, pe de-o parte, să determini locul în care te afli şi, pe de alta, să identifici elementele topografice după care te vei conduce pentru a merge mai departe.

În cazul cînd, în drum, întîlneşti localnici, buni cunoscători ai regiunii în care te găseşti, orientarea se face după informaţiile ce le capeţi de la aceşti oameni. Dacă însă, cei cu care te vezi în cale nu cunosc bine locurile sau dacă nu întîlneşti pe nimeni în drum, orientarea se face fie cu ajutorul hărţii, fie folosind descrieri ale locurilor prin care treci. În aceste din urmă cazuri, este necesară posedarea unui minim de cunoştinţe topografice, între care, *determinarea poziţiei punctelor cardinale* este dintre cele mai importante. Această determinare se face după una dintre metotale de mai jos.

Cu ajutorul busolei, instrumentul în care un ac de fier magnetizat se îndreaptă totdeauna către nordul magnetic al locului unde facem observaţia. Nordul geografic este puţin diferit de nordul magnetic şi unghiul dintre ele poartă numele de declinaţie magnetică. Pe hărţile îngrijit prezentate, se face o menţiune privind valoarea declinaţiei magnetice a zonei de teren reprezentată pe harta respectivă.

Acul indicator al busolei se roteşte deasupra unui cadran pe care, în raport cu nordul, sînt figurate poziţiile celorlalte puncte cardinale (sudul, în partea opusă nordului; răsăritul, la dreapta liniei nord-sud şi perpendicular pe mijlocul ei; apusul, la stînga acestei linii, în partea opusă răsăritului). Pentru determinarea poziţiei nordului, se ţine busola astfel încît cadranul să fie orizontal şi se roteşte instrumentul pînă cînd vîrful acului indicator se suprapune peste litera N care arată direcţia nordului. Sudul, estul şi vestul se află, respectiv, în direcţia în care se află înscrise pe cadran literele S, E şi V.

După poziţia soarelui pe bolta cerească. În zilele cu cer senin, poziţia punctelor cardinale se poate determina cu suficientă precizie cunoscînd că, în timpul verii, soarele ocupă pe bolta cerească următoarele poziţii: către est, la ora 6; către sud, la ora 12; către vest, la ora 18. În funcţie de anotimp, orele şi poziţia respectivă a soarelui pe boltă sînt arătate în tabelul de mai jos:

Soarele se află către	Vara la ora	Primăvara sau toamna la ora	Iarna la ora
est	6	7	8
sud-est	9	9 ½	10
sud	12	12	12
sud-vest	15	14 ½	14
vest	18	17	16

O dată determinat astfel unul dintre punctele cardinale arătate în tabel, celelalte se află ţinînd seama că, stînd cu faţa către sud, nordul se află spre spate, vestul înspre dreapta, iar estul către stînga.

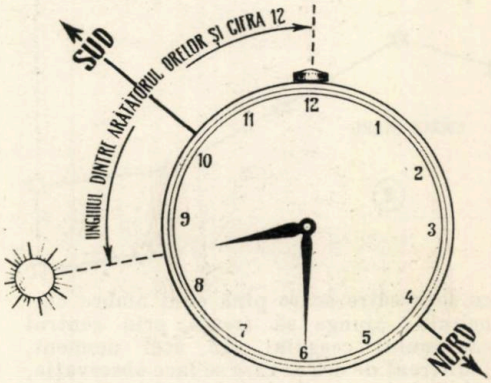

1

Cu ajutorul ceasului de buzunar. Dacă acesta merge suficient de precis şi dacă

soarele nu este acoperit de nori, poziţia punctelor cardinale se determină după cum urmează: se ţine ceasul în mîna dreaptă, prinzîndu-l între arătător şi degetul mare, astfel încît cifra 12 să fie îndreptată spre direcţia către care privim normal. Faţă de un plan orizontal, planul ceasului trebuie să aibă o înclinare de 40—50°. În punctul de pe marginea cadranului, aflat la mijlocul arcului de cerc cuprins între arătătorul orelor şi cifra 12 de pe cadranul ceasului, aşezăm, cu mîna stîngă şi perpendicular pe cadran, un băţ de chibrit. Fără să schimbăm nici felul cum ţinem ceasul în mînă şi nici poziţia chibritului faţă de cadran, ne întoarcem

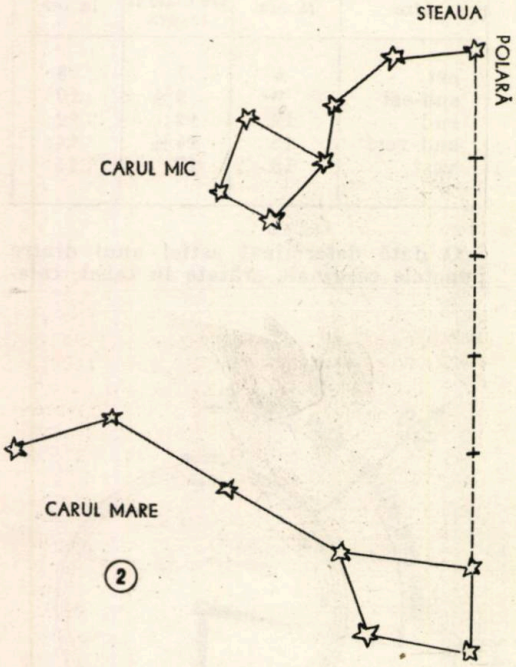

cu faţa către soare pînă cînd umbra chibritului ajunge să treacă prin centrul cadranului ceasului. În acel moment, indiferent de ora la care se face observaţia, cifra 12 de pe cadran este îndreptată către sud.

Toamna sau iarna, se poate folosi şi o altă metodă pentru determinarea poziţiei punctelor cardinale, cu ajutorul soarelui şi a ceasului de buzunar; metoda dă rezultate neprecise dacă se aplică în lunile din apropierea solstiţiului de vară. După această metodă, se procedează astfel: ţinem ceasul în mînă (fig. 1), aplecat şi îndreptat astfel încît vîrful acului ce indică orele să fie dirijat către soare (umbra unui băţ de chibrit, aşezat perpendicular deasupra vîrfului acului ce arată orele, se suprapune peste acest ac arătător). Bisectoarea unghiului format de linia care uneşte centrul cadranului cu cifra 12 şi poziţia pe care, la ora observaţiei, o ocupă acul arătător al orelor, indică direcţia nord-sud. Pe această bisectoare, nordul se află în direcţia arătată de vîrful unghiului (centrul cadranului).

Noaptea, cu ajutorul stelei polare. În acest caz, determinarea poziţiei nordului geografic se face ţinînd seama de faptul că, dintre toate stelele, steaua polară este cea care nu îşi schimbă aproape deloc poziţia pe care o ocupă pe bolta cerului. Pentru o mai uşoară identificare a stelei polare, care face parte din constelaţia Carul Mic, procedăm astfel: ne imaginăm că am trasat pe boltă o prelungire a osiei din urmă a Carului Mare. Pe această linie închipuită (fig. 2), la o distanţă de aproximativ cinci ori lungimea dintre ultimele două stele ale Carului Mare, în vîrful proţapului Carului Mic, se află steaua polară. Stînd cu faţa către această stea, astfel identificată, vom avea nordul în faţa noastră.

Noaptea, cu ajutorul lunii. Determinarea precisă a poziţiei punctelor cardinale cu ajutorul lunii se face după o metodă ceva mai complicată şi care, fiind mai greu de reţinut, nu va fi expusă aici. Vom indica deci numai acea metodă care, deşi mai puţin precisă, ne permite să determinăm destul de acceptabil poziţia punctelor cardinale.

Atunci cînd este lună plină (crai vechi), la ora 6, luna se află către vest; la ora 18, către est; la ora 24, către sud. Cînd luna începe a creşte (lună nouă sau crai nou) sau cînd ea scade, adică atunci cînd apare pe cer în formă de seceră subţire, coarnele lunii indică, aproximativ, direcţia punctelor cardinale. Cînd luna creşte, coarnele ei au forma literei D şi sînt întoarse către est; dacă luna descreşte, coarnele ei au forma literei C şi sînt întoarse către vest.

Alte semne cu ajutorul cărora se determină poziţia punctelor cardinale. Indicăm şi alte metode pentru determinarea poziţiei punctelor cardinale, cu observaţia că unele dintre ele nu conduc decît la rezultate aproximative.

— Privind suprafaţa trunchiului unui copac tăiat şi rămas prins de teren prin intermediul rădăcinii, nordul se află în direcţia în care inelele de creştere anuală sînt mai apropiate unele de altele.

— La copacii izolaţi, în direcţia nordului, coaja lor este mai aspră şi, de regulă, este acoperită de muşchi.

— În luminişurile pădurilor, iarba este mai deasă înspre partea de către nord a poienii.

— Pe stîncile izolate, mari şi golaşe, muşchiul creşte mai cu deosebire pe feţele dinspre nord ale acestor steiuri.

ILIE LIMESCU

Precursori ai drumeţiei

Aşezat la distanţe aproape egale, atît de munţii Sibiului cît şi de cei ai Făgăraşului, oraşul Sibiu este un puternic centru turistic, de pornire şi reîntoarcere.

Cele dintîi acţiuni de organizare a turismului de munte în masivul Făgăraşului s-au născut în Sibiu, singurul centru urban mai mare, în sudul Transilvaniei, în afară de Braşov. Şi în trecut, ca şi astăzi, versantul nordic al culmilor făgărăşene a aparţinut şi aparţine parţial, teritorial-administrativ, de raionul Sibiu, într-o bună măsură, de la Olt pînă în dreptul Porumbacului de Sus şi de Jos, cuprinzînd, în acest sector, puternicele masive ale Surului şi Negoiului.

În zona de la dreapta Oltului, pînă la Jiu, în munţii Cibinului, Sebeşului, Lotrului şi Căpăţînii, organizarea turistică a fost mult timp deficitară. Masele mai largi ale oamenilor muncii n-au putut fi atrase la drumeţie şi odihnă — ca în multe alte regiuni ale ţării, de altfel — din lipsă de cabane de adăpost în număr suficient. Stînele, atît de numeroase în această străveche zonă pastorală, nu tentează la drumeţie. În ultimii ani această deficienţă începe să fie lichidată cu repeziciune.

În schimb, regiunea munţilor Făgăraşului s-a bucurat de mai mare atenţie, deşi şi aici reţeaua de cabane s-a completat numai în anii regimului nostru, prin construirea de noi clădiri în puncte principale de acces, ca Podragu, Poiana Neamţului, Arpaş etc.

Peisajul măreţ şi captivant al culmilor Făgăraşului a impus un minim de efort de organizare turistică, în cîteva principale puncte de acces pe creastă. În anul 1881 a fost inaugurată cabana „Negoiul", prima cabană pentru turişti în Carpaţii romîneşti. A urmat apoi construirea celorlalte cabane, ca: Bîlea, Sîmbăta, Bîrcaci, Urlea, trasîndu-se şi cîteva marcaje, mai ales pe creasta Făgăraşului, extinzîndu-se apoi, cu timpul, şi în munţii Bîrsei, Piatra Craiului, Sibiului, Sebeşului etc. Cu aceasta s-a încurajat simţitor turismul, mult îngreunat pînă atunci. Cu ani în urmă, s-a practicat un turism individual, mai ales de către cercetători ştiinţifici, geografi, geologi, botanişti, naturalişti de tot felul.

Abia după amenajarea primelor cabane au început să fie cunoscute mai bine flora, fauna, înfăţişarea geografică şi structura geologică a masivului făgărăşan, ca şi denumirile exacte ale fiecărei zone geografice, mai puţin însă aspectele etnografice.

Printre cei mai vechi şi mai apreciaţi cercetători de acest fel şi care au contribuit şi la înjghebarea turismului alpin, se cunosc numele lui: J. Baumgarten (1816), P. Partsch (1826), T. Kotschy (1853), E. Bielz (1860), L. Fekete (1883), Ioan Turcu (din Făgăraş, 1896), R. Popescu (din Sibiu, 1910), Emm. de Martonne (din Paris, 1900—1906) şi mulţi alţii. De la aceştia ne-au rămas unele lucrări, apărute sau numai manuscrise, păstrate cu grijă.

Printre cei mai stăruitori şi mai pasionaţi cutreierători ai masivului Făgăraşului, la începutul acestui secol, s-a făcut cunoscut fostul medic din Sibiu, *A.B. Szalay* (1869—1953). Acesta a parcurs, de zeci şi de sute de ori, diferite porţiuni ale masivului Făgăraşului, ajungînd să-l cunoască în întregime, mai bine decît oricare altul. De la el ne-au rămas numeroase lucrări turistice, geografice, botanice şi zoologice, scrise în limbile germană, maghiară şi romînă.

În romîneşte a scris şi cîteva lucrări despre zimbrii şi bourii care au trăit altă dată în munţii noştri. El arată de ce au dispărut, succesiv, bourul şi zimbrul din Carpaţii romîneşti. În Carpaţii Răsăriteni bourul ar fi dispărut la vreo sută de ani după întemeierea Moldovei. Doar zimbrul a supravieţuit încă vreo două secole.

Urme despre existenţa lor ne-au rămas în toponimie: *Bourul*, *Boura* şi *Boureni* (nume de munţi, dealuri şi chiar sate din Moldova), *Valea Bouricelului* (în Hune-

doara), *Burul* (deal, 1176 m, în Răşinari-Sibiu), *Bourici* (deal în raionul Făgăraş, la sud de Berivoii-Mari), şi *Boureţul*, (în m. Făgăraşului, la sud de Zîrna şi Leaota); despre muntele Boureţul, Szalay afirmă clar că muntele făgărăşan păstrează amintirea trecutei existenţe a bourului pe aici. Tot în regiunea aceea se întîlneşte şi *Izvorul Boureţului*, care mărgineşte muntele Muşetescu, de la est. Toponimicele formate de la apelativul „bour" par să fie mai vechi decît cele de la „zimbru"; acestea din urmă probabil că şi sînt ceva mai numeroase. Astfel, avem în Carpaţii Răsăriteni, pe versantul estic şi vestic: *Zimbrul* (1236 m), *Zimbroaia* (1335 m), *Zimbroaia* (1400 m), *Zimbroasa* (Rodnei) şi numeroase compuse de tipul: *Dealul Zimbrului*, *Piatra Zimbrului*, *Valea Zimbrului* etc. (acestea din urmă între pîraiele Ilva şi Ţibleş). *Zimbrul* este şi un munte în Retezat, între valea Lăpuşnicului şi valea Rîuşorului, apoi un munte *Zimbru* (1614 m) avem şi-n munţii Cibinului, pe hotarul Răşinarului.

Dar să încheiem cu această digresiune pe care ne-o procură şi determină materialul lui Szalay, mult apreciat şi de geograful francez Emm. de Martonne, cu care a purtat corespondenţă ştiinţifică, mai mulţi ani la rînd. De Martonne a cutreierat şi el Carpaţii meridionali, cu multă rîvnă şi pasiune, profund ştiinţifică, şi de la el a rămas denumirea de „Alpii Transilvaniei", dată Carpaţilor sudici din sectorul Făgăraşului.

Dintre zecile de studii şi articole turistice ale lui Szalay, desigur că printre cele mai valoroase rămîne tot acela în care ne descrie, în întregime, porţiunea de creastă a masivului Făgăraşului, începînd de la Olt, pînă-n extremitatea cealaltă: Tămaşul Mare, Tămaşel („*Der Kamm des Fogarascher Gebirges*"). Prin lucrările sale a corectat unele măsurători, cote, distanţe, denumiri etc. Astfel, din schiţa anexată la lucrarea de mai sus, apărută în 1936, se poate constata că vf. *Moldoveanu* are cota 2542, iar *Negoiul* numai 2534 m. De asemenea autorul ne informează, în text, că începînd de la numai 1842, s-a considerat că Negoiu era cel mai înalt pisc al Transilvaniei! Pînă atunci nici numele nu i se cunoştea şi era socotit tot una cu *Piatra Tunsului* (2003 m), sau ca nefăcînd parte din teritoriul de graniţă, deoarece accesul pe vîrf nu se poate obţine decît trecînd printr-o porţiune sudică a piramidei de stînci. Parcă am fi în regiunea şi epoca primelor ascensiuni pe Himalaya!

Szalay a studiat şi a cunoscut destul de bine nomenclatura populară a masivului Făgăraşului. Aceste denumiri toponimice sînt valoroase pentru arătarea vechimii şi continuităţii noastre. El a susţinut, în mod just, că denumirile toponimice se schimbă în decursul timpului şi că numirile vechi ale munţilor şi părţilor lor se pot înţelege numai după cercetări îndelungate, la faţa locului, adică pe teren, şi după studii speciale. Ba mai mult, că cine nu cunoaşte şi nu înţelege diferitele şi curioasele denumiri ale munţilor, acela nu poate înţelege şi cunoaşte bine nici regiunile pe care le traversează. Cele mai multe denumiri de munţi au fost date de ciobani, care au fost obligaţi să trăiască o parte din an, aci, cu turmele lor de oi. Mai puţine denumiri au fost date de vînătorii de capre negre. Toate denumirile date de autohoni sînt urmări practice, de natură economică, rezultate ale vieţii păstoreşti. Astfel, la fiecare denumire de munte, trebuie să-ţi pui întrebarea la ce nevoie practică, de natură economică, se referă această denumire. El dă şi cîteva exemple. Cînd vorbeşte ţăranul romîn despre *Ucea Mare*, el nu se gîndeşte la un vîrf mare, cu acest nume, ci la o vale mare, largă, bună pentru păşunat, pentru a o deosebi de cea mică, care se numeşte *Ucişoara*. Tot aşa e şi cu *ViştеaMare* şi *Viştişoara*, adăugăm noi; tot aşa e şi cu *Valea Brezei* (Poşortei) şi a *Brezioarei*; apoi cu *Rîul Mare (al Porumbacului)* şi *Porumbăcelul*, cu căldarea *Podragului* şi *Podrăgelului*, apoi *Vîrtopul* şi *Vîrtopelul*, *Lăiţa* şi *Lăiţelul*, valea *Arpaşul Mare* şi valea *Arpăşelului* etc. Pentru vîrful însuşi, ciobanul nu are un nume, căci nu-l interesează stînca goală, spre deosebire de vînătorul de capre negre. Şi cînd e nevoit totuşi să precizeze vîrful, el recurge la o perifrază, spunîndu-i *Vîrful la Ucea Mare*; acesta este punctul mai înalt deasupra văii *Ucea Mare*. În acelaşi fel sînt denumite cele mai înalte vîrfuri.

Szalay mai spune că a verificat multe denumiri, cu ajutorul unor ţărani vînători, care însă atunci, prin 1934, nu mai erau în viaţă (Dateş, Tarcea etc.) şi că ţărănimea contemporană cu el e mult mai puţin familiarizată cu muntele şi cu tot mai multă greutate se poate obţine materialul informativ necesar. Numeroşi munţi

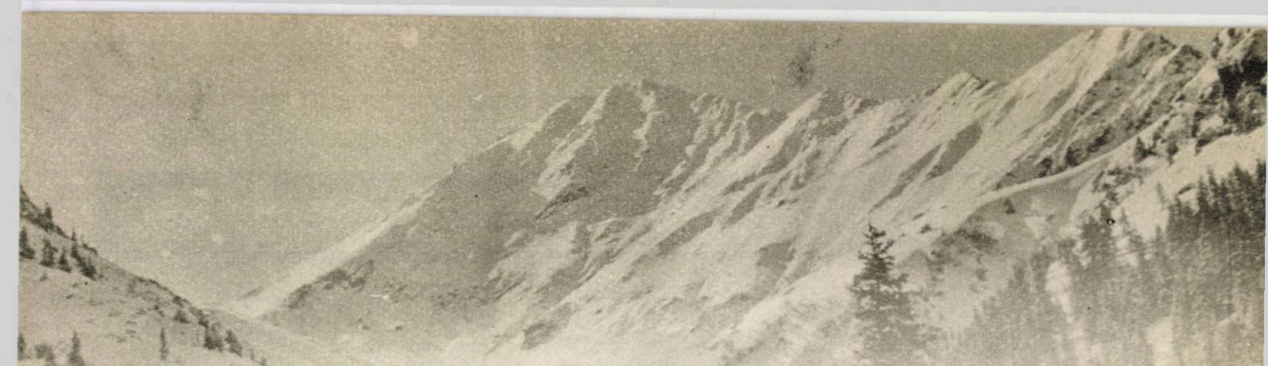

au cîte două sau chiar trei denumiri după satele care se învecinează cu ei.

Alte numeroase toponimice derivă de la numele de familie al unor ciobani sau oieri, care, cu 200 sau 400 de ani înainte, stăpîneau muntele, păşunile etc. Aşa sînt, după Szalay, munţii *Negoi*, *Buteanu*, *Caţavei*, *Ciortea*, *Gîrdoman*, *Albota*, *Şerbota*, *Bîndea*, *Langa* etc., apoi cele cu sufixele *-escu* şi *-eşti*: *Gălăşescu*, *Lereşti* şi cele care au genitivul cu „*lui*" înainte: *Piscul lui Ban*, *Stîna lui Terebuc*, etc.

Specialiştii actuali în lingvistică, printre care acad. Emil Petrovici, confirmă aceste afirmaţii şi ne arată o serie de toponimice ca fiind, la origine, denumiri date după nume de persoane. De ex. în munţii Făgăraşului: *Budislav*, *Ciortea*, *Mîzgav*, *Tunsul*, *Buteanu*, *Negoi*, *Moldoveanu*, *Ghirdoman*, *Boldan*, *Gălăşescu*, *Bîndea*, *Năneasa*, *Oţelea*, *Cornea*, *Floarea*, *Mircea* etc. În munţii Sibiului: *Dădîrlat*, *Burul*, *Ghihan*, *Şanta*, *Foltea*, *Haneş*, *Conţiul*, *Oancea*, *Cindrel*, *Săcărea*, *Fărcaşul*, *Nanul*, *Negovanul*, *Bătrîna*, *Frumoasa*, *Crăciuneasa* etc.

Lista toponimicelor formate din nume de persoane se poate mări, de ex. în munţii Făgăraşului, cu: Plaiul *Tătarului*, *Racoviceanu*, *Moaşa*, *Cocorici*, *Moşul (Moşuleaţa)*, *Mogoşul*, *Muşetescu*, *Berivoescu*, *Dragsinul*, *Boteanul*, *Vîlsan* etc., iar în munţii Sibiului, cu: *Ştefleştii* (din Ştefea), *Cristeştii* (din Cristiu), *Rozdeştii* (Roajdă), *Niculeştii* (Nicula), *Cotoreştii* (Cotoară), *Onceştii* (Oancea) etc.

Szalay a dat apoi multă atenţie munţilor care poartă două-trei nume şi chiar mai multe, ca: *vf. Lăiţii* zis şi *Albia*; *Colţul Viştei Mari* zis şi *Boldu* şi *Moldoveanu*; *Ciortea*, numit şi *Gîrbova* şi *Boiul* şi *vf. Dracului*; *Piciorul Surului* sau *Prislop*, *vf. Mioarelor* sau *vf. Ţelinei*, *vf. Ucişoarei* zis şi *vf. Orzînelei*; *vf. Hoaghea* sau *vf. Jneapănului*; *vf. Caţaveiul Mic* zis şi *vf. Piciorului*; *vf. la Pietrele Vinete* zis şi *Custura*; *Căldarea Pietroasă* sau *Găvanul din sus*; *Curmătura Afundă* zisă şi *Curmătura la Pîrîul Cheii* şi *Curmătura Custura* etc. În fine, altul cu 3 nume: *vf. Gălăşescu Mic* zis şi *Scara* şi *vf. la Curtea Oţelei*.

Împărţirea itinerarului de creastă, pe etape de cîte o zi, la Szalay, nu se mai potriveşte cu cel obişnuit azi, pe care-l facem din cabană în cabană. Iată cum împarte el: 1. de la T. Roşu la vf. Tătarul (7 ore); 2. Tătarul — Ciortea; 3 Ciortea — Negoi; 4. Negoi—Bîlea (9—10 ore); 5. Bîlea—Tărîţa (8 ore); 6. Tărîţa—Caţavei (7—8 ore); 7. Caţavei—Ludişor (3 ore); 8. Ludişor—Zărneşti (11 ore). Un astfel de itinerar nu se mai obişnuieşte astăzi, cu excepţia lui Negoi—Bîlea.

O parte originală a prezentării lui Szalay este şi precizarea punctelor de la şes, de unde se mai disting unele înălţimi: din Sibiu se vede nu numai Surul şi Negoiul, dar şi Urlea şi Ucea Mare şi Hîrtopul Usului; Acoperişul Viştei se vede foarte bine din gara Arpaş, dar şi din Ocna-Sibiului şi de pe vîrful Vălarilor, către Păltiniş; Podragul se poate zări de pe Vălare şi de pe dealul Călugărul (Răşinari); Călţunul se poate vedea de pe dealul Haşagului şi de pe Chicera.

Lucrările turistice ale lui Szalay oferă specialiştilor în lingvistică şi toponimie un excelent material informativ, care ar fi dispărut, poate, definitiv. Mai puţin interes prezintă însă din punct de vedere etnografic, dar această limitare nu constituie un aspect negativ, ci firesc. Alţii, înainte de el şi după el, au adus cîteva contribuţii în această direcţie şi aceştia au fost *Romul Popescu* (1910) şi, mai ales, *I. Turcu*. Despre ei, turistul pasionat Szalay spunea că: „Popescu, Turcu şi Porcius au fost primii deschizători de drumuri ai turisticii romîneşti în Transilvania". În mod special trebuie remarcat Ioan Turcu, care şi-a prezentat lucrarea („Excursiuni în M. Ţării Bîrsei şi ai Făgăraşului", Braşov, 1896) pentru premiere fostei Academii Romîne şi care, în adevăr, dă dovada că în timpul excursiei sale pe creasta Făgăraşului, a avut o frecventă întîlnire cu folclorul şi etnografia regiunii. I. Turcu ne informează şi despre păstoritul epocii, despre obiceiurile şi credinţele populare, despre foştii haiduci de pe vremuri etc.

Am dat cîteva nume de turişti din epoca, să nu zicem eroică, dar în tot cazul patriarhală, a drumeţiei, cînd turiştii nu se bucurau de înlesnirile tehnicii contemporane, nici ca echipament, nici ca posibilităţi de deplasare. Ce performanţă însemna, pe atunci, să „faci" creasta Făgăraşului, pe care, acum, o parcurg anual sute şi sute de turişti!

prof. N.N. MUNTEANU
Sibiu

Fructus

TIMIŞOARA

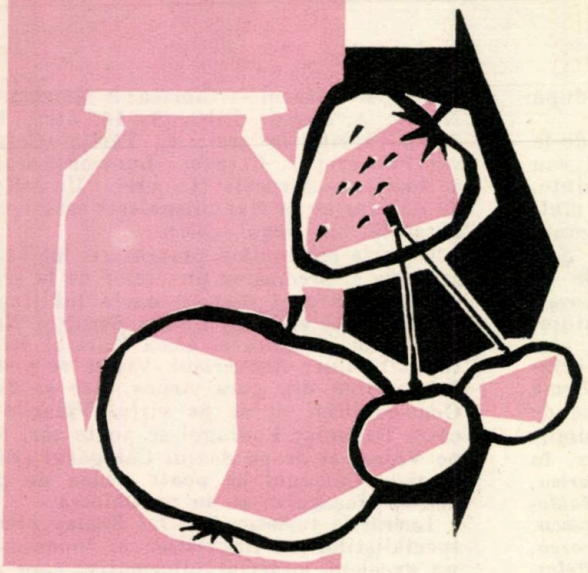

Consumaţi
biscuiţi şi paste făinoase
dulceţuri
gemuri
siropuri din fructe naturale
compoturi şi
conserve de legume
produse de fabrica „Fructus" din Timişoara. Sînt de calitate superioară.

navrom

PORTUL BICAZ
pune la dispoziţia publicului mijloace de transport pentru plimbări de agrement pe lacul de acumulare al hidrocentralei «V.I. Lenin» de la Bicaz.
Unitatea dispune în acest scop de un parc de nave de pasageri bine amenajate, radioficate şi de şalupe-taxi.
Pentru grupele de excursionişti se acordă reduceri tarifare.

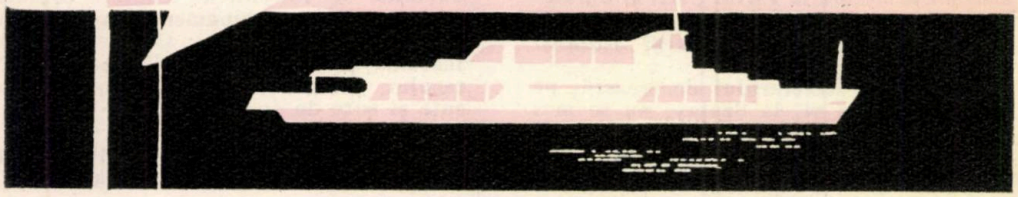

Jienească din Sibiel

Nedeie la Obîrşia Lotrului

Sărbătoare specifică a romînilor, cu urme adînci în tradiţia populară, nedeia este, într-un fel, o reuniune cîmpenească populară.

Din cele mai vechi timpuri, nedeia a fost un prilej, în primul rînd, de întîlnire între două sau mai multe unităţi sociale. Există o diversitate de păreri, potrivit cărora nedeii i se atribuie rolul fie de „tîrg de vite" pe înălţime, fie de „tîrg de fete", fie de „tîrg între două ţări" etc.

Bogăţia, diversitatea şi frumuseţea manifestărilor folclorice pe care le dezvăluie nedeile romîneşti, reprezintă o parte însemnată a tradiţiei populare. Deosebit de pitoreşti sînt nedeile „de munte".

Astfel de nedei s-au practicat şi se practică şi azi în munţii Sebeşului.

Deşi perioada de desfăşurare este astăzi mai scurtă, nimic din farmecul nedeii de odinioară n-a dispărut. S-ar putea spune chiar, dimpotrivă. Astăzi, la nedeie participă un număr mult mai mare de locuitori, petrecerea are mai multă strălucire decît altă dată, atmosfera sărbătorească e mai izbitoare, costumaţia e mai bogată şi de-a dreptul fermecătoare.

Situată în plină zonă a nedeilor, Poiana Muierii (o podină de o frumuseţe rară, acoperită cu iarbă mare şi mătăsoasă, cu izvor şi stînă în apropiere, la o înălţime de cca 1700 m, de unde se deschid privelişti încîntătoare), a găzduit din vremuri îndepărtate una din cele mai vestite nedei. Veneau la nedeie locuitori de pe valea Jiului, din Cimpa, Livezeni, Lonea, Petroşeni, Jieţ, Lupeni, Petrila, toţi gătiţi cu haine frumoase, iar femeile împodobite cu învelitoarele lor minunate, ţesute şi brodate de mîna lor şi legate pe cap cu multă artă.

„După ce se termina mulsul, soseau cu mare zor şi ciobanii şi băciţele. Stoluri-stoluri de ciobani, negri la haine, pe jos sau călări, şi băciţe, mai simplu îmbrăcate, răsăreau chiuind într-una de pe toate cărările brădetului, de părea că nu se mai gată; veneau poienarii, jinarii, şugăjenii şi chiar şi tilişcanii; aproape de amiază veneau în grupuri de 20—30 din comune situate la 2—3 poşte, din Novaci, Bengeşti, Voineasa, Baia şi alte comune de sub munte.

Încet, tinerii porneau jocul — pe cînd bătrînii se ospătau pe iarba moale, închinînd în sănătatea prietenilor cu care ciobăniseră. „Bine v-am găsit", „De mult nu v-am mai văzut" — erau cuvinte cu care se întîmpinau şi închinau, şi care ne fac să presupunem că rostul nedeilor era

să dea prilej celor de au ciobănit împreună și familiilor acestora să se mai întîlnească și să mai povestească din trecut. Jocul începea la cîntecul fluierului. Fiindcă toți ciobanii știau cînta, cîntau pe rînd, trecînd fluierul din mînă în mînă, pe cînd ceilalți jucau și chiuiau. Nu prea jucau multe jocuri, ci mai mult „învîrtite", iar jienii „jienească", un joc zdruhăit, de unde și numele de „zdruhăită". Se făceau și tîrguri unde se aduceau lucruri folositoare ciobanilor: găleți, brice, bricege, fluiere, opinci, cingătoare". (Nic. Dragomir — Din trecutul oierilor mărgineni din Sălișteș și comunele din jur. Cluj, 1926).

Iată ce povestesc oamenii, răspunzînd întrebărilor puse de echipe ale Institutului de folclor, despre nedeia din Poiana Muierii:

„La Sînziene e nedeia dacilor. Ea se face numai odată pe an. Vin pentru nedeie dacii din Hațeg, de la Sarmizegetusa. Nedeie se face de pe timpul lui Traian și Decebal... E o petrecere, o strînsură, o adunare. Loc de nedeie a fost ales un platou apropiat de toți munții care le dă posibilitatea de apropiere între tîrlele lor de oi. Din moși-strămoși tot în locul ăla s-a pomenit nedeia". (I. C. Fîntînă, 52 ani — Poiana).

La nedeia din Poiana Muierii participau și muncitori — tăietori de lemne, lucrători din Borșa-Maramureș. „Din totdeauna au venit și muncitori la nedei, că p-aicea tot au fost muncitori, ba la pădure, ba la mină și chiar dacă petrecerea nu era a noastră, veneam cu prieteni ciobani". (inf. unui mecanic).

Nu de mult, nedeia din Poiana Muierii s-a mutat la Obîrșia Lotrului. În drum spre Poiana Muierii, „Obîrșia Lotrului", situată pe valea Lotrului, se suprapune firesc pe vechiul „drum al oilor", ce merge de-a lungul văii către valea Oltului, spre Dunăre. Obîrșia Lotrului este și locul de întîlnire a trei drumuri de munte care vin dinspre Novaci, Voineasa și Șugag.

Nedeile ținute aci în ultimii ani (care au constituit obiectul unui studiu al tov. *Ghizela Sulițeanu* — cercetător științific la Institutul de folclor) s-au desfășurat după tipicul obișnuit. De cum au sosit la nedeie primii fluierași, a și început a răsuna jienească. În șopronul lui Moș Ghișe (cabanierul) — s-au format îndată două cercuri de jienească, pentru că „nu există nedeia să înceapă cu alt joc". Flăcăii au început să „ciuie":

Cine dracu o știut
Cînd nedeia s-o-nceput
Că veneam mai de demult.
Că ieu mîndro de știam
Mă chiteam și mă duceam.

Tot timpul cît a ținut nedeia, de la orele 14.40 pînă la orele 18.30, în șopron jocul a fost aproape continuu, cu foarte puține și scurte pauze. S-a jucat Jienească (aproape toată vremea), Mărunta, Tortoroiul, Învîrtita, Arțegana (Hațegana) și Șchioapa. Vigoare și frumusețe deosebită dobîndeau jocurile prin schimbarea permanentă a jucătorilor, în așa fel încît, cu toată rapiditatea jocului, jucătorul obosit era înlocuit pe nesimțite de un altul care stătuse de-o parte și privise. Același procedeu îl foloseau și fluierașii, care cedau locul altor fluierași de îndată ce oboseau. Astfel se explică durata neobișnuită a jocului: „Păi, o jienească poată să țină cît o nedeie întreagă, de la două pînă la opt seara".

La fel, „ciuitura". „Ciuiturile", aproape cîntate, cu repetarea îndeosebi a primului și a ultimului vers, ca pentru a sublinia conținutul — foarte adesea satiric — „trecute" de la un jucător la altul, cel care începe „a ciui" repetînd versul celui a cărui strigătură a preluat-o, sînt nelipsite de la joc, ele contribuind la întreținerea atmosferei de veselie și voie bună.

Iată cîteva dintre „ciuiturile" create adhoc de talentații participanți la nedeie:

N-am venit pentru nedeie,
Ci-am venit după păsat,
Că de mult n-am mai mîncat.
Mulțumim la cin' ne-a dat.

Ș-am lăsat oile-n coastă
Mă duc la mîndra frumoasă.

Asta-i jienească goală
C-a mîncat carnea din oală.

Nu vă uitați cum joc eu
C-așa joacă neamu' meu.
Dac-ar fi jucat mai bine
M-ar fi-nvățat și pe mine.

La nedeie la Ciuciuc
Toate fetele se duc
Numai io cu a mea
Nu mă poci apropia
Că-i urîtă ca ciuma.

Domnește o atmosferă tinerească, pură, proaspătă. Ciobani tineri — aproape copii — își încearcă istețimea, jucîndu-și în aer bîtele, lovindu-și-le din cînd în cînd, luptîndu-se în glumă. Cînd se termină nedeia, fluierașul își încheie cîntarea cu un sunet prelung, semn că jocul s-a sfîrșit. Cabanierul conduce grupurile care pleacă (primii care se retrag sînt cei care au stînele departe și sînt grăbiți să mulgă oile înainte de a cădea noaptea) pînă la mijlocul poienii. Mult timp după plecarea oaspeților, pădurile mai răsună de chiotele lor.

Fiecare nedeie de la Obîrșia Lotrului îți întărește convingerea că, indiferent de numărul participanților, puternica viață a manifestărilor artistice tradiționale pulsează în evoluția nedeii cu aceeași vioiciune ca și în trecut, putîndu-se presupune că la munte nedeia va dăinui încă multă vreme.

MIRA CIOCOIU

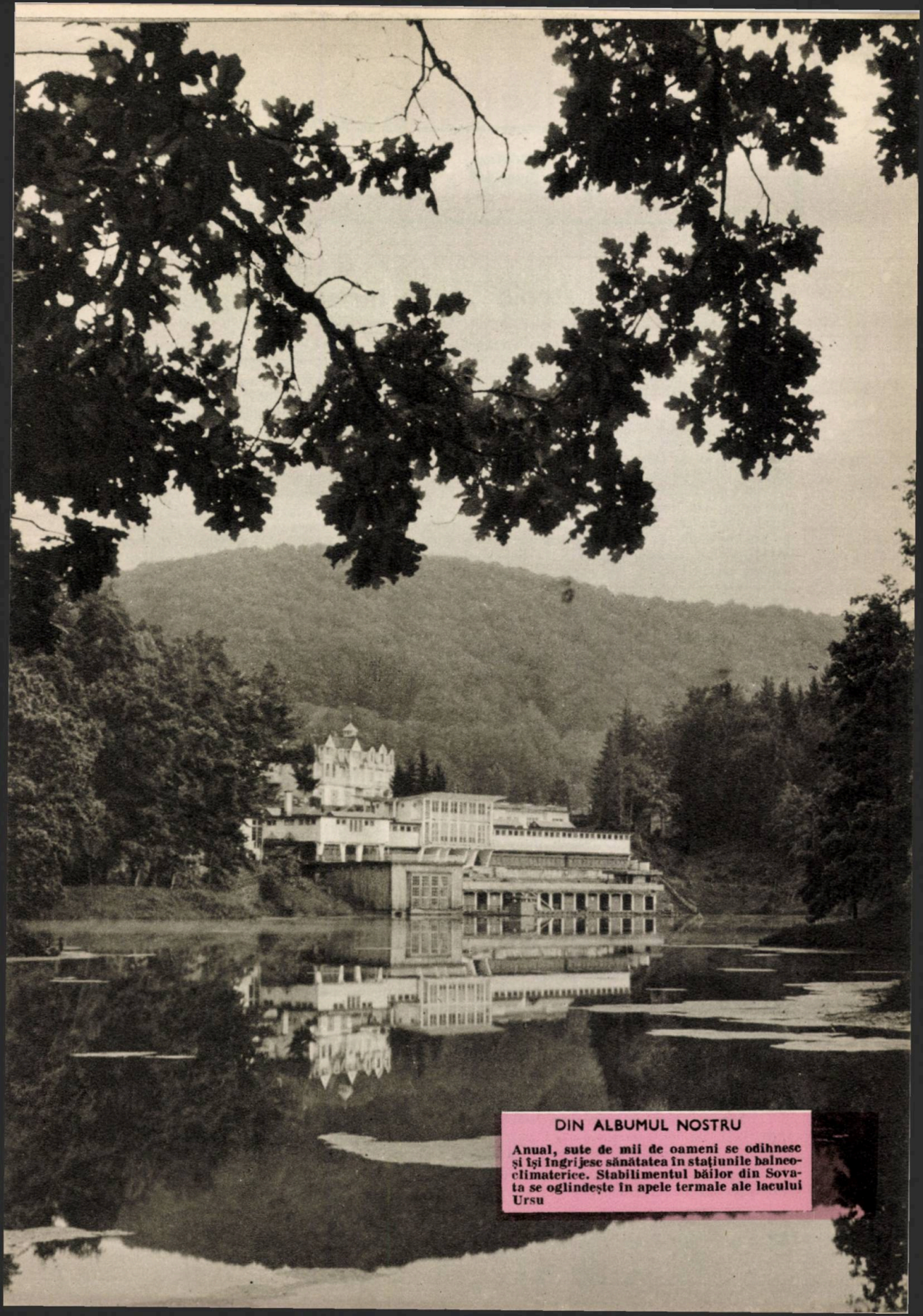

DIN ALBUMUL NOSTRU

Anual, sute de mii de oameni se odihnesc şi îşi îngrijesc sănătatea în staţiunile balneoclimaterice. Stabilimentul băilor din Sovata se oglindeşte în apele termale ale lacului Ursu

BÎRLAD

Acolo „unde nu se întîmpla nimic"...

Nu poţi sta de vorbă cu un bîrlădean fără ca acesta să-ţi vorbească cu legitimă mîndrie de frumuseţile oraşului său, de obiectivele industriale construite aici în anii puterii populare, de viaţa nouă care pulsează tot mai intens în acest oraş care pe vremea burgheziei făcea parte din multele localităţi „patriarhale" ale bătrînei şi frumoasei Moldove. Pe drept cuvînt, locuitorii oraşului Bîrlad au cu ce se mîndri, căci în oraşul lor, unde altă dată „nu se întîmpla nimic" şi unde moşierii veneau odată pe an să încarce, pentru a căra spre alte meleaguri, rodul muncii miilor de ţărani ce trudeau pentru alţii — se înalţă astăzi uzine ca fabrica de rulmenţi, mîndrie a economiei noastre naţionale, sau fabrica de mobile. Există un complex şcolar modern unde cresc cadre pentru industria şi agricultura noastră socialistă. Vechile case, mici şi în mare parte insalubre, fac loc blocurilor noi moderne, cu linie arhitectonică elegantă. Acolo unde pe vremuri venirea odată pe an a unei „trupe" în turneu constituia un eveniment deosebit, care se discuta cu un an înainte şi un an după, există astăzi un teatru de stat modern şi pulsează o viaţă culturală multilaterală. Cu aceeaşi mîndrie îţi vor vorbi bîrlădenii despre „muzeul nostru" unde se pot vedea vestigii ale vieţii materiale de pe teritoriul raionului Bîrlad, începînd din cele mai vechi timpuri ale paleoliticului şi pînă astăzi, sau despre „parcul nostru", un colţ pitoresc de pădure naturală amenajat cu mult gust ca parc de odihnă şi colţ zoologic cu animale şi păsări specifice regiunii.

Suficiente motive pentru ca un amator de pitoresc să-şi propună un popas în acest oraş moldovean. Dar nu mai puţin interesant este un astfel de popas pentru cei doritori a cunoaşte cîte ceva din trecutul de luptă al poporului nostru.

Cetatea de pămînt a lui Ştefan cel Mare

Foarte aproape de gara oraşului se află urmele unui monument istoric care a rămas necercetat timp de cinci secole. Este vorba de urmele unei cetăţi de pămînt, ridicată în anul 1476, pe timpul domniei lui Ştefan cel Mare, pentru apărarea Moldovei de cotropitorii otomani. Această cetate a fost construită din pămînt şi lemn, sistem de fortificare cunoscut sub denumirea de *palisadă*, care constă din două şiruri paralele de pari înfipţi în pămînt cu un spaţiu între ele de aproximativ 2 m. Intervalul dintre cele două şiruri de pari se umplea cu pămînt bine bătut, formîndu-se astfel un zid înalt cam de 4 metri şi lat de 2 metri, prin care nu puteau străbate nici săgeţile şi nici ghiulelele de piatră ale atacatorilor. Aşezată pe un pinten care înaintează în lunca Bîrladului, înconjurată de valul de apărare şi de şanţul cu apă, lat pe alocuri de 35 m, cetatea de pămînt se ridica mai sus de terenul înconjurător cu aproximativ 10 m. Amplasarea cetăţii în lunca Bîrladului arată prevederea moldovenilor de a opri puhoiul oştilor turceşti care mai pătrunseseră în ţară, tot pe această vale, numai cu un an înainte, în 1475.

Pe lîngă locul pe care îl ocupă în istoria luptelor pentru libertate şi independenţă, purtate de poporul nostru în secolul XV, cetatea de pămînt de la Bîrlad mai este importantă şi pentru că este una din puţinele cetăţi de acest gen din lume şi unica din ţara noastră, cercetate pînă în prezent. Cercetările arheologice, efectuate în anii 1960 şi 1961 de către Muzeul militar central şi Institutul de arheologie al Academiei R.P.R., au clarificat definitiv problemele ştiinţifice legate de acest monument istoric şi au permis să se tragă unele concluzii referitoare la sistemul de ansamblu al fortificaţiilor folosite de moldoveni în lupta antiotomană purtată în veacul al XV-lea.

Trecut glorios — prezent luminos, iată caracteristici comune pentru sute şi sute de localităţi din frumoasa noastră patrie, care te îndeamnă la drumeţie şi popasuri, răsplătindu-ţi cu prisosinţă osteneala depusă.

T. SAVA

se întîmplă și așa...

Sîntem patru oameni, cu patru animale, și cu multe, multe bagaje (despre a căror utilitate nu vom putea raporta decît la sfîrșitul excursiei). Imboldul ce ne mînă pe noi înainte îl cunoaștem, dar ce vor fi gîndind dobitoacele de împrumut cu a căror încăpățînare luptam adesea la început?

Am plecat la drum ca să străbatem zeci de kilometri în caravană peste munți și coclauri (timp de două săptămîni). Am încărca tanimalele la Caransebeș, pe ploaie, pornind cale de 16 km spre Borlova. În stînga, în dreptul comunei Turnu-Ruieni, ruinele unui vechi turn de pază turcesc, ce pare a corespunde cu cele de la Subcetate, Mehadia și Zorlenți. Se spune că turnul are un tunel subteran ce dă în Caransebeș. Am fi preferat să facem drumul pe acolo. Nu ne-am fi murat așa...

Borlova reprezintă jumătatea drumului nostru de apropiere. Plouă, fără nădejde de îndreptare, și nu ne îndurăm să plecăm mai departe. Am prins și un tic: confundăm pe fiecare baci cu meteorologul Topor și-l chestionăm asupra timpului ce va să vină. Răspunsurile sînt invariabile în nedefinitul lor!

A doua zi, părăsim Borlova, însoțiți de alaiul de curiozitate al localnicilor. Oameni au mai văzut ei, așijderea cal (Bator) și cîine (Giani), dar măgărețe parca nu: Rita și progenitura ei Naina sînt vedetele zilei. Constatăm că drumul e mai frumos, mai plin de perspective decît cel ce duce de la Poiana Mărului la Muntele Mic. Grunurile de țărănci plecate la culesul zmeurei ne dau parcă speranța că timpul s-a îndreptat.

Popas de mîncare la Fîntîna Voinii, de unde se văd siluetele bine cunoscute ale crucii și cabanelor de pe Muntele Mic. Animalele au suportat mai greu acest prim drum de munte cu samarele la spinare. Neobișnuite (erau aduse tocmai de la Timișoara), le trebuia și lor puțin antrenament...

Întindem cortul, priponim animalele, facem primul foc de tabără. Odată cu seara se lasă însă un frig pătrunzător, neprevăzut. Cădem pe gînduri. Cum vom rezista în fragilii noștri saci de dormit confectionați din pături? Cei de la cabană ne invită în camerele călduroase. Sîntem neînduplecați. Nu de dragul performanței. E mai curînd o chestiune de disciplină și educație turistică, de perseverență. Am etanșat cortul cu brazde de iarbă, ne-am încălzit cu ce-am putut și ne-am culcat cu ochii plini de fumul focului.

Dimineața cercetăm cu binoclul traseul viitoarei etape. Plecăm spre Țarcu la ora 10. Halal turiști! (Ne alintăm: sîntem doar în concediu...). Drumul străbate două păduri, în care mestecenii se învecinează cu molizii și în care potecile seamănă a alei. Două mari poieni pigmentează peisajul. La Cuntu (punct meteorologic izolat), Țarcul dă prima sa mostră de goliciune vegetală. Luăm pieptiș drumul spre vîrf. Dintr-odată o ceață deasă, abur nu alta, a învăluit toată priveliștea. S-au adăugat apoi vînturile de creastă. Vizibilitatea redusă, dar semnele de marcaj sînt bine plasate. Apariția, după o cotitură bruscă, a cabanei muncitorești, ne face să răsuflăm tihniți. Căldarea profundă dintre Căleanul și Țarcul împinge aburul spre vîrfuri. Inutil să continuăm. Ne vom înghesui pe priciurile suprapuse. Muncitorii — țărani de prin împrejurimi — zidari, pietrari și teslari improvizați, care construiesc stația meteorologică din vîrf, ne primesc cu bunătate. Poveștile de rigoare despre urși ni se spun doar cu titlul de curiozitate, căci sîntem presupuși a avea, pe lîngă toate cele (radio-portativ, saltele pneumatice, etc.), și armă de vînătoare.

În sfîrșit, reușim și noi să plecăm odată de vreme, în zori. Zori — vorba vine, pentru că o ceață densă, „cu clăbuci", ne răpește toate priveliștile. Din vîrful Țarcu (2190 m), pînă unde drumul de care ne-a fost ghid, începe greul. Ceața e atît de groasă că nu vezi la doi pași. Important e să găsim Plaiul Mare, care-și datorește majusculele nu calității de cîmpie sau pășune întinsă, ci aceleia de... drum larg! Pentru prima oară folosim busola și harta. Parcurgem toată spinarea Țarcului, gata să dăm de crestele

Caravana noastră, pe drumul de costișe de sub vf. Nevoia

Căleanului, cînd, miraculos, într-o fărîmă de iluminare, imediat reacoperită de negură, recunoaștem șanțurile adînci, brăzdate probabil și de ploi, ale Plaiului mult căutat. Pe această porțiune am apreciat aportul unor semne de orientare primitive: grămezile de pietre pe care le lasă păstorii la trecerea lor. Le-am onorat, adăugîndu-le cîte o piatră, din mers.

Mergem așa, prin bezna ceții, la limitele celor 2000 m, pe un drum deloc dificil, dar nesfîrșit și ostenitor în monotonia lui. Am parcurs Țarcul, împrejurimile Căleanului, tot Plaiul Mare, pînă la poalele vîrfului Nevoia (2152 m) și noi practic nu am fost gratificați cu nici o priveliște. Nu ne-am putut bucura de nici o imagine cu frumusețile pe care le ghicim și știm dinainte că natura le-a aglomerat aici, la picioarele și deasupra creștetelor noastre, în dreapta și în stînga, în căldări de o profunzime înfricoșătoare, în văi abundent înverzite și stropite de ape, în coaste

stufos împădurite şi în plaiuri mai zgîrcit dăruite, dar nu lipsite de farmec. Vom fi întrebaţi cum se prezintă Ţarcul şi vom răspunde — căci altfel nu putem: o creastă subţire cu zăbranic gri, o culme pleşuvă cu văluri cenuşii în jurul feţei...

Nu părăsim înălţimea — şi în asta constă probabil frumuseţea drumului pe vreme bună — salutînd din mers vîrfurile Nevoia, Baicu (2126 m), Piga. Abia schiţate, ca printre picături de ploaie, zărim siluetele coamelor impresionante ale Godeanului şi Gugului. Ploaia ne-a tras un duş sever pe ultima porţiune, pînă în momentul cînd încălecam Şaua Iepii, punctul terminus al etapei. Într-adevăr, dealul acesta (avînd la stînga Blojul şi la dreapta Piga), curmat la mijloc de o şa vizibilă ce marchează parcă izvorul văii Corciovei, trebuie considerat drept poarta munţilor Banatului, înspre munţii transilvani, delimitare pe care de altfel păstorii locului o respectă cu sfinţenie. Din Şaua Iepii se deschide o admirabilă panoramă, prima noastră panoramă, înspre masivul Retezatul. După ce trecem binoclul unul altuia, aruncăm o căutătură, mai practic, şi înspre picioarele noastre, scormonind cu ochii un loc de adăpost. Trei stîne părăsite ni se oferă. Ciobanii (deşi luna august încă nu e încheiată), au presimţit înrăutăţirea vremii şi au „tunat de vale". Alegem prima stînă. Nu mai avem răbdare. Şi apa e aproape. În cea de a doua încăpere a stînei de piatră, bîrne şi şindrilă, aprindem focul, ne uscăm hainele, gătim şi ne pregătim culcuşul.

A doua zi spre prînz luăm o hotărîre pripită. Împachetăm, înhămăm, punem samarele. Vom merge la Gura Apei, drum de 3—4 ceasuri, aşa că avem timp. Vremea frumoasă ne îmbie, ne înşală, ne atrage, ca pe iubiţii dintr-o pasionantă poveste de dragoste. Abia blestemam ieri zilele urîte, că azi visăm Retezatul cu lacurile lui...

Urmăm singura indicaţie ce ne-a fost povăţuită: să mergem pe stînga văii Corciovei în jos. Aşa şi facem. Dăm chiar de o potecă păstorească sau vînătorească destul de bine bătută şi ne socotim extrem de norocoşi. Cu cît înaintăm însă în deasa pădure de conifere, poteca dă semne de bătrîneţe, se afundă sub povara frunzelor veştede, îngălbenite din toamna trecută. De la o vreme, poteca începe să se piardă şi apar primele semne de nelinişte în grup. Cale nu mai există. În faţă, hăţişuri de buruieni. Jos la dreapta susură pîrîul. Pe jos, zeci de pături de frunze veştejite, linse de ploaie, poleite de vreme, invită să le urmezi calea fără început şi sfîrşit, neştiută şi îmbietoare, Scila şi Caribda turiştilor porniţi pe calea rătăcirii. Am dus cu greu toată caravana la vale, coborînd abrupt o coastă deloc prietenoasă. Animalele se poticneau, se împotriveau, îşi duceau cu greu calvarul. Dar noi eram înfierbîntaţi şi nu puteam accepta ideea înfrîngerii. În faţă, un scoc natural croit de apele de munte, de netrecut. Iar jos, valea rîului cu malul atît de înalt că n-am fi putut coborî animalele. Ce ne facem? În mijlocul pădurii, cu drumul înainte barat, cu drumul înapoi, pierdut. Peste toate se lasă înserarea. Am schimbat multe priviri pline de înţeles în acele clipe. Perspectiva unei nopţi petrecute în mijlocul pădurii, cu nervii încordaţi, cu înfiorarea pe care ne-o dădea acum fiecare foşnet de frunză — iată ce ne-a băgat în sperieţi. Am hotărît să ne întoarcem.

Revederea poieniţei minunate din Şaua Iepii, cu stînele ei părăsite, ar fi putut fi o mare fericire, dacă sufletul nu ne-ar fi fost împovărat şi întunecat de imaginea imprudenţei cu care ne-am avîntat pe un drum necunoscut. Elanul ne-a fost oarecum frînt, clătinat. Dar am rămas cu o învăţătură de minte, care face cît toată amărăciunea noastră: să nu porneşti niciodată la drum fără să cunoşti traseul bine! (*N.R.* Între timp, traseul a fost bine marcat).

A doua zi dimineaţa, nu am curajul să propun reluarea încercării de a aborda Retezatul prin Gura Apei. Mă opun totuşi ideii de întoarcere şi momesc grupul cu imaginea tentantă a unui lac alpin, uşor accesibil şi spre care cunosc drumul bine, bine de tot. Pornim aşa dar să trecem Blojul (2200 m), să aflăm dincolo de el acea mică recompensă pe care fiecare bijuterie montană o oferă celui ce se încumetă să o caute. Străbatem pe costişe o pădure deasă de jnepeni, urmînd o potecă bine marcată. Urcăm apoi o colină stearpă cu iarba arsă parcă de un groaznic pîrjol. Ici-colo, pietroaie albe, mari, atît de albe că par spălate şi frecate, aşezate aproape simetric de o mînă neştiută. Urcăm în zig-zag, fără cărare, căci culmea nu-i departe şi ne cheamă vizibil: voi nu ştiţi încă ce e dincolo! Într-adevăr, am ajuns pe creastă şi panorama de pe versantul celălalt e admirabilă. O vale îngustă ce coteşte spre dreapta, străjuită pe stînga de vîrful Pătru, udată de apele sprintene şi zglobii ale unui pîrîiaş, cu multă verdeaţă pe pereţii aceştia de căldare ce converg spre fund, închizînd aci un colţ de rai carpatin destul de solitar şi sălbatec, pe alocuri sterp, dar încununat de acest ochi de cer care este Iezerul Lucios. Coborîm lîngă lac şi pe ţărmul lui aşternem cortul. Ne prinde seara trebăluind şi gîndind cu încîntare la plăcerea ce o vom avea mîine, înotînd în lac sau plutind, pentru prima oară în asemenea locuri, pe saltelele noastre pneumatice! Auzim talăngile discrete ale animalelor noastre priponite. Firul subţire de lumină al lămpii de vînt pîlpîie. Putem dar fi liniştiţi. Totul e în ordine. Noapte bună!

O masă copioasă în Şaua Iepii

Prin ceaţă, escaladînd Ţarcul

Iarăşi vise spulberate. Cine ar fi putut bănui ieri, în acel crepuscul de aur, ce va urma? Din tăceri se nasc furtunile îngrozitoare. Nici n-am ajuns măcar a ţipi, cînd s-a stîrnit stihia. Un vînt cum n-am mai văzut. Nici o asemănare cu valurile de aer ondulate şi unduioase, pline, avînd amplitudini beethoveniene, dar vijîind continuu. Nu. Ci un vînt curios, lovind cu intermitenţe, în rafale de mitralieră. Snopea cortul şi se oprea brusc, reluînd forţe după cîteva minute de totală pauză. Axul central al cortului a început să tremure. Ba se unduia ca o sinusoidă, ba se îndoia ca o coardă de arc, gata să plesnească. Toate curelele de pantalon abia au fost de ajuns pentru a propti bătul...

Dimineaţa, pîcla peste noi! Nu se vedea la doi metri. Adio baie, adio lac, adio plăcere.

După o noapte petrecută la $+2^{\circ}$, de necrezut pentru luna august, am hotărît să pornim spre Poiana Mărului. Din Şaua Iepii, o ultimă privire admirativă, dar şi plină de melancolice regrete, spre vîrfurile Retezatului, apoi pornim în cel mai lung, dar şi cel mai frumos drum din expediţia noastră. Ne-am avîntat cu curaj la drum, deşi ştiam că ne aşteaptă o vale întreagă de parcurs, pe calea cotită, ocolită, a dealurilor şi văilor hotarnice, căci de-a dreptul, pe firul văii, nu cunoşteam drumul şi eram păţiţi.

Poteci line, alte stîne părăsite, într-un peisaj subcarpatic plin de farmecul pe care-l are verdele cu toate nuanţele lui, etalat ca într-o vitrină pe coline şi văi, mereu altele, mereu noi. Dar iată, ne înfundăm şi într-o pădurice de conifere, fără să bănuim ce spectacol de basm ne aşteaptă. Brazi falnici, năpădiţi de mătasea mătreţei lor vegetale, învăluiţi ca în largi perdele prăfuite şi zdrenţuite. Brazi parcă de decor, argintaţi de paraziţii aceştia care se întind în falduri maiestuoase. Îţi vine să calci în vîrfurile picioarelor, ca să nu deranjezi acest tablou ce pare adormit de secole, căci nimic nu se mişcă. Peisajul e înviorat doar de neînchipuitele ciuperci ce-au năpădit culcuşurile de frunze moarte dintre copaci. Cînd le vezi aşa de încîntătoare, cu culori ţipătoare, în picăţele, ca podoabele pomului de iarnă, trebuie să fii prea prozaic ca să te gîndeşti în primul rînd la faptul că sînt... otrăvitoare! „Scufiţa roşie" şi toate celelalte basme şi poveşti ale copilăriei îţi trec prin minte, văzînd aceste buchete nesfîrşite de „mînăstiri într-un picior", roşii cu buline albe, galbene, mari, striate, cu lamele de o fineţă rar întîlnită. Te aştepţi, din clipă în clipă, să apară de după brazi vreun pitic sau Albă ca Zăpada cu suita ei...

Terminarea feeriei am regretat-o. Dar, în preajma unei pepiniere de puieţi de brad, am găsit bun prilej de odihnă şi alimentare. În apa de cleştar a unui pîrîiaş, am spălat ce a mai rămas nespălat de atîtea zile, ne-am aşternut la îmbelşugata masă, consumînd toate delicatesele ce ne rămăseseră, căci era ultimul nostru prînz pe munte.

Giani a adulmecat ceva în hăţişurile din dreapta, dar nu ne-am dat seama nici unul, pînă cînd, abia porniţi pe poteca de costişe, descoperim o urmă suspectă: trei gheare mari înconjurate de perniţe. Zmeurişul abundent încărcat confirmă impresia, căci are ramurile călcate de un trup voluminos. Dăm să continuăm. Cînd, cineva anunţă cu o candoare îngerească, cu un glas potrivit poveştilor pentru copii, dar inimitabil în grafie: „uite ursul!", cu aceeaşi intonaţie cu care ar fi anunţat vederea unei libelule sau cel mult a unui iepuraş inofensiv şi nu a jivinei al cărei spectru ne-a terorizat timp de două săptămîni. Aşa dar, iată-l viu şi natural, la 30 de metri de noi, urcînd agale aceeaşi poteci ca şi noi, parcă deschizîndu-ne drum. Nici pui, dar nici matur, brun tot, greoi în mişcări. Iată sperietoarea excursiei noastre! Ne-am temut 12 zile de urs, ca să-l vedem în ultima. L-am zărit. N-am simţit în prima clipă nici o teamă, ci dimpotrivă plăcerea spectatorului în faţa unui tablou de mult dorit. Aveam sentimentul sălbatec şi îmbătător de noutate, care ne-a amuţit şi ne-a transformat în spectatori de cinema. Vedeam pentru prima oară un urs în libertate!

Dar panica a fost creată. Am slobozit un dop din pistolul-jucărie, ursul a săltat sprinten din fund şi a tulit-o pe poteci în sus.

Am scăpat cu bine, am făcut haz după ce-am ieşit din zona păduroasă şi eram convinşi că la înapoierea noastră nimeni nu va crede povestea cu ursul. Nu-i nimic! Noi ne-am făcut plăcerea şi n-am terminat excursia fără să-l întîlnim...

Iluzia unui caş... (spre Poiana Mărului)

Sus pe creasta Blojului

Ne apropiem de Poiana Mărului, căci, iată în stînga vîrful Nedeia, mai înalt şi mai impozant decît ne-am închipuit. Vîrf stîncos în mijloc de poieni. Un uliu dă tîrcoale cine ştie cărei prade. Sau poate a venit cu zboru-i lin şi rotat să ne aducă ultimul salut al muntelui, rămasul lui bun, căci de acum pornim pe calea coborîşului...

În buza Nedeii întîlnim o turmă de oi, prima cu care dăm ochii după atîtea zile de drumeţie. Hotărît lucru, sîntem aproape de capătul excursiei. Alei nesfîrşite în serpentină şi iată primul peisaj tipic bănăţean: ţăranul în cioareci, cu cămaşa albită, în mijlocul livezii lui de pruni.

Ne îmbrăţişăm. Bucuroşi că am ajuns cu bine.

dr. V. JAVOROVSKY
Timişoara

PECO

Stațiunile „PECO“ vă stau la dispoziție cu benzine și uleiuri de calitate superioară pentru alimentarea autovehiculelor.

Dimineața, pe muntele Găina. Începe tîrgul!

CUNOAȘTEȚI LEGENDA „TÎRGULUI DE FETE"?

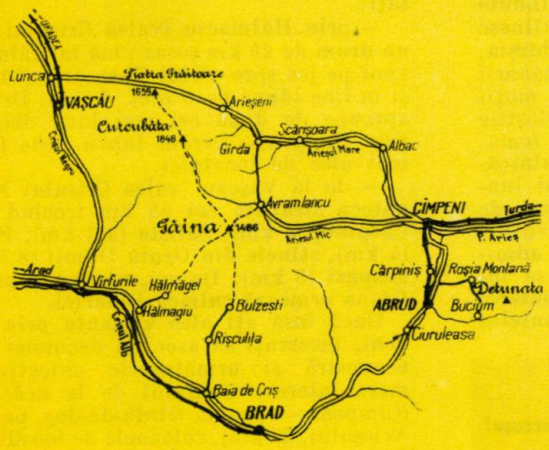

Din timpuri imemoriale, vîrful Găina (1484 m) adăpostește, an de an, tîrgul la care se întîlnesc mii de țărani muncitori din văile Crișului Alb și ale Arieșului. Turiștii urcă adesea spinările munților Bihorului, pentru a fi martorii acestei interesante manifestări de etnografie și folclor romînesc (ce se ține către sfîrșitul lunii iulie).

O seamă de cercetători (Frîncu, E. de Martonne, Candrea, Ficheux, V. Pușcariu, Reisenberger și alții) s-au străduit să

afle tainele și istoria acestui tîrg unic în felul său. Unii admit că tîrgul ar fi prilejuit de aniversarea unor victorii repurtate de țăranii oropsiți asupra năvălitorilor mongoli, sau asupra stăpînitorilor habsburgi. Etnografii Jokai și Lukács afirmă că este vorba despre o veche sărbătoare închinată tinerilor dornici de căsătorie. Se pare că, de demult, muntele Găina era urcat de părinți și tineri, cu zestrea în lădițe. După învoială, se încheia logodna. Tinerii logodiți nu aveau însă voie să săvîrșească nunta decît în anul următor. Părerile competente admit că tîrgul este, de fapt, o *sărbătoare păstorească*, asemănătoare cu nedeile, determinată de viața pastorală a moților și crișenilor din Bihor.

Povestea — ispititoare ca toate legendele — care ne explică și numele muntelui, zice că trăia odată o zînă ocrotitoare a aurului și a minerilor de prin părțile locului. Zîna avea o găină fermecată care făcea ouă de aur și dăruia din ele tinerilor care se uneau cu dragoste curată. Într-o zi, o mînă de vînători hapsîni au încercat să o prindă și să o omoare, pentru a-i lua găina fermecată. Aflînd de veste, zîna s-a ascuns în muntele ce se cheamă azi Găina și n-a mai dăruit de atunci nici un ou de aur...

Astăzi, țăranii din văile Crișului Alb și Crișului Negru, împreună cu cei din bazinul superior al Arieșului, pleacă cu o zi-două mai de vreme, cu care, cai și merinde, urcîndu-și, la aproape 1500 m înălțime, produsele care vor fi vîndute sau schimbate la tîrg. Aci se întîlnesc olarii din Hălmăgel, Tîrnavița, Obîrșia, Cărpineț, cu vasele lor de lut, sumănarii din Sîrbești, lădarii din Budureasa, moții cu tulnicele, ciuberele, furcile, ploștile și celelalte minunate lucrături în lemn.

Tîrgul îl deschid în zori de zi tulnicăresele, cu buciumele lor de 2 metri lungime. Apoi, încet-încet, pe șaua lată de aproape 3 km, prinsă între două vîrfuri (1451 și 1486 m), se strîng țăranii în admirabilele lor porturi. Înspre prînz se încing jocurile și se cîntă cîntece populare. Această adevărată serbare a muntelui continuă pînă a doua zi, căci se petrece în nopțile senine de vară, la lumina focurilor.

Și-apoi, dacă și azi, colo sus, între brazi, se cunosc tineri care apoi se îndrăgesc și vor să se cunune, nu-i nimeni împotrivă! Nici legenda „Tîrgului de fete"...

Drumuri spre muntele Găina (în ordinea accesibilității):

1. Dinspre est (prin Cîmpeni) pe valea Arieșului. Turda-Cîmpeni (83 km), tren linie îngustă („mocănița") sau autobuse IRTA. Din Cîmpeni, pe valea Arieșului Mic (32 km șosea), spre comunele Vidra și Avram Iancu (unde se găsesc casa și muzeul cu același nume). Din com. Avram Iancu poteca urcă spre SV, peste dealul Dobranii — Dealul Pietrelor — Pîrîul cel Rece — Dealul Muncelului. Sub vîrful acestuia, pădurea se sfîrșește, lăsînd loc poienii în care se ține tîrgul. Distanța de 9 km se parcurge în 3—4 ore.

2. Dinspre nord (pe șoseaua Nucet-Albac). De la Arieșeni poteca urcă spre V pînă la Piatra Grăitoare (1657 m), cale de 8,5 km. Urmează spre sud culmea Bihariei (6 km), pînă la Curcubăta Mare (1849 m), de unde se coboară 10 km pînă la Găina. Total: 25 km. Timp necesar: 8—9 ore.

3. Dinspre sud (prin Deva—Brad), 40 km cu autobusul IRTA. Din Brad, 9 km cale ferată pînă la Baia de Criș, iar de aci o șosea de 12 km ne duce prin Rîșculița la Bulzești, de unde se urcă 4—5 ore (15 km) la Găina.

4. Dinspre vest există două posibilități:

— prin Hălmagiu (valea Crișului Alb), un drum de 20 km șosea pînă la Hălmăgel, apoi pe jos spre vîrful Tomnatic (1045 m) și în fine (după 6—7 ore), Găina. Drumul, aproape de două ori mai lung decît cel prin Cîmpeni—Avram Iancu, este folosit mai ales de localnici.

— de la Vașcău (valea Crișului Negru) poteca străbate cei 35 km trecînd prin: Cărpineț (5 km), Săliște (3,5 km), Poiana (4 km), stînele din Gruiu Dumii (8,5 km), Lespezi (5 km). De aci, cei 9 km pînă la Găina urmează culmea Bihariei.

Dacă însă ați ales varianta prin Cîmpeni, încercați să asociați excursiei dumneavostră și următoarele obiective de mare interes: Ghețarul de la Scărișoara (Cîmpeni — comuna Gîrda-de-Sus, pe valea Arieșului, 32 km), coloanele de bazalt de la Detunata comuna Roșia — Montană, la 20 km) și în fine Dealul cu melci (monument al naturii, format din fosilele gasteropodului *Acteonella gigantea)* pe care-l aflați în drum spre com. Avram Iancu. Toate acestea se află în perimetrul regiunii munților Bihorului sau în imediata ei apropiere.

(După materialele trimise de colaboratorii noștri *Ioan Țugui* — București și *Iosif Viehmann* — Cluj).

Unde este coborîșul mai ușor, este urcușul mai greu.

Leonardo da Vinci

Cu cîtă iscusință ascunde natura ridurile imemorabilei sale antichități sub trandafiri, violete și roua dimineții!

R. Emerson

CU CORTUL, ÎN ȚARA DE ZĂPADĂ ȘI GRANIT A RETEZATULUI

Îndemnîndu-și caii cu pocnituri de bici, moș Ion ne vorbește peste umăr:

— No apoi, tovarăși, nimeriirăți vreme bună, cu zăpadă destulă, cum n-o fost de mult prin locurile noastre.

Cu sania, în clinchetul vesel al zurgălăilor, ajungem de la gara Băiești la Nucșoara în două ore. Aici, adăstăm în casa primitoare a surugiului nostru, ne aranjăm rucsacurile și iată-ne tăind pîrtie pe valea Nucșorului, trecînd prin poiana Cîrnicului, deasupra căreia, la o cotitură a potecii, ne oprim fermecați de panorama crestelor înveșmîntate în albul strălucitor al iernii. Respirăm cu nesaț aerul tare, înmiresmat de brădetul prin care poteca își face loc spre înălțimi și după încă o oră de urcuș, sîntem în poiana Lolaia. Prietenoasă și ospitalieră, cabana Pietrele ne oferă loc de popas. În fața ceștilor de ceai din smeurar, aflăm că sîntem primul grup care urcă anul acesta, iarna.

Cînd lumina zorilor pudrează crestele, cabana rămîne în urmă. Continuînd traseul ce străbate masivul, de la nord către sud, depășim molidișul ce îmbracă piciorul muchiei Stînișoara și întîlnim în curînd zîmbrii *(Pinus cembra)*, conifere ale trecutului. Bordul Tomii, loc de popas tradițional în timpul verii, e aproape dispărut acum sub covorul de nea. Savurăm satisfăcuți orizontul, pe care creasta principală desenează linia înălțimilor. Razele puternice ale soarelui ne obosesc însă ochii. Hotărîm să montăm cortul sub piramida de granit a vf. Bucura II.

Niță și Boris, fericiți în urma tragerii la sorți care m-a desemnat să instalez complet „tabăra de bază" și să-mi pun în evidență cunoștințele culinare, urcă în Creasta Vulturilor. Îi văd tot timpul și aud comenzile: „ține filat, slăbește". Montez cortul, aranjez „cămara" și sonorizez peisajul cu bîzîitul odihnitor și atît de bine cunoscut al primusului.

De aici, din căldarea Pietrele, așezată aproape în centrul masivului, ni se oferă posibilitatea să parcurgem cele mai reprezentative trasee alpine și turistice, fie în etape de o singură zi, fie în etape de mai multe zile.

Întins pe salteaua pneumatică, urmăresc siluetele punctiforme ale amicilor mei, care, ajunși în porțiunea finală a

crestei, se profilează pe cer. În stînga, Curmătura Mare a Bucurei s-a pregătit parcă să primească musafiri, înbrăcîndu-şi graţioasa dantelărie a cornişelor. Muntele ne primeşte cu căldură şi prietenie omenească, invitîndu-ne parcă să-i cunoaştem şi să-i îndrăgim frumuseţile.

.....

Echipaţi uşor, cu schiurile în spate, sîntem în primele ore ale dimineţii următoare pe muchia Pietrele, pe care, urmînd-o matematic, atingem vîrful. Aici găsim cîteva din fişele de control ale ultimei alpiniade de iarnă din Retezat. Din şaua Pietricelelor, schiurile ne duc peste căldarea Valea Rea. Lăsăm în dreapta Colţii Pelegii, care fierăstruiesc cu crestele lor albastrul cerului şi atingem şaua Valea Rea, de unde, pe sub Custura Păpuşii, draperie zimţată de granit ce face legătura între vf. Păpuşa şi vf. Mare, ajungem sub vf. Mare. Schiurile sînt înlocuite din nou cu colţarii şi pe zăpada puternic întărită urcăm spre şaua vf. Mare şi, de aci, în curînd ajungem pe vîrf.

Întreg masivul, privit de aici, oferă tot ce are mai frumos. Culmile paralele ce coboară spre nord se suprapun asemenea decorurilor de teatru. În ultimul plan, Retezatul cochetează cu un nouraş gingaş, fără a bănui privirile noastre curioase şi indiscrete.

Liniştea e tulburată de un fluierat neobişnuit. O ciurdă formată din 14 capre negre trece din căldarea Vasielului, prin şaua Lănciţului, spre valea Rîului Bărbat, unde le vom vedea mai tărziu, gonind în monom, spre locuri numai de ele ştiute.

Schiurile ne sînt din nou prieteni de nădejde. Coborîm Piciorul Lănciţului, ocolim Cleanţul Cozmii şi, urmînd ramificaţia Baleia, ajungem la cabana cu acelaşi nume, puţin timp după ce întunericul a îmbrăcat piscurile rămase în urmă.

Am înscris astfel, în fişele noastre personale, una din turele de iarnă, care ne dau dreptul la categoria a II-a de clasificare sportivă în alpinism.

Ceaiul, omleta cu şuncă, bureţii muraţi (o specialitate a casei) şi paturile confortabile, răsplătesc eforturile zilei.

.....

Înaintea soarelui, admirăm din nou crestele şi, pe acelaşi drum, ajungem după 4 ore în şaua vf. Mare, de unde atingem vf. Peleaga, prin căldarea Galeşului, Valea Rea şi Custura Pelegii. Pe semnalul geodezic de pe vîrf, viscolul, zăpada şi soarele au construit un adăpost de gheaţă. Aici, la 2511 m, trăim cîteva clipe de extaz, admirînd, pentru prima dată în

Perspectivă din Vîrful Mare

Înaintînd pe Piciorul Lănciţului

viaţa noastră, „stelele în plină zi", licărind vizibil pe albastrul întunecat al cerului. Rămînem sus cîteva ore, fotografiind şi expunîndu-ne razelor puternice ale soarelui. Apoi coborîm spre Tăurile Pietricelelor, a căror existenţă o bănuim doar, şi pe schiuri sîntem în curînd la cort. Amurgeşte. În jurul noastru totul se colorează în nuanţele ireale ale apusului. Umbrele lungi desenează siluete de uriaşi, făcîndu-ne să ne simţim într-o lume de basm, colorată feeric. Înserarea ne trezeşte din reverie. Intrăm în cort, unde ne aşteaptă căldura primitoare a sacilor de dormit, cina, limonada fierbinte, trecerea în revistă a isprăvilor şi schiţarea programului pentru ziua următoare. Adormim apoi mulţumiţi, visînd noi şi noi frumuseţi.

. . . . . .

După şase zile, în care am parcurs, pe lîngă traversarea la Baleia, muchia Valea Rea, muchia Stînişoarei şi vf. Retezat prin Strunga Retezatului, obţinînd toate normele de iarnă pentru primele două categorii de clasificare sportivă în alpinism, hotărîm pentru începutul celei de a şaptea zi, să schiem şi să facem plajă.

Retezatul nu este un masiv al sportului care lasă urme lineare pe albul zăpezii, din cauza lungimii căilor de acces pînă la cabane şi a distanţei dintre cabane şi zona de gol alpin, unde există posibilitatea identificării unor pîrtii care să dea satisfacţie. Noi am ales cele două căldări glaciale vecine: Pietrele şi Stînişoara, unde vîntul care adie, mîngîind crestele, nu se simte, permiţîndu-ne astfel să facem schi, băi de soare şi de zăpadă în acelaşi timp. Arămiul care ne colorează obrajii, ne face de nerecunoscut.

În căldarea Stînişoarei, pe acoperişul stînii unde vara găsim întotdeauna o doniţă cu lapte bătut, caş şi mămăligă caldă, soarele arde mai puternic decît oriunde. Calmul e absolut şi îmbie la clipe de relaxare deplină. Retezatul ne veghează ca un bunic cu faţa puternic brăzdată de cutele pe care vîntul şi apa le-au săpat de-a lungul vremii. Nu ne permitem prea multă lenevie, de teamă „să nu ne fixăm" şi, atraşi de cornişele uriaşe ce atîrnă din Custura Retezatului, urcăm, lucrînd aproape o oră la un acoperiş de zăpadă care ne blochează ieşirea. Din şaua Retezatului, panta dulce ne conduce la vîrf. Admirăm acum paralelismul muchiilor Stînişoara, Pietrele, Valea Rea, şi Galeşul. Apoi, pe una din cutele de pe faţa estică a „bunicului", ajungem la schiuri, care ne vor duce, cuminţi şi ascultătoare, pe firul Stînişoarei, la cabana Pietrele. După completarea „cămării" noastre, părăsim „piaţa" urcînd spre înălţimi. Sîntem conduşi de un front de nori care ne îngrijorează. Cînd stelele vor domni în infinitul albastru, vom fi din nou în căsuţa noastră din pînză, ancore şi fermoare. A început să bată vîntul. Ce va fi oare mîine?

. . . . . .

Viscol! Rafale puternice clatină cortul în timp ce ancorele se întind şi slăbesc în pizzicato. Repede, micul dejun şi apoi afară. În program: Creasta Întreruptă din vf. Bucura II, vf. Bucura I, Poarta Bucurei şi Judele. Cînd deschidem absida, o rafală cu lapoviţă ne înţeapă obrajii, ca un avertisment sau poate ca o invitaţie la renunţare.

După ce asigurăm cortul, căutăm mult timp, prin ceaţa lăptoasă, intrarea în traseu. Ne legăm în coardă şi Niţă porneşte. Pe primii metri îl vedem, dar apoi îl auzim numai, între rafalele care se prăvălesc peste noi, învăluindu-ne în pulberea fină ce pătrunde peste tot. Pentru Niţă, „deschizător de pîrtie" şi la propriu şi la figurat, fiecare metru înseamnă o muncă deosebită. Fisurile sînt îndopate cu zăpadă şi pitoanele sînt de negăsit. S-ar putea spune că efectuăm traseul în premieră. „Cîntecul" pitoanelor se pierde spre înălţimi. Coarda alunecă încet, încet şi în curînd rămîn singur, urmărindu-l pe Boris care dispare înghiţit de ceaţă.

Întotdeauna, aceste zile de viscol mă fac să îndrăgesc tot mai mult muntele şi să fiu fericit cu adevărat cînd albul imaculat al zăpezii reflectă razele soarelui şi cînd, urcat pe un vîrf, pot admira harta în relief a meleagurilor înalte. Numai cunoscînd lumea piscurilor sub toate as-

Escaladă pe traseul Creasta Întreruptă din vf. Bucura II

pectele ei, omul poate s-o înțeleagă, să și-o apropie și să găsească în fiecare nouă drumeție, izvor de nenumărate bucurii sufletești.

Mișcările abia perceptibile ale corzii mă cheamă sus. Ne cățărăm în bocanci Kandahar, pentru că nu ne-am putut permite să folosim espadrilele, și prizele sînt deosebit de nesigure. În calcar, sau în conglomerat, ascensiunea ar fi aproape imposibilă, dar granitul nostru se dovedește mai îngăduitor. De-a lungul unei muchii ascuțite ajung la regrupare. După cinci lungimi de coardă de-a lungul cărora am adunat impresii pe care nu le pot reda aici, atingem, uzi și aproape înghețați, vîrful unde sîntem și mai mult expuși viscolului. Avem nevoie de mișcare, de cît mai multă mișcare și, fără a ne dezlega, operație foarte complicată și migăloasă acum, facem bucle mari din coardă și apoi înaintăm spre vf. Bucura I. Proiectilele microscopice de zăpadă înghețată, puse în mișcare de rafalele puternice ale viscolului, ne bombardează necruțător obrajii. Intensitatea vîntului devine tot mai puternică aproape de vîrf, încît sîntem nevoiți să înaintăm în salturi, folosind scurtele intervale de relativă acalmie.

Ajunși la Poarta Bucurei, hotărîm să ne întoarcem. Ne închipuim Judele privindu-ne peste Turnul Porții, care pentru noi a rămas închisă astăzi. Muntele a cîștigat jumătate din victorie. Peste vîrfurile Bucura I și Bucura II ajungem la cort, a cărui căldură ospitalieră ne primește în curînd. Primusul bîzîie din nou, topind cristalele de zăpadă. Avem iarăși lichidul fierbinte de care corpurile noastre simt atîta nevoie. Întinși în sacii de dormit, gustăm plăcuta senzație de relaxare completă și ne surprindem privindu-l pe Cezar, cățelușul nostru din catifea, paznic de nădejde al taberei, care, legănîndu-se la capătul gumei sale, se bucură de revenirea noastră.

. . . . . .

Ne luăm rămas bun. Ceața ne oprește să admirăm locurile pe unde am colindat zile la rînd, culegînd amintiri minunate pe care le vom păstra întotdeauna vii în sufletele noastre. Împovărați de greutatea rucsacurilor și a schiurilor, coborîm Valea Pietrelor, luptînd cu zăpada adîncă și cu jnepenii. După un scurt popas la cabană, vom lua drumul Nucșoarei, părăsind împărăția albă a muntelui, încărcați de impresii și imagini de neuitat, satisfăcuți de isprăvile noastre și siguri că vom reveni.

DAN PICHIU
Hunedoara

Urcînd pe Muchia Mare din Colții Pelegii

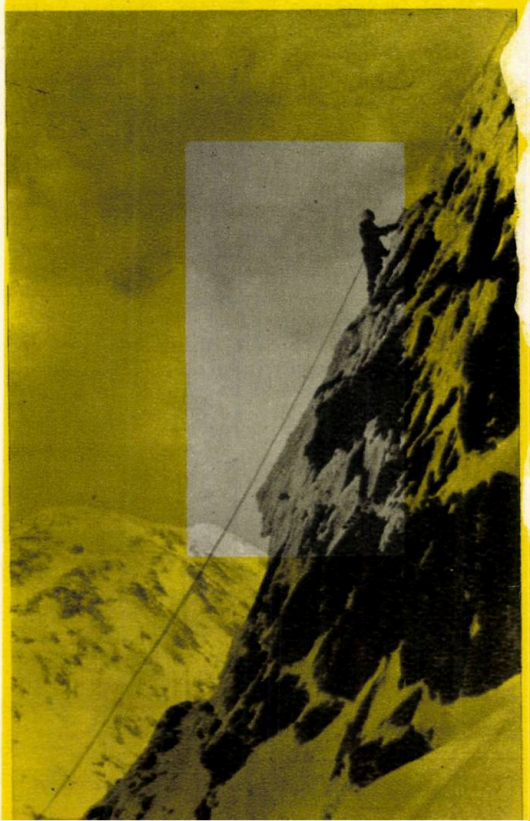

POTECI

Pe pietre de granit, izvoare reci susură
Muşcînd din duritate, spre vale se preling;
Bucegii însetaţi din ceţuri vineţi ling,
Miroase pînă-n piscuri a floare de răsură.

Pe-această creastă-naltă vuiau odinioară,
Spărgîndu-şi fruntea-albastră neostoite valuri,
Iar azi lucesc în soare tăioasele cristaluri,
Poteci pe care oameni tot urcă, şi coboară.

Şi moartea, prin natură, trufaş cu o desfid,
De-atîta energie mă simt un nou Hercule.
Beau caprele lumină, de înălţimi sătule,
Privindu-le, eu teama din suflet o ucid.

CONSTANTIN CUZA
Braşov

MUNŢII MEI

Munţii mei,
Clocot, floare, vaier, scrîşnet,
Vuiet, dor, izbuc şi ţîşnet.
Munţii mei cu strungi de apă,
Chingi de piatră, piramide,
Grebeni, petece de boltă,
Elegie de pîraie,
Din granit — ceaune, blide
Parcă de-demult cîntate
În balade de revoltă.
Munţii mei cu vaier, spumă,
Burţi de calcar şi gîtleje,
Pluş de muşchi, cleştar de brumă
Şi colacuri de găteje.
Munţii mei cu flori pe crupe
Şi cu tăuri prin ţîţîne,
Clocot de vîltori în cupe
Şi băciţe pe la stîne.
Munţii mei ce-nhamă-n văi
Cordeluşe de beteală
Şi duc satelor văpăi,
Flori de stîncă-n chiutoare
Şi-un colan măreţ de soare.
Munţii mei,
Scrîşnet, vaier, clocot, floare...

A. MIRCEA

SEARA ÎN DELTĂ

Îşi cerne albastra Dunăre
Meandre de cleştar
Şi vînturîndu-şi braţele
Aleargă înspre mare.
Privesc vrăjit de pe vapor
Fermecătoarea deltă...
Spre stuf un stîrc planează-n zbor
Cu silueta-i zveltă.

Plaurul stă neclintit.
Un pelican veghează...
Tumultul s-a mai potolit...
E mult trecut de-amiază!
Deşi n-au stat un pic, din zori
Trebăluind vioaie
Mai muşcă stuf, secerători
Cu dinţi de fierăstraie.

Cîntînd voioşi, mai mulţi pescari
Trec, lopătînd agale,
Trăgînd năvoade pline, mari,
Se-ntorc la cerhanale.
Din zarea mov, de liliac,
Vin stoluri păsărele
Şi somnoroase toate trec
Şi parc-au aripi grele.

Un marinar neobosit
Ne cîntă din ghitară...
Pe fir de plaur aurit
Amurgu-ncet coboară,
Iar nuferii gălbui
Înşiruiţi mărgele
Adorm în poala cerului
Şi se prefac în stele.

ROMEO IORGULESCU

URCUŞ

Eu ridic
Spre înalt,
Printre stînci
De bazalt...

Drumu-i lung
Drumu-i greu,
Merg pe el,
Urc mereu...

Înălţimi,
Vîrf de stînci,
Îmi deschid
Văi adînci.

Îmi deschid
Clare zări,
Peste munţi,
Depărtări...

Sînt voinic.
Am învins!
Cerul tot,
L-am cuprins.

ION HOLBAN
Iaşi

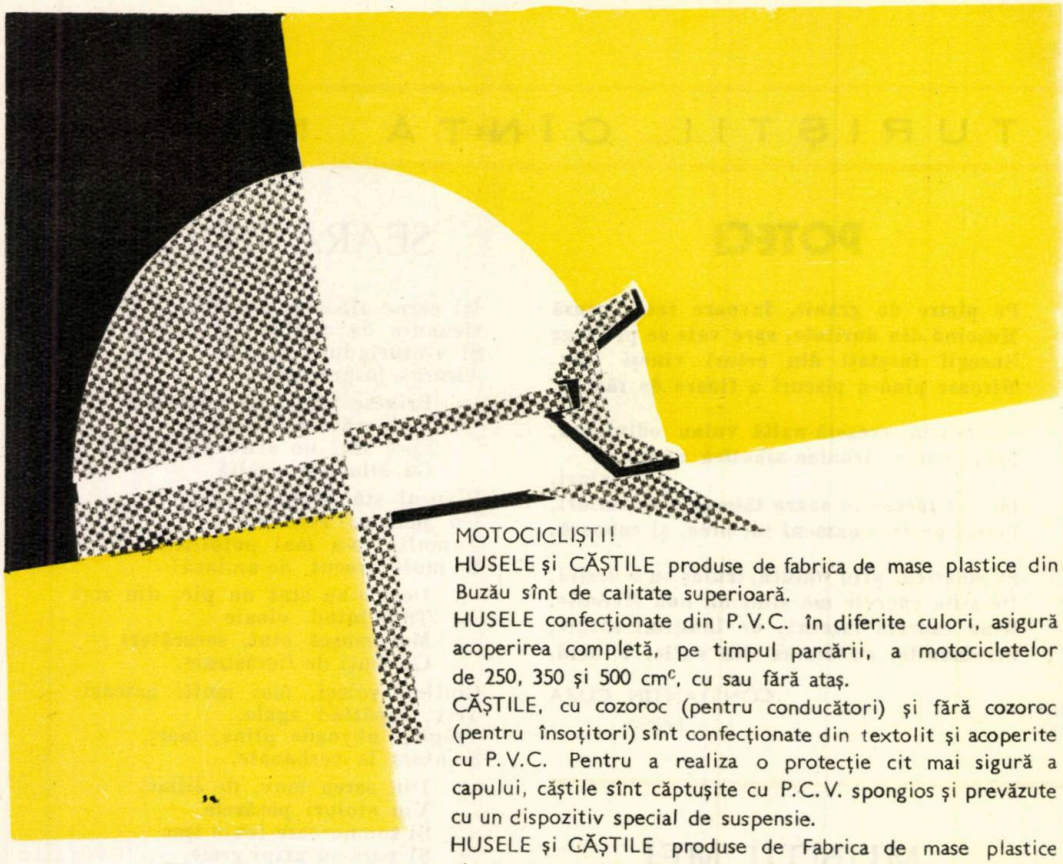

MOTOCICLIȘTI!

HUSELE și CĂȘTILE produse de fabrica de mase plastice din Buzău sînt de calitate superioară.

HUSELE confecționate din P. V. C. în diferite culori, asigură acoperirea completă, pe timpul parcării, a motocicletelor de 250, 350 și 500 cm^c, cu sau fără ataș.

CĂȘTILE, cu cozoroc (pentru conducători) și fără cozoroc (pentru însoțitori) sînt confecționate din textolit și acoperite cu P. V. C. Pentru a realiza o protecție cît mai sigură a capului, căștile sînt căptușite cu P. C. V. spongios și prevăzute cu un dispozitiv special de suspensie.

HUSELE și CĂȘTILE produse de Fabrica de mase plastice din Buzău se găsesc de vînzare la toate magazinele cu articole de sport.

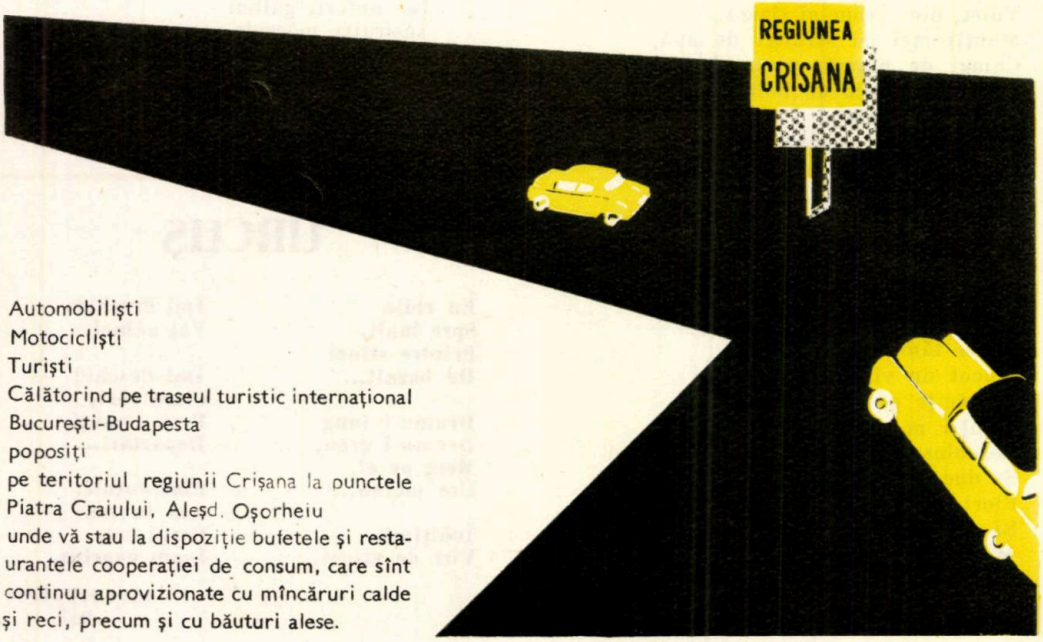

Automobiliști
Motociclești
Turiști
Călătorind pe traseul turistic internațional
București-Budapesta
poposiți
pe teritoriul regiunii Crișana la punctele
Piatra Craiului, Aleșd, Oșorheiu
unde vă stau la dispoziție bufetele și restaurantele cooperației de consum, care sînt continuu aprovizionate cu mîncăruri calde și reci, precum și cu băuturi alese.

CRONICĂ HYMALAIANA

(1960–1962)

Deceniul 1950—1960 a însemnat pentru Himalaya epoca cuceririi tuturor vîrfurilor de peste 8000 m înălțime, cu excepția unuia singur și cel mai mic dintre ei: Shisa Pangma (8013 m), al patrusprezecelea vîrf din lume. După cucerirea acestor vîrfuri, interesul pentru Himalaya nu numai că n-a scăzut, dar a crescut. Din an în an, tot mai mulți alpiniști pleacă la asaltul vîrfurilor de 6000 și 7000 de metri, sute de vîrfuri necălcate de picior de om, minunate sculpturi în rocă și gheață. Iar vîrfurile de peste 8000 metri, sînt asaltate pe versante noi, încă virgine. Numai în vara anului 1962, alpiniști din 12 țări au plecat în Himalaya. Visul oricărui alpinist este să pornească măcar o dată în viață în pelerinaj spre „acoperișul lumii".

Redăm în cele ce urmează o cronică a evenimentelor mai importante din anii 1960—1962.

CHOMOLUNGMA (EVEREST) (8848 m). Vîrful Chomolungma a fost urcat pentru prima oară pe creasta nordică de către o expediție chineză la 25 mai 1960 (vezi Almanahul turistic 1961). În același timp, o expediție indiană, condusă de Gyan Singh și Keki Bunshah, a încercat escalada prin Șaua de sud (traseul expedițiilor victorioase din 1953 și 1956). Expediția, alcătuită din 20 de alpiniști, 50 de șerpași și 700 de culi, a reușit să instaleze corturile în Șaua de sud la 9 mai 1960. Vremea nefavorabilă i-a obligat însă să se retragă. Revenind la 23 mai în Șaua de sud, ei au pornit atacul final, instalînd tabăra de asalt nr. 7 pe creasta sud-estică. În ziua de 25 mai echipa de asalt alcătuită din Gombu, Gyaltsen și Kennar a ajuns pînă la cota 8626. Viscolul însă i-a obligat să se retragă. O nouă expediție indiană a încercat asaltul în 1962, fiind însă de asemenea nevoită să renunțe la victoria finală.

DHAULAGIRI (8172 m). Expediția elvețiană a reușit să cucerească vîrful la 13 mai 1960 (vezi Almanahul turistic 1962).

KHUMBU HIMAL. Expediția condusă de Ed. Hillary, în toamna anului 1960, a pornit pe urmele așa-zisului „yeti" (omul zăpezilor). Expediția s-a întors cu un scalp de „yeti" găsit la loc de cinste în păstrarea unei mînăstiri budiste. Examinat de experți scalpul s-a dovedit a fi... din păr de cămilă. După cum se știe, nici expediția sovietică în Pamir nu a reușit să găsească vreo urmă de „yeti".

HIMAL CHULI (7864 m). Expediția japoneză a reușit să atingă vîrful, în ziua de 24 mai 1960, prin Tanaka și Harada, iar a doua zi prin Miyashita și Nakazawa.

ANNAPURNA II (7937 m). Alpiniștii britanici Bonington și Grant, însoțiți de șerpașul Ang Nyima, au cucerit vîrful la 17 mai 1960.

JANNU (7710 m). După ce expediția franceză din 1959 a reușit să ajungă pînă la cota 7400 m, în 1962 o nouă expediție, condusă de Lionel Terray, a reușit să cucerească vîrful la 27 și 28 aprilie 1962. Escalada s-a dovedit a fi una din cele mai grele, cu pasaje de gradul 5 și 6 la altitudinea de 7400 m.

SALTORO KANGRI (7742 m) din Karakorum. A fost asaltat în 1961 de către o expediție austriacă condusă de Erich Waschak.

NOSHAQ (7450 m) din Hindukuș. A fost urcat de japonezi.

NANGA PARBAT (8125 m). Urcat în 1953 de către Hermann Buhl prin flancul estic, muntele a fost asaltat în 1962 de către o nouă expediție germano-austriacă, condusă de dr. Herrligkoffer, care și-a propus să-l escaladeze pe la vest. Pornind de pe ghețarul Diamin, echipa de asalt Kinshofer — Mannhardt — Lőw a reușit să atingă vîrful la 22 iunie 1962. În timpul coborîrii, Lőw a alunecat pe o pantă de zăpadă întărită, accidentîndu-se mortal. Ceilalți doi s-au ales cu degerături grave la picioare și la față. Kinshofer și Mannhardt sînt cunoscuți de la prima escaladă a peretelui nordic al Eigerului pe timp de iarnă (vezi Almanahul turistic 1962).

TRISUL. Prima expediție iugoslavă în Himalaya a reușit în 1961 să atingă cotele 6690 și 6170, pe care le-a denumit Trisul II și Trisul III.

NEPALUL DE VEST. O nouă expediție feminină în Himalaya! Expediția condusă de Dorothy Gravina vine după expedițiile feminine ale anilor trecuți. Alpinismul feminin este în plin progres, după cum au demonstrat alpinistele Uniunii Sovietice, Chinei, Angliei, Franței, Belgiei și altor țări, care au obținut o serie de succese de seamă.

PESTE SIRIU ŞI TĂTARU LA CIUCAŞ

Adăpostită sub poală de munte, comuna Gura Siriului este alcătuită din cîteva zeci de gospodării grupate în jurul confluenţei izvorului Siriu cu Buzăul. Pînă aici, venind dinspre Nehoiaşi, se ajunge, fie parcurgînd 12 km pe şoseaua ce duce spre Ardeal, fie călătorind cu trenurile de lucru ce circulă pe linia ferată industrială locală. De la Gura Siriului şi pînă la Băile Siriu, se mai fac — mergînd pe şosea, către nord — încă 2—3 km.

Gura Siriului este locul din care se porneşte pentru efectuarea unei interesante excursii alpine spre Ciucaş, unde se ajunge străbătînd masivele Siriu, Tătăruţu şi Tătaru şi trecînd pe la Tabla Buţii şi pasul Boncuţa.

În cazul cînd nu dispunem de suficient timp pentru străbaterea întregului itinerar, putem începe ascensiunea plecînd din Fundul Siriului şi intrînd pe creastă la est de vf. Tătăruţu; din pasul Boncuţa se coboară la Cheia, trecînd pe la Poiana Stînei. Pentru acest traseu, drumul de la Gura Siriului şi pînă la Fundul Siriului poate fi parcurs folosindu-se calea ferată forestieră amintită mai sus. Coborîrea, din pasul Boncuţa la Cheia, se face, fie pe potecă, fie cu trenul forestier local.

Dacă avem însă la dispoziţie un timp mai îndelungat (2—3 zile), putem să parcurgem întreaga creastă a munţilor Buzăului, de la Siriu la Ciucaş, pe un itinerar deosebit de interesant. În această excursie se recomandă cortul şi saci de dormit.

Pentru efectuarea deplasării, se pleacă tot din Gura Siriului. La început, se urmează drumeagul de căruţă care însoţeşte linia ferată îngustă amplasată pe fundul văii Izv. Siriu. După ceva mai mult de 4 km de drum, se ajunge în dreptul gurii pîrîului Mreaja (afluent pe stînga Siriului). Cărarea largă ce urmăreşte firul văii Mreaja urcă, de aci, pînă pe creastă, străbătînd însă un traseu cu orizont închis.

Trei, patru sute de paşi în amonte de gura Mrejii însă, se desprinde către dreapta Plaiul Milii, desfăşurat pe Faţa Milii (versantul drept al văii cu acelaşi nume). Încă de la început trebuie să sui voiniceşte; mai încolo, urcuşul se face aproape pieptiş. Sus, către capul priporului, se întîlnesc leaurile unei stîne de oi.

Dincolo de stînă, urcînd mereu, cărarea iese pe spinarea piciorului de munte împlîntat între văile Milea (stînga) şi Mreaja (dreapta). Linia ascendentă a culmii este adîncită în cîteva şei şi, după un timp, cărarea străbate o pădurice de fag, abătîndu-se către stînga, pe sub culme.

Urcăm mereu. Străbatem apoi un pîlc de molizi, dincolo de care începe golul alpin, acoperit aci cu afinişuri, vegetaţie caracteristică plaiurilor de munte. În continuarea drumului, biruim povîrnişul coastei urmînd, la început, cărăruia ce se desfăşoară în ocolişuri şi îndemnînd apoi, drept la deal, pe lîngă un firav pîrîu de munte. Pîrîiaşul izvorăşte din lacul Vulturilor (Lacul fără Fund), o minunată oglindă de ape încrustată în greabănul culmii, dincolo de poala de sus a Mălăii.

De la lac, deplasarea mai departe se face îndreptîndu-ne către nord. Faţa Siriului şi Dosul Muntelui rămîn în dreapta. Ocolim apoi la stînga, spre vest. Un adevărat păienjeniş de cărări se ţese pe plai; trebuie să fim atenţi pentru a nu ne abate din mersul către apus. Dificultăţile de orientare iau sfîrşit după un coborîş repede, ce ne scoate în Curmătura Crasnei.

În capul priporului ce se urcă pentru a ieşi din curmătură, întîlnim vechiul drum grăniceresc, pe care îl urmăm mai departe. Un ocoliş la dreapta, urmat de o întoarcere către stînga, ne scoate apoi pe Tătăruţu, sub vîrf. Pe muntele Tătaru, urcăm pînă lîngă vîrf (1471 m alt.). De aci încolo, abătîndu-ne la dreapta, în unghi drept, coborîm vîrtos în şaua de la Tabla Buţii (1345 m alt.). Întîlnim aci un adevărat evantai de drumuri: un şleau de căruţă, ce duce în valea Siriului, se abate către stînga; un altul (vechiul drum al Buţilor), însoţit pe sus de o cărare paralelă cu el, coboară, pe la cîteva zeci de metri sub noi, către Vălenii de Munte;

Din pasul Boncuţa (1082 m alt.), excursia poate fi continuată folosind unul din următoarele trasee:

— prin Poiana Stînei, la Cheia, către sud-vest, pe valea Teleajenului. Linie ferată îngustă şi potecă pînă în cărarea marcată cu „bandă albastră";

— de-a lungul pîrîului Boncuţa şi apoi pe valea superioară a Buzăului Mare, pînă la valea Buzăului, către nord. În ultima porţiune a traseului, se merge pe marcajul „cruce albastră". Întregul itinerar se desfăşoară în lungul terasamentului fostei linii de cale ferată îngustă, azi demontată;

— pe plaiul Boncuţa (către nord-vest), apoi pe culmea muntelui Valea Stînei (spre nord) pînă în vîrf (1455 m alt.). De aci, către vest, pe la Izvorul Hoţului şi Curmătura Valea Stînei, la cabana Ciucaş (1550 m alt.). Între vîrf şi curmătură, marcaj „cruce albastră"; de aci la cabană, marcaj „bandă albastră".

I. EMILIAN

DIN ALBUMUL NOSTRU

Fermecătoare peisaje oferă munții patriei noastre. Aici: masivul Ciucaș, iarna

„ERATĂ" TURISTICĂ

În lipsa unei informări corecte, o bună parte dintre drumeţi nu reuşesc să cunoască denumirea adevărată a tuturor obiectivelor turistice pe care le întîlnesc în deplasările lor şi, pentru unele dintre acestea, reţin o toponimie falsă. Spre a stăvili folosirea în continuare a unor astfel de noţiuni, care nu corespund realităţii, dăm mai jos o listă a cîtorva dintre denumirile greşite ce par a căpăta o mai largă răspîndire printre drumeţi.

BOLBOCI este o denumire ce se dă greşit cabanei din Bucegi, situată pe valea Ialomiţei, în punctul pe care localnicii îl cunosc sub denumirea de *Bulboace*. Va trebui deci să-i spunem din nou acestei cabane,aşa cum i s-a spus, de la construirea ei, cabana BULBOACE.

IALOMICIOARA este un afluent al Ialomiţei şi se varsă în acest rîu, la Fieni. În masivul Bucegi, nu se mai întîlneşte un alt omonim toponimic al Ialomicioarei. Foarte mulţi turişti însă, şi (sub influenţa acestora) destui localnici, ciobani etc. vorbesc despre „Peştera Ialomicioarei" atunci cînd se referă la *Peştera Ialomiţei*, mai rar cunoscută şi sub numele de Peştera Decebal sau Grota Mihnea Vodă. Confuzia a fost posibilă din cauza influenţei pe care a exercitat-o denumirea peşterii „Dîmbovicioara", obiectiv turistic mai adesea şi mai de mult cercetat de către drumeţi decît Peştera Ialomiţei.

Dacă peştera de pe pîrîul Dîmbovicioara (afluent al Dîmboviţei) este corect denumită, „Peştera Ialomicioarei" este un toponimic greşit folosit, întrucît obiectivul turistic corespunzător nu există. Între Peştera Ialomiţei şi pîrîul Ialomicioara, distanţa este de peste 30 de km!

Vom renunţa deci la Peştera Ialomicioarei şi vom spune, corect PEŞTERA IALOMIŢEI.

JILIPEANU nu este numele pe care l-a purtat acel iscusit vînător prahovean care, călăuzind pe mulţi dintre primii noştri drumeţi, a fost un adevărat pionier al turismului în Bucegi. Adevăratul său nume era *Gelepeanu*, astfel încît nu vom mai spune „Stînca lui Jilipeanu" ci STÎNCA LUI GELEPEANU.

MÎNDRA, unul dintre vîrfurile înlate ale Parîngului, este greşit localizat de către turişti şi de mulţi dintre localnicii mai tineri. O greşeală de cartografiere a topografilor austrieci (cei care au făcut primele ridicări de teren în regiune) a făcut ca, pe hărţi, lîngă semnul topografic ce indică vîrful *Parîngul Mare*, să fie notată denumirea „Mîndra", numele unui vîrf vecin. În acest chip, celui mai înalt vîrf al masivului (vf. Parîngul Mare) a ajuns să i se spună vf. Mîndra.

Pe teren, realitatea este următoarea: cel mai înalt vîrf al masivului (2 518 m alt.) este vf. PARÎNGUL MARE şi nu vf. Mîndra. Aceasta din urmă este situat mai înspre SSV de Parîngul Mare şi are 2 324 m alt.

PETROŞANI sau PIETROŞANI este greşit spus cînd ne referim la oraşul *Petroşeni* de pe Valea Jiului. Este drept că există un Petroşani, dar acesta este un sat în regiunea Dobrogea. Cît despre Pietroşani, acest nume îl poartă trei comune ce se află, respectiv în raioanele: Zimnicea, Piteşti şi Ploieşti.

Pronunţia localnicilor şi denumirea oficială indică, pentru oraşul de pe Jiu, numele de PETROŞENI.

PIATRA UNICĂ. Sub această denumire sînt cunoscute de către unii drumeţi, atît un masiv calcaros din munţii Hăgimaşului, cît şi cabana turistică din apropierea acestei formaţii stîncoase. Denumirile corecte ale acestor două obiective turistice sînt, respectiv, *Piatra Singuratică* şi cabana *Piatra Singuratică*. Într-adevăr, atît ca aspect general, cît şi ca alcătuire, masivul acesta de calcar nu este „unic" în Carpaţi, dar este izolat (singuratic) faţă de munţii din jurul lui. Denumirea greşită (Piatra Unică) s-a răspîndit ca urmare a unei traduceri necorespunzătoare a toponimicului maghiar „Egyes kő".

Vom spune deci, PIATRA SINGURATICĂ şi nu Piatra Unică.

RÎTUL FLORILOR este o denumire ce are o rezonanţă inacceptabilă pentru frumuseţea locurilor la care se referă. Este vorba de *Poiana Florilor*, aflată în minunata regiune carstică a Padişului din Munţii Apuseni. De la „rét", cuvîntul din limba maghiară care înseamnă „şes", s-a ajuns la „Rîtul Florilor". Trebuie să revenim la vechea denumire: POIANA FLORILOR sau mai bine, cum spun atît de frumos mulţi localnici, CÎMPUL FLORILOR.

Cele cîteva exemple de toponimice turistice, indicate mai sus ca fiind greşit folosite, sînt desigur departe de a epuiza problema „eratei turistice".

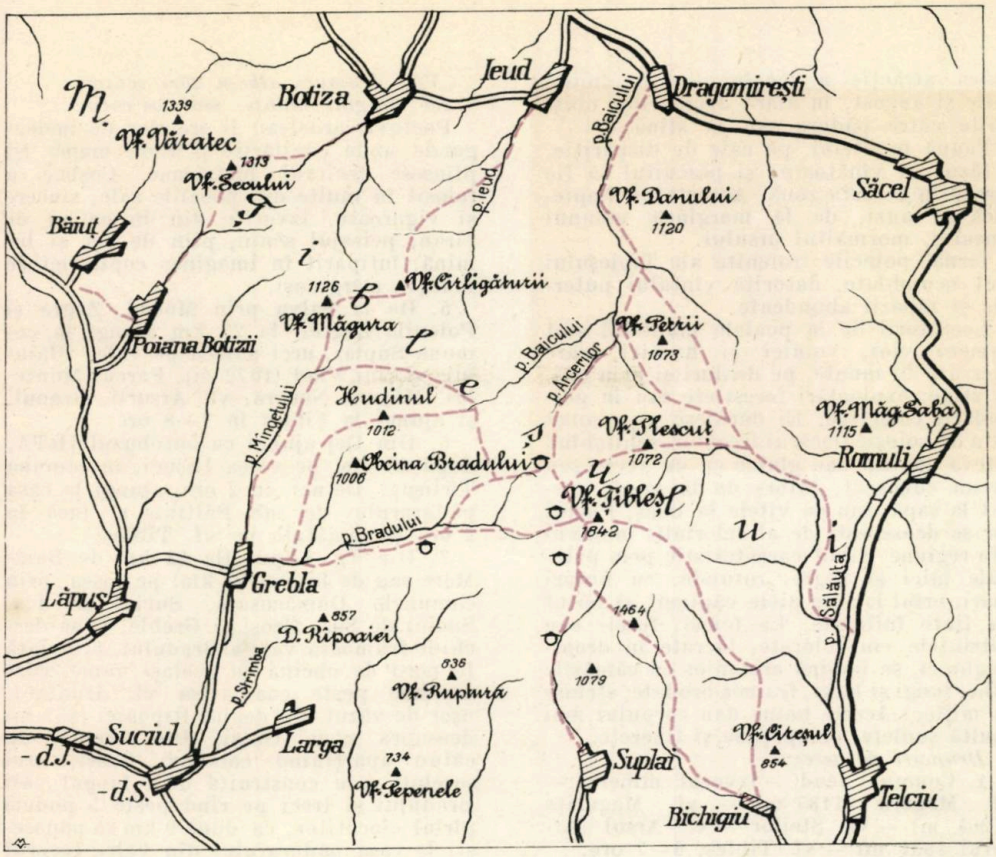

UN MUNTE NEOBIȘNUIT: ȚIBLEȘUL

Cumpănă de ape între rîurile Iza, Someșul Mare și Lăpușul, Țibleșul face parte din lanțul munților vulcanici. Alcătuit din vechi roci eruptive de andezit și piroxen, legat de munții Oaș-Gutîi prin Cavnic și Strîmbu-Băiuț cu dealurile Lăpușului romînesc și ale Poienilor Botizei, masivul se prelungește spre est, prin pasul Șătragului, cu munții Rodnei.

Cele trei vîrfuri ale sale, Arcerul, Țibleșul și Branul, alcătuiesc o creastă orientată nord/nord-vest — sud/sud-est, împădurită pînă aproape de vîrf. Împrejur se profilează înălțimile: Păltinișul (1490m), Parcul Muntelui (1464 m), Măgura Neagră (1591 m) la sud, Arsura (1597 m) la est, iar Tomnatecul (1464 m), vf. Stejior (1474 m) și Hudinul (1612 m) la nord-vest, avînd toate o formă conică bine definită, diferențiată cu mult de nivelul colinelor înconjurătoare. Aceste vîrfuri sînt vechi vulcani adormiți, peste care s-a întins pădurea și pășunea în trecerea de mii de ani a vremii. Fără pronunțate caractere alpine, cu pante pe alocuri abrupte, presărat cu poieni, stînci și rare stîne, masivul apare măreț și sălbatec în imensitatea pustie a împrejurimilor sale. La distanță mare de așezările omenești, colindat uneori numai de cîțiva ciobani prin văile adînci și anevoioase la urcuș, muntele, așezat în mijlocul pădurilor de fag și de brad care îmbracă văile, domină orizontul, păstrînd ca pentru sine supremația singurătății pășunilor și a codrilor.

Pe platoul ierbos, flora este destul de redusă și aceasta se datorește în bună măsură și pășunatului intens. În porțiunea alpină predomină jepii (numiți de păstori jnepeni) în pîlcuri dese, iar mai jos brazii și unele grupuri rare de pini, în locurile adăpostite. În luncile și pe dealurile de la poale întîlnim fîneațe înmiresmate, în care predomină margaretele și albăstrelele, smălțuind covorul verde cu alb și albastru. Rareori, zărești cîte un „sîngele voinicului" străjuind vreun pîrîiaș. Afinișurile se găsesc în tot masivul, din văi și pînă în vîrf, constituind

unica atracţie a localnicilor în lunile iulie şi august, în afara drumurilor obişnuite către pădure sau la stînă.

Fauna muntelui, pe cale de dispariţie, a făcut ca vînătoarea şi pescuitul să fie oprite în această zonă. Aceasta nu împiedică să auzi, de la marginea vreunui smeuriş, mormăitul ursului.

Iarna, potecile troienite ale Ţibleşului sînt neumblate, datorită vîntului puternic şi zăpezii abundente.

Locuitorii de la poalele muntelui sînt oameni vioi, voinici şi harnici, care lucrează în munte, pe dealuri şi prin văi, la stîne, exploatări forestiere sau în gospodării colective. Ei dăruiesc un zîmbet plin de voioşie fiecărui trecător, schimbînd cîteva cuvinte sau glume cu un vecin sau vreun cunoscut, întors de la mină, plecat la sapă, sau cu vitele la imaş. Portul lor se deosebeşte de al celorlalţi munteni din regiune, fiind caracteristic prin pălăriile mici şi negre, rotunde, cu boruri mari, brîul lat din piele căptuşit şi bătut cu ţinte înflorate. La femei, fotele sau catrinţele viu colorate, lucrate în dreptunghiuri, se îmbină armonios cu cămăşile albe, lungi şi largi, frumos brodate, strînse la mijloc. Aceste haine dau corpului mai multă supleţe, prospeţime şi tinereţe.

Drumuri de acces:

1. Comuna Ieud — izvorul mineral — vf. Măgura (1187 m) — vf. Măguriţa (1264 m) — vf. Stejior — vf. Arsul (Arcerul 1831 m) — vf. Ţibleş, 6—7 ore.

2. Din Dragomireşti, pe pîrîul Baicului şi piciorul Călimanului, prin Furcituri, peste vf. Tomnatec şi Arcerul, ajungi la Ţibleş în 5—6 ore.

3. Din gara Fiad — vf. Arsurii (1597 m) — Măgura Neagră — vf. Branul (1840 m) — vf. Ţibleş, 4—5 ore.

4. Comuna sau gara Telciu, la 18 km de Salva, urcînd Obcina Frăsinişului (1072 m), pe Măgura Neagră şi vf. Branul, ajungi la Ţibleş, după 5—6 ore de drum. Din şoseaua care se împleteşte cu rîul Sălăuţa, de la Salva spre Telciu, treci prin fostul sat Hordou, locul de naştere a lui Gh. Coşbuc, de pe dealurile căruia se zăresc munţii Ţibleşului şi Rodnei.

Casa pădurarului din valea Ţibleşului

„Văd drumuri albe-n zări senine,
La margini munţi, mai jos coline...“

Poetului ardelean îi era dor de meleagurile unde copilărise şi unde mama îşi plînsese feciorul înstrăinat. Coşbuc a folosit în multe din poeziile sale, sincere şi viguroase, izvorîte din inima sa de ţăran, peisajul senin, plin de aer şi lumină, întipărit în imaginea copilăriei de munţii mărginaşi.

5. De la Salva prin Mocod, Zagra şi Poienile Zagrei, la 25 km ajungi în comuna Suplai, urci poteca pe valea Plaiului, vf. lui Vlad (1079 m), Parcul Muntelui, Măgura Neagră, vf. Arsurii, Branul, şi ajungi la Ţibleş în 7—8 ore.

6. Din Dej ajungi cu autobuzul IRTA, după 43 km, pe valea Ilişuei, în comuna Tîrlişua. De aci, în 2 ore, ajungi la casa pădurarului de sub Păltiniş şi încă în 2 ore şi jumătate pe vf. Ţibleş.

7. Din Tg. Lăpuş (la 42 km de Baia-Mare sau de la Dej 58 km) pe şosea, prin comunele Dămăcuşani, Suciul de Jos, Suciul de Sus, Groşi şi Greble, ţi se deschide frumoasa vale a Bradului, protejată la nord de obcina cu acelaşi nume, care ascunde peste coama sa vf. Hudinul, uşor de văzut din dealul Ripoaiei (857 m) deasupra com. Groşi. Din Greble, un cătun aparţinînd comunei Groşi, urci şoseluţa nou construită de-a lungul văii Bradului şi treci pe rînd peste 5 poduri pîrîul clocotitor, ca după 9 km să poposeşti la casa pădurarului din valea Izvorul Ţibleşului. De aci, în 4 ore, urmînd poteca: Grohot — stîna din piciorul Arcerului — Grădina Zînelor — Izvorul Rău, ajungi pe platoul Ţibleşului. Priveliştea, de pe piciorul Arcerului spre nord, îţi înfăţişează Hudinul Mare şi Mic, vf. Stejior, Obcina Pietrei, Tomnatecul, vf. Pleşcuţ, iar mai sus, din vîrful Ţibleş, apar spre nord vf. Măgura, la nord-vest Gutîiul, spre est munţii Rodnei, iar la sud, în depărtare, munţii Gilăului.

Majoritatea acestor drumuri sînt lungi şi obositoare. Trebuie să le alegem în aşa fel încît să putem poposi la casele pădurarilor sau la stînele de sub vîrf, evitînd înnoptarea pe platou unde, în special noaptea, vîntul puternic şi ploile torenţiale nu sînt tocmai plăcute. De multe ori şi ziua cele trei vîrfuri sînt învăluite în nori şi ceaţă.

Stabilirea traseelor trebuie făcută cu multă chibzuială, drumurile fiind nemarcate. Orientarea greşită poate duce la înfundări în văi adînci şi schimbarea ţintei alese.

Aspectul Ţibleşului, vecinătăţile, drumurile şi localnicii, fac din acest munte puţin obişnuit şi rar colindat, un loc foarte pitoresc.

ing. GRIGORE MANIU

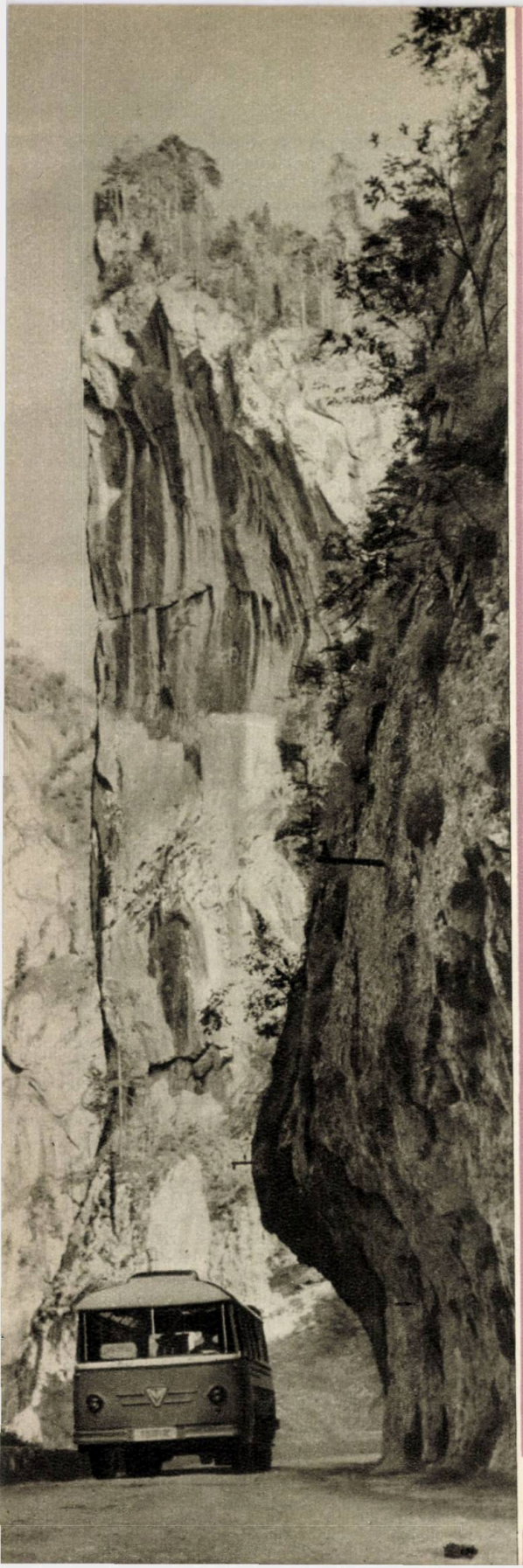

Cercetători amatori

O COBORÎRE PLINĂ DE PERIPEŢII ÎN AVENUL RUCĂRULUI

Fiecare om are cîte o pasiune în viaţă. Unuia îi place muzica, altuia pescuitul ori fotbalul, în sfîrşit, se poate spune, parodiind proverbul „cîte sate şi bordeie, tot atîtea obiceie" — cîţi oameni, tot atîtea pasiuni.

Pe mine, de pildă, mă pasionează turismul. Pentru mine muntele, pădurea, pîrîul nu sînt numai bolovani, lemn şi apă, ci frumuseţi care te pot fermeca prin varietatea lor de forme.

Nici nu apucă bine a se topi nămeţii iernii, că şi pornesc, însoţit de alţi îndrăgostiţi ca şi mine de natură, să colindăm munţii. Sîntem primii ce călcăm Cheile Ghimbavului, Iezerul. Anul trecut am aflat de la localnicii din Rucăr despre o „gaură", care s-ar găsi undeva pe dealul Crucii, la punctul numit Lazuret. Mi-am dat seama numaidecît că nu poate fi vorba, în urma descrierii făcute, decît de un aven, fenomen carstic destul de rar în munţii de pe aci.

Această peşteră verticală este cunoscută, de multă vreme, sub numele de „Gaura Bîrnoaiei". Folclorul local spune că Bîrnoaia ar fi fost o vrăjitoare rea şi fioroasă şi cum avenul a înghiţit, în decursul vremii, nu numai puhoaie năpraznice de apă, dar uneori şi cîte o oaie, sau chiar o vită mare, el rămînînd mai departe întunecos şi sălbatic, oamenii au început a ocoli acest loc, crezînd că în fundul lui ar sălăşlui vreun balaur nesăţios. Exista chiar obiceiul, în familiile rucărenilor, de a speria copiii ce nu sînt cuminţi cu cuvintele: „Am să te arunc în gaura Bîrnoaiei", la care copiii se cumineau ca prin farmec. Nefiind călcată de vite, de oameni, această peşteră s-a înconjurat de un brîu de fagi şi tufe ce parcă sînt străjerii adîncului misterios spre care nu s-ă încumetat nimeni a porni.

Mulţi o mai cunosc şi sub numele de „Gura iadului". Mi-am propus să o asaltăm, urmărind prin aceasta a spulbera şi teama mistică din rîndul populaţiei. În această acţiune am fost însoţit de cîţiva tovarăşi de drumeţie. Materialul nostru

Printre minunile cu care natura a înzestrat patria noastră, Cheile Bicazului rămîn remarcabile prin sălbăticia frumuseţii lor

era format dintr-o frînghie de circa 80 de metri, o lampă (felinar), o lanternă, un piolet și.... foarte mult optimism.

Am urcat destul de repede panta abruptă a dealului Crucii, un masiv de aproape 1 000 de metri altitudine. Toți eram cu gîndul la „Gura Iadului". Am ajuns. Avenul se prezenta ca o pîlnie cu un diametru la suprafață de circa 10 metri, pentru ca după numai 2 metri, să rămînă canalul propriu-zis cu un diametru de 2 — 2,5 metri, coborînd vertical în abisul întunecat. Datorită umezelii, un mușchi verde acoperă din abundență pereții puțului natural. În jur, nimic deosebit, iarbă și pădure, nici măcar pietre.

Am început, fără îndoială, prin metoda clasică de a arunca un bolovan, spre a ne da seama de adîncime. Am adus, de la mare depărtare, un pietroi de peste 100 kg, am pregătit un ceas în loc de cronometru, urmărindu-i secundarul și am dat drumul pietrei în văgăună. După circa 10 secunde, o izbitură ca un tunet, ne-a înștiințat că bolovanul ajunsese la o platformă, ori un prag, dar a continuat a cădea mai departe, provocînd un zgomot ca al unui tren subteran, făcînd ca terenul din jur să vibreze. Totul a durat 18 secunde, rezultînd că avenul are peste 100 metri adîncime.

Acum urma marea încercare, coborîrea unuia dintre noi. Nu mă dădeam înapoi, dar cum eram „șeful expediției" trebuia să rămîn afară pentru a dirija totul așa cum se cuvine. Alegerea a căzut asupra lui Gh. Paulian. Aveam încredere în el, mă urmase adesea în condiții grele cînd am explorat peștera Ursilor și a Miresei de pe Cheile Dîmboviței. Încins cu o centură puternică, l-am legat bine cu un nod „marinăresc" de frînghie, în așa fel ca să nu-i fie stînjenite mișcările, dar să fie și asigurat în timpul coborîrii. Era înarmat cu un ciocan geologic, un cuțit, lampa și lanterna, cu colțari la bocanci pentru a se sprijini de pereții verticali. Am dat semnalul de plecare în jos.

Pentru mînuirea frînghiei, nu mă bizuiam decît pe atenția și siguranța restului expediției, știut fiind că un corp ce coboară devine pe măsură ce înaintează tot mai greu. În cîteva secunde Paulian dispăru în adîncul întunecat. Unul din membrii expediției stătea cocoțat într-un fag ale cărui crengi groase spînzurau deasupra avenului și urmărea pe cît posibil raza de lumină din adînc. El de fapt și dădea comanda: „sfoară, oprește", etc. Din adînc Paulian transmitea cu voce destul de tare (după cum ne-a povestit ulterior), dar noi nu auzeam decît ca o șoaptă, că temperatura este scăzută, că lateral sînt scobituri, că a dat de un mic izvor, că a găsit un soi de păianjen orb etc. Dar eu continuam a-i cere să coboare. La 26 metri de frînghie coborîtă, ne-a comunicat că se odihnește pe o terasă de circa 2 metri și că la baza ei puțul continuă. Pe această terasă erau opriți mulți bolovani și lemne, ce constituiau o trambulină, care făcea ca tot ce cădea de sus să fie aruncat mai departe, în adînc. Paulian a aruncat de aci un bolovan în jos și am auzit și noi căderea acestuia și huruitul cunoscut. După cîteva minute, Paulian a început să coboare în al doilea horn. Acesta se lărgise simțitor și, la circa 60 de metri, el avea pereții atît de depărtați, încît uneori, Paulian plutea în centrul lui, nereușind a mai atinge pereții. După încă 10 metri ne-am oprit, nu mai aveam frînghie, iar Paulian comunica că mai sînt încă, după părerea lui, 20-30 de metri de coborît. Lumina lanternei i-a dezvăluit lateral două galerii destul de mari, dar pentru a ajunge la ele trebuia să mai coboare un metru, dar noi nu mai puteam îngădui nici o jumătate de metru, dacă vroiam să evităm un accident.

Am dat dispoziție să iasă. Bineînțeles că treaba asta am făcut-o noi, încordîndu-ne toate forțele pentru a-l trage în sus. După mari sforțări Paulian, murdar de mușchiul negru, ud și tremurînd, a apărut la suprafață, întîmpinat de bucuria colectivului. Abia acum ne manifestam temerile, păstrate nemărturisite în legătură cu greutatea explorării avenului.

Nu am reușit această tentativă. Poate dacă mai aveam 40 metri de frînghie, ajungeam pînă jos. Intenția noastră era ca imediat ce Paulian va ajunge jos, pe urmele lui, alunecînd pe frînghie, să cobor și eu, pentru ca împreună să explorăm galeriile laterale, a căror existență o bănuiam datorită scurgerii apelor ce pătrund în vreme de ploaie în acest aven, cît și a curentului de jos în sus simțit de Paulian, precum și a zgomotului amplificat atunci cînd cădeau bolovanii.

Părerile noastre erau diferite în legătură cu fundul avenului. A rămas ca anul următor să încercăm a duce la bun sfîrșit ceea ce prima oară nu am reușit. Dacă avenul se va dovedi interesant, îl vom amenaja cu scări de fier, tip scoabă, fixate în perete, care să permită, cel puțin curajoșilor și amatorilor de frumuseți subpămîntene, a-l vizita.

S-ar putea ca vreuna din galeriile de jos să meargă spre cheile Dîmboviței, care se află la circa 500 metri și nu ar fi exclus să se poată pătrunde ulterior în acest aven pe această ieșire. Acestea însă nu sînt deocamdată decît ipoteze ce trebuie verificate. Totuși, dat fiind că micul nostru colectiv nu are o pregătire prealabilă de specialitate în domeniul speologiei, ori geologiei, socotim că a manifestat mult curaj, dovedind că este apt să descopere noi frumuseți ale naturii.

ION DOBRESCU
Cîmpulung-Muscel

ÎN CODRII DE ALTĂDATA AI HAIDUCILOR

VALEA LOTRULUI

Vilegiaturiştii şi oamenii muncii poposiţi la Călimăneşti, la Olăneşti sau Govora, la Brezoi sau Ocnele Mari, au la îndemînă o agreabilă excursie, cercetînd valea Lotrului, de la gură şi pînă la obîrşie. Această rută turistică, foarte apreciată de sibieni şi de petroşeneni, se adresează în egală măsură tuturor acelora însetaţi de frumos şi îndrăgostiţi de priveliştile inedite pe care le oferă patria noastră.

Cobori la gara Lotru, pe linia ferată Sibiu-Rîmnicu Vîlcea. Aci Oltul primeşte îmbrăţişarea Lotrului, care aduce zvon de ape repezi şi clocotitoare tocmai din munţii Parîngului, pe un drum lung de mai bine de 80 de kilometri.

Pornim în susul Lotrului. La 2 kilometri, prima localitate, un orăşel industrial şi staţiune climaterică totodată: Brezoi. Aci clocotul apelor este însoţit de simfonia gaterelor, ce muşcă din trunchiul coniferelor, şi de uruitul febril al roţilor ce macină minereul de mică extras din munţii Lotrului.

Iată şi trenul forestier! Goneşte în susul văii, trezind munţii cu ecoul său pînă departe pe crestele Căpăţînei şi ale Cibinului. Trecem prin localităţile Vasilatu, Păscaia, Sălişte, Mălaia, sate de munteni, în care, dacă se uită în jurul său, drumeţul rămîne încîntat de bogăţia folclorică a acestor meleaguri, reprezentată mai ales prin costumul naţional. Bărbaţii poartă nădragi albi, geletcă (o vestă

fără mîneci), băbăuri de lînă (haine pînă la cingătoare) și laibăre pînă la genunchi. Bituşca (un cojocel lung, de asemenea pînă la cingătoare) și cojoacele lungi completează îmbrăcămintea. Pe cap, pălării și căciuli. Femeile au pe cap broboade sau marame de borangic. Peste cămăși sau geolgiuri, pun fote de lînă și se încing cu brăcire sau brîie. Băbăurile și bituşcile le îmbracă și femeile.

Iată-ne trecuți de Mălaia și, la Rudaru, Lotrul primește cel mai însemnat afluent al său: Latorița.

Valea Latoriței este cunoscută prin pitoresc, sălbăticie, o faună bogată și o vegetație luxuriantă. Aci este paradisul păsărilor și imperiul ursului.

Părăsim decovilul la Voineasa, ultima așezare pe valea Lotrului. De aci înainte ne stă la îndemînă... piciorul.

Centru minier și forestier, în care bunurile civilizației au pătruns abia în anii puterii populare, Voineasa este folosită de drumeți ca punct de plecare în ascensiunile pe munții înconjurători. Ceea ce te întîmpină plăcut la Voineasa sînt căscioarele cu cerdacuri, care de care mai cochete, și mai ales adevăratele „vile rustice" construite în anii aceștia. La rîndul ei, ospitalitatea voinăștenilor a devenit proverbială. Climatul plăcut te îndeamnă să rămîi cîteva zile pe aici.

Nenumărați drumeți și pescari amatori închiriază cai de la voinășteni, unii pornind călare spre Obîrșia Lotrului, luînd hrană și pentru cai, alții pornind la Puru, tot pe valea Lotrului, să pescuiască păstrăvi sau lipani.

Amatorii de turism nautic poposesc aci și își pregătesc bărcile pneumatice ori caiacele, spre a porni pe undele neastîmpărate ale Lotrului.

De la Voineasa în sus, după mai bine de 30 de kilometri, de la vărsare, încoace Lotrul își strîmtează calea, munții încep să se apropie, mai ales de la Balindru înainte. Pe sub țancurile stîncoase și coastele împădurite, poteca, vrîstată cu marcajul „bandă albastră", ajunge la faimoasele „cataracte" ale Lotrului, unde, pe o lungime de aproape un kilometru, apele sale se frîng, se răsucesc, sculptîndu-i în granit o albie ciudată. În cele din urmă cascadele se prăbușesc în trepte maiestuoase, tapisate cu piatră brună și argintie. Alte ori se aruncă spre soare ca un șuvoi de lacrimi, împletit în culorile curcubeului.

De neuitat sînt Cataractele Lotrului, iarna! Crusta de gheață a ferecat apa și s-a întins peste ea ca o perdea magică, prin a cărei transparență se prăvălesc cascade, trosnind și gemînd sub pojghița de cleștar. Geamătul lor este sufocat pe acest alcov de rocă și gheață în care cascadele par a fi cuprinse de o învîrtoșare fără sfîrșit.

După mai bine de 3 ore de la Voineasa, ne angajăm pe potecă înainte, urmărind firul apei, cînd pe o parte, cînd pe cealaltă, trecînd peste podețe nesigure, suspendate pe stînci, dedesubtul cărora se cască adesea cîte o prăpastie amețitoare. Valea abundă în tufișuri cu smeură în iulie și august. De altfel, acestea sînt lunile cele mai indicate pentru drum, datorită vremii prielnice. Uneori te poate surprinde și o ploaie torențială, care să-ți astîmpere pentru moment entuziasmul drumeției. Dacă te găsești mai sus de cataracte, te poți adăposti la cabanele muncitorești.

Ajungem la lacul artificial de acumulare de la Vidra, folosit odinioară pentru transportul buștenilor prin plutire liberă pe calea fără pulbere a Lotrului. În apropiere, la îndemînă, un mic adăpost.

De la Voineasa și pînă la Vidra sînt necesare 5 ore de mers potrivit.

Poteca noastră se angajează de astă dată spre Puru, loc vestit pentru pescuitul păstrăvilor. Sîntem copleșiți ca și mai înainte de privelești fără seamăn, care de care mai răscolitoare, într-un spectacol inepuizabil al naturii, oferit aci de încorsetarea rîului între chingile de piatră ale munților Lotrului, pe de o parte și cei ai Latoriței de cealaltă parte.

Gîlgîind năprasnice, din cînd în cînd torente anonime sau pîrîiașe violente ca Haneșu, Goațele, Vidra, Sărăcinu — pe care le-am întîlnit pînă aci — sau pîrîiașele Benghii, Balului și altele pe care le vom întîlni, își dăruiesc Lotrului destinele. Ne oprim mereu fără a ne sătura de bucuria peisajului și, împreună cu imaginea răsturnată a munților riverani, ne oglindim în cleștarul străveziu al apei. După o oră, iată-ne și la Puru. Putem poposi mai mult la cabanele forestiere. Se poate rămîne și peste noapte. Mîncare, însă, din rucsac.

Pînă la Puru poteca a mers tot timpul pe malul apei, pe liziera codrilor de foioase în care predomină branișteile de fag, urmate de anin. Pe alocuri, lipsa vegetației dă rocilor dezvelite, cu trupul lor de granit, un aspect straniu.

De la Puru, poteca părăsește îndată pădurea și apucă pe o poiană întinsă pînă la cabana Obîrșia Lotrului (1400 m alt.). Sălbăticia codrului de pînă acum cedează încetul cu încetul locul unei panorame grandioase asupra munților Paring, ce ni se deschide în față. Pășim agale, meditînd la numele acestei văi: Lotru; „lotru" în graiul bătrînesc al oltenilor însemna „hoț de codru", „haiduc". Mai bine ca oriunde se ascundeau în desișul codrilor și-n sălbăticia muntelui cei care luptau

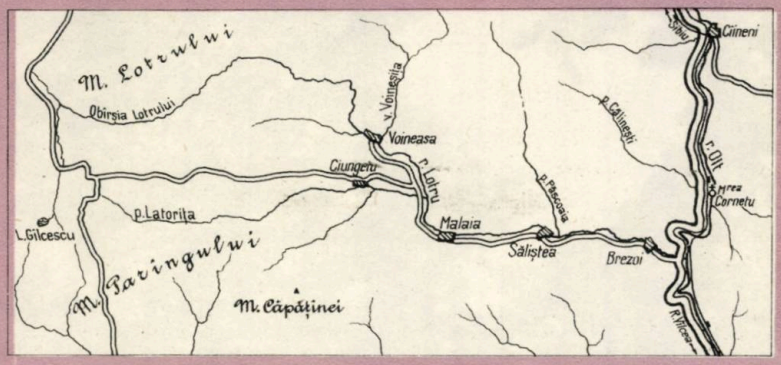

împotriva fărădelegilor altor vremi şi poporul i-a dus cu el în legendă.

Uitaţi-vă la ceas! Au trecut 8 ore de cînd am plecat din Voineasa. Înseamnă că am ajuns la cabana Obîrşia Lotrului. Ce binemeritată este odihna, o masă bună şi satisfacţia priveliştilor pentru care am parcurs atîta drum.

Sîntem la cabana Obîrşia Lotrului, dar nu şi la „obîrşia" geografică a rîului Lotru. A doua zi putem face şi această incursiune pînă la apele de jad ale iezerului Gîlcescu. De aci scapă la vale şopot de ape printre jnepeni, mai încolo se formează un mic pîrîiaş printre albăstrele de munte şi clopoţei pitici, apoi un pîrîu gălăgios de-a lungul păşunii alpine presărată cu azalee şi culori imaculate de argintică... Înspre cabană, a şi intrat printre conifere. Lotrul, în drumul lui, deschide un album complet prin toate treptele de vegetaţie, începînd cu păşunea alpină, jnepenii şi coniferele şi terminînd cu braniştile de fag pe care le-am cunoscut.

Întoarcerea o putem face după preferinţe. Fie pe acelaşi drum, de astă dată în aval. Drumul acesta este căutat de turiştii nautici (bărci pneumatice), cărora le este accesibilă coborîrea mai ales de la Puru înainte (cu o transbordare pe uscat la Vidra şi alta la cataracte) pînă la vărsarea în Olt.

Ne putem întoarce pe şoseaua alpină Novaci — Sebeş, accesibilă motocicletelor, automobilelor şi bicicletelor, cu direcţia dorită, fie spre Tg. Jiu, fie spre Sibiu sau Sebeş.

La întoarcere, pentru cei care caută noi rute turistice, cît şi pentru cei care vin sau merg la Petroşeni, Tg. Jiu, Sibiu, indicăm următoarele trasee (cabana Obîrşia Lotrului este folosită ca punct de plecare în munţii dintre Olt şi Jiu):

1. Cab. Ob. Lotrului — vf. Ştefleşti — vf. Cindrel — Păltiniş; marcaj „bandă roşie"; necesare: 12 ore. De la Păltiniş la Sibiu, curse I.R.T.A.

2. Cab. Ob. Lotrului — Poiana Muierii — vf. Tărtărău — vf. lui Pătru — cabana Şurianu (1734 m alt.); marcaj „bandă albastră"; necesare: 7 ore.

— Cabana Şurianu — Petroşeni; marcaj „triunghi albastru"; necesare: 3 ore (pînă la Botul Dealului: 2 ore; de la Botul Dealului pînă la Lonea, decovil şi de la Lonea la Petroşeni, tren electric).

— Cabana Şurianu — Orăştie: 11—12 ore (pe la cabana Naia).

— Cabana Şurianu — Cugir: 9—10 ore (nemarcat).

3. Cab. Ob. Lotrului — cabana Rînca (pe şoseaua alpină) — Pasul Urda — Novaci; marcaj „triunghi roşu". Cabana Ob. Lotrului — Novaci: 50 km. De la Novaci la Tg. Jiu (45 km), curse I.R.T.A.

4. Cab. Ob. Lotrului — vf. Tărtărău — Oaşa — Şugag (pe şoseaua alpină) — Sibiu. Cab. Ob. Lotrului — Sibiu: 138 km. Pentru automobilişti, motociclişti şi ciclişti.

5. Cab. Ob. Lotrului — vf. Tărtărău — Sălanele — Cimpa — Petrila — Petroşeni; marcaj, la plecare, „triunghi albastru"; necesare: 10 ore, sau prin Sterminosu la Petroşeni (nemarcat, 7 ore).

6. Cab. Ob. Lotrului — lacul Gîlcescu (3 ore) — vf. Parîngul Mare — vf. Cîrja — cabana Parîng (1579 m alt.); marcaj „bandă roşie"; necesare: 10—12 ore; cabanaParîng — Petroşeni: 3 ore.

MIRCEA ANDRIEŞANU

ODISEEA LUI AFANASII NIKITICI

Draga mea,

Îţi scriu aceste rînduri din gară. Mi-am lăsat lucrurile la casa de bagaje. Plec îndată să caut tabăra de corturi. Nu ştiu de ce, dar biletul acesta de odihnă îmi inspiră puţină teamă. Mişka s-a jurat că în cort te simţi tot aşa de bine ca într-o vilă. Totuşi, eu nu prea cred. Păcat că n-am putut obţine un bilet pentru Soci!

Te sărută, *Afanasii*

P.S. Înainte de a pleca de-acasă, am citit într-o enciclopedie că „a se odihni" înseamnă „a sta undeva, fără să faci nimic, ca să-ţi reîmprospătezi forţele".

A.

Draga mea,

Ce deziluzie! Aveam dreptate eu cînd mă îndoiam că o tabără de corturi ar putea fi un loc potrivit pentru un om normal. Aici, „a te odihni fără să faci nimic" este absolut imposibil. Am primit loc într-un cort. M-aş obişnui eu şi cu aşa ceva, dacă ăsta ar fi singurul neajuns. Dar în tabără se trăieşte în aşa fel încît... mai bine să nu mai vorbesc!

Tinerii fac zarvă cît e ziua de mare. Cred că oamenii ăştia nici nu au nevoie de odihnă. Ce forţe să-şi refacă ei, cînd au atîta energie că pot da şi altora! Cîntă, aleargă, sînt veşnic zoriţi... Nu văd pe aici nici un om serios. De fapt, aici, nimic nu e serios. Să fi văzut, de exemplu, ce primire au făcut unora care s-au înapoiat dintr-o tură în munţi! Plini de praf, cu feţele negre, cu dinţii albi, strălucitori, ei s-au aşezat pe un rînd şi au lăsat rucsacurile jos. Ne-am aşezat şi noi pe un rînd, în faţa lor. Exact ca într-o tabără de copii. Cred că eram tare caraghios!

O mare de narcise, în Poiana Vadului, la poalele Făgăraşului

Toţi cei ce sosiseră au primit flori. Par-c-ar fi fost nişte călători vestiţi...

Am făcut vizita medicală. Mi s-a spus că nu am nimic care să mă împiedice să iau parte la excursii. Am vrut să protestez, dar nu era momentul potrivit. Se învîrteau în jurul meu nişte băieţi puşi pe glume. Am de gînd să trec mai tîrziu ca să-l văd pe doctor.

Draga mea,

Am fost întrerupt adineauri! Acum pot să termin scrisoarea. Au venit să mă cheme la adunarea generală a celor din tabără. Ni s-au spus o mulţime de baliverne: despre excursii, despre călirea organismului, odihnă activă şi altele. Îţi dai seama că eu nu cred o iotă din toate astea.

N-am avut timp să trec pe la doctor. Şi pentru mîine dimineaţă ni s-a anunţat o tură de antrenament. Am primit şi rucsacurile. Ni s-a spus să punem în ele strictul necesar şi să fim gata de drum. Noroc că mi-ai pus tu în valiză şi pijamaua de molton. Am încercat să pun în rucsac pantalonii pijamalei, dar n-a fost chip. Nici trusa nu a încăput. Aş fi renunţat bucuros la excursie, dar regulamentul e categoric: dacă doctorul găseşte că eşti în stare să porţi un ruscac, trebuie să mergi cu toată lumea. Altfel, trebuie să părăseşti tabăra... Nu-ţi face, însă, griji. Dacă o să constat că tura asta nu-i de mine, am să cer să mi se garanteze o odihnă de om normal.

„Mulţumeşte-i" lui Mişka pentru bilet. Am să-i rămîn recunoscător multă vreme.

Ştii, mi-am terminat provizia de ţigări. Am încercat să fumez altceva dar am tuşit serios. De mîncat, mîncăm mult aici, dar nimic nu e bun. Unde sînt crabii cu maioneză pe care tu îi prepari aşa de gustoşi?

Te îmbrăţişează, *Afanasii*

Draga mea,

Am sosit adineauri din excursia de antrenament. Am mers numai pe jos. Eu mi-am luat sacul de voiaj. Abia l-am tîrît pînă la primul popas. Acolo, l-am părăsit într-un tufiş dar, închipuieşte-ţi,

un tînăr mi l-a scos în drum. A trebuit să-l car înapoi în tabără.

Se pare că am trecut prin locuri foarte frumoase. Eu n-am văzut, însă, mai nimic. Afurisită treabă e să duci în spinare pîine, conserve, pături şi tot calabalîcul. Şi unde pui că sînt unii care fac în fiecare an camping!

Mă duc chiar acum să-l caut pe doctor. Trebuie să discut cu el între patru ochi.

Afanasii

Draga mea,

Facem o excursie de şapte zile. Îţi scriu dintr-un popas unde vom înnopta. Am mers toată ziua. Nici nu-mi mai simt picioarele. Nataşa, o fetişcană subţirică, mi-a prezis că pantofii mei nu mai rezistă mult. „Dar să ştii că nu mai sînt buni de nimic!", mi-a spus ea pe un ton foarte serios.

S-au înălţat corturile. Focul a început să pîlpîie. Amurgeşte. E o plăcere să stai, acum, şi să visezi. Te-ai crede un explorator sau un călător celebru... Nu mai văd să scriu. Am să termin scrisoarea mîine dimineaţa.

...Mai avem o zi de mers. Pantoful meu stîng nu mai există. Era într-un hal atît de jalnic încît tovarăşii mei nu au găsit altceva mai bun de făcut decît să-l pună în vîrful unui băţ şi să-l plimbe în jurul focului, cîntînd. Apoi, a urmat incinerarea. Cel de al doilea a pierit tot în foc, aruncat chiar de mine. Volodea, conducătorul nostru, mi-a dat o pereche de espadrile. Mă simt mai bine cu ele. Nu mai alunec la coborîri.

Ceea ce mă miră în povestea asta e faptul că nu sînt deloc supărat. Tot grupul mă simpatizează. „Nu fiţi supărat, îmi spuneau băieţii. Nu omul e făcut pentru încălţări, ci încălţările pentru om. Aşa că lăsaţi încolo părerile de rău!". Cînd am văzut în jurul meu numai oameni care mă priveau cu simpatie, am şi uitat de pantofi.

E a doua seară cu program de cîntece. N-am auzit pînă acum asemenea cîntece. Şi sînt multe. Cînd mai triste, cînd vesele, cînd fistichii. Totdeauna au un iz de ironie. Parcă n-ar exista nimic serios pe lumea asta... S-a întunecat. Trebuie să ne culcăm. Voi termina mîine scrisoarea.

Ni s-a întîmplat ceva neplăcut ieri. Pe cînd treceam un torent, Şurik, mezinul grupului nostru, a scăpat rucsacul în apă. L-am pescuit pînă la urmă, dar tot zahărul nostru s-a... dus pe gîrlă. Nu-i nimic!

La prînz am băut ceai fără zahăr. Nu era prea gustos. La un moment dat observ că feţele tovarăşilor mei s-au posomorît. Şi ştii de ce? Felix, unul dintre băieţii noştri, a scos pe ascuns o pungă de bomboane şi s-a înfruptat numai el. Nu i-a spus nimeni nimic, dar l-au ţinut puţin la respect. Toată lumea discuta, ca de obicei, dar nimeni nu-i spunea o vorbă şi nimeni nu-i răspundea. I-am spus atunci lui Volodea: „Prea sînteţi aspri cu el. Ce, e o crimă dacă a mîncat bomboane? Erau doar ale lui!". Ei bine, băiatul acesta, de obicei atît de amabil, mi-a răspuns revoltat: „Nu merită altceva egoistul ăsta. Ce-şi închipuie el, că e singur?".

În definitiv, cam are dreptate.

Te îmbrăţişez, *Afanasii*

Draga mea,

Excursia noastră se apropie de sfîrşit. Vremea e minunată. Mă grăbesc să las scrisoarea la poştă, aşa că scuză-mi scurtimea. Ieri am fost pentru prima oară de serviciu. Eu am făcut ciorba. N-aş fi crezut niciodată că şi pentru aşa ceva îţi trebuie talent.

Seara, tovarăşii mei discută despre tot felul de lucruri. Ah, te rog să-l întrebi pe Kargapolov (e istoric, nu?) ce înseamnă „sumbeki" şi ce capacitate aveau amforele greceşti. Spune-i şi lui Mişka să se intereseze cam cît costă un motor pentru barcă.

Băieţii m-au rugat să mă interesez dacă se va cînta Requiemul lui Mozart în stagiunea viitoare.

Am uitat să-ţi spun ceva: mi-am ars pijamaua cînd am luat ciorba de pe foc. Dar n-are nici o importanţă.

Te îmbrăţişez, *Afanasii*

Draga mea,

Scrisoarea ta mi-a făcut multă plăcere. Nu trebuie să-ţi faci sînge rău. Sînt teafăr şi sănătos. M-am bronzat de parcă aş fi fost în Sahara. Şi mă simt cum nu se poate mai bine.

Nu mai duc dorul ţigărilor mele favorite pentru că... nu mai fumez. Nu mai joc nici cărţi, pentru că aici nu am nici un partener. Ne scăldăm în grup. Am început să joc tenis de masă. De fapt nici nu prea avem timp. Şi doar ne trezim devreme: la ora 7.

Ne vom revedea foarte curînd. Am chiar biletul de tren în buzunar. Ne înapoiem cu toţii în acelaşi vagon.

Te îmbrăţişez mult, *Afanasii*

P.S. L-am întîlnit în gară pe tovarăşul meu de drum cu care am călătorit încoace. Se plînge că doarme prost. E disperat că n-a mai găsit un loc la vagonul de dormit.

A. NOVOSPASSKI

(În romîneşte de S. Lorenţi)

CE SĂ MÎNCĂM ÎN EXCURSIE

Turistul care pornește la drumeție își face în mod obișnuit și provizii alimentare. El nu știe însă întotdeauna care sînt produsele alimentare cele mai potrivite, cum trebuie păstrate și mai ales care e regimul alimentar cel mai rațional.

În timpul excursiilor, mai ales la munte și în perioada de iarnă, organismul nostru cheltuiește o mare cantitate de energie, pe care trebuie s-o înlocuim prin consumul unor alimente corespunzătoare. Pentru a reface energia ce se pierde, pentru a susține eforturile ce se depun, este necesar consumul cu precădere al unor alimente energetice. *Zahărul*, *mierea*, *ciocolata*, *dulceațurile*, ca și alte *produse zaharoase*, constituie alimente importante în acest scop, deoarece se asimilează foarte repede, avînd astfel rolul unor surse imediate de energie.

Alte produse alimentare utile sînt *pîinea*, *pesmeții*, *biscuiții*, *brînzeturile*, unele *preparate de carne* și *mezeluri uscate*, puțin *unt proaspăt*, *legumele*, *fructele*, *prăjiturile uscate* etc.

Desigur că iarna, cînd organismul are nevoie de energie sporită, alimentația trebuie să fie mai bogată în special în produse energetice, ceea ce se poate obține consumînd alimente cu un conținut mai mare de *grăsimi*, precum și preparatele zaharoase și făinoase amintite.

De asemenea, în perioada de iarnă, băuturile calde — *ceaiul* bine îndulcit, *cafeaua*, *laptele*, etc. — favorizează buna funcționare a corpului nostru.

Băutura cea mai igienică este *apa*. Dar nu orice fel de apă... Este cu totul neindicat consumul apei din fîntîni, captări etc., care nu au mențiunea „apă potabilă". Este recomandabil de aceea ca turiștii să-și facă suficiente provizii de apă.

Nu e recomandabil, ba poate fi chiar dăunător, obiceiul unora de a consuma apă tot timpul pe parcurs sau la fiecare scurt popas. Numai atunci se poate bea cînd se continuă imediat marșul sau urcușul și după ce în prealabil ne-am odihnit puțin. Cel mai potrivit este să bem apă în cantități mici și la intervale rare.

De asemenea, să evităm băuturile prea reci, ca și recomandările unor „turiști operativi", cărora le place să consume „zăpadă în loc de apă" în excursiile din timpul iernii.

Pentru a nu favoriza setea și deci consumul excesiv de lichide, se vor evita produsele alimentare cu conținut ridicat de sare și cele condimentate.

Nu e recomandabil să se consume băuturi alcoolice (rom, coniac, țuică etc.). Credința unora că alcoolul este un aliment, că este un „combustibil" foarte prețios, că „previne răceala și îmbolnăvirile" etc., nu este întemeiată, așa cum dovedesc toate cercetările științifice.

Și acum cîteva sfaturi asupra regimului zilnic de alimentație. Mai întîi, spre a nu îngreuna și mai mult eforturile ce le face organismul în timpul marșurilor, să nu încărcăm stomacul, mîncînd prea rar și în cantități mari. Mesele să fie mai dese — cam la 2—3 ore o gustare — și în proporții moderate, pentru a se asigura o digestie și respectiv o asimilație ușoară. Consumînd dintr-o dată o mare cantitate de alimente și lichide, va crește transpirația, vom resimți o oboseală generală și dificultăți la suit, ba chiar uneori pot surveni indigestii.

Dar pentru că e vorba de indigestii, să mai amintim o măsură de profilaxie foarte importantă, pe care trebuie s-o respecte turiștii, pentru a evita îmbolnăvirea. Înainte de plecare să controlăm cu atenție alimentele cu care ne aprovizionăm, spre a nu lua produse alterate sau impurificate cu diferite substanțe străine. De asemenea, mai ales în timpul verii și în marșurile lungi, să evităm proviziile ce se alterează repede. Ambalarea și păstrarea alimentelor trebuie făcută cu cea mai mare grijă, păstrînd o curățenie desăvîrșită pentru a nu favoriza contaminarea cu microbi sau murdărirea alimentelor. Legumele și fructele, atît de plăcute și utile în excursii, trebuie spălate cu mare atenție.

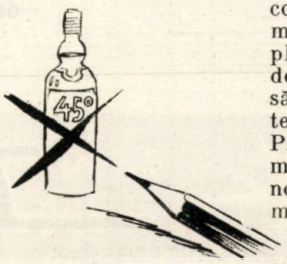

...Cînd așternem masa, undeva pe un colțișor din creierul munților, pe un plai plin de miresme și de farmec, orișiunde, să nu uităm de cele cîteva reguli de igienă. Plăcerea va fi și mai mare, iar sănătatea noastră va cîștiga și mai mult.

dr. P. PENCIU

În excursii şi călătorii
utilizaţi săpunurile speciale
de calitate superioară

Eforie
Fildeş
Smarald
Olimpic
Mioara

Produse ale fabricii de săpunuri şi vopsele Timişoara, spl. Peneş Curcanul nr. 5, tel. 2571

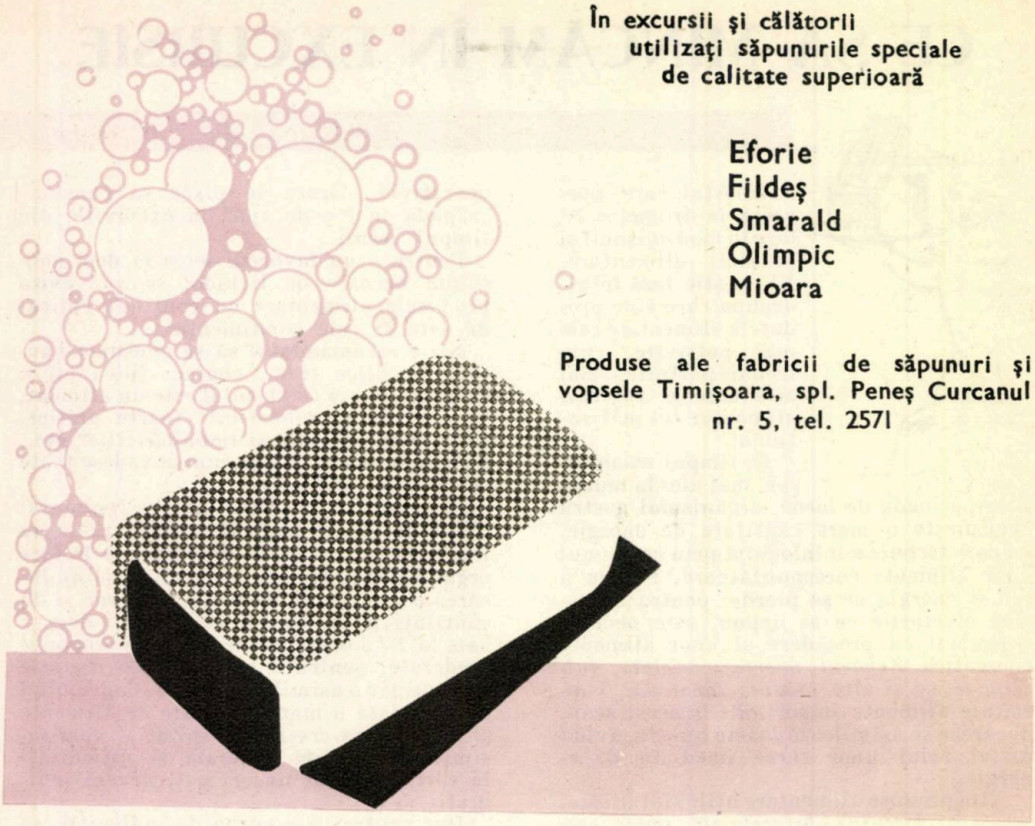

Folosiţi cu încredere bujiile produse de întreprinderea

TRIUMF

Cluj, str. Budai Nagy Antal 122
Telefon 18-50; 13-41

Bujiile Triumf asigură o aprindere imediată, prelungesc viaţa motorului, au o uzură foarte redusă şi durată mare de funcţionare

Triumf

ETIMOLOGIE TOPONIMICĂ

● Numele fluviului DUNĂREA, vine de la termenul prin care, în timpurile preistorice, micile triburi nomade europene denumeau *apa*. Prin cuvîntul acesta însemnau și cursurile de apă pe care le cunoșteau. Cea mai răspîndită denumire pentru noțiunea de apă, în acele limbi primitive, era aceea de „*da*", din care au derivat numele rîurilor *Don* (din U.R.S.S.) și *Don* (din Anglia), a căror existență — cu nume identice — la atît de mare distanță unul de altul, dovedește originea lor comună arătată mai sus.

În același fel, și tot de la rădăcina aceasta „*da*", s-a format și numele Dunării (*Danubius*, în limba latină, *Donau*, în germană, *Danube*, în franceză, *Danubio*, în italiană). Tot astfel, primii greci, stabilindu-se pe coastele Mării Egee, s-au denumit ei înșiși *Danaoi*, adică „poporul apei".

● SARMIZEGETUSA, numele capitalei Daciei, vine de la cuvîntul dac *sara*, care înseamnă *cap*, numele întreg al acestui oraș însemnînd „capul țării geților", sau, cum spuneau romanii, „caput Daciae", după cum Tit-Liviu numește Roma „caput Italiae".

● DEVA, capitala regiunii Hunedoara, vine de la cuvîntul *dava*, care în limba popoarelor indo-europene însemna munte, înălțime, măgură, movilă etc.

În acest fel s-a format numele a numeroase localități dace așezate pe înălțimi, precum: *Patridava*, *Capidava*, *Carsidava*, *Ziridava*. Aceasta din urmă însemna *Munte verde* (cuvîntul *ziri* derivînd din limba sa nscrită, în care era *hari*, iar în limba zendică — *zairi*, amîndouă cuvintele însemnînd *verde)*, după cum germanii au *Grünberg*, francezii *Vermont*, slavii *Zelenahora* și italienii *Monteverde*.

● ABRUD, orașul din munții Apuseni, își trage numele de la acela dacic de *Abrudava;* de altfel, există și astăzi localitatea *Abrudeva* în Tracia. În vechime, în Moesia, era *Abrutum*, lîngă care a avut loc bătălia împăratului roman Deciu cu goții; romanii îl numeau *Alburnus*. Terminația specifică dacică *dava* concordă cu faptul că această localitate este așezată între munți.

● BANAT, numele regiunii ce are de capitală orașul Timișoara, vine de la terminologia oficială a vremii, începînd din secolul al XVI-lea, cînd, pentru întîia dată, în capul administrației unei părți din Banat (Lugoj și Caransebeș) fusese numit un *Ban*, pe cînd înainte erau *Comiți* („Comites Temesienses", de unde a venit și numele „Comitatul Temișanei").

● Localitățile care au în denumirea lor cuvîntul **Baia** sînt de două feluri, după originea cuvîntului, care se găsește în mai multe limbi, dar cu înțelesuri diferite.

Astfel, în limba latină *balnea* (de la care au derivat *banea*, *banio*, *baia)* avea înțeles de *ocnă* (în limba italiană *bagno*, în franceză *bagne*, în spaniolă *bano)* și de mină sau carieră; astfel s-a format numele localităților Baia-de-Aramă, Baia-de-Fier, Baia-de-Arieș, Baia Mare etc., unde, pe vremea romanilor, se exploatau minereuri.

Cu totul alt sens are numele localității Baia, din raionul Fălticeni, prima capitală a Moldovei sub Dragoș-Vodă și urmașii lui. Baia înseamnă, în limba săsească, *olărie*. Cronicarul Nicolae Costin spune: „tîrgul *Baia* l-au descălecat niște olari sași: olărie, săsește, se cheamă *baia*".

● SUCEAVA, fosta capitală a Moldovei, își trage denumirea de la un cuvînt ungurescc, după cum spune tot cronicarul Nicolae Costin, scriind fonetic: „Suceava, tîrgul, l-au descălecat niște cojocari; *sociu* (szücs, *n.n.)* se cheamă ungurește cojocar, eară *suceava*, cojocărie".

CURIOZITĂȚI GEOGRAFICE

● *Știți unde este VENEȚIA? Să nu vă grăbiți să răspundeți că este în Italia, căci în afară de orașul de acolo, mai sînt încă alte două localități, cu același nume, chiar în țara noastră! Acestea sînt satele* Veneția-de-Jos, *așezat pe malul drept al Oltului, în raionul Făgăraș, și* Veneția-de-Sus, *în același raion, la miază-zi de Olt, înspre munți.*

● *SIBERIA, după cum știm cu toții, este numită partea nord-asiatică a Uniunii Sovietice. Dar prea puțini știu că în țara noastră există un sat cu numele de* Siberia, *aflat în raionul Drăgănești-Olt, pe șoseaua către Radomirești, ce se desface din șoseaua ce duce de la Roșiorii de Vede spre Caracal.*

● *BALCANI este numele munților ce străbat peninsula Balcanică; dar este și numele unui sat din țara noastră,* Balcani, *aflat pe valea Tazlăului, în raionul Moinești.*

● *Denumirea satului VADU-OII, aflat pe Dunăre, în locul unde aceasta are un singur braț, între bălțile Ialomiței și Brăilei, vine de la faptul că pe aici treceau ciobanii transhumanți din Transilvania, cu oile lor, în Dobrogea, fiind cel mai ușor loc de trecere a Dunării în această parte. Locul e folosit de altfel și azi pentru trecerea cu bacul ce face legătura cu șoseaua spre Constanța.*

Uzinele ELECTRONICA vă oferă radioreceptoare cu performanțe superioare, într-o prezentare modernă și elegantă.

MODERN

— 6+2 tuburi electronice
— claviatura cu 8 clape
— 6 game de unde
— indicator optic de acord
— 4 difuzoare
— antenă de ferită

TOMIS

— 5+2 tuburi electronice
— claviatură cu 6 clape
— indicator optic de acord
— 2 difuzoare

SELECT

— 3+2 tuburi electronice
— claviatură cu 5 clape
— 3 game de unde (L, M, S)
— indicator optic de acord
— 1 difuzor

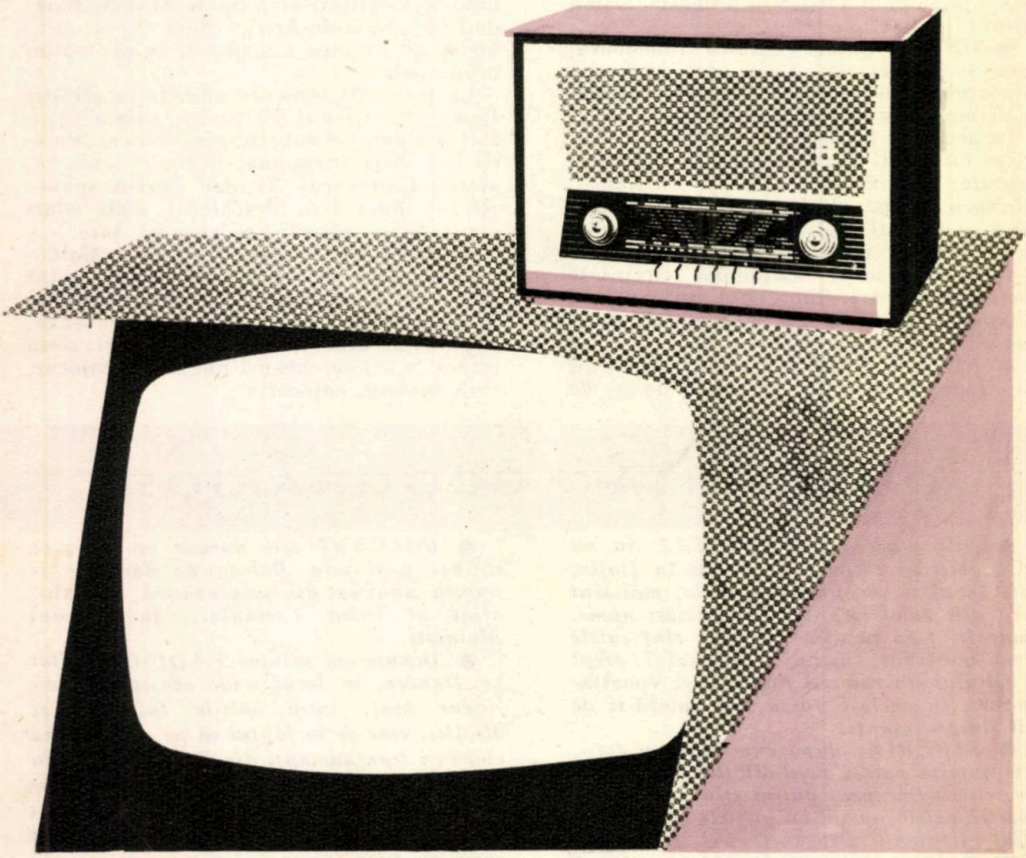

Pentru excursii şi concedii adresaţi-vă la agenţiile şi filialele O.N.T. „Carpaţi":

AGENŢIILE O.N.T. „CARPAŢI"

BACĂU	Cal Mărăşeşti 24, Telefon:	1681
Piatra Neamţ	Lt. Sidnikov 15	61
Oneşti	Bloc G 4	386
Slănic Moldova	Vila 13	—
Roman	Ştefan cel Mare 159	822
BAIA MARE	17 Octombrie 20	1059
Satu Mare	Malinovski	1690
BRAŞOV	Bd. Carpaţi 5	3831
Făgăraş	C-tin Pop 1	272
Predeal	Panduri 14	75
Sf. Gheorghe	Kosuth Lajos 6	440
BUCUREŞTI	Victoriei 100;	146235—151972—135753 153695—147208
Bucureşti I	Republicii 68	140800
Gara de Nord	Gara de Nord	170578
Aerogara Băneasa	Băneasa	176537
Alexandria	Libertăţii 273	267
Călăraşi	7 Noiembrie 8—10	362
Giurgiu	Gării 6	1701
CLUJ	Gh. Şincai 2 şi	3849
	Petru Maior 1	3078
Turda	Libertăţii 34	662
Bistriţa	Piaţa Centrală 33	684
CONSTANŢA	Bd. Tomis 77	1818
Tulcea	23 August 24	116
Eforie Sud	I.S.B.C. Ef. Sud	
CRAIOVA	Lenin 63	3763—1146
Tg. Jiu	Victoriei 13	345
Tr. Severin	Traian 64	103
DEVA	Dr. Petru Groza 1	526
Hunedoara	Piaţa Libertăţii 29	2976
Petroşeni	Republicii 23	556
GALAŢI	Republicii Bl. L	1508—2808
Brăila	Republicii 20	2048
Focşani	Republicii 72	454
IAŞI	Lăpuşneanu 7	2652
Huşi	Republicii 48	162
Bîrlad	Republicii 20	60
ORADEA	Republicii 4	2219—4014
PITEŞTI	Victoriei 65	3934
Rm. Vîlcea	Lenin 46	238
Călimăneşti	I.S.B. Călimăneşti	—
Govora	I.S.B. Govora	46
Olăneşti	I.S.B. Olăneşti	—
PLOIEŞTI	P-ţa 30 Decembrie 34;	4563—1963
Cîmpina	Ştefan Gheorghiu 1	227
Rm. Sărat	Suvorov 126	208
Buzău	P-ţa Republicii	1917
Tîrgovişte	30 Decembrie 73	1789
Sinaia	Lenin 19	315
Buşteni	Libertăţii 11	27
SIBIU	Nicolae Bălcescu 49	2559
Mediaş	Dobrogeanu Gherea 5	385
Sighişoara	Republicii 10	131
SUCEAVA	Ştefan cel Mare 26	2897
Botoşani	Piaţa 1907 nr. 1	625
Vatra Dornei	Republicii 3	500
TIMIŞOARA	Republicii 6	3105
Arad	Republicii 90	3280
Lugoj	Gării 29	418
Reşiţa	7 Noiembrie 1	294
TG. MUREŞ	P-ţa Trandafirilor 31	3560
Borsec	I.S.B. Borsec	68
Tuşnad	I.S.B. Tuşnad	26
Sovata	I.S.B. Sovata	39

Turiști,
alpiniști,
prieteni ai naturii,
iubitori de drumeție

ALMANAHUL TURISTIC 1964

— la al cincilea an de apariție —

așteaptă contribuția voastră pentru a-și îmbunătăți conținutul și calitatea. Trimiteți-ne propunerile voastre, notele de drum, impresiile culese în excursii, descrierile itinerariilor parcurse, cele mai reușite fotografii, etc. pe adresa: *O.N.T. „Carpați", Oficiul de propagandă, București, bd. Magheru 7*

Mulțumim pe această cale tuturor tovarășilor care — răspunzînd apelului nostru din almanahul pe anul 1962 — ne-au trimis materiale (texte și fotografii).

Materialele tovarășilor de mai jos, care nu au putut apare din lipsă de spațiu, vor fi păstrate în portofoliul almanahului pe anul 1964: *ing. Valentin Georgian, Gh. Voicu, arh. Dan Oprescu, Eugen Panighianț, ing. Elena Ionescu* (București), *Cornel Lupea* (Sadu), *Simion Hîrnea* (Năruja-Vrancea), *Grigore Marcu* (Zălau), *Marcel Pleșa* și *Ioan Roman* (Sibiu), *Mihai Susan* (Brad), *Cornel Sfetescu* (Ploiești), *Alexandru Metea* (Timișoara), *Alexandru Nemeș* (Sinaia), *Dumitru Bizdideanu* (Brașov), *Teodor Lazăr* (Prejmer), *I. Bîrzan* (Comănești), *dr. Emil Selișcan* (Cluj), *Adriana Tomi* (Timișoara).

Tuturor acestora, mulțumirile noastre.

Oficiul Național de Turism „Carpați" urează cititorilor „Almanahului turistic 1963" un an nou fericit și spor la muncă

Fotografiile au fost executate de:

Dan Bădescu, Boris Baranhoglu, Marcian Bleahu, Fritz Brandrup, Sorin Ciulli, Dumitru Constantinescu, Gh. Crăciunescu, Alexandru Filip, Florian Frazzei, Dan Grigorescu, Vladimir Javorovsky, Erich Kohlruss, Eugen Nedelcu, Nicolae Nicolaescu, Vladimir Orza, Ioan Peteu, Dan Pichiu, Nicolae Popescu, Constantin Săvulescu, Dorin Speranția, Adrian Steclaci, Zoltan Szalkay, Ioan Țugui, Iosif Viehmann, Nicolae Anghelide, Dieter Moyrer, Nicolae Ghercu,

cărora le mulțumim pentru prețioasa colaborare și pe care-i felicităm pentru măiestria lor artistică.

Redactor responsabil: VICTOR BĂNCIULESCU
Prezentare grafică : CONSTANTIN MUCICA
Tehnoredactor : MIRCEA GRIGORESCU
Corectori : NANA GHELLES, POMPILIU VOICULEȚ

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" — București.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

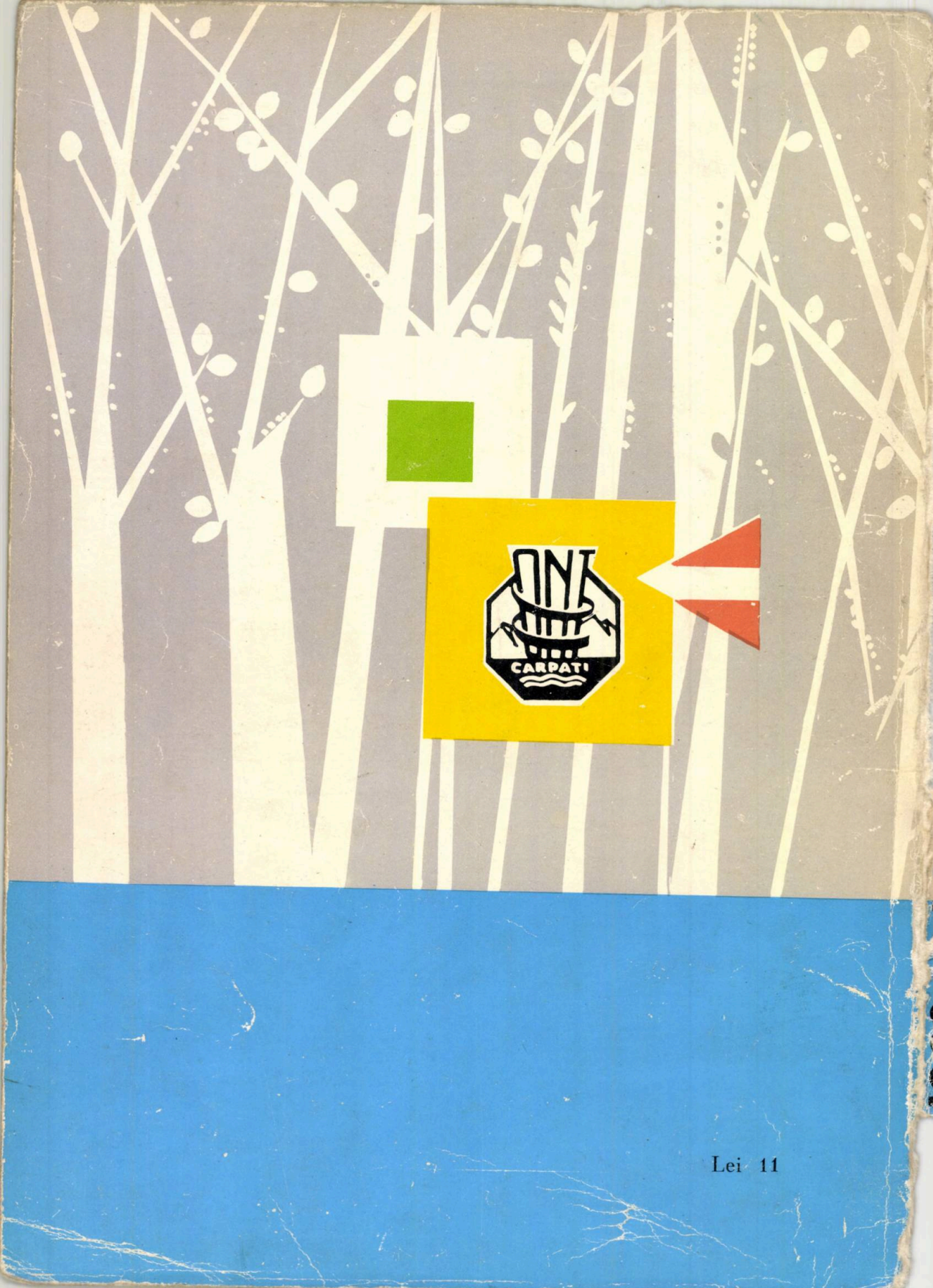

Lei 11